The Treasury of Knowledge
Book 1
Myriad Worlds

Translated by
Kalu Rinpoché Translation Group

ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ་མཛོད།
གནས་དང་པོ།
གདུལ་ཞིང་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རིམ་པར་ཕྱེ་བ།

By

Jamgön Kongtrul

2

དང་པོ།

གདུལ་ཞིང་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རིམ་པར་ཕྱེ་བ།

༡ ཞིང་ཁམས་སྤྱིར་བསྟན་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་
ལུགས་ལྟར་བཤད་པའི་སྐབས།

དང་པོ་༼ཞིང་ཁམས་སྤྱིར་བསྟན་པ་ཐེག་ཆེན་པའི་ལུགས་ལྟར་བརྗོད་པ་༽ལ་གཉིས།རྒྱུ་རྐྱེན་གང་ལས་བྱུང་བ།ཞིང་གི་བཀོད་པ་དངོས་བསྟན་པའོ།།དང་པོ་༼རྒྱུ་རྐྱེན་གང་ལས་བྱུང་བ་༽ལའང་གཉིས།མདོར་བསྟན། རྒྱས་བཤད་

དོ། །དང་པོ་༼མདོར་བསྟན་༽ནི།ཐོག་མའི་རྒྱུ་རྐྱེན་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ནི།།ཞེས་
པ་སྟེ། གདུལ་བྱ་དང་འདུལ་བྱེད་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཚོགས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་ཐོག་མར་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་པ་རྣམས་ཀྱི་ཚུལ་ནི། ཞེས་གླེང་བསླངས་ནས།

Book 1
Myriad Worlds

Part I

The Cosmology of the Universal Way

This chapter has two main sections: (1) an explanation of the causes and conditions that create the [realms of existence], and (2) a presentation of the arrangement of the realms.

The Causes and Conditions That Create the Realms of Existence [1]

This section has two parts: (1) a concise presentation, and (2) an extensive explanation.

Concise Presentation [1]

There are general and specific causes and conditions that initiate [the creation of realms]:

Oceans of realms have arisen from the relationships between those to be guided to enlightenment [sentient beings], and the enlightened guides [the buddhas]. The general and spe-cific causes and conditions for the initial creation of [these] realms [are explained below].

3

གཉིས་པ་༼རྒྱས་བཤད་༽ལ་གཉིས།གདུལ་བྱ་འདུལ་བྱེད་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་སྤྱིར་བསྟན།ཞིང་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨོས་པའོ།།དང་པོ་༼གདུལ་བྱ་འདུལ་བྱེད་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་སྤྱིར་བསྟན་པ་༽ནི།ཇི་སྲིད་ནམ་མཁའི་དབྱིངས་དང་སེམས་ཅན་ཁམས། །དེ་སྲིད་རྒྱལ་བའི་ཐུགས་རྗེ་འགྲོ་བའི་ལས། །འཛད་པ་མེད་པས་གདུལ་བྱ་འདུལ་བྱེད་ཀྱི།།རྟེན་འབྲེལ་བསམ་མི་ཁྱབ་པར་སྣང་བ་སྟེ།།གདུལ་

བྱའི་རིགས་ཁམས་ཉེ་བར་སད་པ་ན། །འདུལ་བྱེད་ཞིང་དང་སྐུ་ཡི་བཀོད་པ་ཤར། །འདུལ་ཐབས་ཆོ་འཕྲུལ་ཚད་ལས་འདས་པར་སྟོན།།ཅེས་པ་སྟེ།ཇི་སྲིད་ནམ་མཁའི་དབྱིངས་ལ་མཐར་ཐུག་པ་མེད་པ་དང༌། སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་མཐའ་མི་མངོན་པ་དེ་སྲིད་དུ་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེའི་སྟོབས་དང་

འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་འཛད་པ་མེད་པས།གདུལ་བྱ་འགྲོ་བའི་ཁམས་དང་འདུལ་བྱེད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་དགཆོས་ཉིད་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་མཐུས་ཉེ་བར་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ།

Extensive Explanation [2]

This section has two parts: (1) a general presentation of the relationships between those to be guided and the enlightened guides, and (2) a discussion of the particular causes and con-ditions from which realms arise.

The Relationships Between Those to be Guided and the Enlightened Guides [1]

For as long as infinite space and sentient beings exist,
The compassion of the victorious ones and the actions
of sentient beings continue without end.
Those to be guided and enlightened guides
Manifest through inconceivable interconnections. When the characters and dispositions of those to be guided are activated,
[The compassion of] the guides [arises], and the configurations of the realms and the dimensions of awakening appear;
The miraculous methods of guiding others manifest beyond all bounds.

For as long as infinite space and the countless dispositions of sentient beings exist, the compassionate strength of the victo-rious ones [buddhas] and the actions and emotions of beings will never end. The [variety of] characters and dispositions of beings (those to be guided to enlightenment) and the expres-sions of the compassion of buddhas (those who guide them) manifest fully due to the inconceivable power of natural inter-connections.

4

དེའང་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་གདུལ་བྱ་སེམས་ཅན་གྱི་རིགས་སམ་ཁམས་དེ་ལྷན་

སྐྱེས་མ་རིག་པས་རྒྱུ་བྱས།ཀུན་བརྟགས་གློ་བུར་བའི་རྐྱེན་གྱིས་མཚམས་སྦྱར་ནས་ཉེ་བར་སད་དེ་ཁམས་གསུམ་དུ་སྲེད་ལེན་གྱིས་སྦྱོར་བ་ན། འདུལ་བྱེད་སངས་

རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེའང་མཚུངས་ལྡན་དུ་སྐྱེས་ཏེ་རྟེན་ཞིང་ཁམས་དང་བརྟེན་པ་སྐུའི་བཀོད་པ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་རྩོལ་མེད་ལྷུན་གྲུབ་ཏུ་ཤར།འདུལ་ཐབས་ཀྱང་ཐུན་མོང་དུ་སྣང་བའི་ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོ་བཞི་ལ་སོགས་པ་ཚད་དང་བློ་ལས་

འདས་པར་སྟོན་པར་མཛད་དོ། །གཉིས་པ་༼ཞིང་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨོས་པ་༽ནི།ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལས་གཞན་དུ་མི་འགྱུར་ཡང༌།།བྱིན་རླབས་སྨོན་ལམ་ལས་དང་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས། །ཐོབ་པའི་རྒྱུ་ལས་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོར་སྣང༌།།ཞེས་པ་སྟེ། བདེ་བར་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ་སོ་རང་གི་གཟིགས་པའི་ཡུལ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབྱིངས་བསམ་བརྗོད་ལ་སོགས་པ་མཚན་མའི་ཡུལ་ལས་ཤིན་ཏུ་

འདས་པ། རྒྱར་མ་ཆད་ཅིང་ཕྱོགས་སུ་མ་ལྷུང་བ་དེ་ཉིད་ལས་རྣམ་པ་གཞན་དུ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་འགྱུར་ཞིང༌།རྫས་གཞན་གྱིས་གོས་པའང་མ་མཆིས་བཞིན་དུ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བྱིན་རླབས་དང༌།བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཞིང་སྦྱོང་བའི་སྨོན་ལམ་གྱི་ཁྱད་པར་དང༌། སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ལས་ཀྱི་ཚོགས་མངོན་

པར་བསགས་པ་དང༌། ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་རབ་ཏུ་ཐོབ་པ་ལ་སོགས་པ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་པས་ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་འབྱམས་ཀླས་པར་སྣང་སྟེ།སངས་རྒྱས་ཕལ་པོ་ཆེ་ལས།

By way of explanation, sentient beings [are unaware1 of the pure nature] of the [mind’s] sphere of reality.2 Conse-quently, their characters and dispositions [begin to manifest]. That is to say, instinctive unawareness acts as the principal cause and adventitious conceptualization as the contributing factor in activating the propensities of beings. Craving and grasping cause beings to form a connection with the three realms.3
The compassion of buddhas arises in response to this: inconceivable configurations of realms and the dimensions of awakening within those realms manifest spontaneously and effortlessly. The [buddhas’] methods of guiding beings, such as the four great miracles4 perceived by all, arise in an immea-surable and inconceivable display.

Particular Causes and Conditions [2]

The sphere of reality never changes into something else; Yet blessings, vows, actions, and natural laws
Cause oceans of realms to appear.

The sphere of reality, the sphere of vision of each of the joyful ones,5 completely transcends the limited domain of thought, expression, etc., and can be neither measured nor located. It never becomes anything other than itself, even to the slightest degree, nor is it affected by any other substance. At the same time, various causes and conditions—the blessings of the tran-scendent ones,6 the extraordinary vows made by bodhisattvas to purify realms, the convergence of sentient beings’ multitu-dinous actions, and natural law—cause oceans of realms to appear. The Flower Ornament Scripture7 states:

5

སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ཡུལ་ནི་བསམ་ཡས་པས། །བྱིན་རླབས་རྣམ་འཕྲུལ་དེ་དག་འདི་ལྟ་བུ། །ཞིང་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་བསྟན་པ་མཐའ་དབུས་མེད།།རྣམ་པར་སྣང་མཛད་ཆོས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་སྦྱངས།།བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་ཀུན་གྱི་བསམ་པ་བཞིན། །སྨོན་ལམ་རྒྱ་མཚོ་བསམ་ཡས་རྣམ་སྦྱངས་ཤིང༌།།སེམས་ཅན་ལས་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་བསམ་ཡས་པས།།ཕྱོགས་ཀུན་ཞིང་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་ཐམས་ཅད་འབྱུང༌། །བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཀུན་གྱི་རྣམ་འཕྲུལ་དང༌།།ཐམས་ཅད་མཁྱེན་

པ་ཉིད་ལ་འཇུག་པའི་སྒོས། །སྨོན་ལམ་རྒྱ་མཚོ་ཐམས་ཅད་མངོན་བསྒྲུབས་ཤིང༌། །ནམ་མཁའི་དབྱིངས་ལ་འབྱམས་ཀླས་ཞིང་འབྱུང་ངོ༌།།སྤྱོད་པ་རྒྱ་མཚོ་མཐའ་དང་དབུས་མེད་རྣམས།།སྤྱོད་ཅིང་ཚད་མེད་བདེ་གཤེགས་ཡུལ་ལ་འཇུག །ཕྱོགས་ཀྱི་ཞིང་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་ཀུན་སྦྱོང་ཞིང༌།།བསྐལ་པ་མཐའ་ཡས་ཞིང་རྣམས་རེ་རེར་སྦྱོང༌།།སེམས་ཅན་ཁམས་དབྱིངས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་
པའི། །ལས་ཀྱིས་ཞིང་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་ཐམས་ཅད་འབྱུང༌།།ཞེས་པས་བསྟན་ཏོ། །གཉིས་པ་ཞིང་བཀོད་དངོས་ལ་གསུམ། སྟུག་པོ་བཀོད་པའི་ཞིང་ཁམས་སྤྱིར་བསྟན།གཞི་དང་སྙིང་པོ་མེ་ཏོག་གིས་བརྒྱན་པའི་ཞིང་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད། དེ་ལས་མི་མཇེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཁྱད་པར་དུ་དབྱེ་བའོ།།

The boundless oceans of realms that I have described

Have been purified by the Illuminator’s own qualities. This buddha’s world of pristine wisdom is inconceivable, As are his blessings and miraculous displays.

The bodhisattvas’ inconceivable oceans of vows, Cultivated in response to the inclinations of [beings], And the inconceivable oceans of beings’ actions
Cause oceans of realms to manifest in all directions.

The miraculous powers of the bodhisattvas
And their intention to attain omniscience
Cause their oceans of vows to reach fulfillment
And limitless realms to appear throughout infinite space.

While cultivating boundless oceans of excellent conduct, [Bodhisattvas] enter the infinite sphere of the joyful ones. They spend endless eons in each realm
And purify all oceans of realms in all directions.
Actions generated by the inconceivable range of beings’ mentalities
Cause oceans of realms to arise.

The Arrangement of the Realms [2]

This section has three parts: (1) a presentation of the realm called Richly Adorned; (2) a detailed explanation of the realm called Flower-Filled World; and (3) a description of the distinctive features of our own world-system, known as Endurance.

6

དེའི་དང་པོ་༼སྟུག་པོ་བཀོད་པའི་ཞིང་ཁམས་སྤྱིར་བསྟན་༽ལ་གཉིས།ཞིང་ཁམས་སྤྱིར་བསྟན།ཁྱད་པར་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨོས་པའོ།།དང་པོ་༼ཞིང་ཁམས་སྤྱིར་བསྟན་པ་༽ནི།གློ་བུར་དྲི་མས་བྲལ་བའི་འོག་མིན་ནི།།ཁམས་གསུམ་ལས་འདས་ཡེ་ཤེས་རིས་མེད་པ། །རང་སྣང་ལྷུན་གྲུབ་སྟུག་པོ་བཀོད་པ་རུ།།རྣམ་པར་སྣང་མཛད་ཡེ་ཤེས་གང་ཆེན་མཚོའི།།བ་སྤུ་རེ་ལ་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱའི་ཞིང༌།།ཞེས་པ་སྟེ།གང་གི་ཚེ་གློ་བུར་གྱི་དྲི་མས་དབྱིངས་རང་བཞིན་རྣམ་དག་ལ་བྲལ་བ་དེའི་

ཚེ་དབྱིངས་དང་ཡེ་ཤེས་དབྱེར་མེད་ཅིང་སངས་རྒྱས་པ་གང་དུ་བརྙེས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་
ས་ལ་འོག་མིན་ཞེས་བརྗོད་པ་དེ་ནི་གནས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་ཆད་པ་མེད་དེ།གང་ན་གཉིད་དུ་སོང་བའི་གནས་དེར་རྨི་ལམ་གྱི་སྣང་བ་འབྱུང་བ་བཞིན་ནོ།།དེའང་

གདུལ་བྱའི་འཁྲུལ་སྣང་བག་ཆགས་ཀྱིས་མ་བསྡུས་པས་ཁམས་གསུམ་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས་པ་རང་སྣང་རྣམ་པར་དག་པའི་ཞིང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཞལ་ཡས་ཁང་ཕྱོགས་དང་རིས་སུ་མ་ཆད་ཅིང་བཀོད་པ་ཚད་མེད་པ་དང་ལྡན་པ། རང་གི་ངོ་བོས་སྣང་

བའི་ལོངས་སྤྱོད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་རྒྱན་ཡོ་བྱད་མཆོད་སྤྲིན་མཐའ་དག་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པས་བར་མཚམས་མ་མཆིས་པར་སྟུག་པོ་བཀོད་པའི་གནས་དེ་རུ།

The Richly Adorned Realm [1]

This section has two parts: (1) a general description of the realm Richly Adorned, and (2) a description of the distinctive features of the realms within Richly Adorned.

A Description of Richly Adorned [1]

The realm Unsurpassed is free from incidental defilement And transcends the experience of the three realms: it is indivisible pristine wisdom.
In this self-manifesting, spontaneously appearing
[realm,] Richly Adorned,
Dwells Illuminator, Great Glacial Lake of Wisdom;
A billion realms in his every pore.

Enlightenment is attained when the naturally pure sphere of reality [of the mind] is freed of adventitious defilement, and the sphere of reality becomes inseparable from pristine wisdom. The place where this occurs is called Unsurpassed.8 It is not limited to any one place or direction, just as the images of one’s dream are experienced wherever one falls asleep.
The “Unsurpassed” place of enlightenment is not part of the confused, habitual experience of unenlightened beings, but transcends [everything experienced] in the three realms. This natural expression [of enlightenment] is a pure realm and has a celestial palace of pristine wisdom, without direction or division, adorned with an endless array of ornaments. Clouds of offerings and adornments of complete enjoyment appear naturally and fill all space.

7

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ལོངས་སྤྱོད་ལྷུན་གྱིས་རྫོགས་པའི་སྐུ་རྣམ་པར་སྣང་མཛད་ཀུན་ཏུ་ཞལ་ཡེ་ཤེས་གང་ཆེན་མཚོའི་སྐུའི་བ་སྤུའི་ཁུང་བུ་རེ་རེ་ལའང་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱ་བརྒྱའི་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་བཀོད་པ་དང་ལྡན་ན་གཞན་ལྟ་ཅི་སྨོས་ཏེ་ཞིང་ཁམས་

རབ་འབྱམས་རྒྱ་མཚོ་སྐུ་གཅིག་ལའང་རྫོགས་པ་དང༌།རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་ན་ཞིང་རྡུལ་གྲངས་སྙེད་ཀྱི་ཞིང་ཡང་སྣང་ཞིང༌།སྐུ་གཅིག་ལ་སྐུ་རབ་འབྱམས་རྒྱ་མཚོ་འདུ་བ་དང༌།སྐུ་རེ་རེས་ཀྱང་སྐུ་དང་ཞིང་རབ་འབྱམས་རྒྱ་མཚོར་ཁྱབ་པར་སྣང་བ་སོགས་སྤྱོད་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཆོ་འཕྲུལ་ཆེན་པོས་བཞུགས་ཏེ།ཇི་སྐད་དུ། དེ་ལྟར་མ་ལུས་ཐམས་ཅད་ཕྱོགས་སུ་ཡང༌།།སྐྲ་ཙམ་ཁྱོན་ལ་དུས་གསུམ་ཚད་སྙེད་ཀྱི། །སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་ཞིང་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་དང༌།།བསྐལ་པ་རྒྱ་

མཚོར་སྤྱོད་ཅིང་རབ་ཏུ་འཇུག།ཅེས་གསུངས་པས་སོ།།གཉིས་པ་༼ཁྱད་པར་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨོས་པ་༽ནི།གནས་དབྱིབས་རྒྱ་ཚད་བཀོད་པ་བསམ་མི་ཁྱབ།།ཅེས་པ་སྟེ། དེ་ལ་དང་པོ་གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི།ཕལ་ཆེན་ལས།

In this place so “richly adorned” dwells the expression of the effortless complete enjoyment of all buddhas, known as Illuminator, Appearing Everywhere, Great Glacial Lake of Wisdom. Each pore of his body contains hundreds of billions of realms, not to mention the infinite oceans of realms that exist within his whole body. Moreover, realms as numer-ous as the atoms in the [entire] realm appear within each atom [of each realm]. Infinite oceans of [Illuminator’s] forms appear within his one form. Each form appears as though it were pervading all of the infinite oceans of his forms and realms. This exists by virtue of a great miracle that tran-scends the sphere of [ordinary] experience. [The Prayer for Excellence9] states:

In as little as [the space of] a hair-breadth in every region without exception,
Rest oceans of buddhas and oceans of realms,
As many as exist throughout all time.
As I engage in [excellent] conduct for an ocean of eons,
I resolve to enter them all!

The Distinctive Features of the Realms within Richly Adorned [2]

Their locations, shapes, sizes, durations, and arrangements are inconceivable.

First, distinctions according to location [and configuration]: The Flower Ornament Scripture10 states:

8

ཞིང་རྣམས་རྒྱ་མཚོ་ལ་ལ་དྲི་མེད་འོད་ཅེས་ནམ་མཁའི་དབྱིངས་ལ་གནས།།སྣང་བའི་སྙིང་པོ་འོད་ཅན་ནོར་བུའི་རྒྱ་མཚོ་དག་ལ་ལེགས་པར་གནས།།ཞིང་རྣམས་
རྒྱ་མཚོ་མཐའ་དང་དབུས་མེད་རྒྱ་ཆེན་པདྨའི་རྒྱ་མཚོ་དག་ལ་གནས། །ཞིང་ཁམས་རྒྱ་མཚོའི་དབྱིངས་རྣམས་ལ་ལ་སངས་རྒྱས་བྱིན་ལ་གནས།།ཞེས་པ་ལྟར་འབྱུང་བ་བཞི། སེམས་ཅན་གྱི་ལས།སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་སོགས་ལ་བརྟེན་ཅིང༌།གནས་ལུགས་ཀྱང་སྣྲེལ་ཞི།སྤྱིའུ་ཚུགས།རྣལ་མ་སོགས་ཅི་རིགས་ཡོད་དོ། །གཉིས་པ་དབྱིབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། ལ་ལ་ཟླུམ་པོ་ལ་ལ་ཟུར་གསུམ་སྟེ། །དེ་དག་ལ་ལ་ཕྱོགས་ནི་གྲུ་བཞིར་གནས།།ནོར་བུ་པདྨ་འཁོར་

ལོ་ཡན་ལག་བརྒྱད། །ཀུན་ཀྱང་ལས་རྣམས་རྒྱ་མཚོས་རྣམ་པར་བྲིས།།ཞེས་སོ། །གསུམ་པ་རྒྱ་ནི། ངུར་སྨྲིག་གི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་འཇིག་རྟེན་ནས། པདྨོའི་

དཔལ་གྱི་བར་འཇིག་རྟེན་བཅུ་པོ་གོང་ནས་གོང་དུ་བཅུ་འགྱུར་གྱིས་ཆེ་ལ་ཡོན་ཏན་
མང་བ་དང༌།

Some oceans of realms of pure light rest within the
infinity of space;
Others have a luminous nature and rest in oceans of jewels.

Further:

Many oceans of realms exceed all boundaries and rest in a vast sea of lotuses.

Further:

Vast oceans of realms rest within the buddhas’ blessing.

The existence of these realms depends upon the four elements, the actions of sentient beings, the blessings of the buddhas, and so forth. These realms appear in a variety of configura-tions such as intersecting, upside-down, and right-side-up.

Second, distinctions according to shape11 :

Some realms are round, some are triangular,
Some appear square,
Some are [shaped like] eight-spoked wheels, jewels, or lotuses;
All are designed by the oceans of actions [of beings].

Third, [distinctions according to] size:

Each of the ten world-systems from Saffron Banner up to Resplendent Lotus increases in size and qualities by fac-tors of ten. [Certain realms] that are manifesting now,

9

ད་ལྟ་མངོན་དགའ་དང་བདེ་བ་ཅན་སོགས་རྒྱ་ཆེ་ལ་མི་མཇེད་ཀྱི་ཞིང་འདི་དང༌། དེ་ལས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་སྐར་མ་ལ་དགའ་བའི་ཞིང་མཐེ་བོ་ཅན་སོགས་ཤིན་ཏུ་ཁྱོན་

ཆུང་བ་དང༌། མ་འོངས་མགོན་པོ་ཀུན་ཏུ་གཟིགས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་རྡུལ་བྲལ་ཡང་དག་བསགས་ལ་ཚད་མེད་པར་བསྟན་པ་སོགས་མང་ངོ༌། །བཞི་པ་ཡུན་ཚད་ནི།ཞིང་རྣམས་ལ་ལ་བསྐལ་པ་ཙམ།།ལ་ལ་བསྐལ་པ་བཅུ་པ་སྟེ། །ཞིང་

རྣམས་ལ་ལ་རྡུལ་མཉམ་པའི།།བསྐལ་པ་བྱེ་བར་བརྗོད་པ་ཡིན།།ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །ལྔ་པ་རྒྱན་དང་བཀོད་པའི་ཁྱད་པར་ནི། ཞིང་གི་རྒྱན་མང་བྱེ་བ་ཡིས། །ཞིང་རྣམས་ལ་ལ་རྣམ་པར་བྲེས། །རྒྱན་དང་ཚུལ་རྣམས་ཐ་དད་པར། །སྣ་ཚོགས་མིག་ཡོར་ལྟ་བུར་སྣང༌། །ཞེས་སོགས་འབྱུང་ལ།གཞན་
ཡང༌། ཞིང་རྣམས་ལ་ལར་སངས་རྒྱས་མེད། །ཞིང་རྣམས་ལ་ལར་སངས་རྒྱས་བཅས། །ལ་ལའི་ཞིང་ན་སངས་རྒྱས་གཅིག །ལ་ལར་སངས་རྒྱས་མང་པོའོ། །ཞེས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང༌།།

such as Delightful12 and Blissful,13 are vast, whereas our own realm, Endurance, and even more so Thumb-Size14 (the realm of the buddha called Delight in Stars), and other [realms], are extremely small. The realm of All-Seeing Guide that will manifest in the future, Pure Cluster, will be immeasurably vast. There are many [descriptions] such as these.

Fourth, [distinctions according to] duration15 :

Some realms [endure] for just an eon,
Some for ten eons,
Some realms are said [to endure
For] ten million eons times the number of their particles.

Fifth, distinctions according to the arrangements of the deco-rations16 :

Some realms are richly embellished
With the millions of realm-adornments.
These diversified ornaments of various styles
Appear as myriad optical illusions.

Some distinctions according to the presence of buddhas are expressed in these words17 :

In some realms, there are no buddhas;
In some realms, there are buddhas;
In some realms, there is one buddha;
In some, many buddhas.

10

ཞིང་རྣམས་ལ་ལར་འོད་མེད་དེ། །ཞེས་མུན་པའི་འཇིགས་པས་སྐྱི་གཡའ་བ་ནས། ལ་ལར་ལྷའི་འོད། དེ་བཞིན་དུ།ཁྱིམ་གྱི་འོད།ཉི་ཟླའི་འོད། རང་གི་འོད། ཤིང་གི་འོད།རིའི་འོད། ནོར་བུའི་འོད།མར་མེའི་འོད།སངས་རྒྱས་

ཀྱི་འོད་རྣམས་དང༌།ཞིང་རྣམས་ལ་ལར་པདྨའི་འོད།།སྤོས་ཆུའི་འོད་དང་ལྡན་པའང་ཡོད། །སྨོན་ལམ་དབང་གིས་རྣམ་པར་སྦྱངས།།ཞེས་འོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་
དང༌།

[Concerning distinctions according to] light,18

In some realms, there is no light.

Beginning with this reference to realms that are dark, fear-some, and terrifying, there follows19 :

In some, the light of the gods,

Similarly,20 [some realms are illuminated by]

... the light of palaces,
... the light of the sun and moon,
... natural light, light of trees,
... light of mountains,
... light of jewels,
... light of lamps,
... light of buddhas.

Further21

In some realms, there is the light of lotuses.

And:

In [others], the light of fragrant waters.

And:

These realms have been purified through the power of bodhisattvas’ vows.

11

སྟོང་གསུམ་འདི་གླིང་བཞི་པ་དུ་མར་བཅད་ལ་བདེ་བ་ཅན་སོགས་ལག་མཐིལ་ལྟར་ཀུན་ཏུ་མཉམ་པས་གླིང་བཞིར་བཅད་མ་བཅད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང༌།བཅད་པ་ལའང་ཚད་ཆེ་ཆུང་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་དང༌།མངོན་པར་དགའ་བའི་ཞིང་ན་ལྷ་རྣམས་

མི་ལ་སྨོན་པ་སོགས་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང༌།ལྷུན་པོའི་བྱེ་བྲག་རྣམས་དང༌། སེམས་ཅན་ཁ་ཅིག་ཉོན་མོངས་པ་དང་ལྡན་ལ།ཁ་ཅིག་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པའི་ལུས་ཅན་སོགས་བརྟེན་པའི་ཁྱད་པར་ཏེ།གཞན་ཡང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་དུ་གནས་སོ།།གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། རགས་པ་བཤད་པ་དང༌། ཞིབ་ཏུ་བསྟན་པའོ།།དང་པོ་༼རགས་པ་བཤད་པ་༽ནི།ཕྱག་མཐིལ་རྡུལ་ཕྲན་གཅིག་ནང་འཇིག་རྟེན་ཁམས།།རྒྱ་མཚོའི་ནང་ཆུད་འཇིག་རྟེན་ཁམས་མང་དབུས། །གཞི་དང་སྙིང་པོ་མེ་ཏོག་བརྒྱན་ཞིང་གནས། །ཞེས་པ་སྟེ། ཡེ་ཤེས་གང་ཆེན་མཚོ་རྣམ་པར་སྣང་མཛད་དེའི་ཕྱག་མཐིལ་གྱི་རྡུལ་ཕྲན་
གཅིག་གི་ནང་དུ་འཇིག་རྟེན་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཕྱག་གི་མཐིལ་གྱི་སྙིང་པོ་རབ་ཏུ་གནས་པ་ཞེས་བྱ་བར།

Whether or not [a world-system] comprises four continents forms another distinction. Our own third-order thousand world-system22 is divided into many four-continent [world-systems], whereas Blissful, as well as some other realms, are flat like the palm of a hand. Among those that comprise [four continents], there are many different sizes [of continents]. There are also distinctions regarding enjoyment. In Truly Joyous, for instance, the gods wish to be human. The massive mountain [that forms the axis of a four-continent world-sys-tem] can differ [from one realm to another]. Differences also exist in the forms of life: some beings have emotions, while others embody purity, and so on. Worlds exist in an inconceiv-able variety of ways.

The Flower-Filled World [2]

This section has two parts: (1) an overall explanation, and (2) a detailed explanation.

Overall Explanation [1]

Within the central minute particle in the palm of his
hand lies the Oceanic World-System
That itself contains many world-systems, in the center of which
Lies the realm called Flower-Filled World.

Within the single minute particle in the very center of the palm of the hand of [the Buddha] Illuminator, Great Glacial Lake of Wisdom, lies the Oceanic World-System which rests in the center of the Enlightened One’s palm. Furthermore,

12

སྟོན་པའང་ཡེ་ཤེས་གང་ཆེན་མཚོ་ཉིད་དུ་བསྟན་ཏེ་རྣམ་པར་རོལ་པ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་གནས་འདི་ལྟ་བུ་ནི་ས་ཆེན་པོ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་

སངས་རྒྱས་ཉག་གཅིག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ལོ།།འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་རྒྱ་མཚོ་དེའི་ནང་

དུ་ཆུད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཤིན་ཏུ་མང་པོའི་དབུས་སུ་སངས་རྒྱས་རྣམ་པར་

སྣང་མཛད་སྤྲུལ་སྐུའི་ཞིང་ཁམས་གཞི་དང་སྙིང་པོ་མེ་ཏོག་གིས་བརྒྱན་པའི་ཞིང་འདི་གནས་པར་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་༼ཞིབ་ཏུ་བསྟན་པ་༽ནི།དེ་ཡང་འོག་མིན་བར་གྱི་གླིང་བཞི་པའི། །འཇིག་རྟེན་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱ་སྟོང་གསུམ་ཆེ།།དེ་

ནས་གོང་དུ་དུང་ཕྱུར་ཕྲག་བཅུ་བཅུར།།བསྒྲེས་པས་རབ་འབྱམས་མཚམས་སྦྱོར་

རྒྱུད་རྒྱ་མཚོ།།སྙིང་པོ་མེ་ཏོག་བརྒྱན་ཞིང་སོ་སོ་ཡང༌།།རྒྱ་མཚོ་ལ་བརྟེན་ཁོར་

ཡུག་བཅས་པ་སྟེ། །མཆོག་གི་སྤྲུལ་སྐུ་གཅིག་གི་འདུལ་ཞིང་ཡིན།།གཞི་དང་སྙིང་པོ་མེ་ཏོག་གིས་བརྒྱན་པའི་ཞིང་དེ་ལ་ཇི་ཙམ་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། དེའང་གླིང་བཞི་རི་རབ་ཁོར་ཡུག་དང་བཅས་པ་རླུང་དཀྱིལ་ནས་སྲིད་རྩེའི་འོག་མིན་ལ་ཐུག་གི་བར་

གྱི་གནས་དེ་ལ་གླིང་བཞི་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཞེས་བྱ། དེ་ནས་དེ་ཙམ་གྱི་བར་སྟོང་གི་ནམ་མཁའ་འདས་པ་ན་དེ་དང་འདྲ་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་

Great Glacial Lake of Wisdom himself manifests throughout this world-system as an enlightened teacher. The magnitude of this inconceivable place is the sphere of experience solely of buddhas and bodhisattvas who dwell on the [three] higher stages [of awakening].
Numerous world-systems are found within the Oceanic World-System. In the center of these lies Flower-Filled World,23 the realm of the manifest dimension of awakening of Buddha Illuminator.

Detailed Explanation [2]

Furthermore, [between the wind] and Unsurpassed lie one billion four-continent world-systems,
A great third-order thousand [world-system].
Multiplying that by factors of one billion
[Yields] Infinite Links, Continuums, Oceans,
And Flower-Filled World.
Each rests on an ocean and [is encircled by] an outer
rim.
This is the sphere of influence of one supreme manifest dimension of awakening.

The extent of the realm Flower-Filled World is determined in the following way:
First of all, the area that includes the four continents, Mount Meru, and the outer rim of mountains—everything from the underlying configuration of wind24 up to Unsurpassed, the peak of existence—is referred to as a four-continent world-sys-tem. An identical world-system is located in space at a distance of one thousand times the magnitude of that world-system. A

13

གཅིག་གནས་པ་ལ་གཅིག་ནས་གཉིས་སུ་བགྲངས་པའི་སྟོང་དུ་ལོངས་པ་ན་ཁོར་

ཡུག་གཅིག་གིས་བསྐོར་བ་སྟོང་དང་པོ། དེ་དག་བསྡོམས་པ་གཅིག་ཏུ་བརྩིས་

པ་སྟོང་ལ་མུ་ཁྱུད་གཅིག་གིས་བསྐོར་བ་སྟོང་གཉིས་པ། དེ་སྟོང་ལ་ཁོར་ཡུག་

ཆེན་པོས་བསྐོར་བ་སྟོང་གསུམ་པ་སྟེ། གླིང་བཞི་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་བྱེ་

བ་ཕྲག་བརྒྱ་ལ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཅིག་ཅེས་བྱའོ། །འདིར་མངོན་པ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་མན་ཆད་བགྲང་

ཡང༌། འདིར་ནི་རྒྱ་རོལ་དང་གསེར་འོད་དམ་པ་སོགས་ཀྱི་ལུང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་

བའོ། །དེ་ནས་རིམ་པར་གོང་ནས་གོང་དུ་དུང་ཕྱུར་ཕྲག་བཅུ་བཅུར་བསྒྲེས་པས་འཇིག་རྟེན་གྱི་གྲངས་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། དེའང་སྟོང་ཆེན་པོ་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱ་རབ་འབྱམས་མཚམས་སྦྱོར་གྱི་འཇིག་རྟེན། དེ་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱ་རབ་འབྱམས་རྒྱུད་ཀྱི་
འཇིག་རྟེན། དེ་བྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱ་རབ་འབྱམས་རྒྱ་མཚོའི་འཇིག་རྟེན། དེ་ལྟ་བུ་དུང་ཕྱུར་ཕྲག་བཅུར་ལོངས་པ་ན་གཞི་དང་སྙིང་པོ་མེ་ཏོག་གིས་བརྒྱན་པའི་ཞིང་གཅིག་ཡིན་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱང་སོ་སོར་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་ལ་བརྟེན་ཅིང༌། ཁོར་ཡུག་རེ་རེས་

བསྐོར་བ་དང༌། ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་ཁོར་ཡུག་ཆེན་པོས་བསྐོར་བ་དང་བཅས་པ་

སྟེ། དེ་ཙམ་ཞིག་ནི་མཆོག་གི་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་གཅིག་གི་འདུལ་ཞིང་ཡིན་ལ་དབང་པོ་དམན་པའི་ངོར་སྟོང་གསུམ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་གསུངས་སོ།།

total of one thousand such world-systems [evenly distributed in space], encircled by a rim, is referred to as a first-order thousand world-system. This considered as a single unit, rep-licated one thousand times and surrounded by a perimeter, is referred to as a second-order thousand world-system. One thousand [second-order thousand world-systems] enclosed by a great rim is called a third-order thousand world-system. Thus, one billion four-continent world-systems is called one great thousand third-order thousand world-system. (Although teachers of phenomenology25 base their calcu-lations on the area from the heaven [called] The Pure down-wards, the description given here is based on the Marvellous Life of the Buddha, the Pure Golden Light Scripture, and other sources.)
The total number of world-systems comprising one Flower-Filled World is calculated by progressively multiplying by factors of one billion: One billion great thousand third-order thousand world-systems constitutes the world-system Infi-nite Links. A billion of those is the world-system Infinite Continuums. A billion of those is the world-system Oceanic Infinity. One billion of those is the extent of one Flower-Filled World. Each world-system rests on its own great ocean and is encircled by a rim. At the same time, one great rim encircles them all.
One [arrangement] of such dimension constitutes the sphere of influence of a single supreme manifest dimension of awakening. To those of limited intelligence, [the sphere of influence] is taught to be only a third-order thousand world-system.

14

གསུམ་པ་ཁྱད་པར་དུ་དབྱེ་བ་ལ་གཉིས། མི་མཇེད་ངོས་བཟུང༌། དེ་ལས་འཕྲོས་པའི་དོན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼མི་མཇེད་ངོས་བཟུང་བ་༽ནི།དེ་ཡི་ཁོར་ཡུག་

ཆེ་ནང་སྤོས་ཆུའི་མཚོར།།ནོར་བུའི་པདྨ་བཞིས་བརྟེན་འཇིག་རྟེན་ཁམས། །ཉེར་

ལྔ་བརྩེགས་མར་གནས་པའི་བཅུ་གསུམ་པ། །མི་མཇེད་ཅེས་གྲགས་་་་་༌། །ཞེས་པ་སྟེ། གཞི་སྙིང་མེ་ཏོག་གིས་བརྒྱན་པ་དེའི་ཁོར་ཡུག་ཆེན་པོའི་ནང་དུ་གང་ཆེན་

མཚོའི་དབྱིངས་ཀྱི་སྤོས་ཆུའི་རྒྱ་མཚོ་བརྗོད་དུ་མེད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་གི་རྡུལ་སྙེད་ཀྱི་དབུས་སུ་སྤོས་ཆུའི་རྒྱ་མཚོ་ཟེ་བ་ཡིད་འོང་ལ་གནས་པའི་ནོར་བུའི་པདྨ་ཆེན་

པོ་བཞིས་བརྟེན་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་རྒྱུད་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་བརྩེགས་མར་གནས་པ། སོ་སོའི་བར་བར་དུ་ཞིང་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་བརྩེགས་མར་གནས་
པས་མཚམས་ཆོད་པ། དེའི་བཅུ་གསུམ་པ་མི་མཇེད་ཅེས་གྲགས་པའི་སྟོང་གསུམ་

གྱི་འཇིག་རྟེན་འདི་ཡིན་ཏེ། མི་མཇེད་ཀྱི་སྐད་དོད།སཱ་ཧ་ཞེས་པ་ལྡན་པ་བཟོད་པ་ནུས་པ་རྣམས་ལ་འཇུག་པས། ཞིང་འདིར་སྐྱེས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཉོན་མོངས་
པ་དང་སྡུག་བསྔལ་ལ་མི་མཇེད་པའམ་དེ་དག་དང་ཤིན་ཏུ་ལྡན་པ་སྟེ་མི་མཇེད་པ་ནི་སྲན་བཟོད་པའི་དོན་ཡིན་ལ།ཞིང་འདིའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱང་སྙིང་

སྟོབས་ལྷག་པར་བཟོད་ཅིང་

Distinctive Features of Our Own World-System, Endurance [3]

This section has two parts: (1) identification of Endurance, and (2) a supplementary explanation.

Identification of Endurance [1]

Inside the great outer rim, within seas of scented waters, Four jewelled lotuses support
A tiered arrangement of twenty-five world-systems;
The thirteenth is known as Endurance.

Within the great outer rim of that [arrangement of one] Flow-er-Filled World are the indescribable oceans of fragrant wa-ters [descending from] the body of Great Glacial Lake, as nu-merous as the particles in all the buddha realms. In the center of these oceans are seas of scented waters filled with beautiful anthers on which rest four immense jewelled lotuses. A tiered arrangement of twenty-five world-systems is supported by these [lotuses]. In the spaces between each [of these world-systems] are infinite tiers of world-systems, which define their boundaries. The thirteenth of these [twenty-five world-sys-tems] is our own third-order thousand world-system, known as Endurance.
The Sanskrit term for Endurance is sahā, which denotes possession, forbearance, or capacity. All sentient beings who have taken birth in this realm endure emotions and suffer-ings. In other words, beings possess these [afflictions] in great measure. “Endurance” also signifies the forbearance of hard-ship. The bodhisattvas of this realm patiently endure [hard-

15

དཔའ་བས་ཕུལ་དུ་བྱུང་བས་དེ་ལྟར་དུ་གྲགས་སོ།།གཉིས་པ་༼དེ་ལས་འཕྲོས་པའི་དོན་བཤད་པ་༽ནི།་་་་་་སྟོང་གསུམ་འདི་ལ་ཡང༌།།ཁེབས་ལྡན་ལྷག་པ་རྡུལ་བསལ་རྣམ་འབྱུང་སོགས།།ཞིང་རྡུལ་བཅུ་གསུམ་སྙེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱིས། །རབ་བསྐོར་དབྱིབས་ཟླུམ་རྡོ་རྗེ་བཞི་ཡིས་མཚན།།སྣ་ཚོགས་རླུང་
དཀྱིལ་པདྨོའི་དྲྭ་བར་གནས། །མི་མཇེད་སྟོང་གསུམ་པའི་འཇིག་རྟེན་འདི་ཁོ་ན་ལའང༌། ཤར་ན་ཁེབས་ལྡན། ལྷོར་ལྷག་པ། ནུབ་ན་རྡུལ་བསལ། བྱང་དུ་

རྣམ་འབྱུང༌། མཚམས་རྣམས་སུ།ཕན་བྱེད།ཀུན་སོང༌། ཡོངས་སུ་དགའ་བ། འཕོ་བྱེད། སྟེང་འོག་ཏུ་དབྱངས་སྒྲོགས་དང་མི་ཆེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་རྡུལ་བཅུ་གསུམ་གྲངས་སྙེད་ཀྱིས་ཀུན་ནས་རབ་ཏུ་བསྐོར་

ཞིང་དབྱིབས་ཟླུམ་པོ་རྡོ་རྗེ་བཞིའི་ས་མཚམས་ཅན།ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་པའི་རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱིས་བཟུང་བ་པདྨོའི་དྲྭ་བ་ལ་གནས་སོ། །འདི་ཡི་སྟོན་པའང་རྣམ་

པར་སྣང་མཛད་དེ། །གཙང་གནས་འོག་མིན་དག་ཏུ་ཁྱབ་པར་བཞུགས།།སྟོང་
གསུམ་འདིའི་སྟོན་པའང་ལོངས་སྐུ་རྣམ་པར་སྣང་མཛད་ཆེན་པོ་ལས་སྤྲུལ་པ།

ship] with exceptional courage and excel in bravery. Thus, this realm is known as Endurance.

The Supplementary Explanation [2]

This third-order thousand world-system
Is completely encircled by realms—Covered, Surpassing, Stainless, Variously Emerged, etc.—
Equal in number to the particles of this thirteenth world-system.
[Endurance] is spherical, has a four-vajra demarcation, And rests on a multicolored configuration of wind and a network of lotuses.

This third-order thousand world-system of Endurance alone is encircled by buddha realms equal in number to the particles of this thirteenth world-system. To the east is Covered; to the south, Surpassing; to the west, Stainless; and to the north, Variously Emerged. In the intermediate directions are Benefit-ting, Variously Appeared, Complete Joy, and Activator. Above and below are found Resounding Melody, Not Great, and oth-ers. Endurance is spherical and has a four-vajra boundary de-marcation. It is supported by a multicolored configuration of wind and rests on a network of lotuses.

Illuminator, the teacher in this [world-system],
Appears throughout the Unsurpassed realms of the pure domains.

The enlightened teacher in our third-order thousand world-system [Endurance] is an emanation of the enjoyment di-

16

གཙང་མའི་གནས་ཀྱི་འོག་མིན་དག་ཏུ་ཁྱབ་པར་བཞུགས་ཤིང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་

རྣམས་ཀྱི་དབུས་སུ་ཆོས་སྟོན་པར་མཛད་པའི་སྤྲུལ་པ་རྒྱ་ཆེན་པོའི་སྐུ་ཞིག་སྟེ། དབུ་མ་པ་ཆོས་བཤེས་ཀྱིས། སྐུ་འདིའང་སྨོན་ལམ་མམ་ཚོགས་ཀྱི་འཕེན་པའམ་བཞེད་པ་ཙམ་གྱིས་ཕྱེ་བའི་འོག་མིན་གྱི་གནས་གཅིག་ཁོ་ནར་མངོན་པར་རྫོགས་པར་འཚང་རྒྱ་བའི་ཕྱིར་རྣམ་པ་རབ་ཏུ་མང་པོའི་ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་སྐུ་འོག་མིན་རྣམས་
ན་གནས་པ་ནི་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་འབའ་ཞིག་རྒྱ་ཆེན་པོར་སྣང་བར་ཟད་དོ། །ཞེས་བཤད་དོ། །གླིང་བཞི་འདི་ནི་བཅོམ་པ་དང་ལྡན་ཞེས། །འདི་ལའང་གླིང་བཞི་གཞན་པ་བཅུ་ཡིས་བསྐོར། །མི་མཇེད་དེའི་དབུས་སུ་ཚུད་པའི་གླིང་བཞི་པའི་འཇིག་རྟེན་

འདི་ནི་བཅོམ་པ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་གྲགས་ལ། འདི་ཁོ་ན་ལའང་འདབ་ཆགས་སུ་ཤར་ནས་འོག་གི་བར་རིམ་བཞིན་གླིང་བཞི་གཞན་པ། ཤིན་ཏུ་སྲུང༌། དགའ་བ། བཟོད་དཀའ། སྙིང་པོ་དམ་པ། གཉེན་ལྡན། ས་བཟང༌། སེང་གེ་ཡོད་པ། རྣམ་
བསགས། ནོར་འཛིན། འོད་འཕྲོ་ལྡན་ཞེས་པ་བཅུ་ཡིས་བསྐོར་བར་གསུངས་སོ།

།དེ་དག་ཆགས་འཇིག་དུས་མཉམ་བྱེད་པར་གསུངས། །ས་བཅུའི་དབང་ཕྱུག་ཁོ་ནའི་སྤྱོད་ཡུལ་ལོ།།

mension of awakening, the great Illuminator. This is a single form whose vast emanations appear throughout all the Un-surpassed realms in the pure domains and teach the Dharma in the midst of all the powerful [bodhisattvas].26 The Centrist scholar Dharmamitra explains27 :

This form, differentiated [from others] by vows, the power of cultivation [of merit and pristine wisdom],
and intention, has attained complete enlightenment in
one Unsurpassed domain alone. Therefore, the myriad forms of the enjoyment dimension of awakening that dwell in all the [other] Unsurpassed realms are solely
his apparition manifesting in a vast [display].28

This four-continent [world-system] called Destructible
Is surrounded by ten other four-continent [world-systems].

Our four-continent world-system, which is situated in the cen-ter of Endurance, is known as Destructible. It is said that even this [world-system] alone is surrounded by ten other satellite four-continent world-systems. Beginning from the East, these are, respectively, Well Protected, Joyful, Unbearable, Excel-lent Essence, Befriended, Fine Land, Lion Inhabited, Well Formed. Above is Bearing Wealth, and below, Radiant Light.

It is taught that these [world-systems] are formed and destroyed together;
This is the experiential domain solely of the lords of the tenth stage of awakening.

ཐེག་པ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ནི་སྟོང་གསུམ་པའི་འཇིག་རྟེན་ཙམ་ཞིག་ཆགས་འཇིག་མཉམ་དུ་བྱེད་པར་བསྟན་ཅིང༌། གཞན་དུ་གཞི་སྙིང་མེ་ཏོག་གིས་

བརྒྱན་པའི་ཞིང་ལ་གནས་པའི་ཞིང་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུ་མཆོག་གི་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་གཅིག་གིས་རྣམ་པར་རོལ་པའི་ཞིང་དེ་དག་ཆགས་འཇིག་དུས་མཉམ་བྱེད་པར་གསུངས་ཤིང༌། འདི་ལྟ་བུའི་གནས་ལུགས་རྒྱ་ཆེ་བ་ནི་ས་བཅུའི་དབང་ཕྱུག་རྣམས་ཁོ་ནའི་སྤྱོད་ཡུལ་ལས་ཉན་ཐོས་སོགས་ཀྱི་བློར་མི་ཤོང་ངོ༌། །ཞིང་ཁམས་སྤྱིར་བསྟན་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལུགས་ལྟར་བརྗོད་པ་སྐབས་དང་པོའི་འགྲེལ་པའོ།། །།

The view most widely shared by Buddhist systems is that [the worlds within] any single third-order thousand world-system are formed together and destroyed [together]. Another view states that all the realms of the emanations of a single su-preme manifest dimension of awakening (such as the oceans of realms that are located in the Flower-Filled World) are formed and destroyed together. The magnitude of this latter view is unfathomable to proclaimers and others; it remains the domain of experience solely of the lord [bodhisattvas] of the tenth stage [of awakening].

18

དང་པོ།

གདུལ་ཞིང་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རིམ་པར་ཕྱེ་བ།
༢ འཇིག་རྟེན་བྱེ་བྲག་ཏུ་བསྟན་པ་ཐེག་པ་དམན་པ་དང་

ཐུན་མོང་དུ་བརྗོད་པའི་སྐབས།

སྐབས་གཉིས་པ་མི་མཇེད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། མདོར་

བསྟན་པ་དང༌། རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼མདོར་བསྟན་པ་༽ནི།འཇིག་
རྟེན་འདི་ལ་ཆགས་གནས་འཇིག་སྟོང་བཞི། །ཞེས་པ་སྟེ། བྱེ་བྲག་གླིང་བཞི་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འདི་ལའང་ཆགས་པའི་བསྐལ་པ། གནས་པའི་བསྐལ་པ། འཇིག་པའི་བསྐལ་པ། སྟོང་པའི་བསྐལ་པ་སྟེ་བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་བཞི་ཡོད་དོ།

།གཉིས་པ་༼རྒྱས་པར་བཤད་པ་༽ལ་གསུམ། དང་པོར་ཆགས་པ། བར་དུ་གནས་པ། ཐ་མར་འཇིག་སྟོང་གི་ཚུལ་བཤད་པའོ། །

Book 1
Myriad Worlds

Part II

Our Universe According to
the Individual and Universal Ways

The second chapter, an explication of our universe, the world-system known as Endurance, has two parts: (1) a preamble, and (2) an extensive presentation.

The Preamble [1]

In our own world-system, four [ages] occur: formation, abiding, destruction, and vacuity.

Our own world-system, composed of four continents, is sub-ject to four great ages: the age of formation, the age of abid-ing, the age of destruction, and the age of vacuity.1

The Extensive Presentation [2]

This section has three parts: (1) the age of the initial forma-tion of our world-system, (2) the age of its interim abiding, and (3) the ages of its final destruction and vacuity.

19

དང་པོ་༼དང་པོར་ཆགས་པ་༽ནི།སྣོད་བཅུད་གཉིས་ལས་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ནི།།ཞེས་བསྐལ་ཆེན་བཞི་གང་དུ་འབྱུང་བའི་ཡུལ་སྣོད་བཅུད་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ལས་ཐོག་མར་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་བཤད་པ་ནི། ཞེས་མཚམས་སྦྱར་ནས་དངོས་ལ་གཉིས། སྣོད་བཤད་པ་དང༌། བཅུད་བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼སྣོད་བཤད་པ་༽ལ་གཉིས། དངོས་དང༌། ཞར་བྱུང་ཉན་རང་གི་འདོད་ཚུལ་ལོ། །དེའི་དང་པོ་༼དངོས་༽ལ་

ལྔ། བསྐལ་བཟང་བྱུང་ཚུལ། རི་གླིང་བཀོད་པ། གླིང་བཞིའི་ངེས་ཚིག ངན་སོང་གསུམ་དང་ལྷ་མིན། ལྷ་གནས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼བསྐལ་བཟང་བྱུང་ཚུལ་༽ནི། བསྐལ་པ་སྔ་མའི་སྟོང་བསྐལ་འདས་པ་ན། །ཕྱོགས་བཅུར་རླུང་ལངས་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་གྲམ་ཆགས། །སྤྲིན་ལས་ཆར་བབ་ཆུ་ཡི་ཕུང་པོའི་དབུས།།

The Age of the Initial Formation of our World-System [1]

Of the two, environment and inhabitants, [a description of] the environmental world [is presented first]:

The lands that appear when four ages occur have both envi-ronment and inhabitants; of these two, the environment is described first.

The discussion of the initial formation of our world-system has two parts: (1) a description of the environment, and (2) a description of the inhabitants.

The Environment [1]

This section has two parts: (1) the main explanation, and
(2) a supplementary discussion of the viewpoint of the pro-claimers and solitary sages.2 [The main explanation] has five parts: (1) the origin of the Fortunate Age, (2) the arrange-ment of the mountains and continents, (3) the meanings of the names of the continents, (4) [descriptions of] the three miserable realms and the demi-gods’ realm, and (5) the realm of the gods.

The Origin of the Fortunate Age [1]

After the age of vacuity had elapsed at the end of the previous age,
Winds arose from the ten directions, creating a configuration in the shape of a cross;
Rain fell from a cloud, and amidst a mass of water,

20

པདྨོ་སྟོང་མཐོང་བསྐལ་པ་བཟང་པོར་གྲགས། །བསྐལ་བཟང་འདིའི་བྱང་སེམས་

རྣམས་ཀྱིས་ཞིང་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའི་སྨོན་ལམ་གྱི་མཐུ་དང༌། འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ལས་མཐུན་པ་དག་ལས། བསྐལ་པ་སྔ་མ་རྫོགས་པའི་འོག་ཏུ་སྟོང་བསྐལ་བར་

བསྐལ་ཉི་ཤུའི་ཡུན་འདས་ནས། ཕྱོགས་བཅུ་སོ་སོ་ནས་རླུང་ལངས་པ་ཕན་ཚུན་ཤུགས་ཆེན་པོས་བརྡབ་ཅིང་འཕུལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་རྡོ་རྗེས་ཀྱང་གཞིག་པར་མི་ནུས་པར་སྲ་ཞིང་ཤིན་ཏུ་འཐས་པའི་རླུང་དཀྱིལ་རྒྱ་གྲམ་དུ་ཆགས་པའི་སྟེང་དུ་ནམ་མཁར་སྤྲིན་སྟུག་པོ་གསེར་གྱི་གཉའ་ཤིང་ལྟ་བུ་ཆགས་པ་ལས་ཆར་གྱི་རྒྱུན་ཤིང་
རྟའི་སྲོག་ཤིང་ཙམ་ནས་ཐིགས་པ་སྦོམ་པོའི་བར་དུས་རིང་བར་བབ་པའི་རྐྱེན་གྱིས་

རླུང་གིས་བསྐྱོར་བའི་ཆུའི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོར་གནས་པའི་དབུས་ནས་གསེར་གྱི་པདྨོ་

སྟོང་ཤར་བ་གནས་གཙང་མའི་ལྷ་རྣམས་ཀྱིས་མཐོང་བ་ན་སངས་རྒྱས་སྟོང་འབྱུང་བའི་ལྟས་སུ་ཤེས་ནས་ཨེ་མའོ་འདི་ནི་བསྐལ་པ་བཟང་པོ་ཞིག་གོ། །ཞེས་ཆེད་དུ་བརྗོད་པས་བསྐལ་པ་བཟང་པོར་གྲགས་སོ་ཞེས་སྙིང་རྗེ་པདྨ་དཀར་པོའི་མདོ་ལས་གསུངས་ཤིང༌། ཡེ་ཤེས་རྒྱས་པའི་མདོ་ལས་བསྐལ་པ་འདི་ལ་བསྐལ་པ་པདྨ་སྟོང་

མཐོང་དུ་གསུངས་པའང་དེ་དང་མཐུན་ནོ། །གཉིས་པ་༼རི་གླིང་བཀོད་པ་༽ནི།རླུང་གིས་ཆུ་བསྲུབས་གསེར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ། །ཆར་བབ་མཚོ་ཆེན་རླུང་གིས་
བསྲུབས་པའི་ཁམས། །

A thousand lotuses were seen; thus the Fortunate Age
was proclaimed.

The collective actions of beings and the power of the vows to purify realms3 made by the bodhisattvas of the present Fortu-nate Age produced the following sequence of events:
After the previous age had reached completion and the twenty intermediate ages [that constitute] the age of vacu-ity had elapsed, winds arose from each of the ten directions.4 The powerful convergence and compression of these winds created a configuration of wind in the shape of a cross—solid, extremely hard, and indestructible. In the space above the wind, a thick cloud resembling a golden yoke formed. From this cloud, rain fell continuously over a long period of time. The size of raindrops ranged from large [ones to raindrops as big as the diameter of] the main shaft of a chariot. This deluge produced an immense mass of water, supported by the wind. At the center of this great ocean, a thousand golden lotuses appeared. Upon seeing this, the gods and goddesses of the pure domains5 knew it to be a sign that one thousand bud-dhas would appear, and so they declared: “How wonderful! This is the dawn of the Fortunate Age!” According to the White Lotus of Compassion Scripture, this age is known as a fortunate one because the gods and goddesses made this announcement. Similarly, the Blossomed Wisdom Scripture refers to this age as “the age when one thousand lotuses are seen.”

Arrangement of the Mountains and Continents [2]

The churning of water by wind produced a golden disc, Upon which rain fell; [this became] the great ocean.

21

རབ་འབྲིང་ཐ་མ་རྣམ་པར་འཕེལ་བ་ལས། །རི་རབ་རི་བདུན་གླིང་བཞི་ཁོར་ཡུག་

གྲུབ། །དེ་ལྟར་ཆུའི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་དེ་རླུང་གིས་བསྲུབས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་དེའི་སྟེང་དུ་
གསེར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་བྱུང་ངོ༌། །དེའི་སྟེང་དུ་སྔར་བཞིན་ཆར་གྱི་རྒྱུན་བབས་པས་
ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་དེ་ལ་རིམ་བཞིན་མཚམས་མཚམས་སུ་རླུང་ལངས་པས་ཉེ་བར་བསྲུབས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཁམས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་རབ་འབྲིང་ཐ་མ་གསུམ་དུ་རྣམ་པར་འཕེལ་བ་ལས། ཁམས་རབ་ལས་དབུས་སུ་རིན་པོ་ཆེ་བཞིའི་རང་བཞིན་

ཅན་གྱི་རི་རབ་ལྷུན་པོ་བྱུང་ཞིང༌། ཁམས་འབྲིང་ལས་གསེར་རི་བདུན། ཁམས་ཐ་

མ་ལས་གླིང་ཕྲན་བརྒྱད་དང་གཞན་མང་པོས་བསྐོར་བའི་གླིང་བཞི་དང་ལྕགས་རིའི་
ཁོར་ཡུག་རྣམས་གྲུབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཡང༌། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས། ས་བོན་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཁོ་ན་ཡོད་པའི་ཆུ་དེ་དག་མཐུ་རྣམ་པ་དུ་མའི་བྱེ་བྲག་དང་ལྡན་པའི་རླུང་དག་གིས་བཤིག་པ་ན་རིགས་དེ་དང་དེ་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན་པ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་སོ། །རི་གླིང་ཐམས་ཅད་ཆུ་མཚོར་བརྒྱད་ཁྲིར་ནུབ། །ལྷུན་པོ་མཚོ་ལས་བརྒྱད་ཁྲིར་འཕགས་པ་སྟེ། །རི་རབ་རི་བདུན་གླིང་བཞི་ཁོར་ཡུག་དང་བཅས་པའི་

རྩ་བ་ཆུ་མཚོར་དཔག་ཚད་བརྒྱད་ཁྲིར་ནུབ་ནས་དབང་ཆེན་ལ་ཐུག་པར་གནས་ཤིང༌།

The churning by wind developed the [ocean’s] elements —superior, medium, and base;
These elements formed Mount Meru, the seven mountain ranges, the four continents and the outer rim.

The churning of the great mass of water by the wind produced a golden foundation6 above the water while rain continued to fall uninterruptedly. As a result, a great outer ocean [which contained various elements] formed above the golden disc. Intense churning of the ocean by winds [arising from] various directions gradually developed the three grades of elements— superior, medium, and base. The superior elements became the central, massive Mount Meru, which is made of four pre-cious substances. The elements of medium quality formed the seven ranges of golden mountains. The base elements formed the four continents, surrounded by the eight neighboring is-lands and many other islands, as well as the outer rim of iron mountains.

On this subject, the master Vasubandhu explains in detail that the waters [of the ocean] contained only various poten-tials for the elements, [not the actual elements]. When these seeds were driven apart by winds with special agencies, the different types [of elements] were produced.

The mountains and continents all extend eighty thousand [leagues] down into the ocean.
Mount Meru rises eighty thousand [leagues] above the

ocean.

The base of Mount Meru and the bases of each of the sev-en mountain [ranges], the four continents, and the outer rim

22

ལྷུན་པོ་མཚོ་སྟེང་ལས་གྱེན་དུ་དཔག་ཚད་བརྒྱད་ཁྲིར་འཕགས་ནས་གནས་སོ། །སྟེ་ཞེས་པ་ལྷག་བཅས་ཀྱི་སྒྲའོ། །གྲུ་བཞི་ཆུ་ཤེལ་བཻཻ་ཌཱུར་པད་རག་དང༌། །གསེར་

ལས་གྲུབ་ཅིང་ནམ་མཁའང་དེ་མདོག་སྣང༌། །ཆུ་མཚམས་ནས་བཟུང་ཕྱེད་མན་བང་རིམ་བཞི། །དེ་ལ་ལྷུན་པོ་ནི་བང་རིམ་བཞི་དང་ལྡན་པ་གྲུ་བཞིར་འདུག་པ་སྟེ། ཤར་ཤེལ། ལྷོ་བཻཻཌཱུརྻ། ནུབ་པདྨ་རཱ་གབྱང་གསེར་གྱི་རང་བཞིན་ཕྱོགས་སོ་སོའི་

མདོག་ལྟར་ནམ་མཁའང་དེའི་ཁ་དོག་གསལ་བར་སྣང་བ། ལྷུན་པོ་ཉིད་ཆུ་ལ་ནུབ་
པའི་མཚམས་ནས་བཟུང་བའི་ཕྱེད་མན་ཆད་བང་རིམ་བཞི་བརྩེགས་ཀྱི་རྣམ་པས་

བསྐོར་བའོ། །དེ་མཐར་གཉའ་ཤིང་འཛིན་སོགས་གསེར་རི་བདུན། །བར་རྣམས་

ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་རོལ་མཚོས་གཏམས། །རི་རབ་དེའི་མཐར་དབྱིབས་དེ་དང་

མཚུངས་པར་ཡོལ་ཐབས་ཀྱིས་ཀུན་ནས་བསྐོར་བའི་རི་བདུན་ནི། དང་པོ་གཉའ་

ཤིང་འཛིན། གཉིས་པ་གཤོལ་མདའ་འཛིན། གསུམ་པ་སེང་ལྡེང་ཅན། བཞི་པ་

ལྟ་ན་སྡུགལྔ་པ་རྟ་རྣ། དྲུག་པ་རྣམ་འདུད། བདུན་པ་མུ་ཁྱུད་འཛིན་ཏེ་གསེར་གྱི་རི་

བདུན། དེ་དག་གི་བར་རྣམས་སུ་ཡན་ལག་བརྒྱད་དང་ལྡན་པའི་ཆུས་གང་བ་ལ་རོལ་པའི་མཚོ་བདུན་དུ་གྲགས་ཤིང་དེ་དག་གིས་གཏམས་པ་སྟེ། ཡན་ལག་བརྒྱད་ནི་བསིལ་བ་དང༌། ཞིམ་པ་དང༌། ཡང་བ་དང༌། འཇམ་པ་དང༌།

[of mountains] extend eighty thousand leagues7 below the ocean’s surface and rest on [the golden disc called] Mighty. Mount Meru rises eighty thousand leagues above the surface of the ocean.

The four sides of Mount Meru are composed of crystal, blue beryl, ruby, and gold.
The sky [on each side] reflects these colors.
From sea level to half its height are four terraces.

[Viewed from above,] Mount Meru is square, with four square slabs [of decreasing size in ascending order]. The eastern face of Mount Meru is composed of crystal; the southern, blue beryl; the western, ruby; and the northern, gold. The color of each face is clearly reflected in the sky around it. Four [square] slabs form four tiers of terraces around Mount Meru, beginning at sea level and reaching halfway up its height.

Beyond it are seven golden mountain ranges, Yoke and the others.

The spaces between are filled with seas of enjoyment, which have eight qualities.

Beyond Mount Meru and completely surrounding it like cur-tains are seven mountain ranges, each forming a square. These seven golden mountain ranges [are named according to the shape of their peaks:] Yoke, Plough, Acacia Forest, Pleasing-to-the-Eye, Horse’s Ear, Bent, and Rim.
The spaces between [the mountain ranges] are filled with what are known as the seven seas enjoyed [by the nāgas8], the waters of which have eight qualities: cool, tasty, light, soft,

23

དྭངས་པ་དང༌། དྲི་ང་བ་མེད་པ་དང༌། འཐུང་ན་མགྲིན་པ་ལ་མི་གནོད་པ་དང༌།

ལྟོ་བ་ལ་མི་གནོད་པ་རྣམས་སོ། །གླིང་བཞི་གླིང་ཕྲན་བརྒྱད་དང་བཅས་པའི་

དབྱིབས། །ཟླ་གམ་སོག་ཁ་ཟླུམ་པོ་གྲུ་བཞིའོ། །ཤར་ལུས་འཕགས་པོ། ལྷོ་ཛམྦུའི་གླིང༌། ནུབ་བ་ལང་སྤྱོད། བྱང་སྒྲ་མི་སྙན་ཏེ་གླིང་ཆེན་བཞི། ཤར་དུ་ལུས་
དང་ལུས་འཕགས། ལྷོར་རྔ་ཡབ་དང་རྔ་ཡབ་གཞན། ནུབ་ཏུ་གཡོ་ལྡན་དང་ལམ་

མཆོག་འགྲོ། བྱང་དུ་སྒྲ་མི་སྙན་དང་སྒྲ་མི་སྙན་གྱི་ཟླར་གྲགས་པ་གླིང་ཕྲན་བརྒྱད་དང་བཅས་པ་དེ་དག་གི་དབྱིབས་ནི་རིམ་པ་བཞིན། ཟླ་གམ། སོག་ཁ། ཟླུམ་པོ། གྲུ་བཞིའི་རྣམ་པར་གླིང་ཆེན་བཞི་དངོས་སུ་ཡོད་ཅིང༌། གླིང་ཕྲན་བརྒྱད་ཀྱང་ཕྱོགས་མཚུངས་སུ་ཡོད་དོ། །མ་ངེས་གླིང་ཕྲན་དག་ནི་ཤིན་ཏུ་མང༌། །མདོ་སྡེ་རྣམས་ལས་བཅུ་གཉིས་པོ་ཁོ་ན་གཙོ་ཆེ་བའི་དབང་གིས་བསྟན་པར་མཛད་ཀྱི་གཞན་ཡང་

སིངྒ་ལ། གསེར་གླིང༌། ཟངས་གླིང༌། ཐོ་དཀར་གླིང༌། ༡

ཀཾཾ་པོ་ཛི་ལ་སོགས་པ་

ཛམྦུའི་གླིང་ཁོ་ནའི་འཁོར་དུ་ཡུལ་ཆེན་བཅུ་དྲུག་ཡོད་པ་གནས་འཇོག་གི་མདོ་ལས་
གསུངས་ཤིང༌། གསང་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་མདོ་ལས་ཡུལ་ཕྲན་སྟོང་ཡོད་

པར་བཤད་པ་སོགས་གླིང་བཞི་སོ་སོར་མིང་དང་ཚད་དབྱིབས་མ་ངེས་པའི་གླིང་ཕྲན་

དག་ནི་

clear, odorless, harmless to the throat if swallowed, and harm-less to the stomach.

The four continents and the eight islands
Are semi-circular, trapezoidal, round, and square.

The four continents are [situated in the outer ocean]. Majes-tic Body lies east of Mount Meru; the Land of Jambu is south; Bountiful Cow is west; and Unpleasant Sound is north. Adja-cent to these are eight islands: Body and Majestic Body are situated [near Majestic Body] in the East; Tail-Fan and Other Tail-Fan, [near the Land of Jambu] in the South; Crafty and Treading the Perfect Path, [near Bountiful Cow] in the West; and Unpleasant Sound and Moon of Unpleasant Sound, [near Unpleasant Sound] in the North.
The four main continents have the following shapes: semi-circular, trapezoidal, round, and square, respectively. More-over, the eight islands have the same shape as the principal continent in their respective directions.

There are numerous unspecified little islands.

Only these twelve land masses are mentioned in the discourses of the Buddha since these are the principal ones. The Brāhmaṇa Vyāsa Scripture, however, enumerates sixteen large regions
that surround the Land of Jambu alone, such as Siṃhala,
Suvarṇadvīpa, Tāmradvīpa, Togar, Kamboja.9 Moreover, the
Inconceivable Secrets of the Transcendent Ones Scripture and oth-
er sources state that there are a thousand small lands [in this
four-continent world-system]. In fact, an inestimable number

༡ མ་དཔེ་གཞན་དུ་<ཀི་པོ་ཛ་>གསལ། of little islands whose names, dimensions, and shapes are not

24

ཤིན་ཏུ་མང་བས་ཚད་བཟུང་གིས་མི་ལང་ངོ༌། །ཁོར་ཡུག་རི་བོ་ལྕགས་ལས་གྲུབ་
པ་སྟེ། །དེ་དག་བར་དུ་བ་ཚྭའི་རྒྱ་མཚོས་གང༌། །གླིང་དེ་རྣམས་ཀྱི་མཐའ་སྐོར་

ཁོར་ཡུག་ཏུ་བསྐོར་བའི་རི་བོ་ཕྱིའི་ལྕགས་རི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལྕགས་ལས་གྲུབ་པ་རྡོ་
སོལ་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་ཏེ་གསེར་རི་རྣམས་ཀྱི་ཕྱི་ནས་ཁོར་ཡུག་ལ་ཐུག་པ་དེ་དག་

གི་བར། གླིང་རྣམས་མ་གཏོགས་པ་བ་ཚྭ་ཅན་གྱི་ཆུས་གང་བ་ནི་བ་ཚྭ་ཅན་གྱི་རྒྱ་མཚོར་གྲགས་ལ། དེ་དང་རྟ་གདོང་གི་རི་བོ་ཕྲད་པས་རྡོ་སོལ་ལས་འབར་བའི་མེས་ཆུ་རྣམས་མཚམས་ལས་མི་འདའ་བར་སྐེམ་པར་བྱེད་པའང་བཤད་དོ། །གསུམ་

པ་༼གླིང་བཞིའི་ངེས་ཚིག་༽ནི། འཕགས་ཡུལ་དབུས་ནས་བྱང་དུ་རི་ནག་དགུ། །འདས་པའི་གངས་རིའི་བྱང་ན་སྤོས་ངད་ལྡངས། །བར་དུ་མ་དྲོས་མཚོ་ཡི་ཕྱོགས་བཞི་ནས། །ཁ་འབབ་ཆུ་བཞི་ཕྱོགས་བཞིའི་རྒྱ་མཚོར་འགྲོ། །མཚོ་འགྲམ་ཛམྦུ་བྲྀྀཀྵའི་སྡོང་པོས་བརྒྱན། །དེ་ཕྱིར་ཛམྦུས་མཚན་པའི་གླིང་དུ་གྲགས། །

specified [in the scriptures] are located adjacent to each of the four continents.

The outer rim consists of a mountain range composed of iron;
A salt-water ocean fills the area as far as this range.

The outer iron mountain range, [called the Horse-faced] Mountain Range, surrounds the continents and forms the outer border or outer rim [of this world-system]. This range is composed of volcanic iron. Except for the continents, the area beyond the golden mountains as far as the outer rim is filled with salt water and is known as the Salt Water Ocean. Furthermore, the edge of this ocean touches the Horse-faced Mountain Range; the volcanic fires of this mountain range cause the ocean [to evaporate so that it does] not exceed its limits.

The Meanings of the Names of the Continents [3]

North from the center of the Exalted Land, beyond nine black mountains,
Stand the Snowy Mountains, and north of these the Fragrant [Mountains].
Between these two mountain ranges lies Cool Lake; from its four sides
Four cascades flow in four directions toward the ocean. A jambu tree adorns the lake’s shore,
And so this continent is known as the land beautified by the jambu tree.

25

དེ་ལ་ཛམྦུའི་གླིང་ཞེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཞེ་ན། འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་དབུས་ནས་བྱང་དུ་རི་ནག་པོ་དགུ་འདས་པའི་མཚམས་སུ་གངས་རི་སྟེ་རི་བོ་གངས་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་ཡོད་ཅིང༌། དེའི་བྱང་ན་རི་བོ་སྤོས་ངད་ལྡན་པ་ཡོད་ལ། དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་སྔོན་
བྲམ་ཟེ་དུས་དཔོག་ཅེས་བྱ་བས་ལྷ་དང་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་མཆོད་སྦྱིན་
བྱས་པའི་འབྲས་ཁུ་དྲོན་མོ་ཕོ་བ་མ་དྲོས་པ་ལྟར་གྱུར་པ་ལ་མ་དྲོས་པ་ཞེས་གྲགས་པ་ཀླུའི་རྒྱལ་པོ་མ་དྲོས་པ་གནས་པའི་མཚོ། སྨན་དང་རིན་པོ་ཆེ་དང་ནགས་ཚལ་དང་ཆུ་ཀླུང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་གནས་སུ་གྱུར་པ་ཆུ་ཞེང་དུ་དཔག་ཚད་ལྔ་བཅུར་མཉམ་པ་ཡོད་དོ། །དེའི་ཕྱོགས་བཞི་ནས་ཁ་འབབ་ཀྱི་ཆུ་བཞིར་གྲགས་པ་ཤར་ཕྱོགས་ན་

བྲག་གླང་པོ་ཆེའི་གདོང་འདྲ་བ་ནས་ཆུ་ཀླུང་གངྒཱ་དངུལ་གྱི་བྱེ་མ་འདྲེན་ཅིང་འབབ་པ། ལྷོ་ཕྱོགས་ན་བྲག་ཁྱུ་མཆོག་གི་གདོང་འདྲ་བ་ནས་ཆུ་ཀླུང་སིནྡྷུ་བཻཻཌཱུརྻའི་བྱེ་མ་འདྲེན་ཅིང་འབབ་པ། ནུབ་ཕྱོགས་ན་བྲག་རྟའི་གདོང་འདྲ་བ་ནས་ཆུ་ཀླུང་པཀྵུ་ཤེལ་གྱི་བྱེ་མ་འདྲེན་ཅིང་འབབ་པ། བྱང་ཕྱོགས་ན་བྲག་སེང་གེའི་གདོང་འདྲ་བ་ནས་ཆུ་

ཀླུང་སི་ཏཱ་གསེར་གྱི་བྱེ་མ་འདྲེན་ཅིང་འབབ་པ། དེའང་ཆུ་ཕྲན་ལྔ་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་དང་

བཅས་ཏེ་མཚོ་མ་དྲོས་པ་ལ་ལན་བདུན་བདུན་གཡས་སུ་བསྐོར་ནས་ཕྱོགས་བཞིའི་

རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་འགྲོའོ། །མཚོ་འགྲམ་དུ་ཛམྦུ་བྲྀྀཀྵ་ཞེས་བྱ་བའི་ཤིང་སྡོང་འབྲས་བུ་མངར་རྫ་ཙམ་ཡོད་པ་དེ་སྨིན་ནས་ཆུར་ལྷུང་བའི་སྒྲ་ལས་ཛམྦུ་ཞེས་བྱ་བ་འབྱུང་ཞིང༌། ཤིང་དེས་ཉེ་བར་མཚན་པའི་གླིང་ཡིན་པས་ན་

Why is the Land of Jambu known by this name? Situated to the north of the center10 of the Exalted Land (India), in the region beyond nine black mountain ranges, stands a snow-peaked mountain range called the Snowy Mountains11 and further north, the Fragrant Mountain Range.12 Between these two mountain ranges lies a lake that is the dwelling place of the nāga king, Cool. The lake itself is known as Cool13 for [this reason:] In the past, a brahmin named Seer [encouraged a wheel-monarch14] to make offerings in order to attain [rebirth as] a god or as a wheel-monarch. [During a twelve-year pe-riod of cooking rice for offerings,] the wheel-monarch poured the warm rice-water [into a pit] where it [eventually] lost its warmth. Cool Lake formed [from this cooled rice-water]. The lake, the source of all rivers, forests, jewels, and medicines, is fifty leagues in depth and breadth.
The four cascades issue from mouths on each of the four sides of the lake. On the eastern side, from a cliff shaped like an elephant’s head, falls the river Gaṅga, drawing along with it silver particles. On the southern side, from a cliff the shape of a bull’s head, falls the river Sindhu, carrying particles of blue beryl. On the western side, from a cliff the shape of a horse’s head, falls the river Vakṣu, carrying crystal particles. On the northern side, from a rock the shape of a lion’s head, the river Sītā15 descends, carrying gold particles. Moreover, each of these four rivers has five hundred tributaries, and all flow seven times in a clockwise direction around Cool Lake before continuing in the four directions toward the great ocean. At the shore of the lake stands a fruit tree called the jambu,16 which bears a sweet fruit the size of a clay pot, named “jambu” from the sound made by the ripened fruit falling into the water. Since this continent is adorned by this tree, it is known as the

26

ཛམྦུའི་གླིང་ཞེས་གྲགས་ལ། འབྲས་བུ་དེ་ཀླུའི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཉར་སྤྲུལ་ནས་ཟ་བར་བྱེད་ཅིང༌། མ་ཟོས་པ་རྣམས་ཛམྦུ་ཆུ་བོའི་གསེར་དུ་འགྱུར་བར་བཤད་དོ།
།ལུས་འཕགས་པོ་སོགས་མིང་གིས་ཁྱད་པར་སྟོན། །གླིང་གཞན་གསུམ་ནི་ལུས་འཕགས་པོ་སོགས་རང་རང་གི་མིང་གིས་ཁྱད་པར་སྟོན་པ་སྟེ། ལུས་ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་དང༌། འདོད་འཇོའི་བ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་འབྱུང་བ་དང༌།
གླིང་དེར་ཀླུ་མ་རུངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཙེས་པའི་སྐྱོན་གྱིས་བར་བར་དུ་ཉི་མ་སྤྲིན་གྱིས་གཡོགས་པ་འབྱུང་ཞིང༌། དེར་པི་ཝང་དང་རྫ་རྔ་ལ་སོགས་པ་སྐད་མི་སྙན་པ་

འགྱུར་བ་ཙམ་ཞིག་གིས་འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལས་སྐྱོན་དུ་བགྲང་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་

དེ་སྐད་དུ་གྲགས་སོ། །རྔ་ཡབ་སྲིན་པོ་གཞན་རྣམས་མི་ཡི་གནས། །གླིང་བཅུ་གཉིས་པོ་དེ་དག་གི་ནང་ནས་འཛམ་གླིང་གི་གླིང་ཕྲན་དུ་གཏོགས་པ་རྔ་ཡབ་གླིང་དུ་སྲིན་པོ་ཁོ་ན་གནས་ཤིང༌། གཞན་པ་རྣམས་ལ་མིའི་འགྲོ་བ་གནས་པ་དང༌། གླིང་

ཕྲན་རྣམས་ནའང་གཙོ་བོའི་གླིང་ན་ཡོད་པ་རྣམས་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་ཙམ་ཡོད་

པར་བཞེད་དོ། །དེ་ལ་མི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡིད་དམ་ཤེད་ཅན་ལ་འཇུག་པའི་མ་ནུཥྱའི་སྒྲ་ལས་ཤེད་བུའམ་ཡིད་རྟོག་དཔྱོད་ཀྱི་འཇུག་པ་ཤས་ཆེ་བས་མི་ཞེས་གྲགས་པར་བཤད་དོ། །

Land of Jambu. It is said that the nāga kings, appearing as fish, eat the jambu fruit; what remains uneaten becomes the gold of the rivers of Jambu.

The names of Majestic Body and the others indicate their distinguishing features.

The names of the three other continents—Majestic Body, etc.— indicate their distinguishing features. [In the eastern conti-nent, Majestic Body,] the human body is remarkably majestic. [In the western continent, Bountiful Cow,] the wish-fulfilling cow provides an abundance of wealth. [In the northern conti-nent, Unpleasant Sound,] the sun sometimes becomes covered with clouds due to the mischief of unruly nāgas. Consequently, drums and stringed instruments, etc., sound unpleasant: their appealing music becomes a cacophony. For these reasons, the continents are known by their respective names.

Tail-Fan Island is inhabited by cannibal demons, and the others, by humans.

Among the twelve continents and islands, Tail-Fan Island, one of the islands of Jambu, is inhabited only by cannibal de-mons,17 while all the rest are populated by humans. The hu-mans on these islands resemble those living on their adjacent principal continent.
The Tibetan term for human, mi, principally implies men-tal capacity or aptitude and is derived from the [Sanskrit] manuṣya, which denotes aptitude or discernment.

27

བཞི་པ་༼ངན་སོང་གསུམ་དང་ལྷ་མིན་༽ནི། དམྱལ་བ་ཡི་དྭགས་གནས་ནི་ས་ཡི་འོག །དུད་འགྲོ་བྱིངས་གནས་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོར་ཏེ། །ལྷ་མིན་རི་རབ་ཁོང་གསེང་ཆུ་མཚམས་མན། །དེ་ལྟར་འགྲོ་བ་དྲུག་ལས་མི་བཤད་ཟིན་ནས་ངན་སོང་གི་འགྲོ་བ་གསུམ་གྱི་ནང་གསེས་དམྱལ་བ་དང་ཡི་དྭགས་རྩ་བའི་གནས་ནི་ས་ཡི་འོག་སྟེ། དེ་ལ་དམྱལ་བའི་འགྲོ་བ་ནི་འཛམ་གླིང་འདིའི་འོག་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་

ཉི་ཤུ་ན་མནར་མེད་པའི་དམྱལ་བ་ཆེན་པོ། དེའི་སྟེང་རིམ་བཞིན་རབ་ཏུ་ཚ་བ། ཚ་

བ། ངུ་འབོད་ཆེན་པོ། ངུ་འབོད། བསྡུས་འཇོམས། ཐིག་ནགཡང་སོས་ཏེ་ཚ་བའི་དམྱལ་བ་བརྒྱད་དང༌། དེ་དག་སོ་སོར་ངོས་བཞི་རེ་ཡོད་པའི་ངོས་རེ་རེ་ན་ཉེ་
འཁོར་བའི་དམྱལ་བ། མེ་མ་མུར། རོ་མྱག་འདམ། སྤུ་གྲིའི་ལམ་དང༌། རལ་

གྲིའི་ལོ་མ་དང༌། ཤལྨཱཱ་ལིའི་ནགས། ཆུ་བོ་རབ་མེད་དེ་བཞི་བཞི་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་

ཀྱི་མཐའ་ལོགས་སུ་ཆུ་བུར་ཅན། ཆུ་བུར་རྡོལ་བ་ཅན། སོ་ཐམ་ཐམ་པ། ཨ་ཆུ་ཟེར་

བ། ཀྱི་ཧུད་ཟེར་བ། ཨུཏྤལ་ལྟར་གས་པ། པདྨ་ལྟར་གས་པ། པདྨ་ལྟར་ཆེར་

གས་པ་རྣམས་ཏེ་གྲང་དམྱལ་བརྒྱད་ཡོད་ཅིང༌། དེའང་གླིང་རྣམས་འབྲུའི་ཕུང་པོ་བཞིན་དུ་གཤམ་རྒྱ་ཆེ་བར་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ་ཆུད་པ་མི་འགལ་ཞིང༌། ཐེག་ཆེན་ལྟར་

ན་དམྱལ་བ་རང་སྣང་དུ་འདོད་དགོས་པས་ཆགས་ཚད་ལ་ངེས་བཟུང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མི་དགོས་སོ། །ཉི་ཚེའི་དམྱལ་བ་དག་ནི་རེ་རེའམ་དུ་མ་དག་ཀྱང་རུང་སྟེ་སོ་སོའི་

ལས་ལས་གྲུབ་པའི་རྣམ་པའི་བྱེ་བྲག་མང་པོ་ཅན་གནས་

The Three Miserable Realms and the Demi-gods’ Realm
[4]

The hells and the world of the starving spirits are located below the earth.

Animals, the inhabitants of the depths, dwell in the great
ocean.

Demi-gods [live] in the crevices of Mount Meru from the water’s edge down.

Of the six kinds of beings, the human realm has been discussed [above]; a description of the three miserable existences now follows:

The hells and [the world of] the starving spirits18 are located mainly below the surface of the earth. The eight hot hells are situated [in the lowest positions]. The most intense hot hell, Ceaseless Torture, is located twenty thousand leagues below the Land of Jambu. Above this hell, the other seven hot hells are situated one above the other: Extreme Heat, Heat, Loud Shrieking, Shrieking, Crushing, Black Lines, and Reviving. On each of the four sides of each of the eight hells are the four neighboring hells: [1] Pit of Live Embers, [2] Swamp of Filth, [3] Road of Razor Blades, [Forest with] Leaves Like Swords, Forest of Iron Spikes, and [4] River Without Ford. The eight cold hells are located beyond the neighboring hells. Their names are Blistering, Blisters Bursting, Teeth Chat-tering, Moaning with Cold, Wailing with Cold, Splitting Like a Blue Lotus, Splitting Like a Lotus, Splitting Widely Like a [Great] Lotus.
Since the continents resemble piles of grain, much larger at the bottom, there is no inconsistency in accommodating

28

ངེས་པ་མེད་པར་བཤད་དེ། འདིར་དམྱལ་བ་ཞེས་པ་ལེགས་སྦྱར་སྐད་དུ་ན་ར་ཀ་སྟེ།
དེའང་ཡི་གེ་ཕྱིས་བསྣན་གྱི་ངེས་པས་ན་དགག་ཚིག་དང་ར་ཀ་དགའ་བར་འགྱུར་བས་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས་སམ། ར་ཀ་ལེན་པ་ལ་སྦྱར་ན་བསོད་ནམས་མིན་པར་ཁྲིད་པས་དམྱལ་བའོ། །ཡི་དྭགས་ནི་འཛམ་གླིང་འདིའི་འོག་

དཔག་ཚད་ལྔ་བརྒྱ་ན་ཡི་དྭགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཤིན་རྗེ་གནས་ཤིང༌། དེའི་འཁོར་དུ་

དྲན་ཉེ་ལས། ཡི་དྭགས་ལྟོ་གུག་དང༌། ཁ་ཁབ་མིག་ལྟར་ཕྲ་བ་ལ་སོགས་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་གསུངས་ཏེ། དེ་ནི་རྩ་བའི་གནས་ཡིན་ཞིང༌། དེ་ལས་འཕྲོས་པ་ནི་མ་ངེས་པ་གཞན་དང་གཞན་དུ་ཡོད་དོ། །དེ་ལས་ལྷ་མིན་ཡི་དྭགས་ཀྱི་རིས་སུ་གཏོགས་པ་ལ་སོགས་ཡི་དྭགས་རྫུ་འཕྲུལ་ཅན་ཁ་ཅིག་ལྷའི་དཔལ་ལྟ་བུ་ཉམས་སུ་མྱོང་བའང་ཡོད་པར་བཤད་དོ། །ཡི་དྭགས་ཞེས་པའང་པྲེ་ཏའི་སྒྲ་ལས་རབ་སོང་སྟེ་ཤིན་ཏུ་ཕྱིར་

མི་ལྡོག་པར་སོང་བས་སམ་བཀྲེས་སྐོམ་གྱིས་ཤིན་ཏུ་ནོན་པས་ཡི་དྭགས་སོ། །དུད་འགྲོ་ནི་ཐང་དང་ཆུ་དང་ནམ་མཁའི་སྤྱོད་ཡུལ་བ་ཡིན་ཞིང༌། རྩ་བའི་གནས་ནི་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་སྟེ།

these [hells below this Land of Jambu]. Moreover, it is unnec-essary to strictly define the size of these formations since the
hells, according to the Universal Way, are simply projections of one’s own mind.
Hells of shorter duration may be either isolated from one another or clustered together and have no fixed location. Their variety is due to specific acts particular to an individual. The Sanskrit word for hell, naraka, is constructed by affix-ing the negative particle na to the word raka, which means “pleasurable.” This implies that there is no vestige of pleasure [in the hells]. Alternatively, if raka is interpreted as “to take,” [the term] means “hell” because one is led there as a conse-quence of unwholesome actions.
The king of the starving spirits, Lord of the Dead, lives five hundred leagues below the Land of Jambu. According to the Great Mindfulness Scripture, he rules over thirty-six [types of] starving spirits: those with drooping stomachs, those with mouths as minute as the eye of a needle, etc. [The abode of the Lord of the Dead] is their principal habi-tat, but they live in many other places. Furthermore, [the Mindfulness Scripture states that] some starving spirits who possess miraculous powers (such as the demi-gods who are classified as starving spirits) experience splendorous lives like those of the gods.
The Tibetan term for starving spirit, yi dwags, corresponds to the [Sanskrit] preta. Preta means completely gone, in other words, departed [from this life] without possibility of return. Alternatively, [yi dwags denotes] suffering greatly from hun-ger and thirst.
Animals inhabit the sky, the water, and vast stretches of the earth. Their principal habitat, however, is the great

29

དེར་ཀླུ་ལ་སོགས་པ་དུད་འགྲོ་བྱིངས་ན་གནས་པ་རྣམས་ཆང་གི་སྦང་མ་བཞིན་དུ་གནས་པར་བཤད་ཅིང༌། ལྷ་མ་ཡིན་ནི་མཛོད་དུ་མི་གསལ་ཡང༌། དྲན་ཉེ་ལས། རི་རབ་ཀྱི་ར་བའི་ཁོང་སེང་ཆུ་མཚམས་མན་གྱི་ཆད་རྒྱ་མཚོའི་སྟེང་དུ་ལྷ་མིན་དུད་འགྲོར་གཏོགས་པའི་རིགས་ཀྱི་གནས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་སྒྲ་གཅན་དང་མགུལ་ཕྲེང་ལ་སོགས་པའི་གཙོ་བོ་ཆེན་པོ་རྣམས་གནས་པར་གསུངས་སོ། །དུད་འགྲོ་ཞེས་པ་དུད་དེ་འགྲོ་བར་བྱེད་པས་དུད་འགྲོར་བཤད་ཀྱང་ཏིར་སྲའི་སྒྲ་ཐུར་གསེག་གམ་ཐད་
ཀའམ། འཁྱོག་པོ་ལ་འཇུག་པས་འགྲོ་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཤས་ཆེ་བ་ལས་བཏགས་པར་སྣང༌། ལྷ་མིན་ནི་ཨ་སུ་རའི་སྒྲ་ལས་བཅུད་མི་ལྡན་པ་སྟེ་བདུད་རྩིའི་བཅུད་དང་མི་

ལྡན་པར་གྲགས་པའམ། ཡང་ན་སུ་ར་ལྷ་སྟེ། དམན་པའི་དོན་གྱི་དགག་སྒྲ་སྦྱར་བའོ། །ལྔ་པ་༼ལྷ་གནས་བཤད་པ་༽ནི། རྒྱལ་ཆེན་རིས་བཞི་ལྷུན་པོའི་བང་རིམ་གཙོ། །ཡན་ལག་ཁ་འཐོར་གནས་ལ་ངེས་པ་མེད། །ལྷ་རྣམས་ལས་འདོད་

ལྷ་རིགས་དྲུག་གི་ཐོག་མ་རྒྱལ་ཆེན་རིས་བཞི་པའི་ལྷ་རྣམས་ནི་ལྷུན་པོའི་བང་རིམ་ལ་གཙོ་བོར་གནས་ཏེ།

ocean where animals such as nāgas inhabit the depths, living [crowded together], like fermenting grains of beer.
[The abode of] the demi-gods is not explicitly mentioned in Vasubandhu’s Treasury of Phenomenology. However, the Great Mindfulness Scripture states that the demi-gods dwell in crevices in the base of Mount Meru below the water level. A particular kind of demi-god classified as an animal lives at the bottom of the ocean; the chief demi-gods—Rāhu, Gar-land Necklace, and others—live at [different] levels above the ocean floor.
The [Tibetan] term for animal, dud ’gro, means “moving stooped over,” because animals move around in a bent-over position. The [Sanskrit] word tiras [from which tiryañc (ani-mal) is derived] seems to refer to the predominant postures for locomotion since the term denotes being bent over, crooked, or horizontal.
The Tibetan term for demi-god, lha min, is derived from the [Sanskrit] asura, meaning “deprived of the essence.” The demi-gods are said to lack the ambrosia of the gods. Alterna-tively, sura means “god,” to which the negative particle a is affixed to imply inferiority, [i.e., less than a god].

The Realm of the Gods [5]

The Four Groups of the Great Kings reside mainly on
the terraces of Mount Meru.

Beings may also dwell in various unspecified secondary abodes.

The Four Groups of the Great Kings constitutes the first [i.e., the lowest] of the six classes of gods of the desire realm.19 The

30

དེའང་རི་རབ་ཀྱི་བང་རིམ་དང་པོ་ལ་གཞོང་ཐོགས། གཉིས་པར་ཕྲེང་ཐོགས། གསུམ་པར་རྟག་མྱོས། བཞི་པར་ཕྱོགས་བཞིར་དེ་དག་གི་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་ཆེན་བཞི་དང༌། དེ་དག་གི་འཁོར་གྱི་ལྷ་རྣམས་དག་ཕལ་ཆེར་གནས་ཏེ། དེ་རྣམས་

གཉའ་ཤིང་འཛིན་སོགས་རི་བདུན་དང་བར་སྣང་ལའང་ཅི་རིགས་པར་གནས་ཤིང༌།
མདོར་ན་དམྱལ་བ་ནས་འདིའི་བར་གྱི་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཁ་འཐོར་བའི་

གནས་ལ་ངེས་པ་མེད་དེ། མི་ཡུལ་གྱི་རི་བྲག་ལྗོན་ཤིང་གཙུག་ལག་ཁང་ཁྱིམ་ལ་སོགས་པ་ལའང་བརྟེན་པ་ཅི་རིགས་ཡོད་པས་ན་དེ་དག་ཀྱང་དེ་རྣམས་ཀྱི་གནས་

སམ་རྟེན་དུ་འགྱུར་རོ། །ལྷུན་པོའི་སྟེང་ན་རྩ་གསུམ་ལྷ་ཡི་གནས། །རྣམ་རྒྱལ་ཁང་བཟང་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་ན་སྡུག །སྐྱེད་ཚལ་ས་གཞི་ཡོངས་འདུས་རྡོ་ལེབ་མཆོག །ཆོས་
བཟང་འདུན་ས་གནོད་སྦྱིན་གནས་དང་བཅས། །རི་རབ་ལྷུན་པོའི་སྟེང་ན་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་དུ་གྲགས་པ་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཡོད་དེ། དེའང་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་དུ་གྲགས་པ་ནི། ནོར་ལྷ་བརྒྱད། ཐ་སྐར་གྱི་བུ་གཉིས། དྲག་པོ་བཅུ་གཅིགཉི་མ་བཅུ་

གཉིས་སུ་བགྲང་བ་ལྟར་ལས། ཉི་མ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གྲངས་དབང་པོ་ནི། འདི་དག་གི་གཙོ་བོ་བརྒྱ་བྱིན་ཉིད་དང༌། གཞན་སོ་གཉིས་ལ་ནི་ཉེ་དབང་ཞེས་གྲགས་སོ། །

gods of this class reside mainly on the terraces of Mount Meru. The Vessel-Bearers live on the first terrace; Garland-Bearers, on the second; and Inebriates, on the third. Their kings, the four great kings, reside in the four directions of the fourth ter-race. The gods in the kings’ entourage generally reside [in the same place as the kings], but may also dwell in various other places, wherever suitable, be it in space or on one of the seven mountain ranges, such as Yoke.
In brief, the beings [commonly associated] with environ-ments from the hell-realm to this level of heaven may dwell in various other unspecified secondary abodes. Even the moun-tains, cliffs, trees, temples, and homes of this human realm, wherever suitable, may serve as the habitat or environment for any of these forms of life.

Above Mount Meru is the heaven of the Thirty-three
In which is found the Victorious Residence, the city
called Lovely,
Parks, playing fields, the All-gathering Tree, the fine
stone slab,
The Assembly Hall of the Excellent Law, as well as the dwelling of the yakṣas.

The heaven known as the Thirty-three [Groups of] Gods is lo-cated on the summit of the massive Meru. The chiefs of these

Thirty-three Groups are enumerated as follows: the eight gods of wealth, the two Aśvīns, the eleven wrathful ones, and the twelve suns. One of the twelve suns, Śakra20 himself, rules as the principal chief—the Powerful One—of the [Thirty-three]; the remaining thirty-two lesser chiefs are designated by the title Nearly as Powerful.

31

སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་གྱི་ལྷའི་གྲངས་འདྲེན་ཚུལ་དྲན་ཉེ་ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་ན། ༡

ཆོས་

བཟང་༢

མཐོ་བ་༣

རི་རྩེ་ལེགས་༤

མཐོང་གནས། །༥

ཕྱོགས་གཅིག་༦

ཤིང་གསེབ་

ཤིང་རྟ་

༧

སྣ་ཚོགས་གནས། །༨

དགའ་བྱེད་༩

རྣམ་མཛེས་ཡོངས་༡༠འདུར་གནས་པ་
དང༌། །འདྲེས་༡༡པའི་འགྲམ་དང་ཚང་ཚིང་༡༢འགྲམ་ན་གནས། །ནོར་
༡༣བུའི་སྙིང་

པོར་གནས་དང་༡༤ཀུན་གསལ་སྤྱོད། །གསེར་
༡༥ཕུག་ཁང་དང་ཕྲེང་བའི་

༡༦གྲིབ་

མ་དང༌། །མཐོ་

༡༧དམར་རྒྱུ་དང་བཀྲ་བ་༡༨སྣ་ཚོགས་ཀྱིས། །སྦྱོར་བར་འཇུག་དང་

ཞིབ་༡༩ཏུ་སྤྱོད་པ་དང༌། །གླུ་༢༠སྒྲར་ཆགས་དང་༢༡གཟི་བརྗིད་འབར་བ་དང༌། །ཟླ་༢༢བའི་གནས་ལྟར་ཉ་དང་ཤིང་༢༣སཱ་ལ། །ཟུང་དང་༢༤མིག་ཕྱེར་འགྲོ་དང་བཙུམས་༢༥འགྲོས་དང༌། །ལུས་མདོག་༢༦བཟང་ཆེ་ནོར་བུ་༢༧འཕྱང་བ་དང༌། །རིས་༢༨མཐུན་
འཁོར་
༢༩གནས་མཐོ་

༣༠བར་སྤྱོད་པ་དང༌། །༣༡གཟི་མཆོག་༣༢གཟི་བྲེང་༣༣མ་དྲོས་པ་
དག་སྟེ། །སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་ལྷ་ཡི་རྣམ་གྲངས་སོ།།

The Thirty-three Groups of Gods constituting this heaven are enumerated in the Great Mindfulness Scripture21 as follows:

Dwelling at [the Assembly Hall of the] Excellent Law [1], on the Heights [2], at the Peak of the Mountain [3], and
at the Place of Auspicious Vision [4];
Dwelling in One Region [5], in the Cluster of Trees [6], and in the Park of Various Chariots [7];
Dwelling at Delightful [8], at Beautiful [9], by the All-gathering [Tree] [10];
Dwelling Near the [Park of] Various Activities [11], Near the Thicket [12];
Dwelling in the Heart of the Jewel [13], Living in Space [14];
Dwelling in the Golden Cave [15], in the Garland’s Shadow [16];
Travelling High and Low [17], Entertained by Various Radiances [18],
Subtle Enjoyment [19], Attached to Melodies [20], Blazing Splendor [21],
Full like the Moon [22], Pair of Sala Trees [23], Walking in Pairs With Open Eyes [24], Walking with Closed Eyes [25],
Having Superior Body and Complexion [26], Having Dangling Jewels [27],
Living Communally [28], Living with an Entourage [29], Acting With Dignity [30],
Having Splendor [31], Having Splendid Garlands [32], Unmixed [33].
In this way, the Thirty-three [Groups of Gods] are enumerated.

32

དེའང་དབུས་ན་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་ཕོ་བྲང་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་ཁང་བཟང་གྲུ་བཞི་པའི་ངོས་རེ་ལ་དཔག་ཚད་ལྔ་བཅུ་དང་འཕང་དུ་དཔག་ཚད་ཕྱེད་དང་ལྔ་པ་རིན་པོ་ཆེའི་བ་གམ་བརྒྱ་རྩ་གཅིག་གིས་བསྐོར་བ། དེའི་ཕྱི་རོལ་དུ་གསེར་གྱི་ལྕགས་རི་ངོས་རེ་ལ་

དཔག་ཚད་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་དང་འཕང་དུ་ཕྱེད་དང་གཉིས་འཕགས་པ། ས་གཞི་
གསེར་གྱི་རང་བཞིན་ལ་རིན་པོ་ཆེ་སྣ་ཚོགས་པའི་མདངས་མི་འདྲ་བ་བརྒྱ་རྩ་གཅིག་གིས་བཀྲ་ཞིང་ཤིང་བལ་ལྟར་འཇམ་པ། དེའི་ངོས་གཞི་ནི་རིན་པོ་ཆེའི་ཀ་བ་ཁྲི་དྲུག་

སྟོང་གིས་བཏེགས་པའི་གདུང་ཕྱམ་དུ་བྲེས་པའི་རྩིག་སྐྱོབ་ཅན། ཕྱོགས་བཞིའི་སྒོ་ཆེན་པོ་བཞི་ན་ལྷའི་བུ་གོ་ཆ་གྱོན་པ་ལྔ་བརྒྱ་རེས་བསྲུང་ཞིང༌། སྲང་ཆེན་པོ་བཞི་དང་སྲང་ཕྲན་དུ་མ་དང་བཅས་པའི་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་ན་སྡུགདེའི་ཤར་ཕྱོགས་ན་ཁོར་ཡུག་

དཔག་ཚད་སྟོང་ཡོད་པའི་ཤིང་རྟ་སྣ་ཚོགས་པའི་ཚལ་དང༌། ཚད་དེ་དང་འདྲ་བར་ལྷོ་ཕྱོགས་ན་རྩུབ་འགྱུར་གྱི་ཚལ་དང༌། ནུབ་ཕྱོགས་ན་འདྲེས་པའི་ཚལ་དང༌། བྱང་ཕྱོགས་ན་དགའ་བའི་ཚལ་ཏེ་སྐྱེད་ཚལ་གྱི་ས་གཞི་རྣམས་དང༌། ཡང་དེ་དག་གི་ཕྱི་རོལ་ལྟ་ན་སྡུག་གི་བྱང་ཤར་མཚམས་ན་དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་ཡོངས་འདུ་ས་བརྟོལ་ཞེས་བྱ་བ་ཐུར་དུ་དཔག་ཚད་ལྔ་བཅུ་ཟུག་ཅིང་གྱེན་དུ་དཔག་ཚད་བརྒྱ་འཕགས་པ། ཡལ་འདབ་ཀྱིས་དཔག་ཚད་ལྔ་བཅུར་ཁྱབ་ཅིང་འདོད་དགུ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་
དང༌། དེའི་འོག་ན་ལྭ་བ་དཀར་པོ་ལྟ་བུའི་རྡོ་ལེབ་ཨ་མོ་ནི་ཀ་ཞེས་བྱ་བ་ཆུ་ཞེང་དུ་

དཔག་ཚད་ལྔ་བཅུ་དང་མཐའ་སྐོར་དུ་དཔག་ཚད་ཉིས་བརྒྱས་

Indra’s court, the Victorious Residence, stands at the centre [of this heaven]. This palace is four-sided; each side is fifty leagues [wide] and four and one half high. One hundred and one jewelled turrets encircle the palace. [The palace grounds] are encompassed by a golden wall, each side of which extends two thousand five hundred leagues wide and one and a half leagues high. The ground, as soft as cotton, is made of gold beautified by an assortment of jewels of a hundred and one different hues. Sixteen thousand jewelled columns delineate the terraces [of the palace]. Above them, beams and cross-members support the protecting roofs. Five hundred armored young gods stand guard at each of the gates in the four direc-tions. The palace and its grounds, the four great highways, and many smaller roads are all located within the city called Lovely.
The Park of Various Chariots is found to the east of the city; the Park of Armory, to the south; the Park of Various Activi-ties, to the west; and the Park of Delights, to the north. All four parks are one thousand leagues in circumference. Playing fields [border these parks].
Beyond these parks and northeast of Lovely grows the All-gathering Tree. This tree, the source of the fulfillment of all wishes, grows to a height of one hundred leagues and has branches that reach fifty leagues in length. Its roots extend fifty leagues under the earth. Below the tree lies a square stone slab known as Armoniga,22 which looks like a white blanket. Each of its sides is fifty leagues long, making it two hundred leagues in perimeter.
The circular Gathering Place Where the Gods Hear the Excellent Law, nine hundred leagues in circumference, is located southwest of Lovely. In its center is the golden throne

33

འཁོར་བའི་གྲུ་བཞི་པ་དང༌། ལྟ་ན་སྡུག་གི་ལྷོ་ནུབ་མཚམས་ན་ཆོས་བཟང་ལྷའི་
འདུན་ས་ཞེས་བྱ་བ་དཔག་ཚད་དགུ་བརྒྱས་འཁོར་བའི་ཟླུམ་པོ། དེའི་དབུས་ན་བརྒྱ་

བྱིན་གྱིས་ཆོས་སྟོན་པའི་གསེར་གྱི་ཁྲི་དང༌། ཉེ་དབང་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཀྱི་གདན་

བཤམས་པ་རྣམས་དང༌། གཞན་ཡང་བག་མེད་པ་ལས་བསྐུལ་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྡོམ་བཞི་རང་གྲགས་པའི་རྔ་སྒྲ་དང༌། ན་བ་དང་རྒ་བ་དང་དུས་མིན་འཆི་བ་ལས་སྐྱོབ་པའི་བདུད་རྩིའི་བུམ་པ་དང༌། གླང་པོ་ཆེ་རབ་བརྟན་དང་ས་སྲུངས་ཀྱི་བུ་དང༌། རྟ་

སྤྲིན་གྱི་ཤུགས་ཅན་འཁོར་གཡོག་བརྒྱ་སྟོང་དང་བཅས་པ་སོགས་བསམ་གྱིས་མི་

ཁྱབ་པ་རྣམས་དང༌། ལྕོག་བཞིར་གནོད་སྦྱིན་གསང་བ་པ་ལག་ན་རྡོ་རྗེ་ཞེས་བྱ་བ་རྣམས་ཀྱི་གནས་དང་བཅས་པ་ཡོད་དོ། །དེ་སྟེང་ནམ་མཁར་སྤྲིན་ཆགས་ལྟ་བུ་ལ། །བརྟེན་པའི་འཐབ་བྲལ་དགའ་ལྡན་འཕྲུལ་དགའ་གཞན། །རྩ་གསུམ་གྱི་གནས་
དེའི་སྟེང་ཕྱོགས་ན་རིམ་པ་བཞིན་གོང་ནས་གོང་དུ་བརྩེགས་པར་ལྷ་སོ་སོའི་རིས་

མཐུན་གྱི་ལས་ལས་བྱུང་བའི་གཞལ་ཡས་ཁང་སོགས་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་འབྱོར་པ་ཕུལ་

དུ་བྱུང་བ་ནམ་མཁར་སྤྲིན་ཆགས་པ་ལྟ་བུ་ལ་བརྟེན་པའི་ལྷ་རྣམས་ཡོད་པ་ལས། དང་པོར་འདོད་པར་གཏོགས་ཀྱང་ལྷ་མིན་གྱི་འཐབ་རྩོད་དང་བྲལ་བའི་འཐབ་བྲལ།

འདི་ལ་ལྷ་གཉིས་གཉིས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་བརྫུས་ཏེ་སྐྱེ་བས་མཚེ་མ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར།

རྒྱལ་བ་མ་ཕམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དགའ་བ་དང་ལྡན་པའི་དགའ་ལྡན། རང་གིས་འཕྲུལ་པའི་འདོད་ཡོན་ལ་ཅི་དགར་སྤྱོད་པའི་འཕྲུལ་དགའ།

on which Indra teaches the law of the gods and the seats arranged for the thirty-two Nearly as Powerful chiefs. Moreover, astounding things are found in this heaven, such as the drumbeat that naturally reverberates with the [sound that proclaims the] four insignia of the Buddhist teaching,23 urging the gods away from unwholesome ways; the vase of ambrosia which protects the gods from sickness, aging, and untimely death; the elephants [called] Sturdy and Son of the Land Guardian; the horse called Thunder-Cloud with hun-dreds and thousands of attendants. Secretive yakṣas24 known as vajra-holders reside on four mounds [located at the corners of the top of Mount Meru].

Above, Conflict Free, Joyful, Enjoying Creations, and [Mastery Over] Others’ [Creations]
Rest on riches like cloud formations in the sky.

Above the heaven of the Thirty-three, gods live on levels one above the other, supported by magnificent divine riches re-sembling cloud formations in the sky. [These riches,] celestial palaces and so on, have been created by the previous actions particular to each type of god.
On the first of these levels is Free From Conflict, which, although included within the desire realm, remains free from any conflict with the demi-gods. This [level] is also called Twins: the gods here are born (in the miraculous mode of birth)25 in pairs. Above Free From Conflict are located the other heavens of the desire realm: Joyful, where the gods are [filled] with joy [at hearing] the teaching of the victo-rious one, Invincible26; Enjoying Creations, where the gods can freely enjoy pleasures that they themselves have created;

34

གཞན་གྱིས་འཕྲུལ་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ལ་དབང་བྱེད་པའི་གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་དེ་འདོད་ལྷ་རིས་དྲུག་གོ། །ཚངས་རིས་ལ་སོགས་གཟུགས་ཁམས་གནས་བཅུ་དྲུག །ཀུན་གྱི་གོང་དུ་འོག་མིན་ཆུང་ངུ་སྟེ། །དེ་སྟེང་ས་སྡེར་དབང་ཕྱུག་ཆེ་གནས་བཤད།
།དེ་དག་གི་གོང་དུ་ཚངས་རིས་ལ་སོགས་གཟུགས་ཁམས་ཀྱི་གནས་བཅུ་དྲུག་གོང་ནས་གོང་དུ་བརྩེགས་མར་ཆགས་ཤིང༌། དེ་དག་ཀུན་གྱི་གོང་དུ་འོག་མིན་ཆུང་ངུའི་གནས་དང་བཅས་གཟུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅུ་བདུན་དུ་གྲགས་པ་སྟེ། དེའང་ཡས་རིམ་བཞིན་བསམ་གཏན་དང་པོ་ལ། སྡིག་པ་མི་དགེ་བའི་ཆོས་བསལ་བས་ཚངས་པ་སྟེ། དེའི་རིས་སུ་གཏོགས་པའི་ཚངས་རིས། ཚངས་པའི་མདུན་ན་འདུག་

སྟེ་ཚིག་འདོན་པས་ཚངས་པའི་མདུན་ན་འདོན། དགེ་རྩ་ཆེན་པོ་ལས་སྐྱེས་ཤིང་ཚེ་ཚད་ལུས་ཚད་སོགས་གཞན་ལས་ཆེ་བ་སྟོང་གསུམ་མི་མཇེད་ཀྱི་བདག་པོ་བྱེད་པའི་ཚངས་ཆེན་ཏེ་གསུམ།

and Mastery Over Others’ Creations, where the gods have power over the enjoyments that other gods have created. These [four, along with the heaven of the four Great Kings and the Thirty-three], constitute the six classes of gods of the desire realm.

There are sixteen heavens in the form realm, beginning with Group of the Pure;
Above them all is Lesser Unsurpassed.
The lord bodhisattvas reside above that, according to the Five Treatises on the Stages.

The sixteen heavens of the form realm,27 [beginning with] Group of the Pure, are situated above the desire realm and are tiered one above the other. The heaven called Lesser Unsurpassed is located above all of these, for a total of sev-enteen classes of form realm heavens. These seventeen, [grouped according to the four levels of meditative concen-tration of their respective resident gods], are described here in ascending order, beginning with the first level of medita-tive concentration.

The first level comprises three heavens: Group of the Pure, Priests of Brahmā,28 and Great Pure Ones. Group of the Pure is called “pure” because the gods there have eradicated evil and non-virtue, and “group” because they are considered col-lectively. Priests of Brahmā is so named because the gods there recite prayers before Brahmā. Great Pure Ones, lords of this third-order thousand Endurance World-System, surpass others in terms of lifespan, physical dimensions, and so on, due to their great virtue.

35

བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ལ། རང་གི་གོང་མ་ལ་ལྟོས་ཏེ་འོད་ཀྱི་ཁྱོན་དང་གསལ་བ་གཉིས་ཀ་ཆུང་བའི་འོད་ཆུང༌། འོད་ཀྱི་ཁྱོན་འོག་མས་ཚད་བཟུང་མི་ནུས་པའི་ཚད་མེད་འོད། འོད་ཀྱི་ཁྱོན་དང་གསལ་བ་གཉིས་ཀ་ཆེ་ཞིང་གནས་གཞན་མཐའ་དག་སྣང་བར་བྱེད་པའི་འོད་གསལ་ཏེ་གསུམ། བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ལ། ཡིད་ཀྱི་ས་པའི་བདེ་བ་ནི་རབ་ཏུ་ཞི་བའི་ཕྱིར་དགེ་བ་ཞེས་བཏགས་ཤིང་དེ་གོང་ས་ལས་ཆུང་

བའི་དགེ་ཆུང༌། བདེ་བ་དེ་འོག་སས་ཚད་བཟུང་དུ་མེད་པའི་ཚད་མེད་དགེ། བདེ་བ་དེ་ཆེར་རྒྱས་ཤིང་འཕེལ་བའམ་ལྷ་དེ་དག་གི་དགེ་བ་ལས་ལྷག་པ་ལྷ་རིས་ན་མེད་པའི་དགེ་རྒྱས་ཏེ་གསུམ། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ལ། ས་གཞི་སྤྲིན་འཁྲིགས་པ་ལྟར་འདབ་མ་ཆགས་པ་མེད་པའི་སྤྲིན་མེད། མི་གཡོ་བའི་བསོད་ནམས་ལས་སྐྱེས་པའི་བསོད་ནམས་སྐྱེས། གནས་གཞན་དང་འབྲེལ་བའི་སོ་སྐྱེ་ཐམས་ཅད་ལས་འབྲས་བུ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པའི་འབྲས་བུ་ཆེ་སྟེ་སོ་སྐྱེའི་གནས་གསུམ་དང༌། གནས་གཙང་མ་གོང་མ་རྣམས་ལས་ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་མི་ཆེ་བའི་མི་ཆེ་བ། ཏིང་ངེ་འཛིན་ཁྱད་པར་ཅན་ཐོབ་པས་འགྱོད་པའམ་ཉོན་མོངས་པའི་གདུང་བ་མེད་པའི་མི་

གདུང་བ།

Three heavens are found within the second level of medi-

tative concentration: Dim Light, Measureless Light, and Clear Light. In Dim Light, both the magnitude and the strength of the light seem feeble compared to those of higher heavens. In Measureless Light, the magnitude of light appears immea-surably greater than that of lower heavens. In Clear Light, the magnitude and brilliance of the light illuminates all other heavens [below].
The third level of meditative concentration is composed of three heavens: Lesser Virtue, Limitless Virtue, and Flourishing Virtue. Lesser Virtue is so named because the bliss of the gods at this level of meditative concentration is completely peace-ful, hence “virtuous,” but less than that of the higher levels, hence “lesser.” In Limitless Virtue, the bliss is immeasurably greater than that of lower levels. In Flourishing Virtue, the bliss of the gods increases greatly; no class of gods embodies greater virtue than this one.
The fourth level of meditative concentration is divided

into [eight heavens]: Cloudless, Merit-Born, Great Result, Not Greater, Without Distress, Manifest Richness, Good Vision, and Unsurpassed. The first three are the heavens of ordinary beings: Cloudless lacks a basis of billowing, clustering clouds [that all the other heavens have]. Gods are born in Merit-Born due to the merit of their unwavering [contemplation].29 In Great Result, the conditions of life (“the result”) are superior to those of ordinary beings in other heavens.
[The latter five heavens are the] “pure domains.” Not Greater has no qualities greater than those of the higher pure heavens. Owing to their attainment of a unique state of con-templation, the gods of Without Distress remain free of the distress of emotions and regret. Manifest Richness reflects per-

36

རབ་ཏུ་ཞི་ཞིང་མཆོག་ཏུ་མཛེས་པར་སྣང་བའི་གྱ་ནོམ་སྣང་བ། མཐོང་བའམ་ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་ཅིང་བཟང་བའི་ཤིན་ཏུ་མཐོང༌། གནས་གཞན་དང་འབྲེལ་བ་

ལ་འདི་ལས་ཡོན་ཏན་ལྷག་པ་གོང་ན་མེད་པའི་འོག་མིན། འདི་ལ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་བསགས་པའི་གཟུགས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་པ་ཡིན་པས་བསགས་མཐའ་པ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་

རོ། །འབྲས་བུ་ཆེ་བའི་ཕྱོགས་གཅིག་ན་འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཡོད་པར་བཤད་ཅིང༌། བསམ་གཏན་བཞི་པ་འདི་དག་ནི་གནས་གཅིག་ཏུ་ལས་མཐུན་པ་མེད་པས། ལྷ་སོ་སོར་གཞལ་མེད་ཁང་དང་བཅས་ཏེ་སྐྱེ་འཇིག་བྱེད་པའི་ཁྱད་པར་
ཡོད་དོ། །དེ་ལས་མི་ཆེ་བ་ནས་འོག་མིན་གྱི་བར་ནི་འཕགས་པ་རྣམས་ཁོ་ན་དེར་

སྐྱེ་བས་གནས་གཙང་མར་གྲགས་ཤིང༌། འོག་མིན་དེ་ལོངས་སྐུའི་གནས་ཡིན་པར་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་སོགས་མདོ་དང༌། སྔགས་རྒྱུད་འགའ་ཞིག་ལས་གསུངས་པས་དགོངས་པ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་མངོན་ཞིང༌། ས་སྡེ་ལས་དེའི་གོང་དུ་དབང་

ཕྱུག་ཆེན་པོའི་གནས་ཞེས་པ་ས་བཅུའི་དབང་ཕྱུག་རྣམས་སྐྱེ་བའི་གནས་ཤིག་ཡོད་པར་ཡང་བཤད་དོ། །གོང་ནས་གོང་དུ་ཉིས་འགྱུར་ཆེ་ཞིང་འཕགས། །དེ་དག་གི་ཚད་དབྱིབས་ཞིབ་པར་མངོན་པ་སོགས་ལས་འབྱུང་ཞིང་རགས་པར་ལྷ་གནས་དེ་དག་གོང་ནས་གོང་དུ་ཉིས་འགྱུར་གྱིས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་ལོངས་སྤྱོད་དང་དབང་ཕྱུག་གིས་འཕགས་པར་འདོད་དོ། །

fect tranquillity and unmatched beauty. In Good Vision, the gods’ outlook or vision is correct and good. Unsurpassed is so called because within this group of heavens no other heaven surpasses the qualities of this one. This heaven is also known as Final Gathering since it is the final form composed of par-ticles of matter.
It is said that all gods who do not possess the power of discernment inhabit one area of Great Result. The gods of the fourth meditative concentration who share a common envi-ronment do not share a common fate: each god undergoes a solitary birth and death, including [the appearance and dis-solution of] the celestial palace and possessions. Within the fourth level of meditative concentration, Not Greater to Unsur-passed are known as the pure domains because only exalted ones30 are born there. Many scriptures, such as the Descent into Laṅka Scripture, as well as some tantras, concur that Unsur-passed is the abode of the enjoyment dimension of awaken-ing. Moreover, Asaṅga’s Five Treatises on the Stages states that the Place of the Great Lords, where [bodhisattvas] who have attained mastery of the tenth stage [of awakening] take birth, is located above Unsurpassed.

[The heavens] double in size and grow increasingly magnificent.

The dimensions and shapes of these realms are all precisely described in the Buddha’s teaching on phenomenology and in other sources. Generally speaking, however, [most sources] maintain that the heavens double in size in ascending order and are proportionally more magnificent in terms of power and wealth.

37

ལྷ་ཞེས་པའང་ལེགས་སྦྱར་སྐད་དུ་དི་བཽཽ་ཀས྄་སྟེ་འདི་རྣམས་ཀྱི་ཁྱིམ་མཐོ་རིས་སུ་ཡོད་པས་མཐོ་རིས་གནས་བྱེད་དམ་མཁའ་ཁྱིམ་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཡང་ན་དེ་བ་སྟེ་རྩེ་

ཞིང་རོལ་པར་བྱེད་པས་ལྷའོ། །གཉིས་པ་ཞར་བྱུང་ནི།སྟོང་གསུམ་གཅིག་ནི་ཉན་རང་གཟིགས་པར་འཇུག །དེ་དག་ཆ་མེད་རྡུལ་ལས་གྲུབ་པར་འདོད། །དེ་ལྟར་བཤད་པའི་སྟོང་གཉིས་སམ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཅིག་ཙམ་གྱི་བཀོད་པ་ཇི་ལྟ་བ་ནི་ཉན་རང་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་དག་པའི་གཟིགས་པར་ཡང་རྟོགས་ཤིང་འཇུག་ལ། དེ་ལས་གཞན་པའི་ཞིང་ཁམས་རབ་འབྱམས་རྒྱ་མཚོའི་བཀོད་པའི་ཚུལ་ནི་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་སེམས་དག་པའི་ས་ལ་བཞུགས་པ་ཁོ་ནའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན་ཏེ། དགྲ་བཅོམ་བསེ་རུ་སྟོན་རྣམས་ཀྱིས། །སྟོང་གཉིས་གསུམ་དང་གྲངས་མེད་མཐོང༌། །ཞེས་འབྱུང་བས་སོ། །ཉན་རང་དེ་དག་རྣམས་ཀྱིས་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རགས་པ་རྩོམ་བྱེད་ནི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆ་མེད་ཀྱི་

The term “god” in Sanskrit, divaukas, denotes sky dwellers or dwelling in the higher realms because the homes of these gods are in the higher realms. Another Sanskrit word for god is deva, meaning play or sport, since gods frolic about, amus-ing themselves.

Supplementary Discussion of the Viewpoint of the Proclaimers and the Solitary Sages [2]

One third-order thousand world-system is fathomed by the vision of the proclaimers and solitary sages,
Who assert that it is composed of indivisible particles of

matter.

The precise arrangement of just a single second-order thou-sand world-system or the great thousand third-order thousand world-system as explained above is fathomed by the sublime vision of the exalted proclaimers and solitary sages. Beyond that, the configuration of the realms of the Infinite Oceans world-system remains the field of experience solely of bud-dhas and the bodhisattvas who have attained the pure stag-es.31 [The Treasury of Phenomenology] states:

The saintly [proclaimers],32 the rhinoceros [-like solitary sages],33 and the buddhas
Have seen, [respectively,] the second-order thousand, third-order thousand, and countless world-systems.

The proclaimers and solitary sages assert that the coarse en-vironmental world is composed of an agglomerate formed of the eight constituents of particles, that is, the indivisible

38

རྡུལ་ཕྲ་རབ་ས་ཆུ་མེ་རླུང་བཞི་དང་དྲི་རོ་རེག་གཟུགས་ཏེ་རྡུལ་རྫས་བརྒྱད་འདུས་ཀྱི་གོང་བུ་འདུས་པ་ལས་གྲུབ་པར་འདོད་ཅིང༌། དེའང་མུ་སྟེགས་བྱེད་ལྟར་བསྐལ་པ་སྔ་མ་འཇིག་པའི་ཤུལ་དུ་རྡུལ་ཕྲན་ཆ་མེད་སིལ་བུར་གནས་པ་ནི་བཞེད་པ་མ་ཡིན་གྱི། གནས་འདིར་སྐྱེ་འགྱུར་སེམས་ཅན་སྤྱི་མཐུན་ལས་ཀྱི་བྱེད་པས་འབྲས་
བུ་རགས་པ་སྣ་ཚོགས་སྐྱེད་ནུས་ཀྱི་རླུང་ཉིད་ཐོག་མའི་ས་བོན་ཡིན་པར་བཞེད་པ་སོགས་ཞིབ་པར་འོག་ཏུ་འབྱུང་ངོ༌། །གཉིས་པ་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་བཤད་པ་ལ་

བཞི། ངོ་བོ། མཆེད་ཚུལ། བདེ་སྡུག སྡུད་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་༼ངོ་བོ་༽ནི། འགྲོ་བའི་ངོ་བོ་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན། །དེ་ལྟར་རྟེན་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་བཤད་ཟིན་ནས། དེ་ལ་བརྟེན་པ་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པས་མ་བསྒྲིབས་ཤིང༌། དགེ་སྡིག་གང་དུའང་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ཞིག་སྟེ། ཐེག་ཆེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀུན་གཞི་དང་འོད་གསལ་སོགས་ཐུན་མོང་མིན་པའི་བཤད་ཚུལ་རྣམས་འོག་ཏུ་འབྱུང་ངོ༌། །

minute particles of the four [elements]—earth, water, fire, wind—as well as smell, taste, texture, and form. However, they do not share the opinion held by some non-Buddhists34 that infinitesimal, indivisible particles of matter remain in empty space following the destruction [of the world-system] of the previous age. Rather, they assert that the collective actions of beings who are to take birth in this world-system produce energy-winds capable of generating the manifold [world] as their coarse result. Thus, they consider these en-ergy-winds to be the initial cause [for the creation of the world]. This view and others will be discussed in detail be-low (in Chapter Four).

The Inhabitants, Sentient Beings [2]

This section has four parts: (1) the nature of every sentient being, (2) the manner of diffusion of beings, (3) their experi-ences of happiness and suffering, and (4) categorization.

The Nature of Every Sentient Being [1]

The nature of each being is unobscured and undetermined.

The basis for all life, the environmental world, has been de-scribed above. The nature of every being who lives in that environment remains unaffected by actions or emotions and is neither virtuous nor evil. The theories unique to the Uni-versalists—that fundamental consciousness,35 radiant aware-ness, etc., [is the nature of every being]—will be discussed in Chapter Four.

39

གཉིས་པ་༼མཆེད་ཚུལ་༽ལ་བསྟན་བཤད་གཉིས་ལས། དང་པོ་མདོར་བསྟན་

པ་ནི། སྐྱེ་མཆེད་བཞི་སོགས་རིམ་གྱིས་གྲུབ་པར་བཞེད། །ཡས་རིམ་མཆེད་ནས་དམྱལ་བའི་བར་དུ་ཆགས། །འགྲོ་བ་རྣམས་ཐོག་མར་འཁྲུལ་པ་ན་རང་གི་ངོ་བོ་དེ་

ལ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་མ་རིག་པས་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུ་བྱས། གཟུང་འཛིན་བག་ལ་ཉལ་ལངས་ཏེ་ཁམས་གསུམ་དུ་ཟག་པའི་ཐོག་མར་ཡོད་མིན་མེད་མིན་སོགས་

གཟུགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་མུ་བཞི་དང༌། དེ་ནས་གཟུགས་ཁམས་དང་འདོད་ཁམས་སོགས་རིམ་གྱིས་གྲུབ་པར་བཞེད་ཅིང༌། མདོར་ན་འགྲོ་བ་རྣམས་ནི་གོང་ནས་

འོག་ཏུ་ཡས་རིམ་གྱིས་མཆེད་ནས་མཐར་དམྱལ་བའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བར་དུ་ཆགས་

སོ། །གཉིས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ནི།དེ་ཡང་གཟུགས་མེད་སྐྱེ་མཆེད་མུ་བཞི་སྟེ། །ཏིང་འཛིན་བྱེ་བྲག་ཙམ་ཡིན་གནས་ལུས་མེད།།

The Manner of Diffusion [2]

This section has parts: (1) a concise presentation, and (2) an extensive explanation.

The Concise Presentation [1]

The four absorptions of the formless realm and the other realms arise sequentially; [the beings within them]
Diffuse from higher to lower, down to the hells.

From beginningless time, every sentient being has been in a state of delusion. This instinctive unawareness of the na-ture of being serves as the concomitant cause that activates the propensity for dualistic experience. This causes a being to wander astray in the three realms [of existence]. Initially, the four levels of absorption36 of the formless realm come into existence (beginning with Neither [Dis-cernment] nor No [Discernment]) followed sequentially by the form realm and the desire realm. In short, beings dif-fuse from higher forms of life to lower; thus, all the [dif-ferent] realms, from the highest down to the hells, come into existence.

The Extensive Explanation [2]

Moreover, the four levels of absorption of the formless realm
Are only distinctions in contemplation; they have no
form or location.

40

དེའང་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ལ་སྐྱེ་མཆེད་མུ་བཞིར་གྲགས་ཏེ། འཁོར་བར་སྐྱེ་
ཚུལ་དང་བསྟུན་ནས་དམ་པ་འགའ་ཞིག་མས་རིམ་གྱིས་འཆད་པ་ལྟར་ལེགས་ཀྱང༌།
འདིར་གོ་བདེ་བའི་སླད་དུ་ཡས་རིམ་གྱིས་བཤད་ན། ཐོག་མར་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྙོམས་འཇུག་གི་སྦྱོར་བའི་དུས་སུ་ནམ་མཁའ་ལྟར་མཐའ་ཡས་སོ་སྙམ་པའི་རྣམ་པར་བྱེད་

ཅིང་ལམ་དེ་ཉིད་སྐྱེ་ཞིང་མཆེད་པ་ལས་བྱུང་བས་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་ལའང་དེ་ཡི་མིང་གིས་བཏགས་པའི་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱར་ཏེ་རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སོ་སྙམ་པའི་རྣམ་པར་བྱེད་པའི་རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད། ཅི་ཡང་མེད་དོ་སྙམ་པའི་རྣམ་པར་བྱེད་པའི་ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད། འདུ་ཤེས་ནི་ནད་དང་འབྲས་དང་ཟུག་རྔུ་དང་འདྲ་ཞིང་འདུ་ཤེས་མེད་པ་ནི་ཀུན་ཏུ་རྨོངས་པའོ་

སྙམ་པའི་རྣམ་པར་བྱེད་ཅིང་འདུ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་བ་གཞན་པ་འབྱུང་བའི་འདུ་ཤེས་མེད་འདུ་ཤེས་མེད་མིན་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་དེ་བཞིའོ། །དེ་དག་ཀྱང་ཐོག་མར་འཁྲུལ་དུས་གོང་ནས་འོག་ཏུ་མཆེད་ལ། ཕན་ཚུན་འཁོར་དུས་སྔར་གྱི་རྟེན་ལ་སྐྱེ་མཆེད་པའི་སེམས་
བཞི་གང་གྲུབ་པ་དེར་སྐྱེས་ནས། ཁ་ཅིག་གོང་མ་ཐོབ་པ་ལས་འོག་ནས་འོག་ཏུ་
རིམ་གྱིས་ལྟུང་བའང་ཡོད་ལ། ཁ་ཅིག་གང་ཐོབ་པ་དེ་ནས་སྲིད་པ་གཞན་དུའང་འཕོ་བས་མ་ངེས་སོ། །

The formless realm refers to the four levels of meditative absorption.
Some masters discuss these four levels in descending order, in keeping with the way beings first take birth [and then dif-fuse downward throughout] cyclic existence. Although that approach is appropriate, the four levels are presented here in ascending order to facilitate understanding.
When an individual first achieves contemplative absorp-tion, the thought occurs, “This is infinite like space.” Once this experience arises, it grows and develops. This path results in a birth having the same name, Absorption of Infinite Space. The other three levels follow the same pattern: the Absorption of Infinite Consciousness is so named because of the initial thought, “This is infinite consciousness.” The Absorption of Nothing Whatever is so named because of the initial thought, “This is nothing at all.” The Absorption of Neither Discern-ment nor No Discernment is so named because of a feeble dis-cernment, an initial thought: “Discernment is like a sickness, tumor, or pain; no discernment is total numbness.”
During the period of the initial delusion [in which beings do not recognize their own natures] that impels them to take birth in the three realms, beings move from the highest [levels] of the formless realm levels down to the lowest. Subsequently, as beings take birth within the various realms of cyclic life, they are born wherever appropriate, according to which of the four meditative absorptions they developed in a previ-ous existence. Some individuals who have attained the highest [of the four levels] gradually descend from one level to the one below. Others may move from whatever [state] they have attained to any other form of existence. These changes do not follow any fixed pattern.

41

འོན་ཀྱང་ཕལ་ཆེར་གཟུགས་མེད་འདི་བཞི་པོ་ཐོབ་ནས་འོག་མ་འོག་མར་རིམ་པར་

ལྟུང་བ་ཤས་ཆེ་སྟེ་འཆི་ཁར་ཡོད་མིན་མེད་མིན་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྲིད་རྩེ་ཞིག་ནས། ཅི་ཡང་མེད་པའི་འདུ་ཤེས་ཙམ་དུ་ཤར་བས་ཅུང་ཟད་སྔར་ལས་རགས་པར་སོང་ལ། དེ་ཉིད་ཚོར་བ་བདེ་བས་དེའི་ངང་ལ་ཆགས་པས་དེར་ལྟུང་ལ། དེ་བཞིན་
དུ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་འཆི་ཁར་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་ཀྱི་སེམས་ཤར་ནས་དེར་རོ་མྱོང་

བས་མཚུངས་ལྡན་གྱིས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། སྔར་ནས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ངང་ལ་གནས་ཤིང་རྒྱུན་རིང་པོར་གོམས་པས། དེར་ཡང་དེའི་སེམས་འགྲུབ་པར་ཤིན་ཏུ་སླ་
བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་བཞི་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བྱེ་བྲག་ལ་བཏགས་པ་ཙམ་ལས་གནས་ཀྱི་ངེས་པ་དང་ལུས་ཀྱི་ཚད་མེད་པས་སྟེང་འོག་ཏུ་གདགས་པའང་མེད་དེ། ཡུལ་གང་དུ་སྙོམས་འཇུག་དེ་ཐོབ་ནས་ཤི་འཕོས་པ་རྣམས་དེ་ཉིད་དུ་དེར་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདིར་མངོན་པ་བ་ཁ་ཅིག་གིས་གཟུགས་

མེད་ཁམས་འོག་མིན་གྱི་སྟེང་ནས་སྟེང་དུ་བརྩེགས་པའི་གནས་དང་གཟུགས་ཀྱང་ཡོད་ལ། གཟུགས་མེད་ཅེས་བརྗོད་པ་ནི་དམན་པ་ལ་དགག་སྒྲ་བྱས་པར་འདོད་པ་དང༌། སངས་རྒྱས་ཕལ་པོ་ཆེ་ལས་ཀྱང༌། གཟུགས་མེད་པའི་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་དང་བཅས། གཞི་དང་བཅས། རྟེན་དང་བཅས། དབྱིབས་དང་བཅས།

Generally speaking, however, the majority of beings who attain the four [levels] of this formless realm fall gradually lower and lower. [This process takes place as follows]: When a god [of the highest level] dies, the contemplation of Neither Discernment nor No Discernment—the peak of existence—dis-solves, and the discernment of Nothing Whatever arises. This absorption is slightly coarser than the previous one. Since that experience feels blissful, attachment to that state develops and the god falls to that level.
In the same way, at the time of death of [a god in the Infinite] Consciousness [realm], the consciousness of Infinite Space arises. That experience causes the god to be born in the equivalent state. This occurs because long habituation to abid-ing in a specific state of contemplation facilitates re-entering that state of mind.
The gods of the four formless levels described here are clas-sified simply according to differences in their contemplation rather than according to higher and lower locations since they have neither fixed locations nor physical forms of particular sizes. Wherever a being achieves a [specific] state of absorption, that being attains the same state after death in the same place. Some specialists in phenomenology assert that the formless levels do have forms and locations in a tiered arrangement above Unsurpassed. They contend that the expression “form-less” is a term used simply as a negation of inferior states. Further, the Flower Ornament Scripture makes repeated use of terms that imply that the formless realm has physical struc-ture. For example37:

The formless realm has location, ...a basis, ...an environment, ...and shape.

42

ཞེས་པས་མཚོན་གཟུགས་མེད་ཁམས་ལ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཡོད་པའི་ཚིག་ཡང་དང་ཡང་དུ་འབྱུང་བ་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་སྔ་འགྱུར་བཀོད་པ་ཆེན་པོ་ཡིད་བཞིན་མཆོག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་དགོངས་དོན་དང༌། བི་མ་ལ་དང་པདྨ་སཾཾ་བྷ་བའི་ཞབས་ཀྱིས་ཀྱང་གཟུགས་ལས་གོང་དུ་དཔག་པའི་མཁའ་ལ། པདྨ་རྣམ་པར་བརྩེགས་པའི་ནམ་མཁའ་སོགས་བཞི་ལ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ལུས་ཀྱིས་བརྟེན་པར་བཞེད་དོ། །གཟུགས་

ཁམས་བསམ་གཏན་བཞི་པར་གནས་གཙང་ལྔ། །སོ་སྐྱེའི་གནས་གསུམ་བསམ་གཏན་འོག་གསུམ་གསུམ། །འདོད་པ་ལ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ། གཟུགས་ལ་མ་བྲལ་བས་གཟུགས་ཀྱི་ཁམས་ཞེས་གྲགས་པ་ལ་ནང་གསེས་སུ་གནས་རིས་

བཅུ་བདུན་ཡོད་པ་དེ་དག སྡེ་ཚན་དུ་བསྡུ་ན་བསམ་གཏན་བཞིར་གྲགས་པ་ལས། བསམ་གཏན་བཞི་པར་འོག་མིན་སོགས་གཙང་མ་རིས་ཀྱི་གནས་ལྔ་འབྲས་བུ་ཆེ་

བ་སོགས་སོ་སྐྱེའི་གནས་གསུམ། བསམ་གཏན་གསུམ་པར་དགེ་རྒྱས་སོགས། གཉིས་པར་འོད་གསལ་བ་སོགས། དང་པོར་ཚངས་ཆེན་པ་སོགས་ཏེ་འོག་མ་དེ་དག་ལའང་གསུམ་གསུམ་ཡོད་པ་གོང་དུ་སྨོས་པ་ལྟར་ལ་འཇིག་རྟེན་ཆགས་པའི་ཚེ་སྔོན་དུ་མེས་ཞིག་པ་ཞིག་ན། བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་ལྷ་ཞིག་ཚེ་འཕོས་ནས་

ཚངས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་སྟོང་པར་སྐྱེ་ཞིང༌། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་མཆེད་ནས་ཚངས་པ་མདུན་ན་འདོན་དང༌། ཚངས་རིས་སོགས་ནས་དམྱལ་བའི་བར་དུ་ཡས་རིམ་གྱིས་ཆགས་ཤིང༌།

Similarly, according to Vimalamitra and Padmasaṃbhava, and according to the views expressed in Early Translation38 texts such as the Great Array: The Tantra of Supreme Wish-Fulfillment, four [realms] such as Sky of Tiered Lotuses are located in space high above the form realm, and these serve as the basis for the forms of beings absorbed in contemplation.

The form realm: In the fourth level of meditative concentration, [there are] five pure domains and
three heavens of ordinary beings.
Three [heavens] are located within each of the lower three levels of meditative concentration.

The realm of form is so named because beings within it are free from the attachment endemic to the desire realm but still have attachment to form. This realm’s seventeen heavens can be grouped into what are known as the four levels of medita-tive concentration. Five pure domains—Unsurpassed, etc.— and three heavens for ordinary beings, such as Great Result, are located at the fourth and highest level of meditative con-centration. As previously described, three heavens are located at each of the three lower levels of meditative concentrations:

Flourishing Virtue, etc., at the third; Clear Light, etc., at the second; and Great Pure Ones, etc., at the first.
At the beginning of the formation of a [new] world, if the previous world has been destroyed by fire, a god of the sec-ond level of meditative concentration dies and takes birth in

the empty celestial residence of Brahmā [that is, on the first level]. From that point onward, beings diffuse progressively [throughout the realms] in descending order, so that all realms of existence from Priests of Brahmā and Group of the Pure

43

སྔ་མ་ཆུས་ཞིག་པའི་ཚེ་ཐོག་མར་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ནས་འོག་ཏུ་སྐྱེ་བ་སོགས་ཤེས་དགོས་སོ། །འདོད་ཁམས་ལྷ་རིས་དྲུག་དང་གླིང་ཆེན་བཞི། །གླིང་ཕྲན་བརྒྱད་དང་དུད་འགྲོ་ཡི་དྭགས་གཉིས། །ཚ་གྲང་དམྱལ་བ་བརྒྱད་བརྒྱད་བཅས་པ་ཡི།

།འདོད་པ་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་ཉིད་དུ་བྱུང༌། །འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་འཁྲིག་པ་གཙོ་བོར་

བྱེད་ཅིང་ཁམས་ཀྱི་ཟས་ལ་འདོད་ཆགས་དང་ལྡན་པས་འདོད་ཁམས་ཞེས་གྲགས་པ་འདི་ལ་གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་སོགས་འདོད་ལྷ་རིས་དྲུགསྒྲ་མི་སྙན། བ་ལང་སྤྱོད། ལུས་འཕགས་པོ། ཛམྦུའི་གླིང་སྟེ་གླིང་ཆེན་བཞི། དེ་དག་གི་གླིང་ཕྲན་བརྒྱད། ངན་སོང་གི་འགྲོ་བ་དུད་འགྲོ་དང་ཡི་དྭགས་གཉིས། ཚ་དམྱལ་བརྒྱད། གྲང་དམྱལ་བརྒྱད་བཅས་བསྡོམས་པས་འདོད་པ་སུམ་ཅུ་རྩ་དྲུག་ཅེས་བྱ་ཞིང༌། ཐོག་མར་འཇིག་རྟེན་ཆགས་པའི་སྐབས་སུའང་ཇི་སྐད་བཤད་པའི་གོ་རིམ་བཞིན་

གོང་ནས་ལྟུང་ཞིང་མཆེད་པས་འགྲོ་བ་དེ་དག་ཉིད་དུ་བྱུང་ངོ༌། །བདེ་འགྲོ་ངན་འགྲོ་བཅུ་བཅུ་ཉི་ཤུ་དང༌། །ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་དུ་ཡང་རྣམ་པར་གཞག །དབྱེ་བསྡུ་གཞན་ཡང་འདོད་ལྷ་དྲུག་དང་གླིང་བཞིས་བདེ་འགྲོ་བཅུ། དམྱལ་བ་བརྒྱད་དུད་འགྲོ་དང་

down to and including the hells [fill with life]. In the case of the previous world having been destroyed by water, [this process] begins by [a god] of the third level of contemplation being born at the level below, and so on.

The desire realm comprises thirty-six types of beings:
Six groups of gods, [humans of the] four continents, [Inhabitants of the] eight islands, animals and starving spirits,
[Beings in the] eight hot hells, and the eight cold hells.

The desire realm is so named because beings of this realm are preoccupied with sensual pleasures, mainly sexual inter-course, and crave coarse foods.39 It comprises the six classes of desire realm gods (dwelling in Mastery Over Others’ Creations and the others), the [beings that inhabit] the four great conti-nents (Unpleasant Sound, Bountiful Cow, Majestic Body, Land of Jambu) and their eight islands, and the eighteen [types of beings in the] miserable existences (the animals, the starv-ing spirits, and the beings of the eight hot and the eight cold hells.) Together these are known as thirty-six types of beings of the desire realm. At the time of the initial formation of the world, these existences formed as beings descended and dif-fused from higher states in the order explained above.

The twenty existences, ten happy and ten miserable,
May also be classified as twenty-eight.

In other classifications, the gods of the six heavens of the de-sire realm and the humans of the four continents constitute the “ten happy existences.” The [beings of the] eight hells, the

44

ཡི་དྭགས་ཏེ་ངན་འགྲོ་བཅུར་བྱས་པས་འདོད་པ་ཉི་ཤུ་ཞེས་གྲགས་པ་དང༌། གླིང་ཕྲན་བརྒྱད་སོ་སོར་དབྱེ་བས་འདོད་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་དུའང་རྣམ་པར་གཞག་གོ།

།ལྷ་མ་ཡིན་དུད་འགྲོར་བསྡུ་བའང་ཡོད་ཀྱང་གནས་ལུས་ལོངས་སྤྱོད་སོགས་ལྷ་དང་ཆོས་མཚུངས་པས་དེར་བསྡུའོ། །ཨ་སུ་ར་ཞེས་པའི་དགག་སྒྲ་དམན་པ་ལ་སྦྱར་བ་ཡིན་གྱི་དངོས་པོ་བཟློག་པ་ལ་སྦྱ ར་བ་མིན་པས་ཏེ། ས་སྡེ་དང་འདོད་འཇོ་

སོགས་ལས་ཀྱང་འདི་ལྟར་དུ་བཤད་དོ། །གསུམ་པ་༼བདེ་སྡུག་༽ནི།གཟུགས་ཁམས་ལ་སོགས་བདེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང༌། །ཚེ་དང་ལོངས་སྤྱོད་འོག་ནས་འོག་ཏུ་དམན། །ངན་འགྲོའི་སྡུག་བསྔལ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མས་ཆེ། །གཟུགས་ཁམས་གནས་རིས་བཅུ་བདུན། འདོད་ལྷ་རིགས་དྲུགགླིང་བཞིའི་འགྲོ་བ་རྣམས་སྔར་མཆེད་པའི་སྐབས་སུ་སྨོས་པའི་གོ་རིམ་ལྟར་ཚེ་དང་ལོངས་སྤྱོད་འོག་ནས་འོག་ཏུ་རིམ་པར་དམན་ཞིང་སྔ་མ་སྔ་མ་རྣམས་ཚེ་རིང་ཞིང་ལོངས་སྤྱོད་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །ངན་འགྲོ་རྣམས་ནི་སྡུག་བསྔལ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མས་རིམ་གྱིས་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། དུད་འགྲོ་ལས་ཡི་དྭགས། དེ་ལས་དམྱལ་བ། དེའང་དམྱལ་གནས་གོང་མ་རྣམས་ལས་

འོག་མ་སྡུག་བསྔལ་རིམ་པར་ཆེ་ཞིང་ཚེ་ཚད་ཀྱང་རིམ་གྱིས་རིང་བ་ཡིན་ནོ། །

animals, and the starving spirits make up the “ten miserable existences.” Together these are known as the “twenty exis-tences of the desire realm.” If the [beings of the] eight islands are counted separately, there are then twenty-eight existences within the desire realm.

Although the demi-gods may be included in the category of animals, their habitat, physical form, possessions, and so on are qualitatively so similar to those of the gods that they are classified as gods. As the Five Treatises on the Stages and the Wish-Fulfilling Scripture confirm, the negative a in asura, the Sanskrit word for demi-god, denotes inferiority, not a denial of status as a god (sura).

Happiness and Suffering [3]

Within the happy existences—the form realm and the rest— Lifespans and possessions decrease the lower the level.
In the miserable existences, suffering increases the lower the level.

The lifespans and possessions of the gods in the seventeen heavens of the form realm, of the six classes of the gods of the desire realm, and of humans of the four continents decrease in the descending order described in the previous section (on diffusion). Conversely, the higher [realms] experience much greater lifespans and enjoyments than the lower.
The intensity of suffering and the span of life experienced by beings in the miserable existences increase progressively in descending order: starving spirits suffer more than animals, hell beings more than starving spirits, and beings in lower hells more than those in higher hells.

45

བཞི་པ་༼སྡུད་ཚུལ་༽ནི།སྐྱེ་མཆེད་བསམ་གཏན་བཞི་བཞི་འདོད་ཁམས་གཅིག །ས་དགུས་བསྡུས་ཤིང་རིགས་ལས་འགྲོ་བ་དྲུག །མི་དང་ལྷ་གནས་ངན་སོང་རྣམ་གསུམ་པོ། །རྒྱུད་དང་ལམ་གྱི་སྒོ་ནས་ལྔ་རུ་བཞག །དེ་ལྟར་ཁམས་གསུམ་པོ་དེའང་སེམས་མི་འདྲ་བས་ཕྱེ་ན་དགུར་བཞག་སྟེ། གཟུགས་མེད་ཁམས་སྐྱེ་མཆེད་བཞིས་ཕྱེ་བས་ས་བཞི། གཟུགས་ཁམས་བསམ་གཏན་བཞིས་ཕྱེ་བས་ས་བཞི།

འདོད་ཁམས་པ་ལ་ཁྱད་པར་མེད་པས་ས་གཅིག་སྟེ་དགུས་བསྡུས་ཤིང༌། རིགས་ཀྱིས་ཕྱེ་ན་འགྲོ་བ་དྲུག་སྟེ། ཡབ་སྲས་མཇལ་བ་ལས། སེམས་ཅན་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་དྲུག་གང་བསྟན་པ། །སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་དུད་འགྲོ་ཡི་དྭགས་དང༌། །ལྷ་མིན་རིས་དང་མི་དང་ལྷ་རྣམས་སུ། །མི་ཡི་སེང་གེས་ཀུན་རྫོབ་བཏགས་པ་མཛད།

།ཅེས་པ་ལྟར་རོ། །ཡང་རྒྱ་ཆེར་རོལ་པ་ལས། སྲེད་སྲིད་མ་རིག་དབང་གིས་སྐྱེ་བོ་རྣམས། །མི་དང་ལྷ་གནས་ངན་སོང་རྣམ་གསུམ་པོ། །འགྲོ་བ་ལྔ་པོ་དག་ཏུ་མི་
མཁས་འཁོར། །དཔེར་ན་རྫ་མཁན་འཁོར་ལོ་འཁོར་བ་བཞིན། །

How They Are Grouped [4]

The four [levels] of absorption, the four levels of meditative concentration, and the desire realm
Comprise nine levels. In terms of type, there are six [classes of] beings.
A classification of five—human, divine, and three miserable existences—
May be made in terms of paths and courses.

The three realms are divided into nine levels according to dif-ferent mental states: four levels of the formless realm, differen-tiated by the four levels of meditative absorption; four levels of the form realm, differentiated by the four levels of meditative concentration; and one level for the desire realm, since there is no such differentiation within it.
When sentient beings are grouped according to their types, there are six distinct groups. The Reunion of Father and Son Scripture40 states:

The Lion of Humanity taught that
The six classes of living beings—
Hell beings, animals, starving spirits,
Demi-gods, humans, and gods—are superficial [reality].

Moreover, the Marvellous Life of the Buddha Scripture41 states:

Through the forces of craving, becoming, and unawareness, Ordinary beings foolishly spin through the five existences— Human, god, and the three miserable existences—
Just like a potter’s wheel spinning ’round.

46

ཞེས་པ་ལྟར་སྐྱེ་བའི་རྒྱུད་དང་འགྲོ་བའི་ལམ་གྱི་སྒོ་ནས་ལྔ་རུའང་བཞག་གོ །ཡང་ན། རྨི་ལམ་གྱི་ལམ། བག་ཆགས་ཀྱི་ལམ། ལས་ཀྱི་མཐའི་ལམ། འཁྲུལ་
འཁོར་མ་ངེས་པའི་ལམ། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་སོ་སོར་མ་ངེས་པའི་ལམ་སྟེ་ལྔ་ལའང་

བཤད་པ་ཡོད་དོ། །དེ་ཀུན་སྐྱེ་གནས་རྣམ་པ་བཞི་དང་ནི། །ཡང་དག་ལོག་པ་མ་ངེས་ཚོགས་སུ་འདུ། །འགྲོ་བ་དེ་ཐམས་ཅད་ཀུན་ཀྱང་སྐྱེ་གནས་སུ་བསྡུ་ན། མངལ་སྐྱེས། སྒོང་སྐྱེས། དྲོད་གཤེར་སྐྱེས། རྫུས་སྐྱེས་བཞིར་འདུ་ཞིང༌། དེའང་ལྷ་དང་དམྱལ་བ་དང་སྲིད་པ་བར་མ་རྣམས་རྫུས་སྐྱེས། མི་དང་དུད་འགྲོ་རྣམས་སྐྱེ་གནས་བཞི་ཀཡི་དྭགས་ལ་མངལ་སྐྱེས་དང་རྫུས་སྐྱེས་གཉིས་ཡོད་པར་བཤད་དོ། །ཡང་སེམས་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་དེ་ལྟ་བུར་སྐྱེ་གནས་འཆི་བ་ཐམས་ཅད་ཡང་དག་པར་ངེས་པའི་ཚོགས་དང༌། ལོག་པར་ངེས་པའི་ཚོགས་དང༌། མ་ངེས་པའི་ཚོགས་གསུམ་དུ་འདུ་སྟེ། དང་པོ་ནི་འཕགས་པ། གཉིས་པ་མཚམས་མེད་བྱེད་པ། གསུམ་པ་ནི་དེ་ལས་གཞན་པ་ཐམས་ཅད་དོ། །གཉིས་པ་བར་དུ་གནས་པའི་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་བཞི། འགྲོ་བ་སྤྱིར་བཤད་པ། འཛམ་གླིང་ཁྱད་པར་དུ་བཤད་པ།
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་འབྱུང་ཚུལ། ཁ་ཟས་སོགས་ཁྱད་པར་གཞན་བསྟན་པའོ། །

This fivefold classification is based on the courses of birth and paths of migration experienced by beings. Alternatively, the five paths are explained as the path of dream, the path of instincts, the path of evolutionary actions, the path of unpre-dictable and deceptive cyclic life, and the path of unpredict-able and distinct causes and effects.

All these beings may be categorized according to the
four modes of birth,
Or into pure, corrupt, and indeterminate groups.

All beings may be categorized according to their modes of birth, of which there are four possibilities: womb birth, egg birth, birth through heat and moisture, and miraculous birth. Gods, hell beings, and beings in the intermediate state42 are said to experience miraculous birth; humans and animals ex-perience all four modes of birth; and starving spirits undergo both womb and miraculous births.
Moreover, all who are born, live, and die within this type of world of sentient beings may be included within one of three groups: the definitely pure, the definitely corrupt, and the indeterminate. The first consists of exalted ones; the sec-ond, of those who have committed [evil] acts that bring imme-diate results43; and the third includes all other beings.

The Interim Abiding of Our World-System [2]

The explanation of the way the world abides in the interim phase has four parts: (1) a general explanation of beings, (2) a par-ticular explanation of the Land of Jambu, (3) the origin of the wheel-monarchs, and (4) [a description of the] features of life.

47

དང་པོ་༼འགྲོ་བ་སྤྱིར་བཤད་པ་༽ནི།གནས་དུས་དུད་འགྲོ་མ་གཏོགས་འགྲོ་བ་གཞན། །ཕལ་ཆེར་འབྲས་བུ་ལ་སྤྱོད་ངེས་པ་ཅན། །འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ལེགས་པར་ཆགས་ནས་གནས་པའི་དུས་སུ་དུད་འགྲོ་མ་གཏོགས་པའི་ངན་སོང་གི་འགྲོ་བ་གཞན་དང་མཐོ་རིས་པ་ཕལ་མོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་སྔར་བསགས་པའི་ལས་དགེ་སྡིག་

གི་འབྲས་བུ་ཁོ་ན་ལ་སྤྱོད་པ་ཡིན་པས་ཚེ་དང་ལོངས་སྤྱོད་བདེ་སྡུག་སོགས་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། དུད་འགྲོ་རྣམས་ནི་སྡིག་པའི་ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལ་སྤྱོད་པ་ཡིན་ཀྱང་ཚེ་སོགས་མ་ངེས་ཏེ་ཀླུ་ཆེན་སོགས་རིང་མཐའ་བར་བསྐལ་གཅིག་ཏུ་གནས་ཤིང་ཐུང་མཐའ་སྲིན་བུ་སོགས་སྐད་ཅིག་མར་གནས་པ་དང༌། ལུས་ཀྱི་དབྱིབས་དང་རྣམ་པ་མ་ངེས་པ་དཔག་ཏུ་མེད་ཅིང༌། མི་ཡིས་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་གཡུང་དྭགས་

སོགས་ཅུང་ཟད་བདེ་ལ། གླིང་བར་གྱི་མུན་པར་སྐྱེས་པ་སོགས་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་གོ་མཚམས་མེད་པར་མནར་བ་དང༌། དམྱལ་བ་ཡང་སོས་སོགས་དྲུག་མས་རིམ་བཞིན་དང༌། འདོད་ལྷ་དྲུག་ཡས་རིམ་གྱིས་སྦྱར་བའི་ལྷའི་ཚེ་ཚད་རྣམས་དམྱལ་བ་པའི་ཞག་ཏུ་བརྩིས་པའི་འདོད་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ལོ་གྲངས་དེ་སྙེད་ཐུབ་སྟེ།

The Beings of Our World-System [1]

During the time of abiding, most beings, except for animals,
Experience consequences that are predetermined.

After the world-system has formed completely and has en-tered its period of abiding, all beings of the lower realms (with the exception of the animals) and most beings of the higher realms generally experience only the consequences of virtu-ous or unvirtuous actions committed in previous existences. Thus, their happiness and suffering, their lifespans and enjoy-ments, and other aspects of their lives are all predetermined. Although animals experience the results of their previous negative actions, they have indefinite lifespans, etc. At one extreme, the great nāgas and certain other animals live for an entire intermediate age44; at the other extreme, some organ-isms live for only an instant. Moreover, there are innumerable possibilities with respect to their physical shapes and features. The domesticated animals have some vestige of happiness, but those born in the darkness of the areas between continents, as well as some other animals, are tormented by unremitting suffering.
A correlation exists between the lifespans of beings in the six hot hells in descending order (beginning with Reviving) and time as experienced in the six desire realm heavens in ascending order: The number of years in the lifespan of a being in a certain hell equals the number of years in the lifespan of a god in the corresponding heaven. However, what counts as one day in the life of a hell being is equivalent to the entire lifespan of a god.

48

དཔེར་ན་ཡང་སོས་པ་རྒྱལ་ཆེན་རིས་བཞི་པའི་ཚེ་ཚད་ཞག་ཏུ་བྱས་པའི་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་འཚོ་བ་ལྟ་བུ་དང༌། རབ་ཚ་བར་བསྐལ་ཕྱེད། མནར་མེད་པ་བསྐལ་པ་གཅིག་གི་

ཚེར་བཤད་ཅིང༌། གྲང་དམྱལ་རྣམས་ལས་ཆུ་བུར་ཅན་གྱི་ཚེ་མ་ག་དྷཱའི་ཏིལ་སྦྱང་ནས་ལོ་བརྒྱ་རེར་ཏིལ་རེ་འདོར་བའི་ཏིལ་ཟད་པ་དང་མཉམ་ཞིང༌། གཞན་རྣམས་
སོ་སོར་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་ཉི་ཤུ་འགྱུར་རོ། །ཡི་དྭགས་རྣམས་ཀྱིས་མིའི་ཟླ་བ་རེ་ལ་

ཞག་ཏུ་བརྩིས་པའི་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་ཐུབ་པ་དང༌། སའི་དངོས་གཞིར་ལྷ་མིན་རྣམས་ཀྱི་ལུས་དང་ཚེའི་ཚད་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་དང་མཚུངས་པར་བཤད་ཅིང༌། ངན་འགྲོ་

གསུམ་ལ་ལུས་ཚད་ངེས་པ་མེད་པ་དང༌། ལུས་འཕགས་པོའི་མི་རྣམས་ཛམྦུའི་གླིང་པའི་ཁྲུ་བརྒྱད་པར་ཡོད་པ་ནས། རིམ་བཞིན་བ་ལང་སྤྱོད་སྒྲ་མི་སྙན་པ་རྣམས་ཉིས་འགྱུར་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་ཞིང༌། འདོད་ལྷ་དྲུག་པོ་ཡས་རིམ་གྱིས་རྒྱང་གྲགས་ཀྱི་བཞི་ཆ་གཅིག་ནས་དྲུག་གི་བར་དང༌། ཚེ་ཚད་ཀྱང་ལུས་འཕགས་པོ་ལོ་ཉིས་

བརྒྱ་ལྔ་བཅུ། བ་ལང་སྤྱོད་ལོ་ལྔ་བརྒྱ། སྒྲ་མི་སྙན་པ་སྟོང་ཕྲག་ཏུ་འཚོ་ཞིང༌། རྒྱལ་ཆེན་རིས་བཞི་པ་མི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ལ་ཉིན་ཞག་གཅིག་ཏུ་བརྩིས་པའི་ལོ་ལྔ་བརྒྱ། སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་པ་མི་ལོ་བརྒྱ་ལ་ཞག་ཏུ་བརྩིས་པའི་ལོ་སྟོང་སོགས་རིམ་བཞིན་གོང་མ་

ཉིས་འགྱུར་གྱིས་གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་པའི་བར་དུ་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང༌། གཟུགས་ཁམས་པ་རྣམས་ནི་སོ་སོའི་ལུས་ལ་དཔག་ཚད་གཞལ་བའི་གྲངས་དང་མཉམ་པའི་

བསྐལ་པ་རྣམས་སུ་འཚོ་སྟེ།

For example, a being in the Reviving Hell lives for five hun-dred years, during which period each day is equal to the entire lifespan of the gods of the Four Groups of the Great Kings. The lifespan in Extreme Heat is said to last half an interme-diate age, and that of Ceaseless Torture, one full cosmic age. Within the cold hells, the lifespan in Blistering is equal to the time necessary to exhaust the sesame seed stock of Magadhā when it is reduced at the rate of one seed per hundred years. The lifespans of the others increase proportionally, each one twenty times more than the previous.
The lifespan of starving spirits lasts five hundred years, one day in their life being equal to a month in the human realms. Asaṅga’s Facts of the Stages states that the physical size and lifespan of a demi-god are equivalent to those of a god of the Thirty-three Groups of Gods. Within the three miserable realms there is a great variety of physical sizes. The stature of humans in Majestic Body is equal to eight cubits measured on a human in the Land of Jambu; the stature of humans in Boun-tiful Cow is double that of Majestic Body; and that of Unpleas-ant Sound is double that of Bountiful Cow. The stature of the six desire gods increases proportionally from one quarter of an earshot in the lowest heaven to one and a half earshots45 in the highest.
A human being in Majestic Body lives two hundred and fifty years; in Bountiful Cow, five hundred years; and in Unpleasant Sound, one thousand years. For gods in the Four Groups of the Great Kings, a single day is equal to fifty human years, and they live for five hundred years. In the heaven called Thirty-three Groups of Gods, one day is equal to one hundred human years, and the gods there live one thousand years. Lifespan for gods in the heavens above the Thirty-three, up to and includ-

49

ཚངས་རིས་པ་ཚེ་བསྐལ་པ་ཕྱེད་ནས་འོག་མིན་པ་ཁྲི་དྲུག་སྟོང་འཚོ་བའི་བར་དུ་ཤེས་དགོས་སོ། །གཟུགས་མེད་བཞི་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སོགས་རིམ་བཞིན་བསྐལ་

པ་ཉི་ཁྲི། བཞི་ཁྲི། དྲུག་ཁྲི། བརྒྱད་ཁྲི་རྣམས་སུ་འཚོ་སྟེ། དེ་ལྟར་བགྲང་བའི་བསྐལ་པའང་འོད་ཆུང་ཡན་བསྐལ་ཆེན་དང༌། འོག་མ་རྣམས་བསྐལ་ཆེན་གྱི་ཕྱེད་

ལ་བསྐལ་པར་བཞག་པའོ། །གཉིས་པ་༼འཛམ་གླིང་ཁྱད་པར་དུ་བཤད་པ་༽ནི། འདི་ན་མ་ངེས་ཚེ་དང་ལོངས་སྤྱོད་ལུས། །དཔག་མེད་ནས་ནི་བཅུ་བར་འགྲིབ་པ་དང༌། །དེ་ནས་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་དུ་འཕེལ་ལ་སོགས། །ཡ་ཐོག་མ་ཐོག་བར་ཁུག་བཅོ་བརྒྱད་ལ། །འཕེལ་འགྲིབ་བྱེད་ཅིང་གླིང་གསུམ་ལོངས་སྤྱོད་ས། །འཛམ་གླིང་ལས་ཀྱི་ས་ཡིན་ཁྱད་པར་འཕགས། །བྱེ་བྲག་ཛམྦུའི་གླིང་འདི་ན་གཙོ་བོར་རྒྱུ་

ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཚེ་རིང་ཐུང་ལོངས་སྤྱོད་དར་རྒུད་ལུས་བོང་ཆེ་ཆུང་
སོགས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་མེད་དེ། ཐོག་མར་ཚེ་ལོ་དཔག་མེད་ཐུབ་པ་ནས་

རིམ་པར་གྲངས་ཅན་གྱི་གནས་སུ་གྱུར་ཏེ། མཐར་ཚེ་ལོ་བཅུ་པའི་བར་དུ་འགྲིབ་པའི་བསྐལ་པ་རིང་པོ་དེའི་མཐར་མུ་གེ་ནད་མཚོན་གསུམ་གྱི་བསྐལ་པས་ཚར་ཕྱིན་
པར་བྱེད་དེ། དེའང་ཚེ་ལོ་སུམ་ཅུ་པའི་དུས་སུ་མུ་གེའི་བསྐལ་པ་ལོ་བདུན་ཟླ་བ་

བདུན་ཞག་བདུན།

ing Mastery Over Others’ Creations, doubles from heaven to heaven in ascending order.
The gods of the form realm live for ages equal to the num-ber of leagues of their stature. Lifespans range from half an age for a god of Group of the Pure to sixteen thousand ages for a god of Unsurpassed.
The gods of the four formless realms, beginning with Infi-nite Space, enjoy lifespans of twenty thousand, forty thou-sand, sixty thousand, and eighty thousand ages, respectively. In these figures, “age” refers to a cosmic age for every level above Faint Light and half a cosmic age for every level below.

The Land of Jambu [2]

In our world, humans have a wide variety of lifespans, wealth, and physical size.
Lifespan decreases from incalculable to ten,
And then increases to eighty thousand, and so on.
During a decline, a rise, and eighteen intermediate cycles, There are fluctuations. The three continents are places where [consequences] are experienced;
Jambu Land, the most distinguished, is the place of action.

In this land of Jambu, humans mainly engage in evolutionary actions.46 Consequently, there is nothing fixed or definitive regarding their lifespans, wealth, and physical size. Initially, human lifespan was measureless, but gradually it became calculable; eventually, lifespan will decrease to ten years. This long age concludes with the three periods of famine, plague, and war. Specifically, when lifespan is thirty years, there will be a period of famine lasting for seven years,

50

ཉི་ཤུ་པའི་དུས་སུ་ནད་ཀྱི་བསྐལ་པ་ཟླ་བ་བདུན་ཞག་བདུན། བཅུ་པའི་དུས་སུ་མཚོན་གྱི་བསྐལ་པ་ཞག་བདུན་འབྱུང་ངོ༌། །དེ་ཡན་ལ་ཡ་ཐོག་རིང་མོ་ཟེར་རོ། །དེ་ནས་

ཚེ་ལོ་བཅུ་པ་ནས་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་དུ་འཕེལ་ཞིང་བརྒྱད་ཁྲི་ནས་བཅུ་པའི་བར་འགྲིབ་པའི་འཕེལ་འགྲིབ་ལ་ཁུག་པ་གཅིག་སྟེ། དེ་འདྲ་བ་བཅོ་བརྒྱད་ལ་བར་གྱི་ཁུག་པ་བཅོ་བརྒྱད་དེ། དེ་རེ་རེའི་མཐར་ཡང་མུ་གེ་ནད་མཚོན་གསུམ་གྱིས་ཚར་ཕྱིན་པར་

བྱེད་ལ། མཐར་བཅུ་པ་ནས་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་འཕེལ་བའི་མ་ཐོག་རིང་མོ་སྟེ་དེ་དག་ལ་ནི་བར་བསྐལ་ཉི་ཤུ་ཞེས་བྱ་ཞིང༌། མཐའི་རྐྱང་པ་གཉིས་འཕེལ་འགྲིབ་བུལ་བས་བར་གྱི་ཁུག་པ་རེ་དང་དུས་མཉམ་པར་འགྲེལ་པ་གང་སྤེལ་སོགས་ལས་བཤད་ལ། སའི་དངོས་གཞིར་མཐའ་གཉིས་ཀྱང་ཁུག་པར་བཤད་དོ། །ཀུན་མཁྱེན་ཀློང་ཆེན་པས་མ་ཐོག་རིང་མོ་ཚེ་ལོ་དཔག་མེད་དུ་འཕེལ་བའི་གཅིག་འགྲིབ་ནས་གྲངས་ཅན་གྱི་ཐོག་མར་སླེབ་དུས་སངས་རྒྱས་མོས་པ་འབྱོན་པར་གསུངས་པ་འདི་ཉིད་ཐེག་ཆེན་གྱི་རང་ལུགས་འཐད་པའི་ཕྱོགས་སུ་བཟུང་ངོ༌། །དེ་ལྟར་ན་མ་ཐོག་ཡ་ཐོག་རིང་མོ་གཉིས། བར་གྱི་ཁུག་པ་བཅོ་བརྒྱད་དང་བཅས་པ་ལ་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཚེ་

དང་ལུས་ལོངས་སྤྱོད་འཕེལ་འགྲིབ་སྣ་ཚོགས་སུ་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་གླིང་འདི་གཞན་ལས་དམན་པ་ཡིན་ནམ་སྙམ་ན། མ་ཡིན་ཏེ།

seven months, and seven days; when twenty years, a period of plague lasting seven months and seven days; and when ten years, a period of war lasting seven days. This entire sequence [during which lifespan decreases from countless to ten years] is termed a long decline.47
One cycle refers to a rise and decline together, i.e., the time required for lifespan to rise from ten to eighty thousand years, and then to decline from eighty thousand to ten years. Eighteen such periods are referred to as the eighteen inter-mediate cycles. Each of these cycles concludes with [periods of] famine, plague, and war. Finally, the period during which lifespan increases from ten to eighty thousand years is called a long rise.48 Altogether, these are referred to as the twenty intermediate ages. Because of the slower pace during the rise and decline at the beginning and end of the ages, the length of time of each is equal to one intermediate cycle, as pointed out in Purṇavardhana’s Commentary [to the Treasury of Phe-nomenology] and other texts. The Facts of the Stages also refers to the long decline and long rise at the beginning and end of the ages as being each equal to one cycle.
According to the sagacious Longchenpa, after the human lifespan has increased to measureless (during the long rise) and has then begun to decline again, the buddha Inspired49 will appear [in this world] just as the lifespan first becomes calculable. This statement agrees, for the most part, [with pre-dictions found in] the Universal Way [scriptures].
During both the long rise and decline as well as the eigh-teen intermediate cycles, the lifespans, physical sizes, and wealth of beings undergo various fluctuations.
One is mistaken if one believes that human life in this world is inferior to others. Since humans of the three other conti-

51

གླིང་གཞན་གསུམ་པོ་ནི་སྔོན་གྱི་འབྲས་བུ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་ས་ཡིན་པས་ལས་གསར་པ་བསགས་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་དམན་ལ། འཛམ་གླིང་ནི་ལས་ཀྱི་ས་ཡིན་

པས་གླིང་འདིར་སྐྱེས་པ་རྣམས་ལས་གང་བགྱིད་ཀྱང་སྟོབས་ཆེ་ཞིང་མི་རྟག་པ་ལ་
སོགས་པའི་གཏམ་གྱིས་ཀྱང་སྐྱོ་བ་བསྐྱེད་ཅིང་གདུལ་བར་སླ་བའི་ཕྱིར། བདག་

ཅག་གི་སྟོན་པ་ལ་སོགས་པ་འདྲེན་པ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་གི་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་འདིར་འཚང་

རྒྱ་བའི་ཚུལ་བསྟན་ཅིང་སྟོན་པར་འགྱུར་བའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་ཛམྦུའི་གླིང་ནི་གླིང་གཞན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་ཏེ། དྲན་ཉེ་ལས། གླིང་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་འདི་ནི་ལས་ཀྱི་ས་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་དག་སེམས་པ་ཡིན་ཞིང༌། འདིར་ནི་སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་མིའི་གནས་བཞི་དག་གི་

རགས་ལས་པ་ཡིན་ཏེ། འདིར་ནི་དགེ་བ་བཅུའི་ལས་ཀྱི་ལམ་དག་ངེས་པར་སེམས་

ཤིང་རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་ཡིན། འདིར་ནི་ཚངས་པར་སྤྱོད་པའི་གནས་ཡིན། འདིར་

ནི་འཆི་བ་དང་སྐྱེ་བའི་སེམས་པ་ཡིན། འདིར་ནི་རྡོ་རྗེ་ལས་བྱས་པའི་རྡོ་རྗེའི་གདན་

ཡོད་དེ་ཞེས་དང༌། མིའི་གནས་བཞི་ལས་ཀུན་གྱི་གཙོ་བོ་ནི་ཛམྦུའི་གླིང་འདི་ཡིན་
ཞེས་འབྱུང་ངོ༌། །འདི་ཡི་འགྲོ་བ་འོད་གསལ་ལྷ་ལས་མཆེད། །

nents experience [only] the results of their past [actions], they have no possibility of performing new evolutionary actions. Therefore, these places are inferior to Jambu.
The Land of Jambu is a place for new evolutionary actions. Therefore, any action performed by persons born here has especially powerful [effects]. Moreover, people feel sad when hearing accounts of impermanence, etc., and so are easily guided [onto the spiritual path]. For these reasons, supreme emanations of awakening—spiritual guides, including our own teacher Śākyamuni—demonstrate enlightenment in this world and become the teachers [of humanity]. Therefore, human life in the Land of Jambu is superior to that on the other continents. The Great Mindfulness Scripture50 states:

Compared to the other three continents, this is a place
for evolutionary action. Here, people are inspired to practice the ten virtues. Here, buddhas appear. All four places of humans depend on this one. Here, peo-
ple are conscientious about the ten virtuous actions and are inspired to practice them. This is a place for pure conduct. Here, there is an awareness of birth and death. Here, there is the indestructible seat of enlight-
enment.51

From the same source:

Among the four continents of our universe inhabited by humans, the Land of Jambu is the most important.

Beings in this world came down from the heaven of Clear Light.

52

སྲེད་པས་བསམ་གཏན་ཟས་སོགས་རིམ་ཉམས་ཏེ། །ཉི་ཟླ་སྣང་ཞིང་མང་བཀུར་རྒྱལ་པོ་བྱུང༌། །དུས་བཞིའི་རིམ་དང་རིགས་བཞི་ཐ་དད་གྱུར། །གླིང་འདིའི་མིའི་

འགྲོ་བ་ནི། ཐོག་མར་འོད་གསལ་ནས་ལྷ་ཞིག་ཤི་འཕོས་ཏེ། འདིར་རྫུས་སྐྱེས་སུ་
བྱུང་ཞིང༌། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་མཆེད་དེ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་ལ་སོགས་པ་ནས་ཤིན་ཏུ་མང་བའི་བར་རྫུས་སྐྱེས་ཤ་སྟག་སྔ་མ་བཞིན་བྱུང་བ་རྣམས། ནམ་མཁའ་ལ་འགྲོ་ཞིང་ལུས་འོད་གསལ་བ། བསམ་གཏན་གྱི་ཟས་ཀྱིས་འཚོ་བ་གཟུགས་ཁམས་པ་ལྟ་བུ་ལ། ཕྱི་ནས་ས་བཅུད་དཀར་པོ་སྦྲང་རྩི་ལྟ་བུའི་རོ་ཡོད་པ་བྱུང་བས་དེ་མང་དུ་ཟོས་ཤིང་དེ་ལ་སྲེད་པའི་རྐྱེན་གྱིས། བསམ་གཏན་གྱི་ཟས་དང་སོགས་ཁོངས་ནས་རྫུ་འཕྲུལ་རྣམས་ནུབ་ཅིང་ས་བཅུད་དེའང་ནུབ་པ་ལས། སླར་ས་ཞག་ཁ་དོག་
དམར་སེར་བྱུང་བ་ཟོས་ཤིང་སྲེད་པས། དེ་དང་ལུས་ཀྱི་འོད་ཀྱང་རིམ་པར་ཉམས་
པ་དང༌། དེའི་ཚེ་སྤྱི་མཐུན་གྱི་ལས་དང་སྲིད་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་ཉི་ཟླའང་འཇིག་རྟེན་ན་སྣང་བར་གྱུར་ཅིང༌། དེ་བཞིན་དུ་ས་བཅུད་གཞན་དང་མྱུ་གུའི་ཚལ་བྱུང་བའང་ནུབ་ནས། འབྲས་སཱ་ལུའི་ཚལ་སྦུན་པ་མེད་པ། ནང་བརྔས་ན་ནུབ་སྐྱེ་བ་དག་ཀྱང་བྱུང་སྟེ། དེ་ཟོས་པས་སྙིགས་མ་བཤང་གཅི་སོགས་ཀྱང་བྱུང་ངོ༌། །

The nourishment derived from meditative concentration and other [pristine] qualities gradually deteriorated
due to craving.
The sun and moon provided light, and King Honored by Multitudes appeared.
Then, such distinctions as the four eras and four classes

arose.

The genesis of humans on this continent occurred when a god in [the heaven of] Clear Light died and took miracu-lous birth here. A second, then a third followed, and their numbers increased progressively until there were many, all of whom took miraculous birth here like the first. All could travel through space, had radiant bodies, and were sustained by the nourishment of meditative concentration, like gods of the form realm.

Later, a white earth-nectar that tasted like honey appeared. Eating copiously of this, they began to crave it. Consequently, the nourishment of meditative concentration and other qual-ities, including miraculous powers and even the earth-nectar itself, disappeared. Then appeared a creamy orange earth-food, and they ate that. Because they began to crave it, both the food and the radiance of their bodies gradually deterio-rated. At that point, due to the forces of collective evolution-ary actions and the natural laws of existence,52 the sun and moon began to illuminate the world. In the same way, other earth-nectars as well as fields of sprouts appeared and dis-appeared. Subsequently, fields of huskless śāli rice grew53; reaped in the morning the crop could grow [again] in the evening. Digestion of this rice produced bodily wastes such as feces and urine.

53

ཁམས་ཀྱི་ཟས་རགས་པ་དེ་དག་གི་རྐྱེན་གྱིས་ཕོ་མོའི་དབང་པོ་སོ་སོར་སྣང་བ་དང༌།

རིམ་གྱིས་གཅིག་ལ་གཅིག་ཆགས་པར་གྱུར་ཅིང་ལོག་པར་སྤྱད་པས། གཞན་དག་གིས་དེ་ལ་བང་བ་སོགས་གཏོར་ཞིང་སྤྱོས་པས། དེ་དག་ངོ་ཚ་ཞིང་མི་རུང་
བར་མཐོང་ནས། ཞག་བདུན་ལ་སོགས་ཀྱི་བར་དུ་ལོག་སྤྱོད་སྤོང་བར་བྱེད་པ་དང༌། སྡུག་པ་ཤས་ཆེ་བ་འགའ་ཞིག་ངོ་ཚ་བ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ཁང་པ་བརྩིགས་

པའང་བྱུང་ངོ༌། །དེ་ནས་གསོག་འཇོག་བྱས་པའི་རྒྱུས་མ་རྨོས་པའི་སཱ་ལུའང་ནུབ་ནས་འབྲས་སྦུན་མ་དང་བཅས་པ་བྱུང་ཞིང་བརྔས་པར་ཡང་མངོན་པས་མུ་ཐུག་བྲེས་ཏེ་ཞིང་རྨོད་པ་ལས། ཕྱི་ནས་དེ་ལ་རྐུ་བའང་བྱུང་ཞིང་དེས་རྩོད་པར་གྱུར་པས་མི་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་གཟུགས་བཟང་ཞིང་བསོད་ནམས་ཆེ་བར་གྲགས་པ་ཞིག་ཞིང་དཔོན་དུ་བསྐོས་ནས། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བཀུར་ཞིང་ཐོག་ཤས་དབུལ་བར་བྱེད་པས་མང་བཀུར་རྒྱལ་པོ་སྟེ། རྒྱལ་པོའི་ཐོག་མ་བྱུང་བས་དེ་ནས་བརྩམས་ཏེ་རིགས་དེ་ལ་ཞིང་གི་བདག་པོ་ཡིན་པས་སམ། ཉམས་པ་ལས་སྐྱོབ་པའི་ཕྱིར་ཀྵ་ཏྲི་ཡ་ཞེས་བྱ་

ཞིང༌། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་མི་རྣམས་སྡིག་པ་ཤས་ཆེ་བར་གྱུར་པས་རྒྱལ་པོའི་བསྒོ་བ་ལས་ཉམས་པ་ན། ནན་ཏུར་གྱི་ལས་བྱས་ཀྱང་མ་ཉན་པས་སྲོག་གཅོད་པ་བྱུང་བ་དང༌། དེ་ལ་སྐྲག་པས་རྫུན་སྨྲ་བ་བྱུང་བ་སོགས་རིམ་གྱིས་སྙིགས་མ་ལྔ་བདོ་བའི་མཐར་ནད་མཚོན་མུ་གེའི་བསྐལ་པ་བྱུང་ཞིང་དུས་བཞིའི་རིམ་པར་དབྱེ་བ་བྱུང་ངོ༌།
།དེ་ལ་ཐོག་མའི་དུས་ནི་རྫོགས་ལྡན་གྱི་བསྐལ་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང༌།

Eating these coarse foods caused the male and female geni-tals to appear. Gradually, opposite genders became attracted to each other and engaged in sexual intercourse. Others reviled and threw mud at them, whereupon they became ashamed; regarding their sexual activity as inappropriate, they aban-doned it for periods of up to seven days. Some of the most depraved individuals constructed houses in order to protect themselves from the embarrassment of being observed while copulating.
Then, because people stored and hoarded the grain, even the śāli rice, which required no cultivation, disappeared. In its place grew a grain with a husk. Because this grain, once harvested, had to be planted again, land was apportioned and fields were farmed. Eventually, [people] began to steal one another’s crops and disputes erupted. Consequently, a person of fine physical stature known for his outstanding qualities was chosen from the community to be master of the fields. Honored by everyone, he was offered a portion of the produce, and came to be known as King Honored by Multitudes; he was the [world’s] first king. [His descendants] were referred to as royalty because they were lords of the fields, and also because they safeguarded [the well-being of society].
Gradually, people became predominately evil and violated the king’s laws. Regardless how stringent the disciplinary mea-sures, people failed to obey the laws, and so capital punish-ment was instituted. Fearing death, people began to lie and commit other evil acts. Eventually, the five forms of degen-eration54 evolved, culminating in periods of plague, war, and famine.
The history of our continent unfolded in four distinct eras.55 The first era is called the era of completeness [because splendor

54

ཕོ་མོ་འཁྲིག་པ་སྤྱོད་ཅིང་མ་བྱིན་པ་བླངས་པ་ནས་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཆ་

བཞིར་བགོས་པའི་གཅིག་བྲི་བས་གསུམ་ལྡན། རྫུན་སྨྲས་པས་དཔལ་འབྱོར་ཆ་

གཉིས་བྲི་བའི་སྐབས་གཉིས་ལྡན། སྲོག་གཅོད་བཅས་མི་དགེ་བའི་ལས་ལམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་ཆ་གཅིག་ཙམ་ཡང་རིམ་པར་བྲི་སྟེ་རྩོད་ལྡན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །མིའི་འགྲོ་བ་རྣམས་ཀྱང་རིམ་པར་རིགས་བཞིར་གྱེས་ཏེ། དེའང་ཐོག་མར་

མང་བཀུར་གྱི་རྒྱུད་ལས་རྒྱལ་རིགས་རྣམས་བྱུང་ཞིང༌། དེ་ནས་ཁྱིམ་གྱི་ཉེས་པས་ཡིད་བྱུང་བ་དག་ལས་བྲམ་༡

ཟེའི་རིགས་དང༌། རྐུ་བ་སོགས་མི་བྱེད་པ་ལ་རྗེའུ་
རིགས་དང༌། དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ལ་དམངས་རིགས་ཞེས་བྱ་བ་རིགས་ཐ་དད་དུ་གྱུར་པ་བྱུང་ངོ༌། །གསུམ་པ་༼འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་འབྱུང་ཚུལ་༽ནི།གསེར་དངུལ་

ཟངས་ལྕགས་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་ཡང༌། །བརྒྱད་ཁྲི་ཡན་ལ་འདིར་འབྱུང་སྟོང་
གསུམ་ནི། །རིལ་པོར་དབང་བྱེད་པ་ཡང་ཡོད་པར་གསུངས། །གླིང་བཞི་ལ་དབང་བྱེད་པའི་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྕགས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའང༌། ཚེ་ལོ་བརྒྱད་
ཁྲིའི་སྐབས་ཡན་ཆད་དུ་གླིང་འདིར་འབྱུང་བར་བཤད་དེ།

and enjoyments were complete]. The second is the era of three-quarters, so called because theft and sexual intercourse reduced the splendor and wealth of the environment and its inhabitants by one quarter. Then, due to lying, the splendor and enjoy-ments were reduced to one half, and so the third era is referred to as the era of two-quarters. The fourth and final period is the era of conflict, during which even the remnant quarter of wealth and splendor gradually diminishes due to murder and the other forms of non-virtue committed by humans. Human beings became divided into four classes56: roy-alty descended from the lineage of King Honored by Multi-tudes; brahmins came from those who were disillusioned by the shortcomings of household life; merchants descended from those who did not steal or commit other forms of non-

virtue; and the menial class came from those who engaged in theft and other non-virtuous activities.

The Origin of the Wheel-Monarchs [3]

Wheel-monarchs, who [possess wheels of] gold, silver, copper, and iron,
Appear in this world only when the lifespan is no less than eighty thousand years.
Some say that they reign totally over the third-order thousand world-system.

Wheel-monarchs, who reign over the four continents [by vir-tue of their possession of] a gold, silver, copper or iron wheel, are said to appear in this world whenever the lifespan rises above eighty thousand years. The origin of the line of wheel-monarchs of the present age is explained as follows:

༡ ཞང་ཞུང་གི་བརྡ་སྟེ་བོད་སྐད་ངེས་ཚིག་བཤད་པར་དཀའ་བ་འདི་རིགས་ཕལ་ཆེར་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་སྐད་ཟུར་ཆག་པ་དང༌། ཡུལ་གཞན་གྱི་བརྡ་དང་འདྲེས་པ་མང་དུ་ཡོད་དོ། །

55

དེའང་ཐོག་མར་མང་པོས་བཀུར་བའི་ཕོ་བྲང་བཏབ་པ་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཉིད་ཡིན་པར་བརྒྱད་སྟོང་འགྲེལ་པ་སྙིང་པོ་མཆོག་ལས་གསུངས་ཤིང༌། དེས་བཙུན་མོ་ཆུ་སྟོང་མ་ཞེས་བྱ་བ་བླངས་པ་ལས་བུ་འོད་མཛེས་སོ། །དེའི་བཙུན་མོ་རི་ལས་སྐྱེས་
ལས་དགེ་བ། དེའི་བཙུན་མོ་སྤྲིན་མགྲིན་ལས་དགེ་མཆོགདེའི་བཙུན་མོ་ཏཱ་ལའི་

རྗེ་ངར་ལས་གསོ་སྦྱོང་འཕགས་ཏེ་དེ་རྣམས་ལ་བསྐལ་པ་བཟང་པོའི་རྒྱལ་པོ་ལྔ་ཞེས་ཟེར་རོ། །གསོ་སྦྱོང་འཕགས་ཀྱི་སྤྱི་བོར་ཤ་རྨེན་བྱུང་བ་ལས་ང་ལས་ནུ་བྱུང་
སྟེ། དེ་ཉིད་ཁང་སྟེང་ན་ཡོད་པ་ལ་གསེར་གྱི་འཁོར་ལོ་ནམ་མཁའ་ལས་བྱུང་བ་
ཤར་ཕྱོགས་ལས་རྒྱལ་བར་གྱུར་ཅིག་ཅེས་འཕངས་པས་འཁོར་དང་བཅས་པ་དེར་

ཕྱིན་ཏེ། རིམ་གྱིས་གླིང་བཞི་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་དང་བཅས་པས་མདུན་བསུས་ནས་

མངའ་དབང་དུ་མཛད་པས་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་ཆེན་པོའོ། །དེའི་གཟུགས་དང་

སྤྱོད་པ་ཕལ་ཆེར་བརྒྱ་བྱིན་དང་འདྲ་ཞིང༌། ཚེ་ནི་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་ཚེ་ཚད་བརྒྱ་དང་བཞི་བཅུར་ཐུབ་བོ། །དེའི་བུ་མཛེས་པ་ནི་དངུལ་གྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་རང་གིས་ཕྱིན་པ་ཙམ་

གྱིས་ཤར་ལྷོ་ནུབ་གསུམ་སྟེ་གླིང་གསུམ་ལ་དབང་བ། དེའི་བུ་ཉེ་མཛེས་ནི་ཟངས་

ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་གཡུལ་བཤམས་པ་ཙམ་གྱིས་ཤར་ལྷོ་གཉིས་ལ་དབང་བ། དེའི་བུ་

མཛེས་ལྡན་ནི་ལྕགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་མཚོན་ཆ་གདེངས་པས་ལྷོ་གླིང་ལ་དབང་བ།

According to the Supreme Essence Commentary on Tran-scendent Wisdom in Eight Thousand Lines, the court of King Honored by Multitudes was established at Rājagṛha.57 King Honored by Multitudes married a queen named Upper River Maiden who bore a son named Beautiful Light. Beautiful Light’s queen, named Born from a Mountain, begat a son named Virtue. Virtue’s queen, Voice of the Clouds, begat Per-fect Virtue. Perfect Virtue’s queen, Palm Legs, gave birth to Noble Purification. These are known as the five kings of the Fortunate Age.
A protuberance grew on the crown of the head of the king Noble Purification, and from it sprang [a child] named Suckle Me,58 [who inherited the throne]. [One day] when he was standing on the terrace of his residence, a gold wheel appeared in space before him. He flung the wheel with the command, “Conquer the East!” The wheel moved in that direction, car-rying the king’s attendants upon it. In succession, [the inhab-itants of] the four continents as well as [the heaven of] the Thirty-three Groups of Gods welcomed them and thus became subjects of the king. That’s how Suckle Me became a great wheel-monarch. His physical form and his activities equalled Indra’s; however, his lifespan exceeded Indra’s by one hun-dred and forty times.
The son of Suckle Me, called Handsome, possessed a sil-ver wheel; he gained control of three continents—the eastern, southern, and western—simply by advancing in their direc-tion. The son of Handsome, named Very Handsome, possessed a copper wheel; he gained power over the eastern and southern continents simply by preparing for battle. Very Handsome’s son, called Having Beauty, possessed an iron wheel; he gained control of the southern continent by brandishing weapons. His

56

དེའི་བུ་ཉེ་མཛེས་ལྡན་ཡང་ལྕགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཅན་མཚོན་ཆ་གདེངས་པ་ཙམ་གྱིས་

ལྷོ་གླིང་ལ་དབང་བྱེད་པ་སྟེ། དེ་ཕྱིན་ཆད་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་གླིང་
གཅིག་ཁོ་ན་ལ་དབང་སྒྱུར་བ་ཤ་སྟག་ཡིན་ཞིང༌། དུས་གཅིག་ལ་གཉིས་མི་འབྱུང་བ་ནི་སངས་རྒྱས་དང་བརྒྱ་བྱིན་དང་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་རྣམས་ཀྱིས་འགྲན་ཟླ་མེད་
པའི་ལས་འདུ་བགྱིས་པའི་དབང་གིས་སོ། །དེ་དག་ལ་མཚན་དཔེ་སངས་རྒྱས་ལྟར་གསལ་རྫོགས་མིན་པའི་རྗེས་མཐུན་ཡོད་ཅིང་ཕལ་ཆེར་འཕགས་པ་ཡིན་ལ།

དུས་ཀྱང་ཚེ་ལོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུ་ཡན། དགེ་བ་བཅུ་ཀ་རྫོགས་པར་སྤྱོད་པ་རྫོགས་ལྡན་གྱི་དུས་སུ་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཕྱིན་ཆད་ན་ཕུན་ཚོགས་དང་དབང་ཐང་རྣམས་མི་རྫོགས་པར་བཤད་ལ། རིན་ཆེན་བདུན་སོགས་མེད་ཀྱང་འཛམ་གླིང་ཕལ་ཆེར་ལ་དབང་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་ཞེས་བཤད་པ་དག་ནི་ཚེ་ལོ་བརྒྱ་པ་
ཡན་ལ་ཅི་རིགས་པར་འབྱུང་བ་ཡོད་དོ། །དེ་དག་ཡོ་བྱད་ཀྱང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདུན་ཕྲག་གསུམ་ཡོད་དེ། མཆོག་གི་རིན་ཆེན་བདུན་ནི། དྲན་པ་ཉེར་གཞག་

ལས། འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་གསེར་ལས་བྱས་ཤིང་དཔག་ཚད་ལྔ་བརྒྱ་པ་རྩིབས་

སྟོང་དང་ལྡན་པ། ཉི་མ་གཅིག་ལའང་དཔག་ཚད་སྟོང་དུ་འགྲོ་ཞིང༌། དེའི་མཐུས་

སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་མན་ཆད་དུ་གླང་ཆེན་སོགས་འཁོར་ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་ལ་

འགྲོ་ནུས་པ།

son, known as Having Great Beauty, also possessed an iron wheel; by simply brandishing weapons, he too gained control of the southern continent.59

All subsequent wheel-monarchs held power over only a single continent. Furthermore, two wheel-monarchs never appeared simultaneously because buddhas, indras, and wheel-monarchs have not performed the actions that cause rivals to appear. Wheel-monarchs exhibit the characteristic marks and signs [of great beings]60 similar to those of a buddha, but not as obvious and complete. For the most part, they are exalted ones. They appear when the [human] lifespan is not less than eighty thousand years, i.e., during the era of completeness, because all ten virtues are practiced. After the era of complete-ness has ended, their power and prosperity become depleted. However, there are some rulers who are referred to as wheel-monarchs because they reign over most of the Land of Jambu, even though they lack such attributes as the seven precious articles. These monarchs appear whenever [conditions are] appropriate, but only until [human] lifespan has decreased to one hundred years.
Wheel-monarchs own three sets of seven articles endowed with extraordinary characteristics. The first [of these three sets] consists of the seven supremely precious articles, which are described in the Great Mindfulness Scripture61:

[1] The precious wheel is made of gold, is five hundred leagues [in diameter] and has one thousand spokes. Within a day it can travel one thousand leagues. By the power of the wheel, the king’s attendants, the elephant
and so on, are able to travel anywhere through space up to [the heaven of] the Thirty-three and can hear what

57

རྒྱལ་པོས་མི་ཐོས་པའང་ཐོས་པ་དང༌། དོ་ཟླ་སུ་ཡང་མེད་པར་བྱེད་པ་ཞིག་ནམ་

མཁའ་ལས་འབྱུང་བ་དང༌། ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་མི་ཆེན་པོའི་བརླ་ཤ་ཙམ་ཟུར་

བརྒྱད་པ། མཚན་མོ་དཔག་ཚད་བརྒྱར་འོད་འབྱུང་ཞིང༌། ཉི་མ་ཚ་བ་ན་བསིལ་བའི་ཆུ་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་འབྱུང་བ། དཔག་ཚད་བརྒྱའི་འཁོར་ཡུག་ཏུ་ནད་

མེད་པར་བྱེད་ཅིང་ཇི་ལྟར་འདོད་པའི་ལས་ཐམས་ཅད་གྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཞིག་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་སྟེར་རོ། །བཙུན་མོ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་ལུས་ལ་ཙནྡན་དང་ཁ་ནས་ཨུཏྤལའི་དྲི་འབྱུང་ཞིང༌། རེག་ན་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པས་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མ་དང་སྲིང་མོ་ལྟར་མཐོང་བ། གླིང་དེའི་བཀྲེས་སྐོམ་ཐམས་ཅད་སེལ་བར་བྱེད་ཅིང་བསམ་པ་དང་

མཐུན་པ། བུ་མང་པོ་བཙའ་ཞིང་ཁྱིམ་ཐབས་མེད་ཀྱང་འདོད་ཡོན་ལྔའི་དབང་དུ་མི་འགྱུར་བ་ཞིག་བློན་པོས་སྟེར་རོ། །བློན་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པས་

མི་དགེ་བ་སྤངས་ཤིང་བྱ་བ་ཀུན་མ་བསླབས་ཀྱང་ཤེས་བཞིན་བྱེད་པ། སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཕ་མ་ལྟར་བྱམས་པ་ཞིག་འབྱུང་ངོ༌། །གླང་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་ཅང་ཤེས་བཀའ་ཉན་ལ། ཉིན་གཅིག་ལའང་འཛམ་གླིང་ལན་གསུམ་འཁོར་ཞིང༌། རྒྱལ་

པོས་ཞོན་པའི་ཚེ་གང་དུ་འཇུག་སྤྲོ་བ་དེར་བསྐུལ་མི་དགོས་པར་འགྲོ་བ། ཕ་རོལ་
ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པ་དང༌།

the king does not hear. The wheel eliminates rivals. It appeared from space.

[2] The precious jewel has eight facets and equals the size of a large man’s thigh. It illuminates the night up to a distance of one hundred leagues, and if the day is hot, it provides cooling water of eight qualities. Within a radius of one hundred leagues, this jewel eliminates all diseases and fulfills all wishes. It was presented by Indra.

[3] The precious queen’s body exudes the fragrance of sandalwood; the scent of the blue lotus flower issues from her mouth. Contact with her provokes no passions; all men regard her as a mother or sister. Within the kingdom she eliminates all hunger and thirst and lives in harmony with everyone. She gives birth to many sons. When her husband is absent, [she maintains chastity] and never succumbs to the pleasures of the five senses. She was presented by the minister.

[4] The precious minister is free of disturbing emotions and has forsaken all unvirtuous actions. He is proficient in everything he does, even without training. He is like a loving parent toward all beings.

[5] The precious elephant is wise and obedient. In a single day, he can circle the Land of Jambu three times. When mounted by the king, he goes wherever the king wishes, without being prompted. He defeats the king’s adversaries.

58

རྟ་མཆོག་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རྨ་བྱའི་མགྲིན་པ་ལྟར་སྔོ་ཞིང་ཡོན་ཏན་གླང་པོ་དང་མཚུངས་པ་སྟེ་དེ་གཉིས་བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་སྟེར་རོ། །དམག་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་ནི་དགྲ་བོ་མ་ལུས་

པ་འཇོམས་པར་ནུས་ཀྱང་གཞན་ལ་མི་འཚེ་བ་དང་བདུན་ནམ། ཡང་ན་ཁྱིམ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་ནི་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ཉན་ཅིང་བང་མཛོད་ནོར་གྱིས་འགེངས་པ་ཞིག་

འབྱུང་བ་སྟེ་བདུན་ནོ། །འདིར་མཁས་པ་དག་གསེར་འཁོར་ལ་དམག་དཔོན་མེད་

དེ་གཡུལ་བཤམ་མི་དགོས་པའི་ཕྱིར་མཛོད་གཉེར་བ་ཁྱིམ་བདག་དང་བདུན་ཡིན་
ཅིང༌། གཞན་གསུམ་ལ་གཡུལ་བཤམ་དགོས་པས་དམག་དཔོན་བགྲངས་པའི་བདུན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་བཤད་དོ། །ཉེ་བའི་རིན་པོ་ཆེ་བདུན་ནི། རྒྱལ་པོ་དང་འགལ་བར་སྤྱོད་པ་དེར་སོང་བ་ཙམ་གྱིས་ཐམས་ཅད་འདུད་པར་བྱེད་པའི་༡

རལ་གྲི་དང༌།

ཆུར་དཔག་ཚད་བཅུ་དང་ཞེང་དུ་ལྔ་པ་ཆར་གྱིས་མི་བརླན་ཞིང་རླུང་གིས་མི་བསྐྱོད་པ། གྲང་ན་བསྲོ་ཞིང་ཚ་ན་བསིལ་བར་བྱེད་ལ། གང་དུ་འགྲོ་སར་འཁོར་དང་

བཅས་པའི་ཁྱིམ་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་པགས་པ་ཞིག་ཚོང་པས་ཕུལ་བས་རྒྱ་མཚོ་ནས་བྱུང་བའི་

༢

ཀླུའི་པགས་པ་ཡིན་པར་བཤད་པ་དང༌། ཆུར་དཔག་ཚད་བཅུ་གཉིས་དང་ཞེང་དུ་བདུན་པ། གྲང་ན་དྲོ་ལ་ཚ་ན་བསིལ་ཞིང་ལྷ་མོ་རྣམས་འོངས་ནས་རོལ་མོ་

བྱེད་པ། ཟླ་བ་དང་རྒྱུ་སྐར་དང་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ལྟ་བར་འདོད་ཀྱང་

༣

འགྲུབ་པའི་
ཁྱིམ་དང༌།

[6] The precious horse is bluish-green in color, like the neck of a peacock, and has qualities similar to those of the elephant. Both [the elephant and the horse] were given by Śakra.

[7] The precious general has the power to conquer all enemies, yet he causes no harm to others. Alter-natively, the seventh precious article is the precious chamberlain, who obeys the king’s commands and keeps his treasury full. Experts on this topic say that a gold wheel-monarch has no general because he does
not need to prepare for battle; in that case, the seventh article is the chamberlain, who also serves as treasurer. Since the other three [types of wheel-monarch] must prepare for battle, for them the general is counted as
the seventh.

The second set of possessions, the seven semi-precious arti-cles, consists of the following: [The first is] the sword whose mere presence intimidates those who contravene the king’s laws. [The second is] the hide canopy, which is ten leagues in length and five in width, impervious to rain and unruffled by wind. It serves as a residence for the king and the members of his entourage wherever they go, providing warmth in cold weather and coolness in the heat. It was offered by a merchant and is said to be the hide of a nāga that came from the ocean. [The third is] the mansion, twelve leagues in length and seven in width, which is warm in the cold and cool in the heat. God-desses gather there to play music, and from the mansion one can see whatever one wishes—the moon, the constellations, or precious gems. [The fourth is] the garment that is impenetra-

59

འཇམ་ཞིང་དྲི་མ་མི་གོས་པས་གྲང་དྲོ་བཀྲེས་སྐོམ་ངལ་དུབ་ཀྱིས་མི་གནོད་པ་མེ་དང་མཚོན་སོགས་ཀྱིས་མི་༤

ཚུགས་པའི་གོས་དང༌། རྒྱལ་པོ་ཕྱིན་པའི་ཚེ་ལྷའི་

བུ་དང་བུ་མོ་དང་བྱ་སོགས་འོངས་ནས་འདོད་ཡོན་ལ་སྤྱོད་པའི་༥

སྐྱེད་ཚལ་དང༌།
བསམ་གཏན་བྱེད་ན་རྣམ་པར་གྲོལ་ཞིང་བློ་གསལ་བ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བར་བྱེད་པའི་༦

མལ་ཆ་དང༌། གྱོན་ན་ཆུར་མི་བྱིང་ཞིང་ཡུད་ཙམ་གྱིས་

དཔག་ཚད་བརྒྱད་འགྲོ་བ་ལ་ངལ་བ་མེད་པའི་༧

ལྷམ་དང༌། མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤངས་

པའི་བུ་སྟོང་དང༌། དགྲ་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པའི་མདའ་གཞུ་ཡང་འབྱུང་ངོ༌། །རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་ནི་བརྒྱད་སྟོང་འགྲེལ་པར། མུ་༡

ས་གརྒྷ་༢

བཻཻཌཱུརྻ། །༣

དངུལ་དང་
༤

གསེར་དང་༥

ཤེལ་དང་ནི། །༦

མུ་ཏིག་དམར་བཅས་༧

རྡོ་སྙིང་རྣམས། །ཀུན་ལ་
འཚོ་ཕྱིར་རིན་ཆེན་བདུན། །ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །གཞན་ཡང་ནམ་མཁའ་མཛོད་ཀྱིས་

ཞུས་པའི་མདོ་ལས། སྟོང་གསུམ་རིལ་པོ་འདི་ལ་དབང་སྒྱུར་བའི་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་
རྒྱལ་ཡང་ཡོད་པར་བཤད་ཅིང༌། ཆོས་དང་དོན་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་མདོ་ལས་

ཀྱང༌། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མེ་ཏོག་འབྱུང་གནས་དེ་ན་མིའི་དབང་པོ་འཁོར་ལོས་

སྒྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཇིག་རྟེན་ལ་དབང་བྱེད་པ་རྒྱལ་བ་ཐོབ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་བྱུང་ངོ༌།།ཞེས་གསུངས་སོ། །

ble to weapons and fire; it is soft and never soils, and whoever wears it remains unaffected by heat, cold, hunger, thirst, and weariness. [The fifth is] the pleasure garden, where young gods and goddesses, birds and other creatures gather at the time of royal visits. [The sixth is] the bedding that frees one from disturbing emotions and clears the mind, and if one cul-tivates contemplation, it also effects liberation. [The seventh is] the pair of boots that allows the wearer to walk on water and to travel a hundred leagues in an instant, without weari-ness. [Additional semi-precious articles] include the thousand sons who have renounced the ten unvirtuous actions and the bow and arrow that overpower the enemy.
The last set of possessions, the seven types of jewels, are mentioned in [Haribhadra’s] Discussion on the Scripture of Tran-scendent Wisdom in Eight Thousand Lines62:

Seven substances—coral, blue beryl,
Silver, gold, crystal,
Pink pearl, and emerald—are [called] precious
Because they are universally considered valuable.

Moreover, the Questions of Gaganagañja Scripture mentions that there are wheel-monarchs who control our entire third-order thousand world-system. Further, the Scripture Revealing Dharma and its Meaning63 states:

In the world-system called Source of Flowers, there appeared a ruler of humanity, a wheel-monarch called Victorious, who was sovereign of this great thousand third-order thousand world-system.

60

བཞི་པ་༼ཁ་ཟས་སོགས་ཁྱད་པར་གཞན་བསྟན་པ་༽ནི། ཁ་ཟས་བཀྲེས་སྐོམ་གོས་མདོག་ཉིན་མཚན་སོགས། །ཐ་དད་འོག་མས་གོང་མ་མཐོང་བ་མིན། །འགྲོ་བ་དེ་དག་གནས་པའི་ཚེ་མིའི་གླིང་གསུམ་ན་ཁ་ཟས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་མང་ལ་བྱང་

གླིང་དུ་མ་རྨོས་པའི་འབྲུ་འབའ་ཞིག་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་དང༌། འདོད་ལྷ་རྣམས་བདུད་རྩི། གཟུགས་ཁམས་པ་བསམ་གཏན་གྱི་ཟས་ཀྱིས་འཚོ་བ་སོགས་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང༌། འདོད་པའི་ཁམས་ན་བཀྲེས་སྐོམ་ཡོད་ལ་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ན་མེད་པ་དང༌། གླིང་གསུམ་ན་གོས་ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་པ། བྱང་ན་དཀར་པོ་གཅིག་པུ། འདོད་ལྷ་དྲུག་ན་དཀར་སེར་སྔོ་དམར། གཟུགས་ཁམས་ན་དཀར་པོ།

གླིང་གསུམ་གྱི་གོས་དར་རས་སྣལ་མ་སོགས་ལྗིད་ཆེ་ལ། བྱང་གླིང་དང་འདོད་ལྷ་དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་ཤུན་སྲབ་འཇམ་ཡང་བ་སྟེ་བྱང་གླིང་གི་གོས་སྲང་གཅིག་གི་ལྗིད། འོག་མིན་ལ་གཞལ་དུ་མེད་པའི་བར་གྱི་གོས་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང༌། གླིང་བཞིར་ཉི་ཟླའི་འོད་ལ་བརྟེན་པས་ཉིན་མཚན་གྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་ལ།

Features of Life [4]

There are many variations in food, hunger and thirst, color of clothing, night and day, etc.
Beings in lower [realms] do not see those in the higher.

Beings living in their respective realms are [nourished by a variety of foods]. Many kinds of food are eaten in three of the human continents, while in the northern continent only an uncultivated grain is consumed. The gods of the desire realm live on ambrosia, and those of the form realm, on the nour-ishment of contemplation. These are some of the differences with respect to food. Hunger and thirst are experienced in the desire realm, but not in the two higher realms.
Styles of clothing also distinguish [the different realms]. In the three continents, humans wear clothes in a variety of col-ors, whereas clothing in the northern continent is exclusively white. In the six [heavens of] the desire realm, the gods wear clothes of multi-colored cloth—white, yellow, blue, and red; in the form realm, all clothing is white. Garments in the three continents are very heavy, being made of silk, cotton, etc.; garments in the northern continent and desire gods’ realm are fashioned from the bark of a wish-fulfilling tree, and are soft, supple, and light. Garments in the northern continent weigh only an ounce64; [they decrease progressively in weight up to] Unsurpassed, where they are weightless.
In the four continents, the distinction between night and day depends on the light of the sun and moon. Because of the natural radiance [of realms] above [the highest of the golden mountain ranges,] Yoke, there is no variation in light

61

གཉའ་ཤིང་འཛིན་ཡན་ཆད་རང་འོད་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར་སྣང་མུན་མེད་པས་མེ་ཏོག་

འབྱེད་འཛུམ་སོགས་ལས་ཉིན་མཚན་རྟོགས་དགོས་པ་དང༌། སྐྱེ་གནས་གསུམ་ལ་འཆི་དུས་རོ་ཡོད་ལ་རྫུས་སྐྱེས་ལ་མེད་པ་དང༌། གླིང་གསུམ་ན་ཆར་ཆེ་ཆུང་ལོ་ལེགས་ཉེས་མངོན་ཞེན་སོགས་ཡོད་ལ། བྱང་གླིང་དང་ལྷ་ལ་མེད་པ་སོགས་རྣམ་པ་མང་པོའི་ཁྱད་ཆོས་ཐ་དད་དུ་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །རྫུ་འཕྲུལ་ཐོབ་པ་དང་ཁམས་གོང་མའི་ལྷས་ཁྲིད་པ་མ་གཏོགས་འོག་མ་རྣམས་ཀྱིས་གོང་མའི་གནས་རྣམས་སུ་ཕྱིན་པ་དང་མཐོང་བར་ནུས་པ་མ་ཡིན་ལ། གོང་མ་རྣམས་ནི་དེ་ལས་ལྡོག་པ་སྟེ་ཚངས་རིས་ལ་སོགས་པ་གཟུགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཛམྦུའི་གླིང་དུ་འོང་དུས། ལུས་དེ་གནས་དེ་ལས་མ་གཡོས་པར། སྤྲུལ་པ་སྔོན་གྱིས་ཐོབ་པའི་སེམས་ཀྱི་ས་མཚུངས་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འོང་ངོ༌། །གཞན་འཕྲུལ་མན་ཆད་འདོད་པའི་ས་མཚུངས་པས་དེའི་ལུས་ཀྱིས་འོང་བའོ། །གསུམ་པ་འཇིག་སྟོང་བཤད་པ་ལ་

གཉིས། དངོས་དང༌། ཞར་བྱུང་ངོ༌། །

and dark; the inhabitants of these regions distinguish day from night by the opening and closing of flowers.
A corpse remains after the death of a being born in any mode except miraculous birth. In the latter case, no corpse remains after death.
In three of the continents, humans attach great importance to the amount of rainfall and the quality of the harvest, while humans in the northern continent and the gods feel no such [concern]. Many such features distinguish life in the higher realms.
Except for those who have attained miraculous powers or those who are guided by gods of higher realms, those in lower realms are not able to travel to or to see realms above their own. However, just the opposite applies for those of the higher realms. The gods of the form realm, such as those of the Group of the Pure, can travel to the Land of Jambu. At that time, their bodies do not leave their own abodes, but emanate into our world in a [human] form as a result of having previously experienced this level of existence. Because [the gods of] Mas-tery Over Others’ Creations and [heavens] below it are on the same level—the desire realm—gods [of those realms] travel to our world in their own form.

The Ages of the Final Destruction and Vacuity of Our World-System [3]

This section has two parts: (1) the main [discussion], and (2) a supplementary [discussion].

62

དང་པོ་༼དངོས་༽ལ་གཉིས། བཅུད་བཤད་པ་དང༌། སྣོད་བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼བཅུད་བཤད་པ་༽ནི།འཇིག་དུས་དམྱལ་ནས་འགོ་བརྩམ་ངན་འགྲོ་སྟོངས། །ལྷ་མི་བསམ་གཏན་ཐོབ་ནས་གཟུགས་ཁམས་སྐྱེ། །འོག་མ་གོང་མར་འཕོས་ནས་བཅུད་སྟོངས་ཚེ། །གནས་པའི་བསྐལ་པ་རྫོགས་ནས་འཇིག་པའི་འགོ་བརྩམ་པའི་དུས་སུ་དམྱལ་བ་ནས་ལས་ཟད་པ་རྣམས་མཐོ་རིས་སུ་འགྲོ། ལས་མ་ཟད་པ་རྣམས་འཇིག་རྟེན་འདི་ཞིག་པའི་ཚེ་དེར་སྡུག་བསྔལ་མྱོང་ཞིང་དེ་ནས་འཕོས་ཏེ་
འཇིག་རྟེན་གཞན་གྱི་དམྱལ་བར་སྐྱེ་བས། འཇིག་རྟེན་འདིའི་དམྱལ་གནས་སུ་

སེམས་ཅན་གསར་དུ་མི་སྐྱེ་བར་དམྱལ་བའི་གནས་ནས་སྟོངས་པའི་འགོ་བརྩམ། དེ་ནས་ཡི་དྭགས་དང་དུད་འགྲོའི་རྩ་བའི་གནས་སྟོང༌། དེའི་ཚེ་ཛམྦུའི་གླིང་གི་མི་
གཅིག་གིས་རང་གི་ཆོས་ཉིད་ཀྱིས་བསམ་གཏན་གཉིས་པའི་བར་དུ་ཐོབ་པར་བྱས་ཏེ་

གནས་པ་ལས། དེ་ནས་ལངས་ཏེ་འདི་སྐད་དུ་དབེན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་ནི་འདི་ཡིན་ནོ། །

The Main Discussion [1]

This section has two parts: (1) an explanation of the emptying of the world-system of inhabitants, and (2) an explanation of the destruction of the environment.

The Emptying of the World-System of Inhabitants [1]

At the time of destruction, the miserable realms, beginning with the hell realms, empty.
Gods and humans attain meditative concentration and
are born in the form realm.

As the realms empty of inhabitants, the [beings of] the lower realms move higher.

When the period of abiding comes to an end and the period of destruction begins, all those in the hell realm who have exhausted the causes [for the hell experience] move to higher realms. Those who have not exhausted the causes [for the hell experience] remain and experience suffering when this world is destroyed. Finally they move on, and take birth in the hell of another world. No beings are born anew in the hell realms of this world; in this way the hell realms are emptied. This marks the beginning of the process of destruction; subse-quently, the principal habitations of starving spirits and ani-mals are similarly emptied.
Next, one human being of the Land of Jambu, by his own inherent qualities, attains the second level of meditative con-centration and remains in that state. Then, arising [from that meditative concentration], he says, “This is the bliss and joy that has come from isolation65!” His words instantly pervade

63

ཞེས་སྨྲས་པའི་སྒྲ་དེས་སྐད་ཅིག་ཡུད་ཙམ་ལ་ཛམྦུའི་གླིང་དུ་ཚེགས་མེད་པར་ཁྱབ་བོ། །སྒྲ་དེ་ཐོས་མ་ཐག་ཏུ་གཞན་དག་གིས་ཀྱང་དེའི་རྗེས་སུ་བསླབས་པས་བསམ་གཏན་

གཉིས་པའི་བར་དུ་རྫོགས་པར་བྱས་ནས་འོད་གསལ་གྱི་ལྷའི་རིས་སུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ཏེ། གང་གི་ཚེ་ཛམྦུའི་གླིང་ན་སེམས་ཅན་གཅིག་ཀྱང་མ་ལུས་པ་དེའི་ཚེ། ཤར་གྱི་

ལུས་འཕགས་གླིང་དང་ནུབ་ཀྱི་བ་ལང་སྤྱོད་ཀྱི་མི་རྣམས་ཀྱང་དེ་བཞིན་དུ་འགྱུར་རོ། །སྒྲ་མི་སྙན་པ་ནི་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ་གྱི་གནས་སུ་སྐྱེ་ཞིང་གླིང་ཕྲན་རྣམས་ཀྱང་གཙོ་བོ་
དང་འདྲ་བས་མིའི་འཇིག་རྟེན་སྟོང་ངོ༌། །དེའི་འོག་ཏུ་ལྷ་ཞིག་གིས་བསམ་གཏན་

གཉིས་པ་ཐོབ་པའི་ཚུལ་བསྒྲགས་པས་རིམ་བཞིན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བསམ་གཏན་ཐོབ་ཅིང་གཟུགས་ཁམས་སུ་སྐྱེ། དེ་དག་ཀྱང་འོག་མས་གོང་མའི་བསམ་གཏན་ཐོབ་ནས་དེར་འཕོས་ཏེ་ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་མན་ཆད་དུ་སེམས་ཅན་གཅིག་ཀྱང་
མེད་པའི་ཚེ་བཅུད་ཞིག་པ་ཞེས་བྱའོ། །གཉིས་པ་༼སྣོད་བཤད་པ་༽ནི།བསམ་གཏན་དང་པོའི་གནས་མན་མེ་ཡིས་འཇིག །སྟོང་པ་ཅང་མེད་ནམ་མཁའ་གཅིག་ཏུ་ལུས། །ཡང་ཆགས་དེ་ཡང་གནས་མཐར་མེ་ཡིས་འཇིག །བཅུད་སྟོངས་པའི་རྗེས་

སུ་ཆར་མི་འབབ་ཅིང་ཉི་མ་བདུན་འཆར་བར་འགྱུར་ཏེ། དེས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་རྩི་ཤིང་ནགས་ཚལ་ནས་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་བར་སྐེམ་པར་གྱུར་ནས་མཐར་མེ་ལྕེ་གཅིག་
ཏུ་

the Land of Jambu. Immediately upon hearing these words, others follow the same training, achieve the second level of meditative concentration, and take birth among the class of gods of Clear Light.
When there is no longer a single human left in the Land of Jambu, all the humans of the eastern continent, Majestic Body, and the western, Bountiful Cow, undergo the same change. Those of Unpleasant Sound take birth in the heaven of the Thirty-three. Humans inhabiting the islands follow [a pattern] similar to those of their adjacent continent. In this way, the human world empties. Subsequently, a single god announces the way to attain the second level of meditative concentra-tion, and gradually the [gods below the second level] attain higher levels and are born in the form realm. They then move from lower to higher levels by attaining progressively higher meditative concentrations. When there is no longer a single being left in the heaven of the Pure and below, the destruction (emptying) of the inhabitants is complete.

Environment [2]

The heavens of the first meditative concentration and below are destroyed by fire.
Space alone remains, a vacuity containing nothing at all. Again formation occurs, and again abiding, and finally destruction by fire.

After the emptying of the world’s inhabitants, no rain falls. Seven suns begin to blaze, eventually drying up everything from plants and trees to forests and great oceans. Finally, all becomes a single tongue of fire which burns and destroys

64

གྱུར་པས་མནར་མེད་པ་ནས་བསམ་གཏན་དང་པོའི་གནས་མན་ཆད་མེ་ཡིས་བསྲེགས་ཤིང་འཇིག་སྟེ། དེ་མན་ཆད་སྟོང་པ་ཅིའང་མེད་པ་ནམ་མཁའ་གཅིག་གི་

ངང་དུ་ལུས་པར་འགྱུར་རོ། །ཡང་སྔ་མ་བཞིན་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཅིག་གསར་དུ་ཆགས་པ་དེའང་གནས་པའི་བསྐལ་པ་རྫོགས་པའི་མཐར་སྔ་མ་བཞིན་དུ་མེ་ཡིས་འཇིག་གོ །དེ་འདྲ་བདུན་སོང་བརྒྱད་པ་ཆར་པའི་ཆུས། །བསམ་གཏན་གཉིས་པ་མན་ཆད་འཇིག་པར་བྱེད། །ཆགས་འཇིག་དེ་འདྲ་བ་ལན་བདུན་སོང་ནས་བརྒྱད་པ་ནི་འོད་གསལ་གྱི་གནས་སུ་སྤྲིན་ཆེན་པོ་འདུས་པ་ལས་ཆར་བབས་ནས་སྣོད་འདི་ལན་ཚྭ་ཆུར་ཞུ་བ་ལྟར་བྱས་ནས་དེ་ཉིད་ཀྱང་བསྐམས་ཏེ་བསམ་གཏན་གཉིས་པ་མན་ཆད་འཇིག་པར་འགྱུར་རོ། །མེ་བདུན་ཆུ་གཅིག་སྤེལ་བ་ལན་བདུན་མཐར། །སླར་ཡང་མེ་བདུན་ཀུན་གྱི་ཐ་མར་ནི། །རླུང་གཡོས་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་མན་ཆད་འཇིག །དེ་ལྟར་མེས་འཇིག་པ་བདུན་དང་ཆུས་འཇིག་པ་གཅིག་སྤེལ་བ་ལན་བདུན་སོང་བའི་མཐར་སླར་མེས་ལན་བདུན་འཇིག་གོ །དེ་དག་ཀུན་རྫོགས་པའི་ཐ་མར་རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ཀྱང་ཕྱེ་མར་འཐག་པར་བྱེད་པའི་རླུང་ལངས་ནས་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་མན་ཆད་འཇིག་པར་འགྱུར་རོ། །

everything from the hell of Unceasing Torment up to and in-cluding the first level of meditative concentration. Below the second level of the form realm, only space remains, a vacu-ity containing nothing whatsoever. Again, as before, a new world-system comes into existence. Finally, at the comple-tion of its period of abiding, it is similarly destroyed by fire.

After seven such [sequences], a deluge at the end of the eighth
Destroys the second meditative concentration and below.

This sequence of formation and destruction takes place seven times; at the end of the eighth [period of abiding], a great cloud gathers in the heaven of Clear Light. A deluge pours down, dissolving this world just as salt dissolves into water. Even this [mass of water] evaporates, so that the [level of] the second meditative concentration and everything below is destroyed.

Seven destructions by fires alternating with one by water occur seven times,
Ending with another seven by fire.
Finally, intense wind destroys the third meditative concentration and below.

When the sequence of seven destructions by fire, alternating with one destruction by water, has occurred seven times, again there are seven destructions by fire. At the end of that entire process, a wind arises which pulverizes even Mount Meru, the king of mountains, and destroys the third level of meditative concentration and everything below.

65

དེ་གསུམ་ཏིང་འཛིན་སྐྱོན་དང་བཅས་པས་ཏེ། །བཞི་པར་དེ་མེད་འབྱུང་བས་འཇིག་མི་འགྱུར། །བསམ་གཏན་གསུམ་པོ་དེ་མེ་ཆུ་རླུང་གིས་འཇིག་པའི་རྒྱུ་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་སྐྱོན་དང་བཅས་པས་ཏེ། དེའང་བསམ་གཏན་དང་པོ་ན་རྟོག་དཔྱོད་མེ་ལྟ་བུ་དང༌། གཉིས་པ་ན་དགའ་བདེ་ཆུ་ལྟ་བུ་དང༌། གསུམ་པ་ན་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་སྐྱོན་དབུགས་དབྱུང་རྔུབ་རླུང་ལྟ་བུ་ཡོད་པའི་དབང་གིས་དེ་དང་དེས་འཇིག་པ་ཡིན་ལ། བཞི་པ་ན་སྐྱོན་དེ་དག་མེད་པས་ཕྱི་རོལ་འབྱུང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་འཇིག་པར་བྱེད་པ་མེད་ཀྱང༌། སེམས་ཅན་རང་གི་ཡིད་ལས་གྲུབ་པའི་གཞལ་ཡས་ཁང་དང་བཅས་པ་མཉམ་དུ་སྐྱེ་འཇིག་བྱེད་པར་འདོད་དོ། །སས་འཇིག་པའི་རྐྱེན་མི་བྱེད་པ་ནི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཉིད་ས་ཁམས་གཙོ་བོར་ཡིན་པའི་དོན་གྱིས་སོ། །གཉིས་པ་༼ཞར་བྱུང་
༽ལ་གསུམ། བསྐལ་པའི་གྲངས། འཇིག་ཚུལ་གཞན། མི་འཇིག་པའི་གནས་བཤད་པའོ། །

Because those three contemplations have imperfections, [they are destroyed];
The fourth, being free of imperfection, is not destroyed
by the elements.

The lower three levels of meditative concentrations are de-

stroyed by fire, water, and wind because these contemplations are imperfect. The imperfection of the first level of meditative concentration, the presence of investigation and examina-tion, resembles fire. The imperfection of the second, the pres-ence of joy and bliss, resembles water. The imperfection of the meditative concentration in the third, the inhalation and exhalation of the breath, resembles wind. Because of these [imperfections], [each meditative concentration] is destroyed by [the element corresponding to its imperfection]. Because the fourth meditative concentration has none of these imperfections, it is not destroyed by external elements. However, sentient beings [of this level of meditative concen-tration] are said to undergo birth and destruction together with their mentally created celestial palaces and other pos-sessions.

The earth element is not a contributing factor in [these cycles of] destruction because the environmental world itself is composed primarily of the element earth.

Supplementary Discussion [2]

This section has three parts: (1) an enumeration of ages, (2) other patterns of destruction, and (3) places that are not destroyed.

66

དང་པོ་༼བསྐལ་པའི་གྲངས་༽ནི། བསྡོམས་པས་བསྐལ་ཆེན་དྲུག་ཅུ་རྩ་བཞི་འབྱུང༌། །དེ་དག་དྲིལ་ཞིང་བསྡོམས་པས་འཇིག་ཆགས་ཀྱི་བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་དྲུག་ཅུ་རྩ་བཞི་བརྒྱུད་མར་འབྱུང་སྟེ། དགེ་རྒྱས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཚེ་ཚད་དང་མཉམ་པའོ། །ཆགས་གནས་འཇིག་སྟོངས་རེ་རེར་བར་བསྐལ་ནི། །ཉི་ཤུ་རེ་ཡོད་བསྡོམས་

པས་བསྐལ་ཆེན་གཅིག །ཐོག་མར་རླུང་དཀྱིལ་འགོ་བརྩམས་པ་ནས་དམྱལ་བའི་ཁམས་ཆགས་པའི་བར་དང༌། ཛམྦུའི་གླིང་དུ་ཚེ་ལོ་དཔག་མེད་ནས་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་དུ་འགྲིབ་པ་དུས་མཚུངས་པས་དེ་ཡན་ཆད་ཆགས་པའི་བསྐལ་པ་སྟེ་སྣོད་ཆགས་པ་ལ་བར་བསྐལ་གཅིགབཅུད་ལ་བཅུ་དགུ་སྟེ་ཉི་ཤུ་ཐོགས། བརྒྱད་ཁྲི་ནས་ཚེ་ལོ་བཅུ་པའི་བར་ལ་བར་བསྐལ་དང་པོ། དེ་ནས་བརྒྱད་ཁྲིའི་བར་འཕེལ་ཞིང་སླར་བཅུ་པར་འགྲིབ་པ་གཉིས་བསྡོམས་པས་བར་གྱི་ཁུག་པ་གཅིག་སྟེ་དེ་འདྲ་ལན་བཅོ་བརྒྱད་འབྱུང་བ་ལ་བར་ཁུག་བཅོ་བརྒྱད་ཟེར། སླར་བཅུ་པ་ནས་བརྒྱད་ཁྲིའམ་

དཔག་མེད་བར་འཕེལ་བ་བར་བསྐལ་ཐ་མ་སྟེ་བསྡོམས་པས་གནས་པའི་ཡུན་ལ་བར་བསྐལ་ཉི་ཤུ།

Enumeration of Ages [1]

Altogether, sixty-four great cycles of destruction occur.

All these cycles of destruction and reformation of the world-system yielding a total of sixty-four great cycles occur in suc-cession. This is equal to the lifespan of the gods in Virtue In-creasing.

Each of the ages of formation, abiding, destruction, and vacuity
Lasts for twenty intermediate ages; together, these [four] constitute one cosmic age.

The duration of the age of formation equals the time between the initial stage of [the formation] of the wind configuration and the formation of the hells. It also equals the time required for the human lifespan in the Land of Jambu to decrease from incalculable to eighty thousand years. The age of formation comprises twenty intermediate ages: one intermediate age is required for the formation of the environment and nineteen for the inhabitants.

The first intermediate age of the period of abiding is the period during which the lifespan decreases from eighty thou-sand to ten years. Then, the period of increasing to eighty thousand and the period of again decreasing to ten, taken together, equals one intermediate cycle; eighteen repetitions of this are called the eighteen intermediate cycles. Again, the increase [of life-span] from ten years to eighty thousand or an incalculable number constitutes the final intermediate age. In total, the period of abiding lasts twenty intermediate ages.

67

བཅུད་འཇིག་པ་ལ་བར་བསྐལ་བཅུ་དགུ། སྣོད་འཇིག་པ་ལ་གཅིག་སྟེ་འཇིག་པ་ལ་བར་བསྐལ་ཉི་ཤུ། འཇིག་རྟེན་སྔ་མ་ཞིག་ཕྱི་མ་མ་ཆགས་པ་མུན་པར་འདུག་པའི་བར་སྟོང་ལ་བར་བསྐལ་ཉི་ཤུའི་ཡུན་དུ་གནས་ཏེ་མདོར་ན་ཆགས་གནས་འཇིག་

སྟོངས་བཞི་པོ་རེ་རེ་ལའང་བར་བསྐལ་ཉི་ཤུ་རེ་ཡོད་པ་བསྡོམས་པས་བར་གྱི་བསྐལ་པ་བརྒྱད་ཅུ་ན་བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་གཅིག་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་མི་མཇེད་འདིའི་དབང་དུ་

བྱས་ཀྱི་སྤྱིར་ཞག་དང་བསྐལ་པའི་ཚད་ཀྱང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མ་ངེས་ཏེ། བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་རྒྱལ་པོའི་མདོ་ལས། ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ། ཚེ་དཔག་མེད། རྡོ་རྗེ་རབ་འཇོམས། འོད་ཟེར་ཤིན་ཏུ་སྟུག་པོ་པདྨ་རབ་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྐུ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན།
སེང་གེ་རྣམ་པར་སྣང་མཛད། ཆོས་ཀྱི་འོད་ཟེར་མེ་ཏོག་རབ་ཏུ་རྒྱས་པའི་སྐུ། ཡེ་
ཤེས་འོད་ཟེར་རྒྱལ་པོ། ཟླ་བའི་བློ་གྲོས། བཟང་པོའི་དཔལ། དེ་རྣམས་སྔ་མ་སྔ་མའི་བསྐལ་པ་རེ་ལ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་ཉིན་ཞག་རེར་བཤད་པ་ལྟར་རོ། །གཉིས་པ་

༼འཇིག་ཚུལ་གཞན་༽ནི། བསྐལ་པ་གཅིག་ལའང་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་མན། །འཇིག་པའི་མེ་བདུན་ཆུ་གཅིག་རླུང་འབྱུང་བར། །བཞེད་པ་ཐེག་པ་སོ་སོའི་

དགོངས་པ་ཡིན། །བསྐལ་པ་ཆེན་པོ་གཅིག་ཁོ་ན་ལའང་འཇིག་པའི་

The period of destruction lasts twenty intermediate ages: the destruction of the inhabitants lasts nineteen intermediate ages and the destruction of the environment lasts for one.
The period of vacuity, the period of darkness between the previous world’s destruction and the next world’s formation, lasts twenty intermediate ages.
In summary, each of the four periods—formation, abid-ing, destruction, and vacuity—lasts twenty intermediate ages, which, when added together, make eighty intermediate ages; these constitute one cosmic age. These [calculations] have been made from the perspective of our [world-system,] Endur-ance. In general, however, the length of days and ages is not precisely fixed. The Inconceivable King Scripture66 states that for the buddhas Sage of the Śākyas, Infinite Life, Vajra Con-queror, Radiant Fully Bloomed Lotus Form, Dharma Banner, Lion, Illuminator, Dharma Radiance Fully Bloomed Flower Form, King of Wisdom Light, Moon[-like] Intelligence, and Splendor of Excellence, an age in the former buddha’s period is merely a single day for the following.

Other Patterns of Destruction [2]

Such statements as that in a single age seven fires,
One flood, and one wind arise, destroying the third level of meditative concentration and below,
Reflect different points of view of different systems.

The sagacious Drimé Özer (Longchenpa) and others assert that destruction occurs in a single great cycle [as opposed to the sixty-four cycles of destruction described above]. During this cycle of destruction, everything from the third level of

68

ཚེ་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་མན་ཆད་འཇིག་པར་བྱེད་པའི་མེ་བདུན་དང༌། ཆུ་གཅིགམཐར་རླུང་རྣམས་ཀྱིས་འཇིག་ཚུལ་གོང་སྨོས་ཀྱི་རིམ་པ་ལྟར་འཇིག་པར་ཀུན་མཁྱེན་དྲི་མེད་འོད་ཟེར་སོགས་ཀྱིས་བཤད་ཅིང་བཞེད་པ་ནི་ཐེག་པ་ཐ་དད་སོ་
སོའི་དགོངས་པ་ཡིན་པས་མངོན་པ་འོག་མ་དང་མ་མཐུན་ཀྱང་སྐྱོན་དུ་གཟུང་བར་མི་བྱའོ། །སྤྱིར་སྟོང་གསུམ་འདི་ཆགས་འཇིག་དུས་མཉམ་པ་བཞིན་དུ་ཕྱོགས་གཞན་ན་ཡང་དེ་ལྟ་བུ་ཚད་མེད་པ་གནས་ཏེ། ད་ལྟ་ཉིད་ལའང་ཕྱོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འཇིག་པ་དང་སྟོངས་པ་དང་ཆགས་པ་དང་གནས་པ་རྣམས་བར་མཚམས་མེད་པར་ཚད་བཟུང་དང་བྲལ་བ་མཐའ་ཡས་པ་དང་ཆགས་འཇིག་

གི་ཚུལ་ཡང་མི་འདྲ་བ་མང་ངོ༌། །གསུམ་པ་༼མི་འཇིག་པའི་གནས་བཤད་པ་

༽ནི། དག་པའི་ཞིང་དང་རྡོ་རྗེ་གདན་ལ་སོགས། །མི་འཇིག་ཀུན་འབྱུང་འབྲས་བུ་མིན་ཕྱིར་རོ། །ཆགས་འཇིག་མི་བྱེད་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཡོད་དམ་སྙམ་

ན། འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རང་སྣང་ལས་གྲུབ་པའི་ལོངས་སྐུའི་ཞིང་དང༌། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཞིང་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བའི་སྨོན་ལམ་དང་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བའི་སྟོབས་ལས་བྱུང་བ་མངོན་པར་དགའ་བ་དང༌། བདེ་བ་ཅན་སོགས་དག་པའི་ཞིང་ཁམས་རྣམས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཕྲིན་ལས་མ་རྫོགས་ཀྱི་བར་དུ་ཆགས་འཇིག་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ཅིང༌།

meditative concentration down is destroyed by seven fires of destruction and one deluge, followed by destruction by wind, in the same order of destruction as described above. Because

this is a different view according to a different system, it does not coincide with the view expressed in the Individualists’ [system of] phenomenology. It should not, however, be con-sidered wrong.
Generally, while this third-order thousand world-system is undergoing formation and destruction, there are inestimable world-systems like ours that exist in other parts of the uni-verse. Even now, periods of destruction, vacuity, formation, and abiding of world-systems in the ten directions are occur-ring continuously, beyond measure or limit. There are also numerous different patterns of formation and destruction.

Places That Are Not Destroyed [3]

The pure realms and the Seat of Enlightenment, etc., are not destroyed,
Since they are not the result of the origin [of suffering].

Are there places in this world-system not subject to formation and destruction? The pure realms of the enjoyment dimension of awakening, the natural radiance of the pristine wisdom of the exalted ones, are such places. The realms that arise from the force of the bodhisattvas’ inconceivable virtue and vows to purify all realms—Blissful67 and Delightful, for example— belong to the same category. These realms are not subject to formation and destruction until the activity of the buddhas has been completed.

རྡོ་རྗེ་གདན་དང་བྱ་རྒོད་ཕུང་པོའི་རི་ལ་སོགས་པའང་འཇིག་རྟེན་འདི་དང་མཉམ་

དུ་མི་འཇིག་སྟེ་སྣོད་བཅུད་ཡིན་ཀྱང་ཀུན་འབྱུང་གི་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

།འཇིག་རྟེན་བྱེ་བྲག་ཏུ་བསྟན་པ་ཐེག་པ་དམན་པ་དང་ཐུན་མོང་དུ་བརྗོད་པ་སྐབས་གཉིས་པའི་འགྲེལ་པའོ།། །།

The Seat of Enlightenment, Vulture’s Peak,68 and other sacred places are not destroyed along with this world. Although they are [part of] this world, they have not originated from [evolutionary actions and emotions that are] the origin of suf-fering.

70

དང་པོ།

གདུལ་ཞིང་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རིམ་པར་ཕྱེ་བ།
༣ དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལུགས་དམིགས་སུ་བསལ་བ་དང་

འཇལ་བྱེད་ཚད་བརྗོད་པའི་སྐབས།

སྐབས་གསུམ་པ་འཇིག་རྟེན་གྱི་རྣམ་གཞག་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དགོངས་པ་

དམིགས་སུ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། དངོས་དང༌། ཞར་བྱུང་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼དངོས་༽ལ་གསུམ། ཡུལ་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་དང༌། དུས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ། དེ་དག་གི་མཇུག་བསྡུ་བའོ། །དེའི་དང་པོ་༼ཡུལ་གྱི་རྣམ་

པར་གཞག་པ་༽ལ་བདུན། ཁུངས་དང་རྒྱུ་མཚན་སྨོས་པ། དཀྱིལ་འཁོར་རི་རབ་

དང་བཅས་པ་བཤད་པ། རི་གླིང་སྤྱིར་བཤད་པ། ལས་ས་དུམ་བུ་བཅུ་གཉིས་བཤད་པ། འཛམ་གླིང་ཆུང་ངུ་ཡུལ་དྲུག་བཅས་བཤད་པ། འགྲོ་བ་གནས་ཚུལ་བཤད་པ། གོ་ལ་དུས་སྦྱོར་བཅས་བཤད་པའོ། །

The third chapter describes our universe according to the spe-cial system of the Tantra of the Wheel of Time.1 It is presented in two parts: (1) the main explanation, and (2) a supplemen-tary explanation of the measures of space and time.

Main Explanation [1]

The main explanation consists of three parts: (1) the descrip-tion of space, (2) the description of time, and (3) a conclusive summary.

Space [1]

This section has seven parts: (1) the source and reason for this description of space and time, (2) Mount Meru and its founda-tions, (3) the mountains and continents, (4) the twelve lands of evolutionary action, (5) the Small Land of Jambu and its six regions, (6) the types of beings, and (7) the celestial sphere and time-conjunctions.

Book 1
Myriad Worlds

Part III

Space and Time in the Tantra of
the Wheel of Time

71

དང་པོ་༼ཁུངས་དང་རྒྱུ་མཚན་སྨོས་པ་༽ནི།དང་པོའི་སངས་རྒྱས་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལས། །འཁྲུལ་པའི་ལུགས་རྣམས་བཀག་ནས་ཕྱི་ནང་གཞན། །གཅིག་སྦྱོར་

དབང་གིས་་་་་་། །ཞེས་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་པའི་ཐེག་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩེ་མོར་

ཕྱིན་པ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དམ་པ་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་
པོ་ལས། མུ་སྟེགས་བྱེད་དང༌། ཉན་རང་སོགས་ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བའི་འདོད་པ་ཕྱོགས་རེར་ཞེན་ཅིང་འཁྲུལ་པའི་ལུགས་ཐམས་ཅད་བཀག་ནས། ཕྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དཔངས་སུ་དཔག་ཚད་འབུམ་ཕྲག་བཞི། ནང་རྡོ་རྗེའི་ལུས་རང་ཁྲུ་བཞི་
པ། གཞན་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་འཁོར་ལོ་བཞི་ཆའི་ཚད་དུ་མཉམ་ཞིང༌། དེ་ཁོ་ན་

ཉིད་བསྙེན་སྒྲུབ་ཡན་ལག་བཞིའམ་རྡོ་རྗེ་བཞིའི་གནད་བཅིངས་པས་སྦྱང་བྱ་གནས་སྐབས་བཞིའི་དྲི་མ་སེལ་བས་སྦྱངས་འབྲས་དྲི་བྲལ་གྱི་སྐུ་བཞི་མངོན་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ལས། དེ་དག་གི་དག་པ་གཅིག་ཏུ་སྦྱོར་བའི་དབང་གིས་ཡུལ་དུས་ཀྱི་རྣམ་

གཞག་འདི་ལྟར་དུ་འབྱུང་ངོ༌། །

The Source and Reason for this Description of Space and Time [1]

The King of Tantras of the Primordial Buddha
Refutes erroneous systems and integrates the outer,
inner,
And alternative [levels].

[The source for this description of space and time] is the Great King of Tantras of the Sacred Primordial Buddha,

2 the [tantra] of
the Glorious Wheel of Time, the pinnacle of all Buddhist sys-tems. This tantra refutes the erroneous descriptions of space and time based on incomplete or one-sided perspectives found in the systems of non-Buddhists and the common systems of the proclaimers and solitary sages.
[The outer Wheel of Time denotes] our world-system, which reaches a height of 400,000 leagues. The inner [Wheel of Time] is the adamantine body3 which is four of one’s own cubits [in height]. The alternative [Wheel of Time] consists of the four parts of the maṇḍalas4 [of the Wheel of Time,5] which are of equal dimensions. Based on these levels, the ultimate [Wheel of Time] (the four branches of familiariza-tion and accomplishment6 or the binding of the crucial four indestructible states7) purifies what must be purified—the impurities of the four states.8 The result of that purification is the actualization of the four pure dimensions of awakening. Therefore, these levels are unified into a single comprehen-sive system. The following descriptions of space and time are based on that integration.

72

གཉིས་པ་༼དཀྱིལ་འཁོར་རི་རབ་དང་བཅས་པ་བཤད་པ་༽ནི།་་་་་་མཁའ་དབུས་

རླུང་མེ་ཆུ། །ས་དཀྱིལ་ཟླུམ་པོ་རྐང་མཐིལ་རྐེད་པའི་བར། །ལྷུན་པོ་མགྲིན་པ་གདོང་དང་གཙུག་ཏོར་བཅས། །རྐེད་པ་ནས་ནི་སྤྱི་གཙུག་བར་དུའོ། །ནམ་མཁའི་
ཁམས་ཀྱི་དབུས་སུ་རླུང་དཀྱིལ་མུན་པ་ཅན་རྔམས་སུ་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་ལྔ་བཅུ་
ཐམ་པ། དེའི་སྟེང་ནས་རིམ་བཞིན་མེ་ཆུ་སའི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་ཀྱང་དབྱིབས་

ཀུན་ནས་ཟླུམ་པོ་ཚད་མཉམ་པ་སྟེ་ལུས་ཀྱི་རྐང་མཐིལ་ནས་རྐེད་པའི་བར་དུ་ཁྲུ་དོ་ཡོད་པའི་མཐོ་རེ་ལ་དཀྱིལ་འཁོར་རེའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །དེ་དག་གི་ཤར་ནུབ་
ལྷོ་བྱང་གི་ཐད་ཀའི་སོ་སོའི་རྒྱར་ནི་རླུང་དཀྱིལ་དཔག་ཚད་བཞི་འབུམ། མེ་དཀྱིལ་
སུམ་འབུམ། ཆུ་དཀྱིལ་ཉིས་འབུམ། ས་དཀྱིལ་ཆིག་འབུམ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཀུན་ནས་ཟླུམ་པོའི་མཐའ་སྐོར་དུ་སོ་སོའི་རྒྱ་ཚད་སུམ་འགྱུར་རོ། །དེའི་སྟེང་དུ་ལྷུན་པོ་
འཕང་དུ་དཔག་ཚད་འབུམ་ཕྲག་གཅིག་ནི་རྐེད་པ་ནས་མགྲིན་པའི་འོག་གི་བར་གྱི་ཁྲུ་གང་པ་སྟེ། དེ་གོ་ལའི་གཞི་འཁོར་བའི་གནས་སོ། །དེའི་སྟེང་རིམ་བཞིན་ལྷུན་
པོའི་མགྲིན་པ་སྟོང་ཕྲག་ཉེར་ལྔ། ལྷུན་པོའི་གདོང་སྟོང་ཕྲག་ལྔ་བཅུ། གཙུག་ཏོར་

སྟོང་ཕྲག་ཉེར་ལྔ་སྟེ་བསྡོམས་པས་འབུམ་དུ་ལོངས་པ་ནི་གཟུགས་ཅན་མིན་

Mount Meru and its Foundations [2]

In the center of space rest spherical foundations
Of wind, fire, water, and earth, [proportional in size to the measure between] the soles of the feet and the
waist.

Mount Meru, its neck, face, and crowning protuberance [Are proportional to the measure between] the waist and the crown of the head.

In the middle of space rests a spherical foundation of dark wind, 50,000 leagues in thickness. Above that rest the spheres of fire, water, and earth, [one directly on the top of the oth-er]. All are completely circular, of the same thickness [as the wind], and [arranged one within the other, like bowls placed one inside the next, the upper rims of each being level]. The thickness of each of these [four spheres] corresponds propor-tionally to each of the four hand spans (two cubits) that the human body measures from the soles of the feet to the waist. The diameters of the spheres are as follows: the wind extends 400,000 leagues; the fire, 300,000; the water, 200,000; and the earth, 100,000. All four are [semi-]spherical; their outer circumference is three times their diameter.

Above these stands Mount Meru, 100,000 leagues in height, [corresponding to] the one full cubit measure from the waist to the base of the neck [of a human body]. This mountain is the basis of the celestial spheres and the axis of their rotation. Above Mount Meru, its “neck” reaches 25,000 leagues in height; its “face,” 50,000 leagues; and its “crown protuber-ance,” 25,000 leagues, totalling l00,000. These [three, Mount Meru’s neck, face, and crown protuberance] have no physical

73

ཀྱང་ཡིད་གཟུགས་ལ་མགྲིན་པ་སོགས་ཐ་སྙད་སྦྱར་བ་སྟེ་རྒྱུའི་ཁམས་ཇེ་ཕྲར་གྱུར་པས་ས་ཆུ་མེ་རླུང་ནམ་མཁའ་ཚང་བ་དང་རིམ་པར་སྤངས་པའི་ཁམས་ལྔ་ལྡན་ནས་ཉིས་ལྡན་གྱི་བར་ཏེ་ལུས་དང་སྦྱར་ན་མགྲིན་པ་སོར་དྲུག་གདོང་པ་མཐོ་གང༌། སྐྲ་
མཚམས་ནས་སྤྱི་གཙུག་གི་བར་སོར་དྲུག་སྟེ་ཀུན་དྲིལ་ཁྲུ་གང་བསྡོམས་པས་ཁྲུ་དོ་

ནི་རྐེད་པ་ནས་སྤྱི་གཙུག་གི་བར་དུའོ། །དབུས་ལྗང་ཤར་སྔོ་བྱང་དཀར་ལྷོ་དམར་པོ། །ནུབ་སེར་ཀུན་ཀྱང་རིན་ཆེན་རང་བཞིན་ཉིད། །ལྷུན་པོའི་དབུས་ཀྱི་ཁ་དོག་
ལྗང་གུ། ཤར་སྔོན་པོ། བྱང་དཀར་པོ། ལྷོ་དམར་པོ། ནུབ་སེར་པོ་སྟེ་དེ་དག་ཀུན་

ཀྱང་རིན་པོ་ཆེ་མརྒད། བཻཻཌཱུརྻ། ཆུ་ཤེལ། པདྨ་རཱ་ག ཀརྐེ་ཏའི་རང་བཞིན་མཁའ་རླུང་མེ་ས་ཆུ་དང་ཀུན་ཁྱབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཁམས་དང་དྲུག་འདུས་པའི་ཁམས་རགས་པའོ། །ཁ་ཁྱེར་གཡེལ་ལས་རྡོ་རྗེའི་རྭ་ལྔ་ནི། །ཕྱི་རིམ་རིང་བ་ཟླུམ་པོར་འཁོར་ཞིང་

འཕྱང༌། །

forms. However, the names “neck,” etc., are used to indicate their imaginary forms. These higher levels [of the world-sys-tem] are constituted of only the most subtle elements, whereas the lower levels are composed of all the coarse elements— earth, water, fire, wind, and space. The coarser elements are not found [at the higher levels]; only the last two—wind and space—of the five elements remain [in the higher parts of Mount Meru].
The proportions [of the upper parts of Mount Meru] cor-respond to those of the human body: the neck is six finger-widths, the face is a hand-span, and from the hairline to the crown of the head is six finger-widths. Altogether, this equals one full cubit. Thus, two cubits [is the measure] from the waist to the crown of the head [of a human being].

The center is green; the east, blue; the north, white; the south, red;
And the west, yellow. Each part is composed of a
precious substance.

The center of Mount Meru is green in color; the east side is blue; the north, white; the south, red; the west, yellow. Each part is composed of a precious substance—emerald, blue ber-yl, crystal, ruby, and topaz. These jewels are coarse elements formed from the six [basic] elements—space, wind, fire, earth, water, and pervasive pristine wisdom.

From the [edge of the] vast upper surface hang five indestructible enclosures
In a concentric arrangement; the outer ones are progressively longer.

74

ལྷུན་པོའི་སྟེང་གི་རྒྱར་སྟོང་ཕྲག་ལྔ་བཅུ། ས་དཀྱིལ་དང་ཕྲད་མཚམས་ཀྱི་རྩ་བའི་རྒྱར་སྟོང་ཕྲག་བཅུ་དྲུག་ཡོད་པས་དཀར་ཡོལ་བསླང་བ་ལྟར་སྟེང་གཡེལ་བའི་ཁ་མཚམས་ནས་ཤམ་བུ་བཏགས་པ་ལྟར་ཕྱི་ནང་དུ་ཡོད་པའི་རྭ་ལྔ་ཟླུམ་པོར་ཕྱོགས་
ཐམས་ཅད་དུ་བསྐོར་ཞིང་འཕྱང་བ། ནང་མ་ལས་རིམ་བཞིན་ཕྱི་མ་རིང་བའི་རྭ་ཕྱི་

མ་དང་བསིལ་རིའི་རྩེ་མཉམ་པས་འཆད་འགྱུར་གྱི་གླིང་ནང་མ་རྣམས་ལ་ཉི་ཟླའི་འོད་མི་ཕོག་ཀྱང༌། དེར་གནས་ཀྱི་མི་རྣམས་རང་འོད་ཀྱིས་འཚོ་བའོ། །དཔལ་

གཙུག་ལག་ཕྲེང་བས་ལྷུན་པོའི་རྭ་ལྔའི་དབུས་མ་སྲོག་ཤིང་གི་ཚུལ་དང༌། བཞི་པོ་ཐུར་དུ་འཕྱང་བ་རྡོ་རྗེ་རྩེ་ལྔ་པའི་རྣམ་པར་གསུངས་ཤིང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཚད་གཞལ་ཚུལ་ལའང་བཞེད་པའི་ཁྱད་པར་མང་དུ་སྣང་ཡང་འདིར་གྲགས་ཆེ་བ་དང་བསྟུན་
ནས་བཤད་པའོ། །རྩ་བར་སྟེགས་བུ་རྡོ་རྗེའི་ཁོར་ཡུག་ལ། །ལྷུན་པོའི་རྩ་བའི་ཕྱི་
མཐར་དཔག་ཚད་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་གི་རྒྱ་ཁྱོན་ཅན་གྱི་སྟེགས་བུ་རྡོ་རྗེའི་ཁོར་ཡུག་

གིས་བསྐོར་ཞིང༌། དེ་ནས་ལྷུན་པོའི་ཁ་ཁྱེར་ཟད་མཚམས་ཀྱི་བར་དཔག་ཚད་སྟོང་

ཕྲག་བཅུ་དྲུག་གི་ཆ་ལ་གླིང་མཚོ་རི་གསུམ་སྤེལ་མར་གནས་པའོ། །

The top of Mount Meru measures 50,000 [leagues] in diameter. The base (where the mountain meets the earth sphere) measures 16,000 [leagues] in diameter. Thus, Mount Meru is shaped like a porcelain cup, with a vast upper surface. Five concentric en-closures hang from the edge of this vast upper surface, like or-namental curtains, completely encircling the mountain. From the innermost outward, the enclosures are progres-sively longer, the outermost enclosure being even with the peak of Cool Mountain Range. As a result, the light of the sun and moon does not strike the continents within this enclosure. However, the human inhabitants there are sustained by their own natural luminosity. (Details of these continents will be presented below.)
The illustrious Tsuglag Trengwa taught that the central of the five [enclosures] of Mount Meru resembles a main axis and that the four remaining [enclosures] hang down, giving the appearance of a five-pointed scepter.
There are evidently many different models of this world-system. This explanation is based upon the most prevalent model.

At the base is a ledge which forms an indestructible perimeter.

The base of Mount Meru is encircled by a ledge which forms an impenetrable perimeter 1000 leagues wide. The distance between the outer boundary of this ledge and [the point on the surface of the earth sphere in a direct line below] the outer limit of the upper surface of Mount Meru is 16,000 leagues. In this area are situated alternating [rings] of continents, oceans, and mountain ranges.

75

གསུམ་པ་༼རི་གླིང་སྤྱིར་བཤད་པ་༽ནི།ཟླ་བ་དཀར་པོ་རབ་མཆོག་ཀུ་ཤ་དང༌། །མིའམ་ཅི་དང་ཁྲུང་ཁྲུང་གླིང་དྲུག་གི། །བར་དུ་སྦྲང་རྩི་མར་ཞོ་འོ་མ་དང༌། །ཆུ་

ཆང་མཚོ་མཐར་འོད་སྔོན་མནྡཱཱ་ར། །མཚན་མོ་ནོར་འོད་བྲེའོ་བསིལ་རིས་བསྐོར།

།ལྷུན་པོའི་ཕྱི་རོལ་རྭ་ལྔའི་འོག་ཏུ་ཆུད་པར་ནང་ནས་ཕྱི་རིམ་བཞིན་ཟླ་བ། དཀར་པོ། རབ་མཆོགཀུ་ཤམིའམ་ཅི། ཁྲུང་ཁྲུང་ཞེས་བྱ་བའི་གླིང་དྲུག་ཡོད་ཅིང༌། དེ་དག་གི་བར་དུ་ནང་ནས་རིམ་བཞིན་སྦྲང་རྩི། མར། ཞོ། འོ་མ། ཆུ། ཆང་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོས་བསྐོར་བ། དེ་རེ་རེའི་མཐར་འཆིང་བྱེད་ཀྱི་རི་འོད་སྔོན། མནྡཱཱ་ར། མཚན་
མོ། ནོར་བུའི་འོད། བྲེའོ། བསིལ་རི་སྟེ་རི་དྲུག་གིས་བསྐོར་བ། རི་གླིང་རྒྱ་མཚོ་
སོ་སོའི་རྒྱ་ཚད་ནི་མཉམ་པར་དཔག་ཚད་བརྒྱད་བརྒྱ་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་བརྒྱད་དང་རྒྱང་གྲགས་གསུམ། གཞུ་འདོམ་ཆིག་སྟོང་བརྒྱ་བཅུ་གཅིགསོར་མོ་བཅུ། ནས་ལྔ་དང༌།

ནས་ཀྱི་སུམ་ཆ་གཅིག་རྣམས་ཡོད་དོ། །དེ་དག་ལོངས་སྤྱོད་ས་ཡིན་བསིལ་རི་ནས། །ལན་ཚྭའི་རྒྱ་མཚོའི་མཐར་ཐུག་གླིང་བདུན་པ། །འཛམ་གླིང་ཆེན་པོ་ལས་ཀྱི་ས་པར་གསུངས། །རི་བདུན་པ་ནི་རྡོ་རྗེའི་ཁོར་ཡུག་ལ། །དཀྱིལ་འཁོར་ལྷག་མའི་མེ་

དང་རླུང་གིས་བསྐོར། །དེ་རྒྱབ་སྟོང་པ་ཡོན་ཏན་མེད་པའོ། །

The Mountains and the Continents [3]

Between the six continents—Moon, White, Most
Excellent, Kuśa Grass, Centaur, and Crane—
Are [six] oceans: Honey, Butter, Yogurt, Milk, Water,
and Beer,
Encircled by the mountains Blue Radiance, Mandara Blossom, Night, Jewel Radiance, Vessel, and Cool.

Six [concentric rings of] continents are situated around Mount Meru [and] within the outermost of the five indestructible enclo-sures. In outward succession, these are known as Moon, White, Most Excellent, Kuśa Grass,9 Centaur,10 and Crane. Between these, in the same order, lie rings of oceans—Honey, Butter, Yo-gurt, Milk, Water, and Beer. An enclosing mountain range is sit-uated at the edge of each of these [oceans]; these six are called Blue Radiance, Mandara Blossom,11 Night, Jewel Radiance, Ves-sel,12 and Cool. Each [ring of] mountains, continent, and ocean has the same width—888 leagues, three earshots, 1,111 bow-lengths, ten finger-widths, and five and one-third barley seeds.

These are lands of experience. The seventh continent,
The Greater Land of Jambu, said to be the land of evolutionary action,
Is located between Cool Mountain Range and the edge
of the salt water ocean.
The seventh mountain range forms the Indestructible Perimeter,
Surrounded by the fire and wind arising from the respective spheres.
Beyond this is vacuity, devoid of any attributes.

76

དེ་ལྟར་བསིལ་རི་ཕན་ཆད་ནི་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ས་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང༌། བསིལ་རིའི་ཕྱི་མཚམས་ནས་ལན་ཚྭའི་རྒྱ་མཚོ་ལ་ཐུག་གི་བར་གྱི་ས་ནི་གླིང་བདུན་པ་འཛམ་གླིང་ཆེན་པོ་ལས་ཀྱི་སར་གྲགས་པ་སྟེ། ཞེང་དུ་དཔག་ཚད་ཉི་ཁྲི་ལྔ་སྟོང་ཡོད་ཅིང་ཕྱོགས་མཚམས་སུ་མཉམ་པར་དུམ་བུ་བཅུ་གཉིས་སུ་གནས་པས་ཀུན་ནས་ཟླུམ་པོར་གྱུར་པ། དེའི་མཐར་ལན་ཚྭའི་རྒྱ་མཚོ་རྒྱ་ཚད་འབུམ་ཕྲག་ཕྱེད་དང་ལྡན་པས་
བསྐོར་བའི་མཐར་རི་བདུན་པ་རྡོ་རྗེའི་ཁོར་ཡུག་ཆེན་པོ་སྟེ། མེ་དཀྱིལ་གྱི་ལྷག་མས་

བསྐོར་བ་ལ་རྟ་གདོང་གི་མེ་ཞེས་བཏགས་ཤིང་དེའི་མཐར་རླུང་དཀྱིལ་གྱི་ལྷག་མས་
བསྐོར་བ། དེ་གཉིས་ཀྱི་རྒྱ་ཚད་ཀྱང་འབུམ་ཕྲག་ཕྱེད་པར་མཉམ་པ་སྟེ། རླུང་མེ་ཆུ་སའི་དཀྱིལ་འཁོར་བཞི་གཅིག་གི་ནང་དུ་གཅིག་ཆུད་པའི་སོ་སོའི་མཐའ་ཁྱུད་གྱེན་དུ་
ལངས་པ། སྟེང་ནས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁ་མཚམས་ངོས་མཉམ་པར་གྱུར་པ་ཡིན་ཞིང༌། དེ་ལྟར་སྲིད་རྩེ་ནས་རླུང་དཀྱིལ་བར་དུ་ཆུ་ཞེང་གབ་པར་གནས་པའི་ཕྱི་རོལ་དུ་སྟོང་པ་གཅིག་པུ་རྡུལ་མུན་སྙིང་སྟོབས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མེད་པའོ། །

[The lands between Meru] and the Cool Mountain Range are known as lands [where beings] experience [the results of their past actions, without the possibility of performing new evo-lutionary actions]. The area between the outer side of Cool Mountain Range and the inner border of the salt water ocean defines the seventh continent ring, known as the Greater Land of Jambu, the land of evolutionary action. The Greater Land of Jambu comprises twelve land masses, evenly distributed in the cardinal and intermediate directions, [with seas surround-ing them]. These twelve land masses [plus the seas] form a ring 25,000 leagues wide.
A salt water ocean, 50,000 leagues wide, surrounds this continent ring. Beyond the ocean stands the seventh mountain [ring], the Great Indestructible Perimeter. This in turn is sur-rounded by the fire rising from the sphere of fire (the Horse-faced Fire), which itself is surrounded by the wind rising from the sphere of wind. The width of each of these two extends 50,000 [leagues]. The four spheres of wind, fire, water, and earth [are arranged] one within the other, the outer edge of each turning upward. The upper exposed surfaces of all [four spheres] rest evenly with one another.
The full height [of our world-system] is the distance between the pinnacle of existence [that is, the crown protuber-ance of Mount Meru] and the [lower limit of] the wind sphere. The breadth of the world-system is [the distance between the two outer extremities of the wind sphere]. These two dimen-sions of height and breadth both measure [400,000] leagues. Surrounding this world-system is only vacuity, devoid of attri-butes of motility, darkness, and lightness.13

77

བཞི་པ་༼ལས་ས་དུམ་བུ་བཅུ་གཉིས་བཤད་པ་༽ནི།ལས་ས་དུམ་བུ་བཅུ་གཉིས་ཕྱོགས་བཞིའི་དབུས། །རླུང་མེ་ཆུ་སའི་རང་བཞིན་ཟླ་གམ་དང༌། །ཟུར་གསུམ་ཟླུམ་པོ་གྲུ་བཞིའི་གླིང་ཆེན་ལ། །གླིང་ཕྲན་མང་བསྐོར་པད་འདབ་རྣམ་པར་གནས།

།གླིང་བདུན་པ་འཛམ་གླིང་ཆེན་པོ་ལས་ཀྱི་ས་ལ་དུམ་བུ་བཅུ་གཉིས་སུ་བཅད་པའི་དུམ་བུ་སོ་སོར་རྒྱ་མཚོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐོར་བའི་ཕྱོགས་

བཞིའི་དབུས་སུ་ཤར་དུ་རླུང་གི་རང་བཞིན་གྱི་གླིང་ཟླ་གམ། ལྷོར་མེ་ཟུར་གསུམ།

ནུབ་ཏུ་ཆུ་ཟླུམ་པོ། བྱང་དུ་ས་གྲུ་བཞི་རྣམས་རྒྱ་ཚད་རིམ་བཞིན་དཔག་ཚད་བདུན་སྟོང༌། བརྒྱད་སྟོང༌། དགུ་སྟོང༌། ཁྲི་ཕྲག་རྣམས་ཡོད་པའི་གླིང་ཆེན་པོ་རེ་རེ་ལ་གླིང་ཕྲན་གཉིས་རེས་བསྐོར་ནས་ཟླུམ་པོ་པདྨའི་འདབ་མའི་རྣམ་པར་གནས་སོ།
།དེས་ན་ལྷོ་གླིང་གསུམ། ནུབ་གླིང་གསུམ། བྱང་གླིང་གསུམ། ཤར་གླིང་གསུམ་རྣམས་སུ་འགྱུར་བའི་ཚེ། དེ་རྣམས་ཀྱི་མིང་ཡང༌། ལྷོ་གླིང་ཤར་མ་དང༌། དབུས་མ་དང༌། ནུབ་མ་ཞེས་འདོགས་ཀྱི། མངོན་པ་ལྟར་རྔ་ཡབ་ལ་སོགས་པའི་མིང་འདོགས་དང༌། གླིང་གཡོག་ཆུང་བ་སོགས་འདིར་མི་བཞེད་དོ། །

The Twelve Lands of Evolutionary Action [4]

The twelve lands of evolutionary action—the great continents of wind, fire, water, and earth—
Are situated in the center [of each] of the four
directions.

They are semi-circular, triangular, round, and square
in shape
And are flanked by smaller continents. All are positioned like lotus petals.

The area of evolutionary action, the seventh continent ring, the Greater Land of Jambu, is divided into twelve land mass-es. Each of these is encircled by a large sea that merges with the [surrounding salt water] ocean. The four great continents occupy the central positions in the four cardinal directions: to the east is situated the continent of wind, semi-circular [in shape]; to the south, the continent of fire, triangular; to the west, the continent of water, round; to the north, the conti-nent of earth, square. The size [of these] is, respectively, seven thousand, eight thousand, nine thousand, and ten thousand leagues in breadth. Each of the great continents is flanked by two smaller continents; [all twelve] are positioned in a circu-lar arrangement, like the petals of a lotus. Thus, [there are] three southern continents, three western continents, three northern continents, and three eastern continents. The three southern continents are referred to as “the eastern southern continent,” “the central [southern continent],” and “the west-ern [southern continent].” The terms used in the [Treasury of] Phenomenology (such as “Tail-Fan [Island]”), references to small islands, and so forth, are not found in this [system].

78

ལྔ་པ་༼འཛམ་གླིང་ཆུང་ངུ་ཡུལ་དྲུག་བཅས་བཤད་པ་༽ནི།འཛམ་གླིང་ཆུང་ངུའི་ལྷོ་ཕྱོགས་འཕགས་པའི་ཡུལ། །དེ་ནས་བྱང་དུ་རིམ་བཞིན་བོད་དང་ལི། །རྒྱ་

ནག་ཤམྦྷ་ལ་དང་གངས་ལྡན་གནས། །གླིང་ལྷོ་མ་གསུམ་ལ་འཛམ་གླིང་ཆུང་ངུ་ཞེས་བཤད་པའི་ལས་ས་དུམ་བུ་གསུམ་གྱི་ལྷོ་གླིང་དབུས་མ་འདི་ལ་ཡུལ་དྲུག་ཡོད་པའི་དང་པོ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་རྟེན་གང་ལ་རྡོ་རྗེ་ལྟ་བུའི་ཏིང་ངེ་

འཛིན་སྐྱེད་པར་མཛད་པའི་རྡོ་རྗེའི་གདན་དང་བཅས་པའི་མ་ག་དྷཱ། ཡངས་པ་ཅན།
མཉན་ཡོད། འཁོར་མོ་འཇིགགནས་བཅས། ཙམ་པ་ཀ་སྟེ་གྲོང་ཁྱེར་དྲུག་དང༌།

བྷངྒ་ལ། ཀཽཽ་ཤམྦཱི། ཀསྨཱིར་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་འཁོར་མང་པོས་གང་བ་འཕགས་

པའི་ཡུལ་དང༌། དེ་ནས་བྱང་དུ་རིམ་བཞིན་ཡུལ་གཞན་རྣམས་ཆགས་པའི་གཉིས་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་གིས་བདག་གིར་མཛད་པའི་ཡུལ་

བོད་དང༌། གསུམ་པ་འཕགས་པ་ཤཱ་རིའི་བུ་དང༌། རྣམ་སྲས་ཀྱི་མཚོ་དྲལ་ནས་ཡུལ་དུ་གྱུར་ཅིང༌། མཆོད་རྟེན་གོ་མ་ས་ལ་གནྡྷ་བཞུགས་པའི་ལི་ཡུལ་དང༌། བཞི་པ་རི་རྩེ་ལྔ་ལ་སོགས་པ་རི་བོ་ཆེན་པོ་བཞིས་བརྒྱན་ཅིང་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་བྱིས་པ་གཞོན་ནུའི་ཚུལ་གྱིས་བཞུགས་པའི་ཡུལ་རྒྱ་དང༌། ལྔ་པ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་ཁྲོ་བོའི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་ཆོས་རྒྱལ་རིགས་ལྡན་སུམ་ཅུ་རྩ་
གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱངས་ཤིང་ཀ་ལཱ་པ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་གྲོང་ཁྱེར་བྱེ་བ་ཕྲག་དགུ་བཅུ་

རྩ་བདུན་དང་ལྡན་པའི་ཡུལ་ཤམྦྷ་ལ་དང༌། དྲུག་པ་ཤམྦྷ་ལའི་བྱང་གི་གངས་དང་འབྲེལ་བའི་འཛམ་གླིང་འདིའི་བྱང་ཟུར་དུ་ཡོད་པའི་གངས་རི་ཆེན་པོ་སྟེ་གངས་ལྡན་
རྣམས་གནས་སོ། །

The Small Land of Jambu and its Six Regions [5]

The Exalted Land is situated in the south of the Small
Land of Jambu.
Situated to the north are, successively, Tibet, Khotan, China, Śambhala, and the Great Snow Range.

The three southern continents together are called the Small Land of Jambu, a land of evolutionary action. The central south-ern continent contains six regions. The first is Exalted Land (India), which comprises six cities—Magadhā14 (where the seat of enlightenment, the place where bodhisattvas develop adamantine contemplation,15 is located), Vaiśālī,16 Śrāvastī,17 Kormo Jig,18 Sāketa,19 and Campāka20—and many surround-ing provinces such as Baṅgala, Kauśāmbi, and Kashmir.
A succession of other countries is found to the north of the Exalted Land. In closest proximity is Tibet, the country that the bodhisattva Mighty Lord of the World21 made his own. Next is Khotan,22 the land that the exalted Śāriputra and Vaiśravaṇa23 created by releasing the [waters of a] lake and where the Gomasalakanda Stūpa24 is found. Next is China, a land enhanced by the four great mountains such as Five-Peaked Mountain (Wu-Tai Shan), where the exalted Mañjuśrī dwells, appearing as a youth. Next is the country of Śambhala, protected by the thirty-two chieftains,25 Buddhist kings who are emanations of bodhisattvas and wrathful deities. This country has nine hundred and seventy million cities, principal among which is Kalāpa.26 [Most distant from the Exalted Land] lies the Great Snow Mountain Range that joins the northern snow mountains of Śambhala and is situated at the northernmost extremity of this continent of Jambu.

79

དྲུག་པ་༼འགྲོ་བ་གནས་ཚུལ་བཤད་པ་༽ནི། འདོད་པ་བཅུ་གཅིག་གཟུགས་ན་བཅུ་དྲུག་བཞི། །སྲིད་པ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཅིག་དེ་ལ་བརྟེན། །རྒྱུད་འདིར་བཅུད་ཀྱི་

སེམས་ཅན་བགྲང་ཚུལ་ཡང་ཐུན་མོང་དང་མི་མཚུངས་ཏེ། འདོད་ཁམས་ན་བཅུ་

གཅིགགཟུགས་ཁམས་ན་བཅུ་དྲུགགཟུགས་མེད་ཀྱི་ཁམས་ན་བཞི་སྟེ་སྲིད་པ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཅིག་པོ་སྔར་བཤད་པའི་ལྷུན་པོ་ལ་སོགས་པ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་པར་གསུངས་སོ། །དེའང་དང་པོ་འདོད་ཁམས་ན་བཅུ་གཅིག་ཡོད་དེ། དེའི་སྡོམ་ནི། དམྱལ་

བ་ཡི་དྭགས་དུད་འགྲོ་དང༌། །མི་དང་ལྷ་མིན་འདོད་ལྷ་དྲུག །ཅེས་སོ། །དེ་དག་གི་གནས་ཚུལ་ནི། འོག་གཞིའི་དཀྱིལ་འཁོར་བཞིའི་མཐུག་རྔམས་ལ་ཕྱེད་ཕྱེད་དུ་

བགོས་པའི་ས་དཀྱིལ་གྱི་ཕྱེད་མན་ཆད་ཆ་བདུན་ལ་སྟེང་ནས་རིམ་པར། གསེག་མ་བྱེ་མ་འདམ་ཆུ་དང༌། །དུ་བ་མེ་དང་མུན་པ་ཆེ། །ངུ་འབོད་ཆེ་སྟེ་རྣམ་བདུན་ནོ།།བརྒྱད་པ་རྡོ་རྗེ་མེ་ལྕོ་དང་བཅས་པའི་དམྱལ་བ་ནི་བདུན་པ་ལས་གཞན་ལོགས་ན་མེད་ཀྱང༌།

The Types of Beings [6]

Thirty-one existences—eleven desire, sixteen form,
four [formless]—
Live within these [environments].

The [Wheel of Time] Tantra does not enumerate sentient be-ings, the inhabitants of this world-system, in the conventional way. It teaches that thirty-one [types of] beings—eleven in the desire realm, sixteen in the form realm, and four in the form-less realm—live within the cosmological features described above ([i.e.,] Mount Meru and the surrounding regions). First, eleven [types of beings] live in the desire realm. These are summarized as follows:

Hell [beings], starving spirits, animals,
Humans, demi-gods, and six types of gods in the desire realm.

A hell is located in each half (of the thickness dimension) of the four spherical foundations of this world-system, beginning in the lower half of the spherical foundation of earth. These seven parts, in descending order, are the locations for the fol-lowing hells:

Pebbles, Sand, Swamp,
Smoke, Fire, Great Darkness,
And Great Wailing—the seven [hells].

The eighth, the Indestructible Flame Hell, is not found in a location separate from that of the seventh hell, but it is con-

སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཚོར་བ་ཐ་དད་པས་དེར་བཞག་གོ །ས་དགྱེལ་གྱི་ཕྱེད་གོང་མ་ལའང་ཆ་གཉིས་སུ་བྱས་པའི་སྟེང་མར་ལྷ་མིན་དང་། འོག་མར་ཀླུ། ལོངས་སྤྱོད་དང་ལས་སའི་གྲིང་རྣམས་ལ་མི་རྣམས་ཏེ། ཡི་དྭགས་དང་དུད་འགྲོ་ལ་འདིར་གནས་ལོགས་སུ་མ་ཟཁད་དོ། །འདོད་ལྷ་དྲུག་ནི། རི་རབ་ཀྱི་དཔུང་པ་ནས་ས་མཚམས་ཀྱི་བར་རྒྱལ་ཆེན་བཞི་དང་རི་རབ་ཀྱི་སྟེང་ན་སུམ་ཅུ་རྩ་གསུམ། དེའི་སྟེང་མཁྱེན་པ་སུམ་ཆར་བཅད་པའི་འོག་མ་ཆ་བཞིར་ཕྱེ་བ་ལ། འཐབ་བྲལ། དགའ་ལྡན། འཕྲུལ་དགའ། གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་རྣམས་སོ། །གཉིས་པ་གཟུགས་ཁམས་ན་བཅུ་དྲུག་སྟེ། རི་རབ་ཀྱི་དཔུལ་བའི་ཆ་བཞི་ལ། འོག་མིན། ཤིན་ཏུ་མཐོང་། མི་གདུང་། མི་ཆེ་བ་སྟེ་རྩྭ་བཞི། སྣ་ལ་འབྲས་བུ་ཆེ་བ། བསོད་ནམས་སྐྱེས། སྤྲིན་མེད། དགེ་རྒྱས་ཏེ་མེ་བཞི། ཀོས་ཀོ་ལ། ཚད་མེད་དགེ དགེ་ཆུང་། འོད་ཟེར་ཕྱེད་དེ་ཆུ་བཞི། མཁྱེན་པའི་སུམ་གཉིས་ཀྱི་ཆར། ཐལ། ཚད་མེད་འོད་དེ་ཆུ་བཞི། མཁྱེན་པའི་སུམ་གཉིས་ཀྱི་ཆར།

sidered as a separate hell because a different experience of suffering characterizes it.

The two parts of the upper half of the spherical foundation of earth provide the locations for the realms of the demi-gods and the *nāgas*. The demi-gods inhabit the upper part; the *nāgas*, the lower.

Humans [inhabit] various continents, some of which are places where only the results of past actions are experienced; others are places where new evolutionary actions can be performed. Starving spirits and animals also inhabit these places; this Tantra does not specify any other habitats for these forms of life.

There are six [classes of] desire realm gods—the heaven of the Four Groups of the Great Kings is located between the "shoulder" level of Mount Meru and the ground level [where Mount Meru meets the spherical foundation of earth]. The heaven of the Thirty-three rests on the top of Mount Meru. Four heavens are situated above that—Free from Conflict, Joyful, Enjoying Creations, and Mastery Over Others' Creations. Each occupies one quarter of the lower third of the neck of Mount Meru.

Second, the sixteen states of existence of the form realm [are situated as follows]: The four [realms of] wind are located at the four parts of the forehead of Mount Meru—Unsurpassed, Good Vision, Without Distress, and Not Greater. The four [realms of] fire are situated at [the four parts of] the nose area of Mount Meru—Great Results, Merit-Born, Cloudless, and Flourishing Virtue. The four [realms of] water are located at the chin area—Limitless Virtue, Lesser Virtue, Clear Light, and Measureless Light. The four [realms of] earth are located at the two [remaining] thirds of the neck [of Mount

81

འོད་ཆུང༌། ཚངས་ཆེན། མདུན་ན་འདོན། ཚངས་རིས་ཏེ་ས་བཞི་རྣམས་གནས་སོ། །གསུམ་པ་གཟུགས་མེད་ལ་བཞི་སྟེ། རི་རབ་ཀྱི་གཙུག་ཏོར་ནས་སྐྲ་མཚམས་

ཡན་ཆད་དུ་རིམ་པར་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས། རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས། ཅི་ཡང་

མེད། འདུ་ཤེས་མེད་མིན་གྱི་སྐྱེ་མཆེད་བཞིས་བསྡུས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་གནས་པར་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟ་བུའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྲིད་པ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཅིགཁམས་གསུམ་གྱིས་བསྡུས་པ་དེ་དག་ཆགས་པ་སྔ་ཕྱིའི་རིམ་པ་ཡང༌། ཁམས་

གསུམ་ནི་ཐུགས་གསུང་སྐུའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ལ་དེ་ཉིད་སྐྱེ་བའི་རིམ་པས་ཐོག་མར་གཟུགས་མེད། དེ་ནས་གཟུགས་ཁམས། དེ་ནས་འདོད་ཁམས་རྣམས་ཆགས་ཤིང༌། འདོད་ཁམས་ཀྱང་རིམ་པ་དེ་ལྟ་བུས་ས་འོགས་སྟེང༌། ས་བླ་རྣམས་རིམ་

གྱིས་ཆགས་པ་ཡིན་ནོ། །བདུན་པ་༼གོ་ལ་དུས་སྦྱོར་བཅས་བཤད་པ་༽ནི།ལྷུན་
པོ་མེ་རིའི་བར་དུ་གོ་ལ་ཞེས། །རླུང་གི་འཁོར་ལོར་བཅུ་གཉིས་ཁྱིམ་རྣམས་དང༌།

།རྒྱུ་སྐར་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་ཐོག་མར་ཆགས། །ལྷུན་པོའི་རྭ་དང་བསིལ་རི་ཕྲད་པའི་ཕྱི་མཐའ་ནས། མེ་རིའི་ནང་མཐའི་བར་གྱི་ནམ་མཁའ་ལ་ཁྱབ་པའི་གོ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་

ལྷའི་གཞལ་མེད་ཁང་རྣམས་འདེགས་པར་བྱེད་པའི་རླུང་གི་ཆོས་ཅན་གྱི་འཁོར་ལོ་

རི་རབ་ལ་ཉེ་བ་ཅུང་ཟད་མཐོ་བས་

Meru]—Dim Light, Great Pure Ones, Chanting in the Presence [of Brahma], and Group of the Pure Ones.
Third, in the formless realm, there are four types of beings. Sentient beings absorbed in the four [states]—Infinite Space, Infinite Consciousness, Nothing Whatever, and Neither Dis-cernment nor No Discernment—are said to live in levels from the crown protuberance of Mount Meru down to the hairline. The three realms, consisting of the thirty-one existences of our world-system [mentioned above], are formed in temporal sequence. Because the three realms have the nature of enlight-ened mind, speech, and body, their development follows a par-allel sequence: the formless realm [enlightened mind] comes into existence first, followed by the form realm and the desire realm. Furthermore, life within the desire realm comes into existence following the same sequence: life first forms below the earth, then on it, then above it.

The Celestial Sphere and Time-Conjunctions [7]

The celestial sphere pervades space between Mount Meru and the mountain of fire.
It is a belt of wind, within which the twelve houses
And the twenty-eight constellations formed first.

The celestial sphere27 pervades the space between the outer circumference at which the [outermost impenetrable] enclo-sure of Mount Meru meets Cool Mountain Range and the inner circumference of the mountainous [ring] of fire [i.e., Horse-faced Fire]. The celestial sphere is a circular belt possessing the nature of wind that supports [all] the celestial palaces of the gods. Since it is slightly higher near Mount Meru, it has

82

སྒུར་པོ་གཞུའི་དབྱིབས། མེ་རི་ལ་ཉེ་བ་ཅུང་ཟད་དམའ་བ་པད་འདབ་ཀྱི་རྣམ་པ་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་ཟླུམ་པོར་གནས་པ་ཞིག་ཡོད་ལ། སྒྲ་དོན་ནི། གོ་ལ་ཞེས་པ་སྦུབ་

ཁུང་སྒང་གཤོང་ཟླུམ། །ལྕི་ཡང་སོགས་སུ་བསྒྱུར་དུ་རུང་བའི་སྒྲ། །ལེགས་པར་བསྒྱུར་ན་མཐོ་རིས་འཛིན་ཏུ་འགྱུར། །ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །འདིའི་ཆགས་ཚུལ་
འཁོར་ལོའི་རྩིབས་ལྟ་བུ་དང་སྟེང་བསྐྱེད་ཕྱིར་བསྐྱེད་རྨོག་བརྩེགས་ལྕགས་སྒྲོག་ཕུབ་

དབྱིབས་སོགས་མཁས་པ་སོ་སོས་བཤད་ཅིང་ལུང་རིགས་ཀྱིས་བསྒྲུབས་པ་ལས། ཕྱིས་སུ་གྲུ་འཛིངས་མ་ཉིད་ཡོངས་སུ་གྲགས་ཤིང་རྗེ་བརྒྱད་པ་མི་བསྐྱོད་ཞབས་ཀྱིས་ཡིད་མཚོར་བཞད་གད་དུ་ཆེས་གསལ་བར་མཛད་དོ། །ཁྱིམ་ནི་རཱ་ཤིའི་སྒྲ་ལས་
ཚོགས་པའམ་ཕུང་པོའི་དོན་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཇམ་དཔལ་རྩ་རྒྱུད་ལས། ཁྱིམ་
སོ་དྲུག་ཏུ་བཤད་པ་སོགས་གོ་ལའི་ངོས་སུ་ཇི་སྙེད་ཅིག་ཆགས་ཀྱང༌། གཙོ་བོར་

འཇིག་རྟེན་དུ་ཕན་གནོད་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་ཁྱིམ་ནི་བཅུ་གཉིས་ཏེ། ལུག་གླང་འཁྲིག་པ་ཀརྐ་ཊ། །སེང་གེ་བུ་མོ་སྲང་སྡིག་གཞུ། །ཆུ་སྲིན་བུམ་པ་ཉ་རྣམས་སོ།།ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

the bent shape of a bow. Near the mountainous [ring] of fire,
it is slightly lower, resembling a lotus petal. It forms a com-
plete circle [around Mount Meru].
Concerning the meaning of the word,

The [Sanskrit] term gola (celestial sphere) may be translated As hollow, concave and convex, circular, heavy and light, and so forth.
Translated precisely, it denotes “that which holds up the heavens.”

The form [of the celestial sphere] is described differently by different scholars—as resembling the spokes of a wheel; ris-ing up or spreading out; as resembling a stack of helmets, a chain, or a shield. [These descriptions] are based on reason and scriptural reference. The view that the celestial sphere is shaped like a cluster of boats eventually became the most prevalent. The eighth lord [Karmapa] Mikyö Dorjé, with some amusement, provided a clear description of this in the Ocean of the Mind.
The term “house,” from the [Sanskrit] rāśi, denotes a gath-ering or cluster. The Fundamental Tantra of Mañjuśrī28 states that there are thirty-six houses; other sources present different enumerations. Regardless of how many houses have formed on the celestial sphere, twelve houses exert the most pronounced influence—both positive and negative—on [the affairs of] this world. They are:

Aries, Taurus, Gemini, Cancer,
Leo, Virgo, Libra, Scorpio,
Sagittarius, Capricorn,29 Aquarius, Pisces.

83

དེ་ལྟར་འཁོར་གཞི་ཁྱིམ་ལ་བརྟེན་པའི་སྐར་མའི་ཕུང་པོ་ནི་མཐའ་ཡས་ཏེ། དུང་གཉིས་བྱེ་བརྒྱད་ས་ཡ་ལྔ། །སྐར་མའི་གྲངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ། །ཞེས་དྲང་སྲོང་སྐར་མ་ལ་དགའ་བས་བཤད་པ་དང༌། མངོན་པའི་བཤད་སྒྲོས་འགའ་ཞིག་ཏུ། སྟོང་པ་དྲུག་གི་ནམ་མཁའ་ལ། །གདེངས་ཅན་མིག་གི་སྐར་གྲངས་མཐོང༌། །ཞེས་བྱེ་བ་ཕྲག་གཉིས་དང་ས་ཡ་བརྒྱད་དུ་འདོད་པ་སོགས་ཡོད་པ་ལས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་

དབུས་ན་རྒྱུ་སྐར་བརྟན་པ་ཏོག་དང་རི་བྱི་ཤམ་བུའི་ཚུལ་དུ་གནས་པ། དེ་དག་ལས་
བླང་དོར་གྱི་འབྲས་བུ་ལུང་སྟོན་པའི་རྩིས་ཀྱི་འཇུག་པ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་སྐར་ནི་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་ཏེ། ཐ

༡

་སྐར་བྲ

༢

་ཉེ་མིན

༣

་དྲུག་སྣ

༤

ར །མ

༥

གོ་ལ༦

ག་ན

༧

བས་ས་རྒྱལ་སྐ

༩

ག་

མ

༡༠

ཆུ། གྲེ

༡༡

་ད

༡༢

བོ་མེ

༡༣་བཞི་ན༡༤

ག་ས་

༡༥རི། །ས༡༦

་ག་ལྷ་

༡༧མཚམས་སྣྲོ

༡༨

ན་དང་

སྣྲུ

༡༩

བས། །ཆུ

༢༠

་སྟོད་ཆུ༢༡

་སྨད་གྲོ་ཞུ༢༢

ན་དང༌། །མོན་༢༣

གྲེ་མོན་༢༤

གྲུ་ཁྲུམ

༢༥

་སྟོད་

སྨ

༢༦

ད། །ནམ

༢༧་གྲུ་རྣམས་ཏེ་ཉེར་བདུན་ནོ། །

Infinite numbers of stars are contained within the houses, which are the area of their rotation. The sage Delight in Stars (Jyotirāma) has stated:

Know that the number of stars
Is two hundred and eighty-five million.

Further,

In some discussions related to phenomenology, it is said That in the sky of six empty spheres,
Nāga eyes see the number of stars.30

Thus, there are [many viewpoints] such as [this one that as-serts] that there are 28,000,000 [stars]. In the center of all stars is the pole-star and Canopus, which are shaped like a top ornament and its surrounding canopy. In addition, twen-ty-seven constellations are considered in astrological calcula-tions to predict the outcomes of specific actions:

[1] Beta Arietis [15] Arcturus
[2] Thirty-five Arietis [16] Alpha Libroe
[3] Eta Tauri [17] Delta Scorpio
[4] Aldebaran [18] Antares
[5] Lambda Orionis [19] Lambda Scorpii
[6] Alpha Orionis [20] Delta Sagittari
[7] Beta Geminorum [21] Sigma Sagittari
[8] Delta Cancri [22] Alpha Aquiloe
[9] Alpha Hydroe [23] Beta Delphinum
[10] Regulus [24] Lambda Aquarius
[11] Delta Leonis [25] Alpha Pegasi
[12] Beta Leonis [26] Gama Pegasi
[13] Delta Corvi [27] Zeta Piscum
[14] Spica Virgis

84

དེ་ལས་གྲོ་བཞིན་བྱི་བཞིན་གཉིས་སྐར་ཁོངས་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་རྣམ་པ་སོ་སོར་

བགྲང་ན་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་དུ་འགྱུར་ཞིང༌། མདོར་ན་ཁྱིམ་དང་རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བརྒྱད་ལ་

སོགས་པ་རྣམས་ཐོག་མར་ཆགས་པ་ཡིན་ནོ། །གཡས་སྐོར་སྟེང་དུ་ཉི་ཟླ་ལ་སོགས་

པའི། །གཟའ་རྣམས་གཡོན་བགྲོད་སྒྲ་གཅན་གཡས་སུའོ། །རྒྱུ་སྐར་རེ་རེ་ལ་རྐང་པ་བཞི་བཞི་ཡོད་པའི་རྐང་པ་དགུ་རེ་ཁྱིམ་རེ་རེ་ན་གནས་པ་སྟེ། ཐ་སྐར་བྲ་ཉེ་སྨིན་དྲུག་གི་རྐང་པ་གཅིག་ལུག་ཁྱིམ་ན་གནས་པ་སོགས་རིམ་པར་གཡས་སྐོར་ཚུལ་དུ་

གནས་ཤིང་ཁྱིམ་རྣམས་ཀྱི་དང་པོ་ནི་ལུག་དང༌། རྒྱུ་སྐར་གྱི་ཐོག་མ་ཐ་སྐར་ནས་བརྩམ་པ་ནི་ཉི་མའི་རྟག་ལོངས་ཐོག་མར་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཁྱིམ་དང་རྒྱུ་
སྐར་རྣམས་སྔོན་དུ་གྲུབ་ནས་དེ་རྗེས་ནབས་སོའི་རྐང་པ་ཐ་མ་ལ་ཉི་མ། ཐ་སྐར་གྱི་

ཐོག་མ་ལ་ཟླ་བ་སོགས་ཁྱིམ་སོ་སོར་གནས་པའི་སྐར་མ་དེ་དག་གི་སྟེང་དུ་གཟའ་

རྣམས་སྐྱེས་ནས་ཁྱིམ་དང་རྒྱུ་སྐར་དེ་དག་ལ་བདག་པོར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་དབང་བྱེད་པ་སྟེ། དེའང༌། ཉི་ཟླ་མིག་དམར་ལྷག་པ་དང༌། །ཕུར་བུ་པ་སངས་སྤེན་པ་དང༌། །མཇུག་རིང་སྒྲ་གཅན་དུས་མེ་བཅུ། །ཞེས་པ་རྣམས་ལས་ཉི་མ་ནས་མཇུག་རིང་གི་བར་བརྒྱད་ནི་རི་རབ་ལ་གཡོན་སྐོར་དང༌།

The constellations called Lyra and Alpha Aquiloe are both situated in one star cluster; however, they may be counted sep-arately to make twenty-eight. Concisely expressed, the houses, the twenty-eight constellations, and so on formed [before the planets].

[The houses] are situated in a clockwise arrangement. Planets such as the sun and moon rise above them.
[Eight] move counter-clockwise; Eclipser [moves] clockwise.

Each constellation is divided into four quarters, nine such quar-ters situated in each house. Thus, Beta Arietis, Thirty-five Ari-etis, and one quarter of Eta Tauri are situated in Aries House, and so on. [The houses and constellations] are situated in a clockwise arrangement. The first of these houses is Aries, and the first constellation is Beta Arietis, since this is where the movement of the sun begins [at the beginning of the year]. The planets rise above the stars31 that are positioned within their respective houses. These include the Sun in the last quar-ter of Beta Geminorum32 and the Moon in the first [quarter] of Beta Arietis,33 and so forth. These planets govern the houses and constellations like lords.

The ten planets are Sun, Moon, Mars, Mercury,
Jupiter, Venus, Saturn,
Long Tail [of Smoke], Eclipser, and Fire of Time.34

The eight from the Sun to Long Tail begin their natural move-ment counterclockwise around Mount Meru, and Eclipser and Fire of Time clockwise. Four of these—Sun, Mars, Jupi-

85

སྒྲ་གཅན་དང་དུས་མེ་གཉིས་ནི་གཡས་སྐོར་གྱི་ཚུལ་གྱིས་རང་འགྲོས་རྩོམ་མོ། །དེ་

ལ་ཉི་མ། མིག་དམར། ཕུར་བུ། སྤེན་པ་བཞི་གཡས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཏུ་བྱུང་བས་དྲག་གཟའ་དང༌། ཟླ་བ། ལྷག་པ། པ་སངས། མཇུག་རིང་བཞི་གཡོན་གྱི་ཡན་

ལག་ཏུ་བྱུང་བས་ཞི་གཟའ་ཞེས་བྱའོ། །གཉིས་པ་དུས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ལ་གཉིས། ཞག་གསུམ་དབྱེ་བ། དུས་བཞི་སྤྱིའི་འཆད་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་༼ཞག་གསུམ་དབྱེ་བ་༽ནི། དབུགས་དྲུག་ཆུ་སྲང་དྲུག་ཅུ་ཆུ་ཚོད་གཅིག །དེ་ལས་ཉིན་ཞག་དེ་ཡང་ཟླ་ཉི་རླུང༌། །འགྲོ་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ཚེས་ཉི་ཁྱིམ་ཞག་བྱུང༌། །དེ་ལ་སྐྱེས་བུ་ནད་མེད་དར་ལ་བབ་པ་ཞིག་གི་དབུགས་འབྱུང་འཇུག་གནས་གསུམ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པའི་དབུགས་དྲུག་ནི་ཆུ་སྲང་གཅིགཆུ་སྲང་དྲུག་ཅུ་ནི་ཆུ་ཚོད་གཅིགཆུ་ཚོད་དྲུག་ཅུར་ལོངས་པ་དེ་ལས་ཉིན་ཞག་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་ཞིང་དེ་ལ་དབུགས་ཉི་ཁྲི་ཆིག་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ། འཕོ་བའམ་དུས་སྦྱོར་བཅུ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་དུས་སྦྱོར་རེ་རེ་ལ་དབུགས་

སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ། ཆུ་ཚོད་ལྔ་རེ་ཡོད་པ་ནི་དུས་ཀྱི་བརྩི་ཚུལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཞི་མའོ། །ཞག་དེའང་ཞག་ཏུ་བྱེད་ན་ཟླ་བ་དང་ཉི་མ་དང་རླུང་གི་འགྲོ་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ཏེ་ཚེས་ཞག་ཉིན་ཞག་ཁྱིམ་ཞག་གསུམ་གྱི་དབྱེ་བ་བྱུང་ངོ༌། །

ter, and Saturn—are called malefic planets because they are right branches; and the four—Moon, Mercury, Venus, and Long Tail—are called benefic planets because they are left branches.

Time [2]

This section has two parts: (1) the three types of days, and (2) different ways of explaining the four eras.

The Three Types of Days [1]

A solar day is measured in terms of six breaths and
sixty minor clepsydra measures constituting one
major clepsydra measure of time.
Lunar, solar, and house days are determined
In relation to the movement of the moon, sun, and constellations.

One breath refers to one complete breath—the inhalation, pause, and exhalation—of a healthy young person. Six breaths [equals] one minor clepsydra measure, [24 seconds]; sixty mi-nor clepsydra measures [equals] one major clepsydra measure of time [24 minutes]35; and the time required for sixty major clepsydra measures of time [to elapse] equals one solar day [a 24-hour cycle]. 21,600 breaths are taken within the period of a solar day. [In one solar day,] twelve movements36 or time-conjunctions occur, each time-conjunction being equivalent to 1,800 breaths or five major clepsydra measures. A time-conjunction is the basis for all calculations of time. The three types of days—lunar day, solar day, and house day37—are de-

86

ཟླ་ཚེས་བཅོ་ལྔའི་ཆ་དང་ཉི་མས་གླིང༌། །འཁོར་དང་ཁྱིམ་བགྲོད་སུམ་ཅུའི་ཆ་རྣམས་

ཏེ། །ཕྱི་རིམ་རིང་ཞིང་ཚེས་ཟླ་ཁྱིམ་ལོ་ལས། །ནམ་ཟླ་དུས་བཞི་ས་ལ་གཡས་སྐོར་

འགྲོ། །ཟླ་བ་ཚེས་རིམ་དཀར་ནག་བཅོ་ལྔའི་ཆ་རེ་རེ་ལ་ཚེས་ཞག་ཅེས་བྱ་སྟེ་ཡུན་ཚད་ཆུ་ཚོད་ང་དགུ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ། ཉི་མས་གླིང་བཞི་ལན་གཅིག་འཁོར་

བ་སྟེ་ད་ནང་སྐྱ་རེངས་ཤར་ནས་སང་གི་སྐྱ་རེངས་འཆར་བའི་བར་རམ་རེས་གཟའི་ཆུ་ཚོད་འཕོ་བའི་ཡུན་གཅིག་ལ་ཉིན་ཞག་ཅེས་བྱ་སྟེ་ཡུན་ཚད་ཆུ་ཚོད་དྲུག་ཅུ། ཉི་མས་ཁྱིམ་གཅིག་བགྲོད་པའི་ཡུན་ཚད་སུམ་ཅུའི་ཆ་གཅིག་ནི་ཁྱིམ་ཞག་སྟེ་ཡུན་ཚད་

ཆུ་ཚོད་དྲུག་ཅུ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་ཡོད་ལ། དེ་རྣམས་ཀྱང་ཚེས་ཞག་ལས་ཉིན་ཞགདེ་ལས་ཁྱིམ་ཞག་ཕྱི་རིམ་བཞིན་དུ་ཡུན་རིང་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་གསུམ་གྱིས་ཟླ་བ་དང་ལོ་བརྩམས་པའི་ཚེ་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་གིས་ཟླ་བར་མ་ལོངས་ཀྱི་བར་དུ་ཉིན་

ཞག་གཙོ་ཆེ་སྟེ། ཁྱིམ་ཚེས་གཉིས་ཀྱང་ཉིན་ཞག་དང་ལྟོ་བསྟུན་ཏེ་བརྩི་དགོས་པའི་
ཕྱིར་རོ། །ཟླ་བར་ལོངས་ནས་ཚེས་ཞག་གཙོ་ཆེ་སྟེ།

termined in relation to the movement of the moon, sun, and constellations.

The [three types of] days are equivalent to one fifteenth of a phase of the moon, one revolution of the sun
around the continents,
And a thirtieth of the time [required for the sun] to
move through a house.
Each is longer than the preceding one. Based on lunar months and house years,
The four seasons occur in natural sequence on earth.

A lunar day is equal to one fifteenth of the waxing or of the waning phase of the moon and is a period of time slightly lon-ger than fifty-nine major clepsydra measures of time. A solar day is equal to one [complete] revolution of the sun around the four continents, from the dawn of one day until the dawn of the next, or one complete cycle of the major clepsydra mea-sures for a day of the week, a period of time equal to sixty major clepsydra measures of time. A house day is equal to one thirtieth of the time [it takes] the sun to move through one of the [twelve] houses, a period of time slightly longer than sixty major clepsydra measures of time. Therefore, the solar day is longer than the lunar day, and the house day is longer than the solar day.
One of these three [days] is used as the basic unit for cal-culating a month or a year, [depending] on the relative length of time [to be determined]. For a period up to a month, the principal [measure used] is the solar day because both lunar and house days must be calculated in relation to the solar day. For a month, the principal measure is the lunar day. Although

87

ཚེས་ཞག་སུམ་ཅུར་ལོངས་པ་ན་ཉིན་ཞག་སུམ་ཅུར་མ་ལོངས་ཀྱང་ཟླ་བ་རྫོགས་པར་འདོད་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚེས་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དོན་གཅིག་ལ། ཉིན་ཞག་སུམ་

བརྒྱ་རེ་ལྔ་ཕྲི་བས་ལྷག་མ་ཞག་དྲུག་ལུས་པ་དེ་ལོ་གཅིག་གི་ཞག་མི་ཐུབ་ཀྱི་ཆ་ཡིན་
པས་འདོར་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ཡང་མཛོད་ལས། ཟླ་བ་ཕྱེད་དང་གཉིས་
འདས་ཤིང༌། །ཟླ་བ་ཕྱེད་ནི་ལུས་པ་ན། །མཁས་པས་ཞག་མི་ཐུབ་པར་འདོར།

།ཞེས་སོ། །ལོར་ལོངས་ནས་ཁྱིམ་ཞག་གཙོ་ཆེ་སྟེ། ལོ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ན་

བགྲོད་མཉམ་གྱི་དུས་བཞི་ཕྲུགས་གཅིག་རྫོགས་དགོས་པ་གང་ཞིགདེ་རྫོགས་པ་ལ་ཉི་མས་ཁྱིམ་ཞག་སུམ་ཅུའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཁྱིམ་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པོ་འཁོར་དགོས་

པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྡོ་རྗེ་མཁའ་འགྲོ་ལས། ཉི་མ་འགྲོ་ལྡོག་གཉིས་ལ་ནི། །ལོ་གཅིག་ཅེས་ནི་བརྗོད་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །དེས་ན་ལོ་གཅིག་ལ་ཁྱིམ་ཞག་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་
ཅུ་དང༌།

the passing of thirty lunar days does not equal thirty solar days, the moon completes its cycle in this period. Therefore, it is necessary to use the lunar day as the basic measure for a month.
[On the other hand], the lunar day is not used as a mea-sure for the year. The reason is that when one subtracts the three hundred and sixty-five solar days from the three hun-dred and seventy-one lunar days [in a year,] an excess of six days remains. Because of this extra portion, [a lunar day] does not equal a day of the year. On this point, the Commentary to the Treasury of Phenomenology38 states:

After the two halves of each month
Of winter, spring and summer have elapsed,
An extra half day remains in the month.
Since it does not equal a day of the year, the learned
reject [the lunar day as a measure for a year].

The house day is used as the principal unit of measure for a year. This is because a full year equals the time required for one full cycle of the four seasons of equal duration. To complete such a cycle, the sun must make a full revolution through the twelve house months, each consisting of thirty house days. The Vajra Dāka Tantra39 states:

The journey of the sun, going and returning,
Is referred to as one year.

Thus, the year consists of neither more nor less than three hundred and sixty house days or twelve house months.

88

ཁྱིམ་ཟླ་བཅུ་གཉིས་ལས་མི་མང་ཞིང་མི་ཉུང་བའི་ཕྱིར། ཉིན་ཚེས་གཉིས་རང་རང་

གི་ཞག་སུམ་ཅུའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་རེ་རྫོགས་པ་ན་ལོ་མི་འཁོར་

ཏེ། དེའི་སྟེང་དུ་ཚེས་ཞག་ལ་ཞག་བཅུ་གཅིག་ལྷག་བཅས་དང༌། ཉིན་ཞག་ལ་

ཞག་ལྔ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་བསྣན་ནས་ཁྱིམ་ལོ་དང་བསྟུན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ།

།དེའི་དོན་ཀྱང་ཟླ་བའི་དཀར་ཆ་འཕེལ་འགྲིབ་བཅོ་ལྔ་རེ་རྫོགས་པ་ལ་ཟླ་བ་གཅིག་ཏུ་འཇོག་ཅིང་དེ་ལ་ཚེས་ཟླ་ཞེས་གྲགས། དབྱར་དགུན་སྟོན་དཔྱིད་ཆ་ཚང་བ་གཅིག་ལ་ལོ་གཅིག་ཏུ་བརྩི་སྟེ་ཁྱིམ་ལོ་ཞེས་གྲགས་པའོ། །དེ་ལྟར་ལོངས་སྤྱད་བྱའི་ཡུལ་སྐར་ཁྱིམ་རྣམས་ལ་སྤྱོད་བྱེད་གཟའ་དགུས་ལོངས་སྤྱད་པའི་ལག་རྗེས་ས་ལ་དུས་བཞི་གནས་ཚུལ་གཡོན་སྐོར་དུ་གནས་ཀྱང༌། འཁོར་ཚུལ་གཡས་སྐོར་དུ་འགྲོ་སྟེ།
དཔེར་ན་ལྷོའི་དུམ་བུ་གསུམ་ན་དཔྱིད་ཡོད་པའི་དུས། ཤར་གླིང་ན་དབྱར། བྱང་ན་སྟོན། ནུབ་ན་དགུན་གྱི་དུས་ཡོད་ཀྱང༌། དུམ་བུ་རེ་ལ་ལྟོས་ནས་དཔྱིད་རྗེས་སུ་དབྱར། དབྱར་རྗེས་སྟོན། སྟོན་རྗེས་དགུན། དགུན་རྗེས་དཔྱིད་རིམ་ཅན་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །མཁའ་ལ་དུས་སྦྱོར་བཅུ་གཉིས་སུ་འཆར་ཏེ། དུས་སྦྱོར་ནི་རྒྱུ་སྐར་
གྱི་རྐང་པ་དགུ་རེར་གནས་པའི་ཁྱིམ་རེ་ལ་གཟའ་རྣམས་ཀྱིས་ལོངས་སྤྱད་པའི་ཡུན་
ལ་དུས་སྦྱོར་གཅིག་ཏུ་བཞག་དགོས་པས་གཟའ་ཐམས་ཅད་ལ་དུས་སྦྱོར་བཅུ་གཉིས་

ཚང་ནའང་ལོ་དེར་དུས་སྦྱོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱིམ་སླེབ་གསུངས་པ་དང༌། བྱེ་བྲག་

ཞག་རེ་ལ་སྐར་ཁྱིམ་ཚར་རེ་རྫོགས་

A period of twelve [solar or lunar] months, each month consisting of either thirty solar days or thirty lunar days, does not constitute a house year. Eleven days would have to be added [to a year of three hundred and sixty lunar days] for it to equal a house year. Similarly, slightly more than five solar days must be added [to a year of three hundred and sixty solar days] for it to equal a house year.
The completion of the period in which the moon waxes fifteen [days] and wanes fifteen [days] constitutes one month, known as a lunar month. One year, as determined by one com-plete [cycle of] summer, fall, winter, and spring, is known as a house year.
Stellar houses are the loci for the transits of the nine plan-ets. The effect of these transits on earth is the occurrence of the four seasons. When it is spring in the three southern land masses, it is summer in the eastern continents, autumn in the northern continents, and winter in the western con-tinents. [In other words, the four seasons in the four conti-nents] are occurring in a counterclockwise arrangement. In each of the land masses, however, the seasons occur in their natural sequence (i.e., clockwise): first spring, then summer, autumn, and winter.
Twelve time-conjunctions occur in space. One time-con-junction is defined as the time it takes the planets to tran-sit a single house. [As mentioned above, each constellation has four quarters;] a house is composed of nine such quar-ters. Eventually all the planets complete the twelve time-conjunctions. However, the statement that all the houses of the twelve time-conjunctions are transited [in exactly] one year applies only to the sun’s movement.40 Similarly, only

89

པར་འཆར་བ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཚུལ་གྱི་དུས་སྦྱོར་བཅུ་གཉིས་གསུངས་པ་ནི་ཉི་མ་ཁོ་ན་

ལ་སྦྱར་བ་ཡིན་ནོ། །དུས་སྦྱོར་སྟོབས་ཀྱིས་སྣོད་བཅུད་འཕེལ་འགྲིབ་བྱེད། །ནང་

དུ་ཁམས་དྲུག་ལྡན་པའི་སྐྱེས་བུའི་ལུས་ལ་རང་རང་གི་དུས་སྦྱོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་རླུང་

ཚུལ་བཞིན་དུ་རྒྱུ་བ་ལས་བདེ་བར་གནས་པ་དང༌། ཚུལ་མིན་དུ་རྒྱུ་བ་ལས་སྡུག་བསྔལ་བར་འགྱུར་བ་ལྟར། ཕྱི་རོལ་དུའང་དུས་སྦྱོར་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་རླུང་ཚུལ་བཞིན་

དུ་རྒྱུ་བ་ལས། རྒྱུད་ལས། འབྲུ་རྣམས་དགོན་པར་སྐྱེ་བ་དང་ནི་ཤིང་རྣམས་འབྲས་བུ་བརྟན་པོས་དུད་པ་དེ་རྣམས་འབྱུང་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའི་སྣོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡར་འཕེལ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་དང༌། མི་རྣམས་ཀྱི་ཚེ་ཡང་ལོ་བརྒྱ་པ་ནས་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་པའི་བར་དུ་འཕེལ་བར་འགྱུར་ལ། ཚུལ་མིན་དུ་རྒྱུ་བ་ལས་ནི་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་འབྲི་བར་འགྱུར་ཞིང༌། ཚེ་ལོ་ཡང་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་པ་ནས་བརྒྱ་པའི་བར་དུ་འབྲི་བར་འགྱུར་བ་སོགས་དུས་སྤྱི་དང༌། ནམ་ཟླ་དུས་བཞི་སོགས་བྱེ་བྲག་གི་འཕེལ་འགྲིབ་ཇི་སྙེད་པ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

the sun transits the twelve time-conjunctions, whereas the houses appear in their entirety once each day.

Time-conjunctions affect the quality of life.

Inherent to the human body, which is composed of six ele-ments, are the internal energy-winds of the twelve personal time-conjunctions. When these energy-winds circulate in harmony with their natural patterns, the body remains in good health. Discomfort results when these energy-winds are out of harmony with their natural patterns. Similarly, when the external energy-winds of the twelve time-conjunc-tions move in harmony with their natural patterns, the qual-ity of the environment improves. The Tantra of Wheel of Time41 states:

Grain will grow in secluded regions, and trees will be laden with firm fruit.

Moreover, [due to their influence,] the human lifespan in-creases from 100 years to 800,000 [years].
When these winds move out of harmony with their natural patterns, the quality of [both] the environment and beings deteriorates, and the lifespan decreases from 800,000 years to 100. Thus, depending upon the relative harmony or dis-harmony with natural patterns, the quality of life fluctuates through time in general and during specific periods—the sea-sons, etc.

90

གཉིས་པ་༼དུས་བཞི་སྤྱིའི་འཆད་ཚུལ་༽ནི།དེ་ལས་སྤྲོས་ཏེ་བསྟན་དང་འཁོར་

ལོ་ཅན། །འཇིག་རྟེན་སྟོང་འཇུག་དུས་བཞིའི་ཚུལ་ཡང་འཆད། །དུས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ལས་སྤྲོས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་སྤྱན་རས་ཡངས་པའི་མཁས་པ་དག་གིས་སངས་རྒྱས་བསྟན་པའི་དུས་བཞི། མི་བདག་འཁོར་ལོ་ཅན་གྱི་དུས་བཞི། འཇིག་རྟེན་སྲིད་

པའི་དུས་བཞི། གཟའ་རྣམས་སྟོང་པར་འཇུག་པའི་དུས་བཞིའི་ཚུལ་ཡང་འཆད་པར་མཛད་ཅིང་དེ་དག་ལས་རྒྱ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་དག་གི་བཞེད་པའི་རྣམ་གྲངས་

ཤིན་ཏུ་མང་བས་རྒྱས་པར་སྤྲོས་ན་མཐའ་ཡས་ཀྱང༌། རྗེ་བརྒྱད་པ་མི་བསྐྱོད་ཞབས་ཀྱི་བཞེད་པ་ལྟར་ན། དང་པོ་༼སངས་རྒྱས་བསྟན་པའི་དུས་བཞ་༽ནི། རྒྱལ་བསྟན་ལྔ་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་དང་པོ་འབྲས་བུའི་དུས་གསུམ་རྫོགས་

ལྡན། གཉིས་པ་སྒྲུབ་པའི་དུས་གསུམ་སུམ་ལྡན། གསུམ་པ་ལུང་གི་དུས་གསུམ་གཉིས་ལྡན། བཞི་པ་རྟགས་ཙམ་འཛིན་པའི་དུས་གཅིག་རྩོད་ལྡན་དུ་བཞེད་དེ།

Different Ways of Explaining the Four Eras [2]

Explanations of the four eras of the doctrine
Of the wheel-holders, of the world-system, and of
entering vacuity supplement the above.

In addition to the above description of time, scholars with broad knowledge of the scriptures have presented explana-tions [on the following topics]: (1) the four eras of the Bud-dha’s doctrine, (2) the four eras of the wheel-holders,42 lords over humanity, (3) the four eras of our world-system, and
(4) the four eras of the planets entering vacuity. Numerous presentations of these subjects have been provided by Indian and Tibetan scholars; to elaborate on these would lead to an endless discussion. The following brief explanation accords with that of the eighth lord [Karmapa], the venerable Mikyö Dorjé.

The Four Eras of the Buddha’s Doctrine [1]

The doctrine of the Buddha endures for ten 500-year peri-ods [following his passing from this world]. The first [era], composed of three periods of spiritual attainment, is con-sidered [the era of] completeness. The second, composed of three periods of spiritual practice, is considered [the era of] three-quarters. The third, composed of three periods of theoretical teaching, is called [the era of] two-quarters. The fourth, the one period of time [when] only the outward ap-pearance [of the religious order] is maintained, is called [the era of] conflict.

91

འདུལ་བ་ལ་ཕམ་པ་དང་པོའི་གླེང་གཞི་བྱུང་སྐབས་རྫོགས་ལྡན། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ཕམ་པ་གཉིས་པ་ལ་སོགས་པའི་གླེང་གཞི་བྱུང་ནས་སུམ་ལྡན་སོགས་སུ་འཇོག་པ་འབུམ་ཊཱིཀ་མཁན་པོའི་བཞེད་པ་དང་དོན་གྱི་གནད་གཅིག་ཅིང༌། དེ་ལྟར་དབྱེ་བའི་ཁུངས་ཀྱང་བསྡུས་པའི་རྒྱུད་ལས། ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་མགོན་གྱི་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་པའི་ཤུགས་ལས་བསྟན་པར་བཞེད་དོ། །གཉིས་པ་༼མི་བདག་འཁོར་ལོ་

ཅན་གྱི་དུས་བཞ་༽ནི། སའི་དུམ་བུ་འདིར་དུས་བཞིའི་ལོ་གྲངས་ཉི་ཁྲི་ཆིག་སྟོང་

དྲུག་བརྒྱར་གནས་པའི་རྫོགས་ལྡན་དང་སུམ་ལྡན་དང་ཉིས་ལྡན་གསུམ་རེ་རེའང་ལྔ་སྟོང་བཞི་བརྒྱ་རེ་དང༌། རྩོད་ལྡན་གྱི་སྟེང་ནས་སུམ་སྟོང་དྲུག་བརྒྱ་སྟེ་བསྡོམས་པས་ལོ་ཁྲི་དགུ་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་འཇུག་པའི་དུས་དང༌། རྩོད་ལྡན་གྱི་ལྷག་མ་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་ནི་ཀླ་ཀློའི་ཆོས་འཇུག་པའི་དུས་ཏེ། དེའང་རིགས་

ལྡན་ཁྱབ་འཇུག་སྦས་པ་སེང་ཁྲི་ལ་དབང་བསྐུར་ནས་ལོ་ལྔ་བཅུ་རྩ་གཅིག་འདས་པའི་རྗེས་ལ་ཀླ་ཀློའི་ལོ་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་པའི་འགོ་ཟུག་ཅིང༌། དྲག་པོ་སེང་ཁྲི་ལ་

དབང་བསྐུར་ནས་ལོ་ལྔ་བཅུ་རྩ་གཅིག་པ་ཡན་གྱིས་རྫོགས་ལ། དེ་ནས་དྲག་པོས་ཡན་ལག་བཞི་པའི་དཔུང་གིས་ཀླ་ཀློའི་དྲེགས་པ་བཅོམ་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་

ལ་བཀོད། དེའི་རྗེས་ཐོགས་སུ་སླར་ཡང་རྫོགས་ལྡན་གྱི་དུས་འཇུག་ཅིང་མི་རྣམས་

ཀྱང་ཚེ་ལོ་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་པར་རིམ་གྱིས་འགྱུར་རོ། །རྫོགས་ལྡན་འཇུག་པའི་ལོ་དེ་དང་ལྷོ་གླིང་ནུབ་མར་ཀླ་ཀློའི་ལོ་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་པའི་ཐོག་མ་འཇུག་པ་དུས་

The division [of the Buddha’s doctrine concerning] disci-pline43 designates the era of completeness as the period [from the Buddha’s passing into perfect peace] until the occasion of the formal testimony [in the presence of the monastic commu-nity] of the first defeating act.44 The era of three-quarters is designated as the subsequent period lasting until the occasion of the testimony of the second defeating act, and so on. This is essentially the same theory as that proposed by the scholar [Daṃṣṭrāsena] in his Commentary to the Large, [Medium and Small] Transcendent Wisdom Scriptures.45 Similarly, the Concise Tantra [of the Wheel of Time]46 provides a source for this clas-sification [of the four eras], implicit in the following:

It is as the Protector of the World [taught].

The Four Eras of the Wheel-Holders [2]

In our land, [the central of the three southern continents,] the four eras [of the wheel-holders] lasts for a total of 21,600 years. Completeness, three-quarters, and two-quarters each lasts 5,400 years. The initial stage of the conflict [era] lasts for 3,600 years. This period, added to the total of the former three eras, totals 19,800 years, the time period during which Buddhism prevails. The remaining 1,800 [years is] the time during which barbaric religions prevail.
Fifty-one years after the chieftain Hidden Omnipresent One47 ascended the lion throne [of the kingdom of Śambhala], the 1,800-year period of barbarism began. It will end fifty-one years after Forceful [Wheel-Holder]48 ascends the lion throne. Forceful [Wheel-Holder] will conquer the arrogant barbar-ians49 with the four divisions of his army50 and convert them

92

མཉམ་མོ། །དེའི་ཚེ་དྲག་པོ་ལ་སྲས་ཚངས་པ་དང་ལྷ་དབང་གཉིས་བྱུང་བའི་ཚངས་

པས་སའི་དུམ་བུ་འདི་ཉིད་དུ་དབང་བསྒྱུར་ཞིང༌། ལྷ་དབང་གི་རིགས་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱལ་པོ་གཞན་གྱིས་འདིར་རྫོགས་ལྡན་ཞུགས་ནས་ལོ་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་པའི་
མཐར་ལྷོ་གླིང་ནུབ་མའི་ཀླ་ཀློ་བཅོམ་ནས་དེར་རྫོགས་ལྡན་འཇུག་གོ །དེའི་ཚེ་ནུབ་
གླིང་གཡས་མར་ཀླ་ཀློའི་ལོ་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་པ་འཇུག་ཅིང༌། དེའི་མཐར་ལྷ་དབང་

གི་རིགས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་ཀླ་ཀློ་བཅོམ་ནས་དེར་རྫོགས་ལྡན་འཇུག་
ལ་སའི་དུམ་བུ་གཞན་དགུར་ཡང་རིགས་པ་འདིས་ཀླ་ཀློའི་ལོ་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་པ་རེ་

འཇུག་ཅིང༌། དེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་བཅོམ་ནས་རྫོགས་ལྡན་འཇུག་པའི་རིམ་པ་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང༌། ལྷ་དབང་ནས་བརྩམས་ཏེ་དེའི་རིགས་བརྒྱུད་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་
ཀྱིས་དུམ་བུ་བཅུ་གཉིས་ལ་གཡས་སྐོར་དུ་ལན་གཅིག་འཁོར་བར་གྱུར་པ་དེའི་ཚེ་

ན། སླར་ཡང་དུམ་བུ་འདི་ཉིད་དུ་རིགས་ལྡན་དྲག་པོ་ཞེས་བྱ་བས་ཀླ་ཀློ་བཅོམ་ནས་རྫོགས་ལྡན་འཇུག་པར་བྱེད་དོ། །མདོར་ན་ཕྱི་རོལ་ཀླ་ཀློ་འདུལ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་ལྡན་
གང་ན་བཞུགས་པ་དེར་རྫོགས་ལྡན། མདུན་དུ་རྩོད་ལྡན། རྒྱབ་ཏུ་སུམ་ལྡན། དེ་

གཉིས་བར་ཉིས་ལྡན་ཏེ་གཡས་སུ་འཁོར་བའོ། །

to Buddhism. At that point, the era of completeness will begin again, and the human lifespan will gradually increase to 1,800 years. The year that the era of completeness begins [here] cor-responds to the first year of the 1,800-year barbaric period on the western of the three southern continents.
At the same time, of the two sons of Forceful [Wheel-Holder], The Pure and the Chief of the Gods, The Pure will ascend to power in this land. Other kings descended from the family of the Chief of the Gods will defeat the barbarians of the western southern continent 1,800 years after the era of completeness has begun here. [This victory will mark] the beginning of the era of completeness on that continent.
At that time, the 1,800-year barbaric period begins on the southern of the three western continents. At the end of that period, Buddhist kings descended from the family of Chief of the Gods will defeat the barbarians, and the era of complete-ness will begin [there]. Following this pattern, the other nine land masses, in succession, enter the 1,800-year period of bar-barism. The barbarians are [then] defeated by Buddhist kings and the era of completeness begins. Starting with Chief of the Gods, [wheel-holders] of that lineage appear in a clockwise manner through the twelve lands. When they have all made their appearance, a chieftain also known as Forceful [Wheel-Holder] will once again defeat the barbarians in this land, and the era of completeness will begin.
In brief, the era of completeness is experienced in the land that is the residence of a chieftain who subdues the non-Bud-dhist barbarians. The adjacent land, in a clockwise direction, experiences the era of conflict; the next experiences two-quar-ters; and the next to that, three-quarters.

93

གསུམ་པ་༼འཇིག་རྟེན་སྲིད་པའི་དུས་བཞ་༽ནི།གོང་དུ་སྨོས་ཟིན་པས་གོ་བར་ནུས་ལ་བསྐལ་པའི་ལོ་གྲངས་སོགས་འདིར་མ་སྤྲོས་སོ། །བཞི་པ་༼གཟའ་རྣམས་
སྟོང་པར་འཇུག་པའི་དུས་བཞི་༽ནི། རྒྱུད་ལས། སྟོང་པ་སྟོང་པ་ནམ་མཁའ་ཀླུ་དང་ལག་པ་ཐུབ་པ་རི་བོང་ཅན་རྣམས་རྫོགས་ལྡན་དུས་ཀྱི་ཚད། །སུམ་ལྡན་ལ་ནི་ནམ་མཁའ་སྟོང་པ་རོ་དང་དགུ་དང་ཉིན་བྱེད་ལོ་ཡི་གྲངས་སུ་རབ་ཏུ་གྲགས། །སྟོང་པ་མཁའ་དང་རིག་བྱེད་རོ་དང་ལག་འགྲོ་ཞེས་པ་ཉིས་ལྡན་ལོར་ནི་ཡང་དག་

སྟེ། །སྟོང་པ་ནམ་མཁའ་མཁའ་མིག་ཡོན་ཏན་ཆུ་གཏེར་རྣམས་ཀྱིས་ལོ་ཡི་གྲངས་

ནི་རྩོད་པའི་དུས་ལ་འགྱུར། །ལོ་ནི་འདི་དག་རྣམས་ཀྱི་མཐའ་རུ་གཟའ་ཚོགས་རྒྱུ་བའི་ཁྱིམ་ནི་སྟོང་པ་དག་ལ་གནས། །ཞེས་གཟའ་རྣམས་སྟོང་པར་འཇུག་པའི་དུས་བཞིའི་ཚད་ཀྱི་ངེས་པ་དང་འཇུག་ཚུལ་བསྟན་པ་སྟེ། དེའང་ཉི་མ་སོགས་རེས་གཟའ་བདུན་དང་སྒྲ་གཅན་བཅས་པས་རྒྱུ་སྐར་ཉེར་བདུན་རྫོགས་པར་འཁོར་བ་ལ་གཟའ་

ཞག་ཆེན་པོ་གཅིག་ཅེས་བྱ་ལ། དེ་ལ་རགས་པར་ན་མི་ལོ་དྲུག་ཅུ་རྩ་བཞི་དང་ཟླ་བ་བདུན་ཡོད་ལ། དེའི་སྟེང་དུ་གཟའ་ཞག་ཕྱེད་བཞག་པས་ལོ་དགུ་བཅུ་རྩ་དྲུག་དང་ཟླ་
བ་ཕྱེད་དང་བཅུ་གཅིག དེ་ལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་དམན་པའི་ལོ་བརྒྱ་ཞེས་ཐ་སྙད་

འདོགས་ཤིང་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལོ་ནི་ལོ་བརྒྱ་པོ་དེའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆ་

The Four Eras of Our World-System [3]

These can be understood from the description given [in the previous chapter]. The number of years constituting the eras and other details will not be discussed here.

The Four Eras of the Planets Entering Vacuity [4]

The following quote from the Wheel of Time Tantra51 states the duration of the four eras of the planets’ entering vacuity and how this occurs:

Empty, empty, space, nāga, and hand, the sage, and the moon are the duration of the era of completeness.
Space, empty, flavor, nine, and the sun are known as the number of years of the era of three-quarters.
Empty, space, the Vedas, flavor, and snake [are] in fact
the years of the era of two-quarters.
Empty, space, space, eyes, qualities, and sea-treasure are the number of years of the era of conflict.
At the end of these years, the group of planets dwell in pure vacuity devoid of houses.52

A complete transit of the seven planets of the week53 (the sun and the others) and Eclipser through the twenty-seven constellations is known as one great planetary day. This lasts approximately sixty-four years and seven months. One and a half planetary days lasts ninety-six years, ten and a half months. The Tantra of the Wheel of Time designates this a lesser century. A Wheel of Time year is the length of time in a one-hundred-year period that the pristine wisdom as-

94

བསགས་པ་ལ་ལོ་གསུམ་དང་ཕྱོགས་གསུམ་སྟེ། དེའང་ལོ་བརྒྱ་པོའི་ཞག་སྟོང་ཕྲག་སོ་དྲུག་པོ་དེ་སོ་གཉིས་ཀྱི་ཆས་བགོས་པས་ཞག་སྟོང་དང་བརྒྱ་ཉེར་ལྔ་འབྱུང་

ལ། དེ་ཟླ་བ་དང་ལོར་བསྒྲིལ་བས་ལོ་གསུམ་དང་ཕྱོགས་གསུམ་འབྱུང་བ་དེའོ།

།དེ་ལྟར་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལོ་དང་བཅས་པའི་ལོ་བརྒྱ་པོ་དེ་གཟའི་ཞག་ཕྱེད་པ་

གསུམ་ཡིན་པའི་ཕྱེད་པ་དང་པོ་སྙིང་སྟོབས། གཉིས་པ་རྡུལ། གསུམ་པ་མུན་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་དུ་གནས་ཏེ། དེ་ཡང་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ཕྱི་རོལ་གྱི་བད་མཁྲིས་རླུང་གསུམ་གྱི་ཆོས་ཡིན་ལ། ནང་དུ་སྐྱེས་བུའི་བད་མཁྲིས་རླུང་གསུམ་ཆ་མཉམ་པས་ལུས་གནས་ཤིང་མི་མཉམ་པས་ནད་བསྐྱེད་དེ་འཇིག་པ་ལྟར། ཕྱི་རོལ་དུའང་དེ་གསུམ་ཆ་མཉམ་མི་མཉམ་ལས་གནས་འཇིག་བྱེད་ཅིང༌། གང་མི་མཉམ་པའི་རྒྱུ་ཡང་དབུ་མ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆ་དུས་འཁོར་གྱི་ལོས་བྱེད་དོ། །གཟའ་ཞག་གསུམ་དུས་
འཁོར་དང་བཅས་པ་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་ཡིན་ལ། དེ་ཟླ་བ་དང་ཞག་ཏུ་གསིལ་བའི་ཞག་རེ་ལ་ཆུ་ཚོད་སུམ་ཅུར་གནས་པ་དྲིལ་བས་ས་ཡ་བཞི་དང་སུམ་འབུམ་ཉི་ཁྲི། དེ་ནང་

དུ་སྐྱེས་བུའི་ཞག་ལ་སྦྱར་ན་ཞག་ཉིས་བརྒྱ། དེ་ལ་དབུགས་འབུམ་ཕྲག་ཞེ་གསུམ་དང་ཉི་ཁྲི། དེའི་མཐར་ཐ་མལ་པ་ལའང་རླུང་དབུ་མར་ཅུང་ཟད་རེ་འཇུག་པ་བཞིན་
དུ་ཕྱི་རོལ་དུའང་དབུགས་དང་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་གྲངས་མཚུངས་ལོ་འབུམ་ཕྲག་ཞེ་གསུམ་དང་ཉི་ཁྲིའི་མཐར་གཟའ་ཐམས་ཅད་སྟོང་པར་འཇུག་སྟེ་དུས་བཞི་ཆེན་པོ་གཅིག་རྫོགས་ཤིང༌། སླར་ལོངས་སྤྱོད་ཀྱི་ངེས་པ་ལས་

pect is accumulated: three years and three half-months. This is calculated in the following way: one thirty-second of the 36,000 days of a century is 1,125 days; converted to years and months, this period equals three years and three half-months.

A hundred-year period, which includes a Wheel of Time year, is equal to three planetary half days. The first [plan-etary] half-day embodies lightness; the second, motility; and the third, darkness. These are related, in corresponding order, to the external phenomena of phlegm, bile, and wind. When these three—phlegm, bile, and wind—as internal constitu-ents of the human body, are in balance, physical health is maintained. Imbalance [of these constituents] causes disease and deterioration of health. Similarly, even in the world, bal-ance [of these elements] preserves [the environment]; imbal-ance has a destructive influence. Although there may be some imbalance [in our physical health], the aspect of pristine wis-dom [nevertheless enters] the central [channel in the propor-tion appropriate to] the Wheel of Time year.
Three planetary days, together with the corresponding [two] Wheel of Time years, equals two hundred years. Each day within this period consists of sixty major clepsydra mea-sures of time; this entire period consists of 4,320,000 major clepsydra measures. In terms of the human body, 4,320,000 breaths are taken during a 200-day period. At the end of this time, some small amount of wind will have entered the cen-tral [channel] of even an ordinary individual. In the external [universe], at the end of 4,320,000 years (a period numeri-cally equivalent to the number of major clepsydra measures and breaths), all the planets will enter the vacuity [beyond our universe], completing one great [cycle of] the four eras. Then,

95

བརྩམས་རྫོགས་ལྡན་གྱི་དུས་སྐྱེ་བ་སོགས་དུས་བཞི་ཡང་དང་ཡང་དུ་འཁོར་བ་ཡིན་

ནོ། །གསུམ་པ་དེ་དག་གི་མཇུག་བསྡུ་བ་ནི། རྒྱལ་བས་མངོན་པར་ཞེན་པས་མཐའ་གཅིག་ཏུ། །གསུངས་མིན་གདུལ་བྱ་མོས་པའི་དབང་ལས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་གནས་ལུགས་མངོན་པ་ནས་བཤད་པ་སོགས་དང་མི་མཐུན་པ་ཅི་སྙམ་ན། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དེས་དོན་དམ་པར་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དངོས་པོར་གྲུབ་པ་མ་གཟིགས་པས་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལུགས་སྲོལ་འདིའོ་ཞེས་རྣམ་པར་གཞག་སྟེ་གསུངས་པ་མ་ཡིན་

གྱི་གདུལ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་ཁམས་དང་མོས་པ་དང་དབང་པོའི་བྱེ་བྲག་དམན་མཆོག་གི་ཁྱད་པར་ལས་བརྩམས་ཏེ་གསུངས་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བདེན་པ་འབའ་ཞིག་

ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་ཕྱི་ནང་གཞན་གསུམ་སྦྱོར་བའི་གནད་ཀྱིས་ལུགས་འདི་ནི་ཕུལ་

དུ་གྱུར་པར་ཟུང་ཞིག རྩ་བའི་གཉིས་པ་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་ཚད་བཤད་པ་ལ་གཉིས།མཚམས་སྦྱར། བཤད་པ་དངོས་སོ། །

beginning with the specific transits, the era of completeness again arises, and so on. This cycle of the four eras thus repeats itself again and again.

A Conclusive Summary [3]

The Victorious One did not base his teachings on the belief that a single system is the only valid one,
[But taught] in response to the interests and abilities of those he guided.

One may wonder why this description of the universe does not accord with that of phenomenology and other systems. The omniscient Victorious One did not view any aspect of either the environment or the inhabitants of our world-system as ultimately real. Therefore, his teaching is not one that, based on a belief in a single view, sets forth a particular system as the only valid one. Instead, the Buddha spoke in response to the various levels of capabilities, interests, and dispositions of those to be guided [to enlightenment].
All [the different teachings given by the Buddha] are true. However, the Wheel of Time description of time and space contains the essential element of the integration of the three levels—outer, inner, and alternative. This system should thus be considered the supreme one.

Measures of Space and Time [2]

The explanation of measures has two parts: (1) an introduc-tion, and (2) the main explanation.

96

དང་པོ་༼མཚམས་སྦྱར་༽ནི།དེ་དག་འཇལ་བྱེད་ཚད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཡང༌།།ཞེས་གླེང་བསླངས་ཏེ་དེ་ལ་གཉིས། དུས་འཁོར་གྱི་རང་ལུགས། ཞར་བྱུང་མངོན་པའི་
ལུགས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼དུས་འཁོར་གྱི་རང་ལུགས་༽ནི།ཕྲ་རབ་བརྒྱད་

ཀྱིས་ཕྲ་མོ་གཅིག་དེ་བཞིན། །སྐྲ་རྩེ་ཀེ་ཚེ་ཤིག་ནས་སོར་མོ་ནི། །ཉེར་བཞི་ཁྲུ་གང་

ཁྲུ་བཞི་གཞུ་འདོམ་སྟེ། །ཉིས་སྟོང་རྒྱང་གྲགས་དེ་བཞིས་དཔག་ཚད་འགྱུར། །དེ་ལ་སྣོད་བཅུད་དེ་དག་འཇལ་བྱེད་ཚད་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ནི། རྡུལ་ཕྲ་རབ་བརྒྱད་ཀྱིས་རྡུལ་ཕྲ་མོ་གཅིག་དང༌། དེ་བཞིན་དུ་སྐྲ་རྩེ་དང༌། ཀེ་ཚེ་དང༌། ཤིག་དང༌།
ནས་དང༌། སོར་མོ་སྟེ། བདུན་པོ་རྣམས་སྔ་མ་སྔ་མ་བརྒྱད་བརྒྱད་ཕྲེད་དུ་གནས་པ་
ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་ཞེང་ཚད་ཡིན་ལ། སོར་མོ་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་ལ་ཁྲུ་དང༌། ཁྲུ་བཞི་ལ་གཞུ་

དང༌། གཞུ་སྟོང་ཕྲག་གཉིས་ལ་རྒྱང་གྲགས་དང༌། རྒྱང་གྲགས་བཞིས་དཔག་ཚད་དུ་འགྱུར་ཏེ།

Introduction [1]

The subject is introduced in this way:

There are a variety of units for measuring space and time:

Main Explanation [2]

This section has two parts: (1) measures particular to the Wheel of Time, and (2) a supplementary discussion of mea-sures used in the system of phenomenology.

Measures Particular to the Wheel of Time [1]

Eight minute particles equals one fine particle;
A hair-tip, ketsé seed, louse, barley seed, and finger-width [are determined] in a similar manner.
Twenty-four [finger-widths equals one] cubit; four
cubits equals one bow-length;
Two thousand [bow-lengths equals one] earshot; four of those equals a league.

The following measures are used to determine the spatial di-mensions of the world and its inhabitants: Eight minute par-ticles equals one fine particle. A hair-tip, ketsé seed,54 louse, barley seed, and finger-width [are determined] in a similar manner; for all seven of these, eight of each of the previous measures, lined up side by side, equals the length of the subse-quent one. Twenty-four finger-widths equals a cubit; four cu-bits equals one bow-length; two thousand bow-lengths, one

97

དེས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་ཚད་འཇོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་༼ཞར་

བྱུང་མངོན་པའི་ལུགས་བཤད་པ་༽ལ་གཉིས། མདོར་བསྟན། རྒྱས་བཤད་དོ།

།དང་པོ་༼མདོར་བསྟན་པ་༽ནི། མངོན་པར་གཟུགས་དུས་མིང་གིས་དབྱེ་བ་
སྟེ། །ཞེས་མངོན་པ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་དུས་རྩོམ་བྱེད་དང་འཇལ་བྱེད་གཟུགས་

དང་དུས་དང་མངི་གི་མཐའི་དབྱེ་བས་བསྡུས་ཏེ་བསྟན་པས་དའེང་ཞར་བྱུང་དུ་འཆད་པར་བྱའོ། །གཉིས་པ་༼རྒྱས་བཤད་༽ལ་གསུམ། དང་པོ་གཟུགས་མཐའ་ནི། གཟུགས་མཐའ་ཕྲ་རབ་རྡུལ་བདུན་རྡུལ་ཕྲན་གཅིག །དེ་བཞིན་ལྕགས་ཆུ་རི་བོང་ལུག་དང་གླང༌། །ཉི་རྡུལ་སྲོ་མ་ཤིག་ནས་སོར་ཚིགས་སོར། །

earshot; and four earshots, one league. The league is used to measure the outer world.

Supplementary Discussion of Measurements Used in the System of Phenomenology [2]

This section has two parts: (1) preamble, and (2) an extensive explanation.

Preamble [1]

The phenomenology system presents units of form and time, and components of words.

Scholars of phenomenology describe the measures and the compositional elements of space and time in terms of units of form and time, and in terms of components of words. These are now explained as a supplementary topic.

Extensive Explanation [2]

This section has three parts: (1) the units of form, (2) the units of time, and (3) the components of words.

Units of Form [1]

Seven minute particles [equals] one fine particle;
Iron, water, rabbit, sheep, ox, and sun-ray particles
Louse egg, louse, barley seed, and finger-width are similarly determined.

98

ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་ཁྲུ་གང་དེ་བཞི་ལ། །གཞུ་འདོམ་ཞེས་གྲགས་ལྔ་བརྒྱར་རྒྱང་གྲགས་གཅིག །དགོན་པའི་ཚད་དེ་དེ་བརྒྱད་དཔག་ཚད་དོ། །དེ་ཡིས་སྟོང་གསུམ་བར་དུ་རྩོམ་ཞིང་གཞལ། །ཞེས་པ་སྟེ། གཟུགས་ཀྱི་མཐའ་རྡུལ་ཕྲ་རབ་བདུན་ལ་རྡུལ་ཕྲན་གཅིགདེ་བདུན་ལ་ལྕགས་རྡུལ་གཅིགདེ་བདུན་ལ་ཆུ་རྡུལ་གཅིགདེ་བདུན་ལ་རི་བོང་རྡུལ་གཅིགདེ་བདུན་ལ་ལུག་རྡུལ་གཅིག དེ་བདུན་ལ་གླང་རྡུལ་གཅིག དེ་བདུན་ལ་ཉི་ཟེར་གྱི་རྡུལ་གཅིགདེ་བདུན་ལ་སྲོ་མ་གཅིགདེ་བདུན་ལ་ཤིག་གཅིགདེ་བདུན་ལ་ནས་གཅིགདེ་བདུན་ལ་སོར་མོ་དབུས་མའི་ཚིགས་གཅིག་གོ །སོར་མོ་ཉི་ཤུ་རྩ་

བཞི་ལ་ཁྲུ་གང་ངོ༌། །ཁྲུ་བཞི་ལ་གཞུ་གང་སྟེ་འདོམ་གང་ངོ༌། །གཞུ་འདོམ་ལྔ་བརྒྱ་ལ་རྒྱང་གྲགས་གཅིག་སྟེ། གྲོང་ལས་དེ་སྲིད་འཕགས་པ་ལ་དགོན་པ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལས་ཉེ་བ་རྒྱང་གྲགས་ཕྱེད་ལ་བས་མཐའ་ཞེས་བྱའོ། །རྒྱང་གྲགས་བརྒྱད་ལ་དཔག་ཚད་གཅིག་སྟེ་གཞུ་འདོམ་བཞི་སྟོང་ངོ༌། །དེས་ནི་རིའི་རྒྱལ་པོ་རི་རབ་ནས་སྟོང་གསུམ་གྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བར་དུ་རྩོམ་པ་དང་གཞལ་བར་ནུས་སོ། །

Twenty-four finger-widths [equals] a cubit; four cubits, a bow-length;
Five hundred [bow-lengths], one earshot,
Or the measure to solitude; eight of those, a league.
The third-order thousand [world-system] is described and measured with these units.

These are the units of form:

Seven minute particles equals one fine particle.
Seven fine particles equals one iron particle.
Seven iron particles equals one water particle.
Seven water particles equals one rabbit particle. Seven rabbit particles equals one sheep particle.
Seven sheep particles equals one ox particle.
Seven ox particles equals one sun-ray particle.
Seven sun-ray particles equals one louse egg.
Seven louse eggs equals one louse.
Seven lice equals one barley seed.
Seven barley seeds equals the width of the middle finger. Twenty-four finger-widths equals one cubit.
Four cubits equals a bow-length.
Five hundred bow-lengths equals one earshot.
One earshot beyond a village is called solitude.
One half earshot nearer than that is called the outskirts. Eight earshots equals one league, or four thousand bow-lengths.

Using the measure of a league, one can describe and mea-sure [all form] including Meru, King of Mountains, up to the third-order thousand world-system.

99

གཉིས་པ་དུས་ཀྱི་མཐའ་ནི། སེ་གོལ་དྲུག་ཅུ་བཞིར་དབྱེའི་ཆ་གཅིག་ནི། །དུས་

མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་སྟེ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ། །དེ་ཡི་སྐད་ཅིག་དྲུག་ཅུ་ཐང་ཅིག་སྟེ། །སུམ་ཅུ་ཡུད་ཙམ་སུམ་ཅུ་ཉིན་ཞག་གཅིག །སུམ་ཅུ་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ལོ་གཅིག་གིས།

།གྲངས་ཅན་ནས་ནི་གྲངས་མེད་བར་དུ་འགྲུབ། །སྐྱེས་བུ་སྟོབས་དང་ལྡན་པས་སེ་གོལ་གཏོགས་པ་ལ་སྐད་ཅིག་མ་དྲུག་ཅུ་རྩ་བཞི་འདའ་བས་དེའི་ཆ་གཅིག་ནི་དུས་ཀྱི་

མཐའི་སྐད་ཅིག་མ་སྟེ་ཁ་ཅིག་དྲུག་ཅུར་ཡང་འདོད་དོ། །སྐད་ཅིག་མ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ལ་
དེའི་སྐད་ཅིག དེའི་སྐད་ཅིག་མ་དྲུག་ཅུ་ལ་ཐང་ཅིགཞག་གཅིག་ལ་ཐང་ཅིག་དགུ་
བརྒྱ་ཡོད་པས་ཞག་གི་དགུ་བརྒྱའི་ཆའོ། །ཐང་ཅིག་སུམ་ཅུ་ལ་ཡུད་ཙམ། ཡུད་ཙམ་སུམ་ཅུ་ལ་ཉིན་ཞག་གཅིགཉིན་ཞག་སུམ་ཅུ་ལ་ཟླ་བ་གཅིགཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་ནི་ལོ་གཅིག་སྟེ། འདི་དག་གླིང་བཞི་གླིང་ཕྲན་བརྒྱད་དེ་བཅུ་གཉིས་སུ་རིམ་པས་
འཁོར་བ་ནི་ཕྱི་ནང་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་དང༌། རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་བྱེད་པ་སྟེ། ཁྱིམ་བཅུ་གཉིས་ཞེས་བྱ་བའི་རིམ་པར་ཡང་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བུའི་གྲངས་གནས་ལ་མཁས་པས་དུས་དང་སྐྱེ་དགུ་རྣམས་ཀྱི་ཚེ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱ་སྟོང་ཁྲི་འབུམ་སོགས་གྲངས་ཅན་ནས། གྲངས་ཀྱི་གནས་དྲུག་ཅུ་བརྒལ་བའི་གྲངས་མེད་པའི་བར་དུ་གཞལ་བའི་རིགས་པ་འགྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །

Units of Time [2]

One sixty-fourth of a finger-snap
Is the smallest unit of time. One hundred and twenty [of these units]
Equals an instant. Sixty instants [equals] one moment. Thirty [moments equals] a period; thirty periods, a
solar day;
Thirty solar days, a month; and twelve months, a year. Based on these units, the measurable and the immeasurable are calculated.

Sixty-four (or sixty, according to some) brief instants elapse during the snap of the fingers of a healthy individual. A single of these brief instants is the smallest unit of time. One hundred and twenty of these units equals one instant. Sixty instants equals one moment. Since there are nine hundred moments in a day, this is one nine-hundredth of a day. Thirty moments equals one period; thirty periods, one solar day; thirty solar days, one month; and twelve months, one year.
Time gradually elapses in the twelve continents (the four great and the eight smaller) as the function of the inner and outer aspects of the twelve experiential elements and of the twelve links of interdependent origination. The so-called twelve houses also move in stages.
Proficient [use of these units of measurement] permits calculation of time periods, lifespans of individuals, etc., of measurable durations (measured in hundreds, thousands, ten thousands, hundred thousands, and so on) and of that which is [considered to be] immeasurable (i.e., beyond ten to the sixtieth power).

གསུམ་པ་མིང་མཐའ་ནི།མིང་མཐའ་ཡི་གེ་སིལ་བུ་འདུས་པ་ལས། །མིང་འབྱུང་དེ་ལས་ཚིག་གི་ཕྲེང་བ་སྟེ། །བརྟགས་ན་རེག་ལ་མ་འབྱར་རྫུན་པའོ། །མིང་གི་མཐའ་ནི་ཡི་གེ་སིལ་བུ་བ་དབྱངས་ཨ་དང་གསལ་བྱེད་ཀ་ལ་སོགས་པ་ཡིན་ཅིང༌།

དེ་དག་གཉིས་སམ་གསུམ་ལ་སོགས་འདུས་པ་ལས་མིང་འབྱུང་སྟེ། དཔེར་ན། དྷ་

དང་ཨཱི་འདུས་པ་དྷཱིཿཿ�བློ་གྲོས་ཞེས་པའམ། གསལ་བྱེད་གསུམ་དང་དབྱངས་གཉིས་འདུས་པས། བུདྡྷ་སངས་རྒྱས་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། མིང་མང་དུ་འདུས་པ་དེ་ལས་ཚིག་གི་ཕྲེང་བ་འབྱུང་སྟེ། ན་མོ་བུདྡྷཡ། སངས་རྒྱས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ། དེའང་ཡི་གེ་ནི་མིང་གི་རྩོམ་གཞི་ཡིན་པས་དོན་མི་སྟོན་ལ། མིང་གིས་དོན་དང༌། ཚིག་གིས་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་སྟོན་ཅིང༌། དེ་དག་ཀྱང་ལེགས་པར་བརྟགས་ན་མང་པོའམ་ཉུང་ངུ་ཇི་ལྟར་འདུས་ཀྱང་དེའི་རང་བཞིན་རེག་ལ་མ་འབྱར་བ་ཡི་གེ་

སིལ་བུ་མ་འདྲེས་པར་གནས་ཏེ། ཐག་པ་རགས་པའི་དུས་ན་སྤུ་ཉག་མ་རེ་རེར་

གནས་པ་དང༌། རྔ་མའི་ཆུན་པོ་ཉིད་དུ་སྣང་བ་ན་ཉག་མ་རེ་རེ་བ་དང༌། ནེའུ་གསིང་དུ་སྣང་བ་ན་རྩྭ་ཉག་རེ་རེར་སྣང་བ་བཞིན་བདེན་དངོས་སུ་མ་གྲུབ་པ་ཆུ་ཟླ་དང་མིག་
ཡོར་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་སྣང་དུས་ཉིད་ནས་རྫུན་པའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའོ། །དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ལུགས་དམིགས་སུ་བསལ་བ་དང་འཇལ་བྱེད་ཚད་བརྗོད་པ་

སྐབས་གསུམ་པའི་འགྲེལ་པའོ།། །།

Components of Words [3]

Individual letters are the components of words.
[Groups of words] form sentences.
If examined, [words] do not capture [the essence, but are]deceptive.

The [Sanskrit] vowel a and the consonant ka are examples of individual letters. A combination of two, three, or more of these letters forms a word. For example, the combination of dha and i is dhi, meaning intelligence, and the combination of three consonants [b, d, and dh] and two vowels is [the name] Buddha. A group of several words forms a sentence, namo buddhāya (“Homage to Buddha”), for example. Since a letter is the basic constituent of a word, a letter in itself does not convey meaning. A word conveys [the meaning of an] object; a term, the particularities of an object.
Upon closer examination, however, a group of words, whether many or few, does not capture the essence [of what is intended to be expressed by it]. It is simply a collection of individual letters. [To use some analogies,] what appears to be a coarse rope is [just] its strands; what appears to be a camel-hair tassel [is just its] individual filaments; and what appears to be a meadow [is just] individual blades of grass. Similarly, [words] are without any true objective status: they are like the reflection of the moon on water, or a mirage, which from the moment of their appearance have a deceptive nature.

101

དང་པོ།

གདུལ་ཞིང་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རིམ་པར་ཕྱེ་བ།
༤ འཁོར་བ་འགྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་རྐྱེན་བསྟན་པའི་སྐབས།

སྐབས་བཞི་པ་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་བཤད་པ་ལ་གཉིས། མཚམས་སྦྱར་བ་དང༌། བཤད་པ་དངོས་སོ། །དང་པོ་༼མཚམས་སྦྱར་བ་༽ནི། འཇིག་རྟེན་གང་གི་རྒྱུ་
ལས་བྱུང་ཞེ་ན། །ཞེས་གླེང་བསླང་བས་མཚམས་སྦྱར་ནས་དངོས་ལ་གཉིས།ཕྱི་རོལ་པའི་ལུགས་དགག་པ། རང་ལུགས་གཞག་པའོ། །དང་པོ་༼ཕྱི་རོལ་པའི་

ལུགས་དགག་པ་༽ནི།དབང་ཕྱུག་དྲང་སྲོང་བདག་དང་ངོ་བོ་ཉིད། །བྱུང་ཞེས་ཕྱི་
རོལ་པ་རྣམས་ལོག་པར་སྨྲ།།

The fourth chapter, an explanation of the conditions that cre-ate worlds and their inhabitants, has two parts: (1) the con-text, and (2) the main explanation.

Context [1]

What causes create the world?

These introductory words set the context for the main discussion.

Main Explanation [2]

The main explanation has two parts: (1) refuting non-Bud-dhist theories of creation, and (2) setting forth the Buddhist theories.

Refuting Non-Buddhist Theories of Creation [1]

The erroneous theories of the non-Buddhists claim that [the world]
Was created by Īśvara or the sage, or that it arose from the self or naturally.

Book 1
Myriad Worlds

Part IV

The Causes of Cyclic Life

102

དབང་ཕྱུག་པ་དག་གི་གཞུང་ལས། དབང་ཕྱུག་རྫ་མཁན་དང་འདྲ་སྣ་ཚོགས་འདི་

སྤྲུལ་བྱེད་པོར་མ་གྲུབ་ན། །ས་གཞི་འདི་མི་འགྲུབ་ཅིང་རི་རབ་འདི་མིན་རྒྱ་མཚོའང་མ་ཡིན་ཏེ། །ཉི་ཟླ་སྐར་ལྡན་བཀོད་པ་འདི་དག་མིག་ཡུལ་དུ་ནི་མི་འགྱུར་ལ། །ཡོད་པའི་ཕྱིར་ན་དབང་ཕྱུག་འགྲོ་བའི་བྱེད་པོ་ཡིན་ཞེས་ཁ་ཅིག་སྨྲ། །ཞེས་སྣོད་དང་
བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་འདི་དག་དབང་ཕྱུག་རྫ་མཁན་ལྟ་བུས་བྱས་པར་འདོད་པ་དང༌། གཞན་ཡང་རིག་བྱེད་ཀྱི་མཐའ་གསང་བར་སྨྲ་བ་དག་གིས་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འོག་ན་སྐྱེས་བུ་དྲང་སྲོང་ཆེན་པོ་ཉི་མའི་མདོག་ཅེས་བྱ་བ་ཡོད་དེ། དེས་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་བྱས་སོ་ཞེས་ཟེར་བ་དང༌། ཁ་ཅིག་གིས་བདག་གམ་གཙོ་བོ་ལས་ཐམས་

ཅད་བྱུང་བར་འདོད་པ་དང༌། ཆད་པར་སྨྲ་བ་རྣམས་སྣོད་བཅུད་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་མེད་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བར་འདོད་དེ། འདི་སྐད་དུ། བཟང་མོ་མང་ཐོས་གང་སྨྲ་བ། །སླུ་བྱེད་སྤྱང་ཀིའི་རྗེས་དང་མཚུངས། །པད་མོའི་གེ་སར་སུ་ཡིས་བྱས། །རྨ་བྱའི་

རི་མོ་སུ་ཡིས་བྲིས། །ཚེར་མ་རྣོན་པོ་སུ་ཡིས་བརྡར། །ཐམས་ཅད་རྒྱུ་མེད་ངོ་བོས་བྱུང༌། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཕྱི་རོལ་རྟག་ཆད་དུ་སྨྲ་བའི་མུ་སྟེགས་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་མུན་པའི་བློས་རྣམ་པར་བརྟགས་ཏེ་ལོག་པར་སྨྲ་བའི་ཚུལ་མང་པོ་རྣམས་ནི་

The scriptures of the believers in Īśvara1 state:

If Īśvara, like a potter [who makes his pots], had not created the manifold world,
The earth would not exist, Mt. Meru would not be, and there would be no ocean.
This array of sun, moon, and stars would not be an object of sight.
Since they do exist, some say, “Īśvara is the creator of
life.”

This expresses the belief that Īśvara, like a potter, created these worlds where beings live. On the other hand, the Secre-tists who adhere to the finality of the Vedas,2 contend that below all the worlds lives an individual—a great sage called Color of the Sun—who is the creator of the worlds. Others assert that everything arose from the self3 or [non-manifest] principal.4 Nihilists5 claim that all worlds and beings have arisen naturally, without [depending on] causes. This is ex-pressed in such words as these:

Good lady, what learned [people] say
Is misleading like the tracks of a wolf.
Who created the pollen-bed of a lotus?
Who designed the patterns on the peacock’s [feathers]? Who sharpened the tip of the thorn?
Everything arose naturally, without causes.

There are many erroneous theories [concerning the origin of the world] such as these, fabricated by the confused intellects of non-Buddhist sectarians who are proponents of nihilism or

103

དམུས་ལོང་གིས་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་དབྱིབས་ལ་དཔྱད་པ་བཞིན་དོན་ལ་མི་རེག་སྟེ་རྣམ་

པར་འཁྱམས་པའོ། །གཉིས་པ་༼རང་ལུགས་གཞག་པ་༽ལ་གསུམ། རྒྱུ་སྤྱིར་བསྟན་པ། སྣོད་ཀྱི་རྒྱུ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ། ཐུན་མོང་གི་འགྲུབ་བྱེད་བསྟན་པའོ།
།དེའི་དང་པོ་༼རྒྱུ་སྤྱིར་བསྟན་པ་༽ལ་གཉིས། ལས་ལས་གྲུབ་ཚུལ། དེའི་རྟེན་

བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼ལས་ལས་གྲུབ་ཚུལ་༽ནི། མདོ་ལས་ཕྲ་རྒྱས་དང་བཅས་སྣ་ཚོགས་པའི། །ལས་ལས་སྣོད་བཅུད་འཇིག་རྟེན་སྐྱེས་པར་གསུངས། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བསྟན་པ་དམ་པའི་ཚུལ་གྱི་མདོ་སྡེ་རྣམས་ལས་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དེ་དག་སུས་བྱས་ཤེ་ན། དབང་ཕྱུག་སོགས་བྱེད་པ་པོ་སུས་ཀྱང་བློ་སྔོན་དུ་བཏང་ནས་བྱས་པ་མེད་དེ། ལས་ལས་འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོགས་སྐྱེས།།

eternalism. [Those who follow] these theories, like blind per-sons trying to determine the topography of a land, do not reach correct conclusions, but stray far from the truth.

Setting Forth the Buddhist Systems [2]

This section has three parts: (1) a general presentation of the causes [that create cyclic life], (2) a detailed explanation of the causes that create the environment, and (3) a presentation of the general process of creation.

The Causes of Cyclic Life [1]

This section has two parts: (1) creation caused by actions, and
(2) the factor ensuring actions’ results.

Creation Caused by Actions [1]

It is taught in the scriptures that worlds and beings
Are created by various actions influenced by subtle
and proliferating [emotions].

Who created worlds and beings? The scriptures of the excel-lent teachings of the Transcendent One state that they were not created intentionally by Īśvara or by any other creator. [Vasubandhu’s Treasury of Phenomenology] states:

The various worlds were produced by evolutionary
actions.

104

ཞེས་པ་ལྟར་ཕྲ་རྒྱས་སམ་ཉོན་མོངས་པ་དང་བཅས་པའི་ལས་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་

མོང་མ་ཡིན་པ་ལས་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་པར་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་༼དེའི་རྟེན་བཤད་པ་༽ནི།ལས་ཀྱི་རྟེན་ནི་ཐོབ་པ་ཆུད་མི་ཟ། །ཡིད་

ཤེས་རྒྱུན་དང་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས། །གང་ཟག་ཙམ་དང་འོད་གསལ་སོགས་སུ་བཤད། །ལས་རྣམས་ནི་བྱས་མ་ཐག་ཏུ་འགགས་ཀྱང་དེ་ཉིད་བསྐལ་པ་བརྒྱར་ཡང་ཆུད་མི་ཟོས་པར་འབྲས་བུ་འབྱིན་པ་དེའི་ཚེ། རྒྱུ་དང་འབྲས་བུར་འབྲེལ་བའི་
ལས་འབྲས་ཆུད་མི་འཛའ་བའི་རྟེན་དེ་གང་ཡིན་ཞེས་དཔྱོད་པ་ན། གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་ཁ་ཅིག་གིས་ཐོབ་པའམ་ལྡན་པ་དང༌། ཁ་ཅིག་གིས་ཆོས་གཞན་ཆུད་མི་ཟ་བ་ཞིག་གོ་ཞེས་དང༌། དེ་གཉིས་ཀྱང་བྱེ་སྨྲའི་ནང་ཚན་ཁ་ཅིག་གིས་རྫས་ཡོད་དང་གཞན་དག་བཏགས་ཡོད་ལ་འདོད་པ་དང༌། སེམས་ཙམ་པས་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་སྟེང་དུ་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་བསྒོས་པ་ལས་རྣམ་པར་སྨིན་པ་མྱོང་བས་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་ཞེས་དང༌། ཀུན་གཞི་ཁས་མི་ལེན་པར་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག་ཏུ་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུན་བཏགས་པ་བ་ལ་འདོད་པ་དང༌། དབུ་མ་པ་འགའ་ཞིག་གིས་

Thus, the Buddha taught that all worlds and living beings were created by collective and personal evolutionary actions influenced by subtle and proliferating obscuring emotions.

The Factor Ensuring Actions’ Results [2]

The factor ensuring actions’ results is said to be acquired or inevitable,
The stream of mental consciousness, the fundamental consciousness,
The mere individual, clear light, and so forth.

Although an act ceases as soon as it has been done, it will inevitably produce its effect, even after a hundred eons have passed. What is the factor that makes inevitable the causal process through which cause and result are connected? Some philosophers who have examined this subject assert that the supporting factor is something acquired or possessed. Others maintain that it is an inevitable phenomenon separate [from the cause or its result]. In either case, some sub-schools of the Analysts maintain that this supporting factor is substan-tially existent while others [maintain that it is] designatively existent. The Idealists assert that fundamental consciousness functions [as the support] upon which the instincts of evo-lutionary actions are imprinted, after which one experiences their ripening.
Those who postulate the six groups of consciousness6 but not a fundamental consciousness state that [the support] is the continuum of mental consciousness, [itself only] a des-ignation. Some Centrists assert that the supporting factor is designatively existent, [being the] designation of mere “I” or

105

ང་ཙམ་དང་གང་ཟག་ཙམ་དུ་བཏགས་པའི་བཏགས་ཡོད་ལ་འདོད་པ་སོགས་ཇི་སྙེད་ཅིག་ཡོད་མོད། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཕྱོགས་རེ་མཐོང་བ་ལ་སྒྲོ་བཏགས་པར་

ཟད་པས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་མིན་ཀྱང་རེ་ཞིག་དགག་སྒྲུབ་བཞག་གོ། །སྔགས་ཀྱི་ཚུལ་ལས། ལས་གསོག་པ་པོ་འོད་གསལ་བ་མ་དག་པའི་ཁམས་དྲུག་དང་ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་མི་ཤིགས་པ་ཕྲ་བའི་བདག་གམ་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་གང་ཟག་དེ་ཉིད་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ལས་ཀྱི་རྟེན་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཞེད་དོ། །ལས་དེ་ལ་ཡང་སྣང་འགྱུར་ཐུན་མོང་བ་དང་མྱོང་འགྱུར་ཐུན་མོང་མིན་པ་གཉིས་ཀྱི་དང་པོ་ལས་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང༌། ཕྱི་མ་ལས་བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་འགྲུབ་ལ། རྣལ་འབྱོར་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་
དུ་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་དུ་བཞག་པའི་སྐབས་སུ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཕྱི། བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ནང༌། སྣོད་བཅུད་གཉིས་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཡེ་ཤེས་དེ་གཉིས་དང་ཆོས་མཐུན་པ་ལ་གཞན་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཕྱི་ནང་གཉིས་ལ་ཁྱབ་བྱ་དང་གཞན་དབང་ལ་ཁྱབ་བྱེད་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཞེས་བྱ་བར་རྣམ་པར་གཞག་གོ། །སོགས་ཁོངས་ནས་གཞན་ཡང་འཕགས་བོད་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་བཤད་སྲོལ་སྐབས་འདིར་རགས་ཞིབ་

མང་དུ་འབྱུང་ངོ༌། །གཉིས་པ་སྣོད་ཀྱི་རྒྱུ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལ་གཉིས།བྱེ་སྨྲའི་
ལུགས། དུས་འཁོར་སོགས་ཀྱི་དགོངས་པའོ། །

mere “person.” However many similar philosophical views on this subject there are, all are simply reifications based on par-tial understanding; they do not reflect the truth. At this point, however, we will not refute or confirm any of these theses. The Mantra perspective can be expressed in this way:

A subtle, indestructible individual, the great self or per-son, who is radiant awareness co-existent with the six impure elements, is in every way the basis for the accu-mulation of actions.

There are two [kinds] of evolutionary action: that which re-sults in shared perception and that which produces personal experience. The former creates the environmental world, and the latter, the inhabitants, sentient beings. The highest yoga tantra, when defining ground, path, and fruition, calls the en-vironmental world “outer,” the inhabiting beings “inner,” and the ground for the manifestation of both environment and inhabitants—pristine wisdom which accords in quality with those two—“alternative.” Both outer [environment] and in-ner [beings] are the pervaded elements; the alternative (pris-tine wisdom) is the pervading factor. Together, these are des-ignated as the world-system. “And so forth” [in the root text] indicates that many different explanations of this subject, both general and detailed, have been expounded by Indian and Ti-betan scholars.

The Causes of the Environment [2]

This section has two parts: (1) the perspective of the Analysts and (2) the perspective of the Wheel of Time and other tantras.

106

དང་པོ་༼བྱེ་སྨྲའི་ལུགས་༽ནི།བྱེ་མདོས་འཇིག་རྩེའི་རླུང་ངམ་ཁམས་གཞན་
ནས། །ས་བོན་རྣམ་ལྔ་ཁྱེར་ལས་སྣོད་གྲུབ་སྟེ། །རྒྱུན་རྣམས་མི་འགྱེས་སྤྱི་
མཐུན་ལས་ཀྱིས་བསྡུས། །གཟུགས་དུས་རིང་གནས་བྱིས་བློའི་འཁྲུལ་སྣང་སྟེ། །འཕགས་པས་རྡུལ་དང་སྐད་ཅིག་འགག་མཁྱེན་གསུངས། །དེའང་ལས་རྒྱུར་སྨྲ་བ་གཞིར་བྱས། ཉན་ཐོས་བྱེ་མདོའི་གྲུབ་མཐའ་པ་དག་གིས། བསྐལ་པ་

ཆགས་པའི་ཚེ་འདོད་སྤྱོད་ཀྱི་རླུང་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་རྒྱུ་ནི་སྔར་འཇིག་པའི་ཚེ་རྩེ་
མོའི་གཟུགས་སྤྱོད་ཀྱི་རླུང་མ་ཞིག་པ་དེ་ཡིན་ཅིང་དེ་ལ་ལས་ལས་སྐྱེས་པའི་འབྲས་བུ་རགས་པ་སྣ་ཚོགས་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པར་བཤད་པ་དང༌། ཡངས་སྟོན་པའི་མདོ་ལས། རླུང་གིས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཞན་དག་ནས་ས་བོན་དག་ཁྱེར་ཏེ་

འོང་ངོ༌། །ཞེས་འབྱུང་བས། རྩ་བའི་ས་བོན། འབྱེད་པའི་ས་བོན། ས་བོན་གྱི་ས་བོན། རྩེ་མོའི་ས་བོན། སྡོང་པོའི་ས་བོན་ཏེ་རྣམ་པ་ལྔ་ལས་སྣོད་གྲུབ་ཅིང༌། དེའང་རྡུལ་ཕྲན་ཆ་མེད་སིལ་བུ་དུ་མ་འདུས་པ་ལས་རགས་པ་བརྩམས་ཤིང་

The Perspective of the Analysts [1]

The Analysts and Traditionists state that the environment is created from the wind at the peak [of existence]
which remains from the time of destruction,
Or from five types of seeds carried from other worlds.
The stream [of phenomena] is undispersed and coheres through [the effect] of concordant actions.
Lasting form and time are deceptive impressions within naive minds;
It is taught that the exalted ones comprehend the cessation of particles and moments.

The Analyst and Traditionist Proclaimers, in addition to as-serting that evolutionary actions cause the formation of the world, maintain that the cause of the first moment of the wind that creates the desire realm at [the outset] of the age of for-mation is the form realm wind located at the peak [of exis-tence]. This wind is not destroyed during the previous age of destruction and has the power to [initiate] the production of various coarse results caused by [previous] actions. Moreover, a discourse of the Buddha states:

Winds come carrying seeds from other world-systems.

Based on that source, the environment is [said to be] created from five types of seeds: the seed of the root, the seed which opens, the seed of the seed, the seed of the tip, and the seed of the stalk.
To explain, the coarse world forms when many scattered, indivisible, subtle particles converge. The stream of phenom-

107

ད་ལྟ་གནས་པ་ལྟར་སྣང་བའི་རྒྱུན་རྣམས་རླུང་དྲག་པོ་ལ་སོགས་པས་མི་འགྱེས་པར་གནས་པ་ནི་སེམས་ཅན་སྤྱི་མཐུན་གྱི་ལས་ཀྱིས་བསྡུས་པ་ཡིན་ཅིང༌། རྡུལ་ཕྲན་དུ་མ་ལས་རི་ལ་སོགས་པའི་གཟུགས་དང༌། སྐད་ཅིག་མ་མཐུད་པས་ལོ་ལ་སོགས་

པ་རིང་དུ་སྣང་བ་བྱིས་པའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱི་བློ་རགས་པའི་འཁྲུལ་པ་ལ་སྣང་བ་ཡིན་ནོ། །འཕགས་པ་རྣམས་ལ་རྡུལ་ཕྲན་དང་སྐད་ཅིག་འགག་པར་མཁྱེན་ཏེ། བཙུན་པ་དཔལ་ལེགས་ཀྱི་རྡུལ་བདུན་ཅུ་པ་ལས། ལག་མཐིལ་སྤུ་ཉག་གཅིག་འདུག་པ། །མི་རྣམས་ཀྱིས་ནི་མི་རྟོགས་ལ། །དེ་ཉིད་མིག་ཏུ་སོང་ན་ནི། །མི་བདེ་བ་དག་

སྐྱེད་པ་ལྟར། །བྱིས་པ་ལག་མཐིལ་འདྲ་བ་ཡིས། །འདུ་བྱེད་རྡུལ་དུ་མི་རྟོགས་སོ། །འཕགས་པ་མིག་དང་འདྲ་བ་རྣམས། །དེ་ཡིས་ཡིད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་འབྱུང༌། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་༼དུས་འཁོར་སོགས་ཀྱི་དགོངས་པ་༽ནི། སེམས་

ནི་བྱེད་པོ་རྡུལ་ཕྲན་བརྟན་གཡོའི་རླུང༌། །ལས་དང་བྱེད་པས་འགྲུབ་པ་ཕལ་ཆེར་
མཐུན། །འདིར་རྟོགས་སླ་བའི་ཕྱིར་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ་དང་

སྦྱར་ཏེ་ཞིབ་མོར་བཤད་ན། དཔེར་ན་རྫ་མཁན་གྱིས་བུམ་པ་བྱེད་པ་ན། བུམ་པ་བྱ་

བ།

ena, which gives the impression of lasting [over a period of time], remains undispersed by violent winds or other agents and coheres due to the effect of the concordant evolutionary actions of sentient beings. Lasting appearances—forms such as mountains [composed of] many subtle particles, and years [composed of] a sequence of moments—are gross deceptive impressions in the minds of the naive. However, the exalted ones are aware of the impermanence of moments and of subtle particles. As Tsunpa Pel Leg’s Seventy Particles7 states:

A single hair in the palm of a hand
Is not felt by anyone,
But if it enters the eye,
It causes great discomfort.
The naive, who are like the palm of the hand,
Do not understand conditioned phenomena as [a collection of] particles;
But the exalted, who are like the eye,
Understand this and develop disengagement.

The Perspective of the Tantra of the Wheel of Time [2]

Most agree that in the formation [of the world] the
mind is the agent, subtle particles and the moving
and stationary winds are the objects acted upon,
And the [winds’ motions] are the means of creation.

In order that the perspective of the Tantra of the Wheel of Time may be easily understood, we will explain it in detail employing the format of act, agent, and object acted upon. In the example of a potter who makes a pot, the [creation of the]

108

རྫ་མཁན་བྱེད་པ་པོ། འཇིམ་པ་ལས། སྲད་བུ་དང་འཁོར་ལོ་སོགས་སྐྱེད་པའི་ངོ་བོ་
ཉིད་ནི་བྱེད་པ་སྟེ་བྱ་བྱེད་རྫས་གཞན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དངོས་པོའི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་སྟེང་ནས་
གཞག་པའི་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་མཚན་ཉིད་པ་དང༌། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་ཀྱིས་སྔོན་པོར་རྟོག་པ་ན། སྔོན་པོར་རྟོག་པ་བྱ་བ། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་བྱེད་པ་པོ། སྔོན་པོ་ལས། སྔོན་པོའི་རྣམ་པ་བྱེད་པ་སྟེ་བྱ་བྱེད་རྫས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཤེས་པས་ཡུལ་

རྟོགས་པ་ལ་བཞག་པའི་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་བཏགས་པ་བ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས།

སྔ་མ་ཉིད་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཆགས་ཚུལ་ལ་སྦྱར་བྱ་ཡིན་པས་དེའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ།
ཐོག་མར་རྫ་མཁན་དང་འདྲ་བའི་བྱེད་པ་པོ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དབུ་མ་འཇུག་པ་ལས། སེམས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་སེམས་ཅན་འཇིག་རྟེན་དང༌། །སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཤིན་ཏུ་སྣ་

ཚོགས་འགོད། །འགྲོ་བ་མ་ལུས་ལས་ལས་སྐྱེས་པར་གསུངས། །སེམས་སྤངས་ནས་ནི་ལས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤྱིར་སེམས་ཅན་དང༌། བྱེ་བྲག་ཏུ་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དེ་ཉིད་དུ་སྐྱེ་བ་སོགས་ཀྱི་ལས་མཐུན་པར་བསགས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་སེམས་དང༌།

pot is the act, the potter is the agent, and the clay is the object acted upon. The production process involving the belt, wheel, etc., is the means of creation. Since the act [the creation of the pot] and agent [the potter] are different in substance, the three-fold [format] of act, agent, and object acted upon, pos-ited in relation to the cause and effect of material objects, is a valid one.
[As a second example,] when sense consciousness under-stands a blue appearance as blue, the understanding of blue as blue is the act. Sense consciousness to which blue appears is the agent. Blue is the object acted upon. The blue aspect [appearing] is the means in the process [of understanding blue]. In relation to consciousness understanding an object, the act and the agent are identical in substance. Therefore, [in this case,] the threefold [format] of act, agent, and object acted upon is a nominal one.
Of these two [examples], the former will be used here to explain how the physical world is formed. First, what is the agent that corresponds to the potter? Candrakīrti’s8 Introduc-tion to the Central Way9 states:

The mind itself creates living beings
And the great variety of worlds where they live.
It is also taught that all forms of life are produced from evolutionary actions;
But without the mind, there would be no action.

Thus, generally speaking [the agent that creates the world] is the minds of beings in general and in particular the minds of those beings who have performed concordant actions (such as those that impel them to be born in the same world-system).

109

དེའང་གཙོ་བོར་དེ་དག་གི་འོད་གསལ་བའི་སེམས་ཉིད་དོ། །སྲད་བུ་སོགས་དང་

མཚུངས་པའི་བྱེད་པ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། འོད་གསལ་བའི་སེམས་དེ་ཁུ་རྡུལ་རླུང་གསུམ་དང་འགྲོགས་པ་ལས་སྣང་བ་གསུམ་འཆར་ཞིང༌། དེ་ལས་རང་བཞིན་

བརྒྱད་ཅུའི་རྟོག་པ་སྐྱེ། དེས་དགེ་མི་དགེའི་ལས་བསགས་པའི་བག་ཆགས་སེམས་

ལ་བསྒོས་པ་ཡུལ་དུ་སྨིན་པར་ཉེ་བ་ན། སེམས་ཅན་དེ་རྣམས་ཀྱི་ལས་སྣང་ཙམ་པ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་གྱི་རླུང་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཞན་ཞིག་ཡོངས་སུ་བཏང་ནས། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་གཞན་དག་ཆགས་པའི་ཆེད་དུ་འཁྱམས་ཤིང་སྔོན་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྟོང་པའི་ནམ་མཁར་འགྲོ་བ་དེའོ། །དཔེར་ན་སྐྱེས་བུའི་སྲོག་
གི་རླུང་གིས་ཤི་བའི་ལུས་བཏང་ནས་འཁྱམ་པར་བྱེད་ཅིང༌། ལུས་གཞན་ལེན་པའི་ཆེད་དུ་མངལ་གྱི་སྒོར་འཇུག་པ་དེ་ཉིད་སྐྱེས་བུའི་ལུས་འགྲུབ་པའི་བྱེད་པོར་འཇོག་པ་བཞིན་ནོ། །འཇིམ་པ་ལྟ་བུའི་ལས་གང་ཡིན་ཞེ་ན། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་

སྟོངས་པའི་གོ་སྐབས་དེ་ཉིད་ན་རྡུལ་ཕྲན་སིལ་བུར་གནས་པ་ཉི་ཚེ་བའི་མིག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་མི་སྣང་ཞིང་རྣལ་འབྱོར་པའི་མིག་ལ་སྣང་བ་དང༌། དེའི་རྟེན་རྣམ་པར་ཤེས་

པའི་ཆོས་ཅན་གྱི་རླུང་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་སྐྱེས་བུའི་ལུས་འཆགས་པ་ན་
ཕ་མའི་ཁུ་ཁྲག་རླུང་བཅུ་དང་བཅས་པ་ནང་གི་ཆོས་དེའི་ལས་སུ་གཞག་པ་བཞིན་ནོ།

།སིལ་བུར་གནས་པའི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་དེ་དག་སེམས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཀྱི་སྣང་བ་ཙམ་ལས་དབང་པོའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་མི་འགྱུར་

Principally, [the agent] is the radiant awareness nature of the mind of each being.
What is the means of creation that corresponds to [the pro-duction process employing] the [potter’s] belt and so forth? The means of creation is described in the following way: from the mind’s radiant awareness which is accompanied by the three [factors] of semen, blood, and energy-winds, the three inner lights10 dawn. Following that, the eighty instinctive conceptions arise. These conceptions activate the instincts (that were created by previous virtuous and non-virtuous actions and that are imprinted on the mind) so that they approach the stage in which the form [of the world] manifests [as their result]. At this point, energy-winds that have a similarity with consciousness—which are only mani-festations of the [instincts created by the] actions of beings— depart from one world-system and wander in order to form another world-system, moving into the space left empty after the dissolution of the previous world-system. The motions of these energy-winds are the means of creation [of the world]. This is analogous to the movement of a person’s vital energy-wind which departs from the corpse after death and wanders until entering a womb in order to be reborn; the movement of this energy-wind is considered to be the means of creation of the body of a person.
What are the elements acted upon, corresponding to the clay? [These are twofold]: [First are] the subtle particles that remain scattered during the period when the world-system has been emptied [of manifest form]. These particles are not perceived by the limited eye [consciousness of an ordinary person] but appear to the eye [consciousness] of a yogi.11 [Second are] the supports for these particles, the energy-

110

བས་སྟོངས་པ་ཞེས་མིང་དུ་གདགས་སོ། །འདིར་ལས་ཀྱི་རླུང་འཇིག་རྟེན་གྱི་
ཁམས་གཅིག་ཞིག་པ་ན་གཞན་འཆགས་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་འཁྱམས་པ་དང༌།

གང་ཞིག་ས་དེ་ཉིད་དུ་སྡོད་ཀྱི་གཞན་དུ་མི་འགྲོ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་བརྟན་གཡོའི་

རླུང་གཉིས་པོ་དེ་ལ་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཆོས་ཅན་ཞེས་བརྗོད་དོ། །དེ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་སྐད་དུ་བརྗོད་པ་མིན་པར་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་

ཆོས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་དེར་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་ཁུ་བ་དང་ཁྲག་དག་ལ་ཟླ་

བ་དང་ཉི་མའི་ཆོས་ཅན་དུ་རྣམ་པར་འཇོག་པ་བཞིན་ནོ། །རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཆོས་ཇི་འདྲ་ཞིག་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཞེ་ན། རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ཀྱང་སྣང་བའི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་འོད་སྣ་ཚོགས་པ་དང་ལྡན་པ་བཞིན་དུ། ལས་ཀྱི་རླུང་གཉིས་པོ་འདི་ཡང་རང་ཉིད་ནམ་མཁའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་དུ་ཟིན་ཀྱང་དབང་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན་པ་རྣལ་འབྱོར་གྱི་མིག་གིས་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་འོད་དྲུག་དང་
བཅས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །དེ་ལྟར་དེའི་འོད་ལྗང་གུ་
དང་སྔོན་པོ་དང་ནག་པོ་སྟེ་གསུམ་གཙོ་བོར་གྱུར་ཅིང༌། གཞན་ཕལ་པར་གྱུར་པ་
ལས་སྲོག་ལ་སོགས་པའི་རླུང་བཅུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ལ། རླུང་བཅུ་པོ་དེ་དག་ཀྱང་བྱ་བའི་དབྱེ་བས་འཛིན་པར་བྱེད་པ་དང༌། སྲུབ་པར་བྱེད་པ་དང༌། དབྱིབས་སུ་བྱེད་པའི་རླུང་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་གཞག་གོ། །

winds that have a similarity with consciousness. These two elements are analogous to the internal phenomena acted upon during the fetal development of the human body—the semen and blood of the parents, and the ten energy-winds. The very subtle particles that remain scattered [after the destruction of a world-system] are termed emptied since they are merely a manifestation of mental instincts and not the object of sense perception.
Two action energy-winds, one mobile and one stationary, are referred to as “having a similarity with consciousness”: one energy-wind wanders in order to create a new world when a previous world-system has been destroyed; the other energy-wind remains stationary and does not move elsewhere. They are said to have a similarity with consciousness not because they are of the nature of consciousness but because they dis-play an attribute in common with consciousness, just as semen and blood are said to have attributes in common with the moon and sun.
What similarity do these energy-winds have with con-sciousness? Consciousness itself lacks color and shape, but due to its character of manifestation, consciousness exhibits vari-ous lights. Likewise, the nature of the two action energy-winds is that of space. Nevertheless, they manifest six lights, which cannot be perceived by the senses but are seen by the eye consciousness of the yogi. Therefore, the energy-winds have a similarity with consciousness [i.e., the lights].
These energy-winds manifest three principal lights (green, blue, and black) and other secondary ones. Ten energy-winds, such as the vital [energy-winds] and so forth, are produced from these lights. The ten energy-winds are classi-fied into three [groups] according to their functions: holding

དེ་ལ་རླུང་བཅུ་པོ་དེ་ལས་གང་དང་གང་འཛིན་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱ་བ་བྱེད་ཅེ་ན། འདི་ལ་ནང་དུ། ནང་ལེ་ལས། ས་བོན་པདྨར་གནས་པ་དག་ནི་འཛིན་མས་འཛིན་ཏེ་དེ་ལས་ཆུ་ཡིས་སྨུད་དོ་ཕྱི་ནས་ནི། །མེ་ཡིས་སྨིན་པར་བྱེད་ཅིང་རོ་དང་རོ་ནི་ཟ་བར་བྱེད་དེ་འདི་ཡི་འཕེལ་བ་རླུང་གིས་སོ། །ནམ་མཁའ་དག་ཀྱང་འཕེལ་བའི་གོ་སྐབས་སྦྱིན་བྱེད་མི་ཡི་བདག་པོ་དུས་ལས་དེ་ལྟར་བྱའོ་སྟེ། །ཞེས་གསུངས་པའི་རིགས་པ་ཕྱི་རོལ་དུ་སྦྱར་བྱ་ཡིན་པས། ཁྱབ་བྱེད་དང་ལྷས་བྱིན་ཆུ་ཁམས་པས་རྡུལ་ཕྲན་རྣམས་སྡུད་ཅིང་། ཀླུ་དང་ནོར་རྒྱལ་ས་ཁམས་པས་བསྡུས་པ་དེ་རྣམས་སྐྱ་བར་བྱེད་པས་རླུང་བཞི་པོ་དེ་དག་ནི་འཛིན་པའི་རླུང་ངོ་། །གྲྭེན་རླུང་དང་རྐང་ས་ཁམས་པས་རྡུལ་ཕྲན་རྣམས་པས་བསྡུས་པ་དེ་དག་བསྡུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྨིན་པར་བྱེད་པས་སྡུབ་པའི་རླུང་ངོ་། །

energy-winds, churning energy-winds, and shaping energy-winds. Which of the ten energy-winds perform which functions? With regard to the microcosm [i.e., the human body], the chapter [of the *Wheel of Time Tantra*] "Ascertaining the Microcosm"[12] states:

> Oh Lord of Humanity,[13] the body is created through time in this way: The seeds that are present in the lotus [i.e., womb] are retained by that which holds [i.e., the energy-winds related to the element of earth] and then coalesce by [the action of the energy-winds related to the element of] water.
> After, the body is brought to maturation by [energy-winds related to the element of] fire, tastes, and tastes[14] being consumed. Its growth is caused by [the energy-winds related to the element of] wind.
> [The energy-winds related to the element of] space also provide room for growth.

This process, applied to the macrocosm [i.e., the universe], is explained as follows: The pervading and gift of the gods [energy-winds] (related to the water element) gather the subtle particles [that remain in space following the destruction of the previous world-system]; the *nāga* and wealth king [energy-winds] (related to the earth element) solidify this conglomerate of particles. These are the four holding winds.

The churning winds, the ascending and lizard [energy-winds] (related to the fire element), enhance the conglomeration of particles by their churning action. Following the churning and enhancement of the conglomeration of particles, the shaping energy-winds, the heat-accompanied and turtle

112

མཉམ་གནས་དང་རུས་སྦལ་རླུང་ཁམས་པས་བསྲུབས་ཏེ་སྨིན་པ་དེ་དག་གནས་གཞན་དང་གཞན་དུ་བསྐྱེད་དེ་འཇོག་པའི་ཚུལ་གྱིས་དབྱིབས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་པས་དབྱིབས་སུ་བྱེད་པའི་རླུང་ངོ༌། །སྲོག་དང་ཐུར་སེལ་ནི་དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གྲོགས་ཏེ་གོ་སྐབས་སྦྱིན་པར་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཡང་ཇི་ལྟར་ནང་དུ་ཕ་མའི་ཁུ་
ཁྲག་དག་ནུར་ནུར་དང་མེར་མེར་པོ་ལས་རིམ་གྱིས་ཉའི་གནས་སྐབས་སོགས་སུ་

འགྱུར་བ་ལྟར། འཇིག་རྟེན་ཆགས་པའི་ཚེ་ཡང་དབྱིབས་ཚད་དང་ལྡན་པའི་རླུང་ལ་སོགས་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་མ་གྲུབ་པའི་སྔ་རོལ་ཏུ་ཁམས་ལྔའི་དྭངས་མ་གཡོ་

བའི་ཚུལ་ནི། སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅན་རྡུལ་ཕྲན་སིལ་བུར་གནས་པ་ཉིད་ནམ་མཁའི་གནས་སྐབས། དེའི་རྗེས་སུ་སྔར་བཤད་པའི་བརྟན་གཡོའི་སྲོག་རླུང་གཉིས་
ཕྲད་པ་ལས་རྡུལ་ཕྲན་རྣམས་གཡོ་ཞིང་འབྱར་བ་རླུང་གི་དྭངས་མ་གཡོ་བའི་གནས་སྐབས། རྡོ་བརྡབས་པ་ལས་མེ་འབྱུང་བ་བཞིན་དུ་རྡུལ་ཕྲན་རྣམས་གཡོས་ཤིང་ཕྲད་པ་ལས་གློག་འབྱུང་བ་མེའི་དྭངས་མ་གཡོ་བའི་གནས་སྐབས། དེ་ལས་ཆར་ཟིམ་

བུ་ལྟ་བུའི་ཆུ་འབྱུང་བ་ཆུའི་དྭངས་མ་གཡོ་བའི་གནས་སྐབས། དེ་ལས་ནམ་མཁའ་ལ་འཇའ་ཚོན་དུ་སྣང་བ་སའི་དྭངས་མ་གཡོ་བའི་གནས་སྐབས་སོ། །དེ་རྣམས་གཡོས་པས་ཆུའི་ཚོགས་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་དེ་བསྲུབས་པ་ལས་སྙིང་པོ་ལྟ་བུར་རགས་པའི་ཁམས་རྣམས་འབྱུང་སྟེ་ནང་དུ་འབུར་པོ་ལྔ་དོད་པའི་རུས་སྦལ་གྱི་གནས་སྐབས་དང་མཚུངས་ཤིང༌། དེ་ནས་

[energy-winds] (related to the wind element), shape it while developing and placing it in various locations in space. The vital and downward-voiding [energy-winds] assist all these winds, as their nature is to facilitate [their functions]. Moreover, with respect to the microcosm, the human embryo develops from the semen and blood of the parents through the gelatin15 and the oblong16 stages to the fish [-shape]17 and later periods of fetal development.
With respect to the macrocosm, this corresponds to the motions of the most refined essences of the five elements [i.e., the particles] at the beginning stage of the formation of the world when the particular sizes and shapes of the wind and the other spherical foundations have not yet formed. First, dur-ing the period of space, the subtle particles, characterized by emptiness, remain scattered. Later, the moving and stationary vital winds (explained above) collide with the subtle particles and cause them to move and cohere. This is the period during which the most refined essence of wind is activated. Just as sparks are produced by striking stones, lightning is generated from the motion and collision of the subtle particles. This is the period during which the most refined essence of fire is set in motion. This produces water which appears like a fine driz-zle. This is the period during which the most refined element of water is set in motion. The fine drizzle causes a rainbow to appear in space. This is the period during which the most refined essence of earth is set in motion.
These motions produce a great body of water. When the body of water is churned [by winds], its essence becomes the coarse elements. In the microcosm, this corresponds to the turtle-shape period18 [of fetal development] during which the four limbs and the head start to emerge.

113

དབྱིབས་སུ་བྱེད་པའི་རླུང་གིས་རི་གླིང་ལ་སོགས་པའི་བཀོད་པ་བྱེད་དེ་ཕག་པའི་གནས་སྐབས་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་རིམ་གྱིས་རླུང་གི་དཀྱིལ་འཁོར་ནས་ལྷུན་པོའི་
བར་གྱི་བཀོད་པ་རྣམས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཚད་དང་དབྱིབས་དང་བཀོད་པ་ཇི་སྙེད་པ་ཐ་དད་དུ་སྣང་བ་དེ་

དག་ཀྱང་དེ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཀྱི་རླུང་ཐ་དད་པའི་དབང་ལས་ཡིན་ལ། ལས་རླུང་ཐ་དད་པ་དེ་ཡང་ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཀྱིས་བསྒོས་པའི་སེམས་ཀྱི་སྣང་བ་ཐ་དད་པ་ལས་ཡིན་ཞིང༌། དེ་ཡང་ངེས་པ་མཐར་ཐུག་ཁམས་དྲུག་དང་ཚོགས་པ་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པའི་འོད་དྲུག་གི་སྣང་བ་ལས་ཡིན་ནོ། །འོད་དྲུག་ལས་རགས་པའི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་འགྲུབ་པའི་ཚུལ་ཡང༌། དཔལ་ལྡན་རྒྱུད་ལས། གཡོན་གྱི་ཡན་ལག་ཏུ་ནི་དཀར་པོ་འབར་བ། ཞེས་སོགས་ཟུང་བདུན་གྱི་རིགས་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ནི། འདི་ལྟར་སྟེང་གི་འོད་ལྗང་གུ་དང་འོག་གི་འོད་སྔོན་པོ་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་འོད་གསལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་མཐུ་ལས་སྲོག་དང་ཐུར་སེལ་གྱི་རླུང་གཉིས། ཤར་གྱི་ནག་པོ་འབར་བ་ཉེར་ཐོབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་མཐུ་ལས་ཕྱི་རོལ་གྱི་མཉམ་

གནས་ལ་སོགས་པའི་རླུང་བདུན། ལྷོའི་དམར་པོ་འབར་བ་མཆེད་པའི་མཚན་ཉིད་

ཅན་གྱི་མཐུ་ལས་དུས་མེ། ཉི་མ། མིག་དམར། ཕུར་བུ། སྤེན་པ་སྟེ་དྲག་གཟའ་ལྔ། གློག རྟ་གདོང་གི་མེ་བདུན།

[Once the coarse elements are produced,] the shaping winds form Mount Meru, the continents and so forth. This corresponds to the pig-shape period19 [of fetal development]. Gradually, the world’s configuration forms in its entirety, from the wind sphere foundation up to Mt. Meru.
Thus, the power of the different energy-winds produces all the various sizes, shapes, and configurations that appear within our world-system. The distinct action energy-winds themselves are the result of the different manifestations of mind imprinted with instincts [derived from] evolutionary actions. These [different manifestations] are produced by the manifestation of the six lights that are coexistent with the six elements.
How the coarse world-system is formed from the six lights [is explained] in the Glorious Tantra [of the Wheel of Time20], beginning with the statement:

In the left branch is the white blaze.

The lights can be explained by using a format of [two sets of] seven pairs: The green light at the zenith and the blue light at the nadir, which are characterized by the radiant aware-ness of total emptiness,21 produce two energy-winds, the vi-tal and the downward-voiding. The black blaze in the east, characterized by approaching fullness,22 produces the mac-rocosmic heat-accompanied and six other energy-winds. The red blaze in the south, characterized by increase,23 produces the seven fires; these are the five wrathful planets—Fire of Time, Sun, Mars, Jupiter, and Saturn—plus Lightning and the Horse-faced Fire. The white blaze in the north, charac-terized by the dawning of inner light,24 produces the seven

114

བྱང་གི་དཀར་པོ་འབར་བ་སྣང་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་མཐུ་ལས་སྒྲ་གཅན། ཟླ་བ། ལྷག་པ། པ་སངས། མཇུག་རིང་སྟེ་ཞི་གཟའ་ལྔ། ཆར། རྒྱ་མཚོ་སྟེ་ཆུ་བདུན། ནུབ་ཀྱི་སེར་པོ་འབར་བ་རགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་གྱི་མཐུ་ལས་ས་ཕྲ་སྦོམ། རྡོ་ཕྲ་

སྦོམ། སྐར་མ་ཕྲ་སྦོམ། འཇའ་ཚོན་ཏེ་བདུན། དེ་ལྟར་ན་ཤར་ནུབ་གཉིས་ས་རླུང་ཟུང་བདུན། ལྷོ་བྱང་གཉིས་མེ་ཆུ་ཟུང་བདུན། སྟེང་འོག་གཉིས་མཁའ་ཡེ་ཤེས་ཟུང་གཅིག་སྟེ་ཕྱི་མ་ནི་ཁྱབ་བྱེད་དང་སྔ་མ་བཅུ་བཞི་པོ་ཁྱབ་བྱར་བཞག་གོ །འདིས་མཚོན་ཏེ་རི་རབ་ཀྱི་ཕྱོགས་བཞི་དང་གླིང་སོ་སོའི་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་སོགས་ཀྱང་

འོད་དྲུག་གིས་བྱས་པར་ཤེས་དགོས་སོ། །དེ་ལྟར་སེམས་བྱེད་པོ། སྣོད་བཅུད་བྱ་

བ། ལས་བྱེད་པས་འགྲུབ་པ་ནི་མདོ་རྒྱུད་ཕལ་ཆེར་དགོངས་པ་མཐུན་པར་གནས་སོ། །གསུམ་པ་ཐུན་མོང་གི་འགྲུབ་བྱེད་བསྟན་པ་ལ་གཉིས། ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ལུགས་སོ། །དེའི་དང་པོ་༼ཐུན་མོང་༽ལ་གཉིས། མངོན་པ་
འོག་མའི་ལུགས། མངོན་པ་གོང་མ་སོགས་ཀྱི་ལུགས་སོ། །

waters: the five peaceful planets—Eclipser, Moon, Mercury, Venus, and Long Tail—plus the rain and the ocean. The yel-low blaze in the west, characterized by coarseness, produces the seven earths: subtle earth, coarse earth, subtle miner-als, coarse minerals, subtle stars, coarse stars, and rainbows. These are the two sets of seven pairs: the earths and winds of the west and east, and the fires and waters of the south and north. There is a single pair, space and pristine wisdom, at the zenith and at the nadir. The elements of this latter pair are the pervading factors and the former fourteen constitute the pervaded field.
As implied by this explanation, the shapes and the colors of the four sides of Mt. Meru and of the continents and so forth are created by the six lights.
In conclusion, in the formation of a world-system, the mind is the [productive] agent, the environment and inhabitants are the objects [created], and creation is accomplished by evolu-tionary actions. Most discourses and tantras agree with this presentation.

Presentation of the General Process of Creation [3]

This section has two parts: (1) perspectives of the common systems and (2) the perspectives of exceptional systems.

The Perspectives of the Common Systems [1]

This section has two parts: (1) the perspective of the Individu-alists’ system of phenomenology25 and (2) the perspective of the Universalists’ system of phenomenology.26

115

དང་པོ་༼མངོན་པ་འོག་མའི་ལུགས་༽ལ་གཉིས། སྤྱིར་བསྟན་པ་དང༌། བྱེ་བྲག་ཕྱེ་ནས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼སྤྱིར་བསྟན་པ་༽ནི།འདུས་བྱས་ཆོས་རྣམས་སྐྱེད་བྱེད་རྒྱུ་དྲུག་དང༌། །རྐྱེན་བཞི་དེ་དག་གིས་བསྐྱེད་འབྲས་བུ་ལྔ། །ལེགས་གསུངས་རྗེས་འབྲངས་མངོན་པ་འོག་མའི་ལུགས། །ཞེས་པ་སྟེ། དེའང་མཛོད་ལས། རྒྱུ་དང་རྐྱེན་དག་མེད་པ་ནི། །སྐྱེ་བས་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་མིན། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་སྐྱེ་བ་ལ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ཚོགས་དགོས་ཤིང༌། དེའང་དེ་དག་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་དྲུགརྐྱེན་བཞི། དེ་དག་གིས་བསྐྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ལྔ་རྣམས་མདོ་སྡེ་དག་ལས་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་ཞིབ་མོར་བཤད་པ་མངོན་

པ་འོག་མའི་ལུགས་སྲོལ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ཕྱེ་ནས་བཤད་པ་ལ་བཞི། རྒྱུ་དྲུག འབྲས་བུ་ལྔ། ཐུན་མོང་གི་ཆོས། རྐྱེན་བཞི་བཤད་པའོ། །

The Perspective of the Individualists’ System of Phenomenology [1]

This section has two parts: (1) a general presentation and (2) a detailed explanation.

General Presentation [1]

Six causes and four conditions produce conditioned phenomena;
Five results are produced by these [causes].
The Individualists’ system of phenomenology follows these excellent explanations.

Vasubandhu’s Treasury of Phenomenology27 states:

Without causes and conditions,
There is no production, no product, and no producer.

Various causes and conditions must interact for conditioned phenomena to arise. The scriptures elucidate six major causes and four conditions, as well as five results that they produce. The Individualists’ system of phenomenology presents precise explanations based on these scriptures.

Detailed Explanation [2]

This section has four parts: (1) the six causes, (2) the five re-sults, (3) the general classes of resultant phenomena, and (4) the four conditions.

116

དང་པོ་༼རྒྱུ་དྲུག་༽ནི།འདུས་བྱས་རང་ལས་གཞན་པ་བྱེད་རྒྱུ་སྟེ། །ཕན་ཚུན་རྒྱུ་འབྲས་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ། །འདྲ་ཆོས་སྔ་མས་ཕྱི་བསྐྱེད་སྐལ་མཉམ་རྒྱུ། །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་མཚུངས་པ་ལྔ་ལྡན་རྒྱུ། །ཉོན་མོངས་ཅན་ཆོས་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ། །མི་དགེ་དགེ་བ་ཟག་བཅས་རྣམ་སྨིན་རྒྱུ། །ཞེས་པ་སྟེ། འདུས་བྱས་རང་ལས་དོན་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་འདུས་བྱས་ཀྱི་བྱེད་པའི་རྒྱུ། དེ་ལའང་གཙོ་ཕལ་གཉིས་སུ་དབྱེ་ན་གཙོ་བོ་བྱེད་རྒྱུ་ནུས་བཅས་ནི། དཔེར་ན་མིག་

དབང་དང་གཟུགས་ནི་མིག་ཤེས་སྐྱེ་བའི་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། མིག་དབང་ནི་རྟེན་གྱི་བྱེད་རྒྱུ་དང་གཟུགས་ནི་གནས་ཀྱི་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཟས་ནི་ལུས་ཀྱི་བྱེད་རྒྱུ་
ཡིན་ཏེ། ལུས་སྐྱེད་པར་ནུས་པའི་ཕྱིར། ས་བོན་མྱུ་གུ་འདབ་མ་སྡོང་བུ་སོགས་སྔ་
མ་སྔ་མ་ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ་དེ་དག་རིམ་པར་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་ལ་ནུས་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཕལ་པ་ནི་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་ལ་ནུས་པ་མེད་ཀྱང་གེགས་མི་བྱེད་པ་ཙམ་གྱི་ཆ་ནས་བཞག་པའོ། །

The Six Causes [1]

The productive cause of [a particular phenomenon] is that which is other than the conditioned phenomenon. Coemergent causes are [conditioned phenomena] that are causes and results of one another.
Causes of the same outcome are preceding phenomena creating later similar phenomena.
Concomitant causes are mind and mental events that
share five aspects.
Omnipresent causes are defiled phenomena.
Developing causes are non-virtue and contaminated virtue.

The productive cause of [a particular] conditioned phenom-enon includes all things that are other than the conditioned phenomenon itself. When productive causes are divided into principal and secondary causes, the principal ones are effec-tive productive causes. For example, the eye faculty and [visible] form are the [effective] productive causes that pro-duce the eye consciousness. The eye faculty is the [sense]- base [effective] productive cause, and form is the objective [effective] productive cause. Food acts as the [effective] productive cause of the body because it has the ability to nourish the body. With respect to a seed, shoot, leaf, stalk, and so forth, the former is the [effective] productive cause of the latter in each case because each has the capacity to produce the latter. Secondary [i.e., ineffective] productive causes cannot produce [results], but are included in this category because they do not obstruct [the production of phenomena].

117

འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་གང་ཞིག་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འབྱུང་ཞིང་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་རྒྱུ་འབྲས་སུ་གྱུར་པ་ནི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་སྟེ། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་རྣམས་ནང་ཕན་ཚུན་དུ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང༌། སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་ཆོས་རྣམས་དང་སེམས་ཀྱང་ཕན་ཚུན་དུ་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་དང༌། འདུས་བྱས་ཀྱི་

མཚན་ཉིད་སྐྱེ་སོགས་རྣམས་དང་མཚན་གཞིའི་ཆོས་དེའང་ཕན་ཚུན་དུ་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །དེས་ན་འདུས་བྱས་ཕལ་ཆེ་བ་ཞིག་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུར་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་མགྲོན་པོ་རྣམས་ཕན་ཚུན་གྱི་སྟོབས་ཀྱིས་ལམ་དུ་ལྷན་ཅིག་

འགྲོ་བ་ལྟ་བུའོ། །ཆོས་འདྲ་བ་སྔ་མ་སྔ་མས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་སྐྱེད་པ་ནི་སྐལ་མཉམ་གྱི་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ནས་ནི་ནས་ཀྱི་འདྲ་བ། སཱ་ལུ་ནི་སཱ་ལུའི་འདྲ་བ་ལྟ་བུ་དང༌། དགེ་བའི་ཕུང་པོ་ལྔ་དགེ་བའི་སྐལ་མཉམ། མི་དགེ་བ་དང་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སྐལ་མཉམ། མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐལ་མཉམ་གྱི་

རྒྱུའོ། །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གང་རུང་གིས་བསྡུས་ཤིང༌། རྟེན་དང་དམིགས་པ་དང་རྣམ་པ་དང་དུས་དང་རྫས་ཏེ་མཚུངས་པ་ལྔས་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་རྣམས་

ནི་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཤེས་དྲུག་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པའི་རྟེན་
སོ་སོའི་དབང་པོའི་སྐད་ཅིག་མ་དེར་མཚུངས་ཤིང་གཅིག་པ་རྣམས་ཕན་ཚུན་དུ་

མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུ་དང༌། དེ་ཉིད་ལྷན་འབྱུང་གི་རྒྱུའང་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན།

འགྲོན་པོ་རྣམས་ལམ་བར་དུ་ཟས་སྐོམ་ཁྲུས་

Coemergent causes are any conditioned phenomena that arise simultaneously and act as causes and results of one another. The four main elements [earth, water, fire, and air] are co-emergent causes of one another. Mental factors and [the primary] mind are mutual [co-emergent causes]. Simi-larly, the characteristics of conditioned phenomena, such as arising and so forth, and phenomena that possess [such] char-acteristics are mutual causes and results. Therefore, most con-ditioned phenomena can be considered as co-emergent causes, comparable to travellers who journey together and help one another on the journey.
Causes of the same outcome are preceding phenomena that produce later similar phenomena. For example, barley [is the cause of] similar barley; rice, the cause of rice. Similarly, the five virtuous aggregates act as the causes for the same out-come—virtuous aggregates; non-virtue and obscured neutral [phenomena] act as the causes for the same outcome—defiled [phenomena]; and non-obscured, neutral [phenomena] pro-duce non-obscured, neutral [phenomena].
Concomitant causes denotes mind or mental factors that are concordant by virtue of sharing five factors—[sense-] base, objective object, aspect, time, and substance. The six con-sciousnesses, together with their respective supporting [sense faculties], are concomitant and identical at the moment [of engagement] of the sense faculties. Thus, they act as con-comitant causes for one another and as co-emergent causes. [Concomitant causes] are like travellers who do everything identically—sharing food, drink, baths, bedding, etc.—while on a journey.
Omnipresent causes are the common [factors] relinquished [on the path of] seeing28 that produce defiled [phenomena] as

118

མལ་སྟན་སོགས་ཐམས་ཅད་མཚུངས་པར་སྤྱོད་པ་ལྟ་བུའོ། །རང་འབྲས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཆོས་ཐུན་མོང་གི་མཐོང་སྤང་ནི་ཀུན་འགྲོའི་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་ཞིང༌། མཛོད་ཀྱི་ཕྲ་རྒྱས་བསྟན་པར། ཕྲ་རྒྱས་བཅུ་གཅིག་ལ་ཀུན་འགྲོ་ཞེས་པའི་མིང་གིས་བསྟན་ཏོ། །འབྲས་བུ་རྣམ་པར་སྨིན་པ་སྐྱེད་ནུས་པའི་མི་དགེ་བ་རྣམས་དང་དགེ་བ་ཟག་བཅས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ནི་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་སྟེ་དཔེར་ན་སྐྱོན་མེད་
པའི་ས་བོན་རླན་དང་ཕྲད་པ་ལྟ་བུ། ལུང་མ་བསྟན་གྱི་ཆོས་རྣམས་ནི་རྣམ་སྨིན་གྱི་

རྒྱུ་མ་ཡིན་ཏེ་ས་བོན་རུལ་པ་ལྟ་བུ། དགེ་བ་ཟག་མེད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ་སྟོབས་དང་ལྡན་ཀྱང་སྲེད་པ་མེད་པས་རྣམ་སྨིན་འགྲུབ་པར་མི་བྱེད་དེ་ས་བོན་གྲུང་པོ་རླན་གྱིས་

མ་ཕོག་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་༼འབྲས་བུ་ལྔ་༽ནི། རྒྱུ་ལས་ཕྱིས་འབྱུང་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པ་ཡི། །མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་ནི་རྣམ་སྨིན་འབྲས། །སྐལ་མཉམ་ཀུན་འགྲོའི་རིགས་འདྲ་རྒྱུ་མཐུན་འབྲས། །ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཐོབ་འགོག་པ་བྲལ་བའི་འབྲས། །རྒྱུ་ཡི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པ་བྱེད་པའི་འབྲས། །གེགས་མིན་དངོས་ལས་འདུས་བྱས་བདག་པོའི་འབྲས། །འབྲས་བུ་ལྔའི་ངོ་བོ་ཇི་ལྟར་ཞེ་ན། རྣམ་སྨིན་གྱི་རྒྱུ་ལས་ཕྱིས་འབྱུང་ཞིང་སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པ་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་ནི་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་སྟེ་

their result. The Treasury of Phenomenology’s presentation of the subtle and proliferating obscuring emotions uses the term omnipresent for the eleven subtle and proliferating [emotions]. A developing cause is non-virtue or contaminated virtue that has the ability to produce a developed result. [Develop-ing causes] are like faultless seeds coming into contact with humidity. Neutral factors do not become developing causes; they are like rotten seeds. Even uncontaminated virtues are not [developing causes] because although they have potency, they do not bring about developed [results] since craving does not exist [at the stage of an exalted one]. They are like healthy seeds never exposed to humidity.

The Five Results [2]

Developed results arise after their causes, pertain to a continuum,
And are unobscured and neutral.
Results concordant with the causes are of a type similar to the same outcome and omnipresent [causes]. Freedom results are cessations attained through appreciative discernment.
Caused results are attainments through the power of the
causes.

Owned results [which are exclusively] conditioned phenomena arise from non-hindering phenomena.

What is the nature of the five results? Developed results are produced by developing causes and arise subsequent to their causes. They pertain to the continuums of individuals, and are unobscured and neutral. Examples of developed results are

119

དགེ་བས་མཐོ་རིས་དང་སྡིག་པས་ངན་འགྲོ་ལྟ་བུ། སྐལ་མཉམ་དང་ཀུན་འགྲོའི་རྒྱུ་གང་རུང་ལས་བྱུང་ཞིང་དེ་དང་རིགས་འདྲ་བ་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་སྟེ་སྲོག་གཅོད་པས་ཚེ་ཐུང་ཞིང་དེ་སྤངས་པས་ཚེ་རིང་བ་ལྟ་བུ། ཤེས་རབ་ཀྱིས་སྤང་བྱ་སྤངས་པས་ཟད་པ་ཐོབ་པ་སྟེ་སོ་སོར་བརྟགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པའི་འགོག་པ་ནི་བྲལ་བའི་

འབྲས་བུ་སྟེ་འཕགས་བཞིའི་སྤངས་རྟོགས་ལྟ་བུ། རྒྱུ་གང་གི་སྟོབས་ཀྱིས་འབྲས་བུ་གང་ཞིག་སྐྱེས་ཤིང་ཐོབ་པ་དེ་ནི་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་པ་ལས་སྐྱེས་པའམ་སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་སྟེ་སོ་ནམ་གྱིས་ལོ་ཐོག་སྨིན་པ་ལྟ་བུ། གེགས་མ་ཡིན་པ་སྟེ་གེགས་

མི་བྱེད་པ་ཙམ་གྱི་དངོས་པོའམ་འདུས་བྱས་ལས་བྱུང་ཞིང༌། འདས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་ད་ལྟ་དང་ཕྱིས་འབྱུང་བ་དེ་ནི་འདུས་བྱས་ཁོ་ནའི་བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ཞེས་བྱ་སྟེ་དགེ་མི་དགེའི་བདག་འབྲས་ལྟ་བུའོ། །གསུམ་པ་༼ཐུན་མོང་གི་ཆོས་༽ནི།དེ་ཡང་འདུས་བྱས་ཀུན་དང་བྲལ་ཐོབ་སྟེ། །འདུས་མ་བྱས་གཉིས་རྒྱུ་འབྲས་མེད་པར་འདོད། །

higher existences [resulting] from virtue and lower existences [resulting] from non-virtue.
Results concordant with [their] causes are produced by either a cause of the same outcome or an omnipresent cause and are of a type concordant [to the cause]. Examples of results concordant with their causes are a short life [resulting] from killing and a long life [resulting] from giving up [killing]. Freedom results refers to cessations [of obscurations] achieved through the power of analytical discrimination. [A cessation is defined as] the attainment of the exhaustion [of obscurations] by eliminating the factors that are to be relin-quished by means of appreciative discernment. The relinquish-ments [and] realizations of the four [types] of exalted ones29 are examples of freedom results.
Results caused by persons, [also called] results caused by the actions of persons, denotes any results produced and acquired through the power of any cause [created by a person]—crops [produced] by farming, for instance.
Owned results are exclusively conditioned phenomena and arise from what is non-hindering. Such results arise from con-ditioned phenomena or things that are merely non-hindering [to their arising]. They do not [exist in] the past, but arise in the present and future. Examples are the owned results of vir-tue and non-virtue.

General Classes of Results [3]

It is asserted that [results] are all conditioned phenomena, as well as the attainment of freedom,
And that the two unconditioned phenomena lack causes and results.

120

ཇི་སྐད་དུ། འབྲས་བུའི་ཆོས་རྣམས་གང་ཞེ་ན་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དང་
སོ་སོར་བརྟགས་པས་འགོག་པའོ། །ཞེས་འབྱུང་བས་སྤྱིར་འབྲས་བུའི་ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་དེའང་འདུས་བྱས་ཀུན་དང༌། ལམ་གྱི་གཉེན་པོས་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་བྲལ་བར་བྱས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་ཐོབ་པ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའམ་སོ་སོར་བརྟགས་པས་

འགོག་པ་རྣམས་ལ་འབྲས་བུ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ནམ་མཁའ་དང་སོ་སོར་བརྟགས་མིན་

འགོག་པ་སྟེ་འདུས་མ་བྱས་གཉིས་ལ་རྒྱུ་འབྲས་མ་གྲུབ་པས་མེད་པར་འདོད་དེ། སྐྱེ་བ་མེད་པས་སྐྱེད་རྒྱུ་སྐྱེད་རྐྱེན་མེད་པ་དང༌། དུས་མེད་པས་འབྲས་བུ་འབྱིན་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྣམ་སྨིན་ཐ་མ་བདག་འབྲས་དང་པོ་སྟེ། །རྒྱུ་མཐུན་གསུམ་ལྔ་གཉིས་བཞི་བྱེད་པའི་རྒྱུ། །འབྲས་བུ་ལྔ་པོ་དེ་དག་རྒྱུ་གང་གི་ཡིན་ཞེ་ན། རྣམ་སྨིན་འབྲས་བུ་ནི་རྒྱུ་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་ཐ་མར་སྨོས་པ་རྣམ་སྨིན་གྱི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་སྟེ་མི་དགེ་བ་དང་དགེ་བ་ཟག་བཅས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདག་པོའི་འབྲས་བུ་

ནི་དང་པོ་བྱེད་རྒྱུའི་འབྲས་བུ་སྟེ་བདག་པོས་དབང་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པས་སོ། །དེའང་མི་བསྒྲིབས་པ་ཙམ་དེ་ཉིད་ལ་དབང་བྱེད་པའོ། །རྒྱུ་དེ་ལ་མི་སྒྲིབ་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་སྐྱེད་པའི་དངོས་པོའང་ཡོད་དེ། རྣམ་ཤེས་ཚོགས་ལྔ་མིག་སོགས་

The following citation provides a general definition of resul-tant phenomena:

What are resultant phenomena? [They include] all con-ditioned phenomena and cessations attained through analytical discrimination.

In general, result refers to all conditioned phenomena, as well as analytical cessations or perfect peace, the freedom from obscuring emotions attained by applying the remedial path. Space and non-analytical cessations (both unconditioned phe-nomena) are considered to be without causes or results since no causal relations exist with respect to these. Being unpro-duced, no causes or conditions produced [them]; being time-less, they do not have the capacity to produce a result.

Developed [results] arise [from] the last [cause]; owned results from the first.
Results concordant with the cause [from] the third and fifth; caused [results] from the second and fourth.

What are the causes of the five results? Developed results arise from developing causes (the last mentioned in the section on causes) because developed results are the results of non-virtue or contaminated virtue.
Owned results are results of productive causes (the first of the six causes) because they are results that are possessed by an owner. Owned results are merely non-obscured, owned [phenomena]. Their [productive] causes, however, are not merely non-obscuring, but also produce results. For instance, the five consciousnesses, such as the eye-consciousness and

121

སྐྱེ་མཆེད་བཅུའི་བྱེད་རྒྱུས་བསྐྱེད་པ་དང་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ཡང་ལས་ཀྱི་བྱེད་རྒྱུས་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །རྒྱུ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ནི་གསུམ་པ་སྐལ་མཉམ་དང་ལྔ་
པ་ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་སྟེ་འབྲས་བུ་དེ་ནི་རྒྱུ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ལྷན་འབྱུང་དང་བཞི་པ་མཚུངས་ལྡན་དག་ནི་སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུའི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་བུའི་བྱེད་པའམ་བྱ་བ་ནི་སྐྱེས་བུའི་ངོ་བོ་ལས་གཞན་དུ་མེད་ཅིང་
དེའི་འབྲས་བུའང་སྐྱེས་བུ་ཉིད་ཡིན་པ་ལྟར་རྒྱུ་དེ་དག་གི་བྱེད་པའང་དེ་དག་ཉིད་དང་འབྲས་བུའང་དེ་དག་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞིབ་མོར་ན་སྐལ་མཉམ་ཀུན་འགྲོ་བྱེད་རྒྱུ་
རྣམས་ལའང་བྱེད་འབྲས་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །བཞི་པ་༼རྐྱེན་བཞི་བཤད་པ་༽ནི།བྱེད་རྒྱུ་སྤངས་པའི་རྒྱུ་ལྔ་རྒྱུ་ཡི་རྐྱེན། །སེམས་སོགས་སྐྱེས་འཕྲལ་འབྲས་འབྱིན་དེ་མ་ཐག །ཤེས་དྲུག་ཡུལ་རུང་ཆོས་རྣམས་དམིགས་པའི་རྐྱེན། །སྐྱེ་ལ་གེགས་མི་བྱེད་པ་བདག་པོའི་རྐྱེན། །རྐྱེན་རྣམ་པ་བཞིར་མདོ་སྡེ་ལས་གསུངས་པའི་དང་པོ་ནི།

བྱེད་རྒྱུ་སྤངས་པ་སྟེ་དེ་མ་གཏོགས་པའི་ལྷན་མཚུངས་སྐལ་ཀུན་སྨིན་རྒྱུ་ལྔ་པོ་གང་རུང་ཡིན་པ་ནི་རྒྱུའི་རྐྱེན་ཞེས་བྱ་སྟེ།

so forth, are produced by the productive causes of the ten experiential elements. Similarly, the environmental world is produced by the productive causes of actions.
Results concordant with the causes arise from causes of the same outcome (the third) and omnipresent causes (the fifth) because they are similar to these causes.
Results caused by a person are produced by co-emergent causes (the second) and concomitant causes (the fourth). The acts or activity of a person are none other than the nature of that person, and the results are that same person. Likewise, the agents of these causes are the causes themselves, and the results are also [coemergent and concomitant causes]. If this is carefully analyzed, [it can be understood that] results caused by a person may also be produced by the same outcome, omni-present, or productive causes.

The Four Conditions [4]

Except for the productive cause, the five [other] causes are causal conditions.
Mind and mental factors producing results that arise immediately are immediate [conditions].
Phenomena suitable to be objects of the six consciousnesses are objective conditions.
Phenomena that do not obstruct arising are dominant conditions.

Four conditions are explained in the scriptures. Causal condi-tion refers to all of the [above-mentioned] causes with the exception of the productive cause: the co-emergent, concomi-tant, same outcome, omnipresent, and developing [causes].

122

དེ་རྣམས་ཀྱི་རང་རང་གི་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་ལ་ཕན་འདོགས་ཤིང་སྐྱེད་པའི་རྐྱེན་བྱེད་པའི་ཕྱིར། བྱེད་རྒྱུ་ལ་འདུས་མ་བྱས་ཀྱང་ཡོད་པས་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྒྱུའི་རྐྱེན་ཡིན་པར་གསུངས་པ་དང་འགལ་བས་དེར་མ་བཞག་པའོ། །སེམས་

སོགས་ཏེ་སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་དང་འདས་པ་དང་ད་ལྟ་བར་སྐྱེས་པ་
དེའི་སྐབས་སུ་རིགས་མཐུན་གཞན་མེད་པར་རྫས་མཚུངས་ཤིང༌། མཚུངས་ལྡན་རིགས་མཐུན་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཆོད་པར་སྐྱེས་འཕྲལ་དེ་མ་ཐག་ཏུ་རང་འབྲས་འབྱིན་པ་ནི་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ཞེས་བྱ། མིག་སོགས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་གི་ཡུལ་དུ་རུང་བའི་ཆོས་འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་བྱས་རྣམས་ལ་ནི་དམིགས་པའི་རྐྱེན་ཞེས་བྱ་སྟེ། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་མཚུངས་ལྡན་དང་བཅས་པའི་དམིགས་རྐྱེན་ནི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། །རང་ལས་གཞན་པའི་འདུས་བྱས་སྐྱེ་བཞིན་པ་ལ་གེགས་མི་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་པོའི་རྐྱེན་ཞེས་བྱ་སྟེ་གོང་དུ་བྱེད་པའི་རྒྱུར་བཤད་པ་དེ་དང་དོན་གཅིག་ཡིན། རྐྱེན་གཞན་ལས་རྐྱེན་འདིའི་

མཚན་གཞིར་གྱུར་པའི་ཆོས་མང་བའོ། །སྐྱེ་ཚུལ་བྱེད་པ་ལ་སོགས་གཞུང་དུ་ཤེས། །ཆོས་གང་ཞིག་ལ་རྐྱེན་གང་དང་དེའི་གྲངས་དུ་ལས་སྐྱེ་བ་དང༌། རྐྱེན་གང་གིས་
དུས་གང་ལ་བྱ་བ་བྱེད་པའི་ཚུལ་དང༌། འབྱུང་བ་དང་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་རྐྱེན་བྱེད་པའི་ཚུལ་སོགས་ཞིབ་མོར་

These all act as productive conditions, assisting the produc-tion of their own respective results. Productive causes are not considered to be causal conditions because unconditioned phenomena are included within the category of productive causes. Thus, to include productive causes in this category would contradict the assertion that [only] conditioned phe-nomena are causal conditions.
Concomitant immediate conditions are the mind and mental factors that bring about their own results immediately. When the [previous mind or mental factors] cease, the new ones (of the same substance and not of another concordant type) arise instantly without being interrupted by similar [mind and men-tal factors] of a concordant type.
Objective conditions are conditioned and unconditioned phenomena that are suitable to be objects of the six con-sciousnesses (such as the eye [consciousness] and so forth). For example, the experiential element of form is the objective condition that is correlated with eye consciousness.
A dominant condition is any phenomenon that does not obstruct the arising of a conditioned phenomenon different from itself. The dominant condition and the productive men-tioned above are mutually inclusive. More phenomena belong to this category of condition than to any other.

The arising, functioning, etc., [of conditions] can be learned from [Vasubandhu’s] treatise.

What are the conditions that produce any specific phenom-ena? How many conditions are necessary? When and how do the different conditions function? How do the conditions [that produce] the elements and the evolutes of the elements

123

སྤྲོས་ན་མཐའ་ཡས་པས་རྟོགས་པར་འདོད་ན་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་གཞུང་དུ་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་ཤིང༌། འདིར་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དང་ངོ་བོ་ཙམ་ཞིག་མི་ཤེས་སུ་མི་
རུང་བས་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་མངོན་པ་གོང་མའི་ལུགས་ལྟར་བཤད་པ་ལ་

གསུམ། རྒྱུ། རྐྱེན། འབྲས་བུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼རྒྱུ་བཤད་པ་༽ནི།སྐྱེད་བྱེད་བྱེད་རྒྱུ་ཕན་འདོགས་ལྷན་ཅིག་འབྱུང༌། །རྒྱས་པ་སྐལ་མཉམ་མཚུངས་རྒྱུ་བཞི་དང་ལྡན། །ཉོན་མོངས་ཀུན་འགྲོ་རྣམ་སྨིན་ལུས་ཀྱི་རྒྱུ། །བསྡུ་ན་བྱེད་པའི་རྒྱུར་
འདུས་དེའི་དབྱེ་བ། །ཉི་ཤུ་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པར་བཤད། །ཐེག་ཆེན་གྱི་

ལུགས་སུ་རྒྱུ་རྐྱེན་འབྲས་བུ་དེ་དག་མིང་འདྲ་ཡང་བཞེད་ཚུལ་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་བས་ཟུར་དུ་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། འབྲས་བུ་གང་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་དེ་ནི་རྒྱུ་ཡིན་ངེས་
པས་ན་

function? An elaboration of these and other subjects would be endless. To fully understand [these subjects], one should refer to Vasubandhu’s Treasury of Phenomenology. Since at the very least an understanding of the enumeration of causes and con-ditions and their definitions is indispensable, these have been presented here.

The Universalists’ System of Phenomenology [2]

This section has three parts: an explanation of (1) causes, (2) conditions, and (3) results.

The Causes [1]

Productive causes which produce [a result]; assisting, co-emergent [causes];
Augmenting or same outcome [causes]; concomitant causes, sharing four factors;
Defiled omnipresent causes; developing causes of the body:
All may be categorized as productive causes,
Which the Synthesis of Phenomenology sets forth as
twenty classes.

The Universalists give names to causes, conditions, and results that are similar [to those of the Individualists]. However, the causes, conditions, and results are asserted in slightly differ-ent ways and therefore are explained separately here.
A cause is termed productive or essential when it has been definitely ascertained to be the producer of a particular result.

124

བྱེད་པའི་རྒྱུའམ་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་ཞེས་བྱ། སྤུན་གཉིས་དང་པོར་མ་གཅིག་གིས་བསྐྱེད། བར་དུ་ཕན་ཚུན་མི་འབྲལ་བར་ཕན་འདོགས་པར་གནས་པ་ལྟ་བུ། དང་པོ་གཅིག་ལས་བྱུང་ཞིང་བར་དུའང་མི་འབྲལ་བར་ཕན་ཚུན་ཕན་འདོགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་གནས་པ་ནི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྒྱུའམ་གྲོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཞེས་བྱ། འདི་ལ་ཕྱི་དང་ནང་དང་གཉིས་ཀའི་རྒྱུ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། འབྱུང་བ་བཞི་དང་འབྱུང་འགྱུར་རྣམས་ཏེ། འབྱུང་བཞི་རྣམས་ཀྱི་རྡུལ་རེ་རེ་བཞིན་རྡུལ་རྫས་བརྒྱད་དང་ལྡན་པས། ས་རྡུལ་སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་འགག་བཞིན་པ་ལས་ཆུ་རྡུལ་སྐད་ཅིག་མ་གཉིས་པ་སྐྱེ་བཞིན་པས་དུས་མཉམ་པའང་ཡིན་ལ་སྔ་ཕྱིའི་རྒྱུ་འབྲས་ཅུང་ཟད་ཀྱང་
ཡོད་པ་དེ་དག་སྐྱེད་བྱེད་རྒྱུ་གཅིག་ལས་བྱུང་ཞིང་ཚོགས་པ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་དང༌། འབྱུང་འགྱུར་ནི་བུ་རམ་གྱི་རོ་དང་གཟུགས་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཕན་ཚུན་རྒྱུ་འབྲས་སུ་གྱུར་པ་དང་དེ་དག་རྒྱུ་གཅིག་ལས་སྐྱེས་ཤིང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི། མཚན་ཉིད་ལ་ལྟོས་ནས་མཚན་

གཞི་རྣམ་པར་གཞག་པ་ལྟ་བུ་ཕན་ཚུན་རྒྱུ་འབྲས་སུ་གྱུར་པ་སྟེ་འདི་ནི་བཏགས་པའི་རྒྱུ་འབྲས་སོ། །རྒྱས་པའི་རྒྱུའམ་སྐལ་མཉམ་གྱི་རྒྱུ་ནི་རྒྱུ་དགེ་བ་ལས་འབྲས་བུ་དགེ་བ། མི་དགེ་བ་ལས་མི་དགེ་བ། ལུང་མ་བསྟན་ལས་ལུང་མ་བསྟན་སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་རྒྱས་པའམ་འཕེལ་བའི་དོན་ཡིན་པས་མཐུན་པའི་རྒྱུ་ཞེས་ཀྱང་བྱ། དེའང་ས་མཚུངས་པ་དང་ངོ་བོ་མཚུངས་པ་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ།

Phenomena that initially arise from the same [cause] and then continue to remain together while giving support to each other are called co-emergent causes or accompanying causes.30 This is comparable to two siblings who are born from the same mother and then continue to live together while giving sup-port to each other.
Co-emergent causes are of three types: external, internal, and both. The first refers to the four elements and evolutes of these elements. Each particle of the four elements has eight material particles [earth, water, fire, air, form, smell, taste, and touch]. Although the ceasing of the first moment of an earth particle and the arising of the second moment of a water particle occur simultaneously, a slight causal relationship exists between the former and the latter: they arise from the same productive cause and belong to the same conglomerate. An example in relation to an element evolute is the taste and form of cane sugar.
The second kind, [internal co-emergent causes,] refers to mind and mental factors. Mind and mental factors are co-emergent causes because they arise from the same cause, exist together, and are the cause and effect of one another.
The third, [co-emergent causes that are both internal and external,] are [phenomena] that are [only] designated as cause and effect, like the cause and effect [relationship] of ascribing a definition in relation to the object to be defined.
Causes of the same outcome or augmenting causes refers to virtue resulting in virtue, non-virtue resulting in non-virtue, or neutral [phenomena] resulting in neutral [phenomena]. They are increasing causes because they develop or increase [their results]. These are also called concordant causes since their [effects] are necessarily of the same state and same

125

དཔེར་ན་འདོད་ཁམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་འདོད་ཆགས་ལས། ཁམས་གོང་མ་

གཉིས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར། དེ་ལས་འདོད་པའི་ཁམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་པ་བསྐྱེད་དགོས་པས་ན་ས་མཚུངས་པ་དང༌། ཉོན་མོངས་པ་ཡང་རིགས་མི་འདྲ་བ་མ་ཡིན་གྱི། རྒྱུ་འདོད་ཆགས་ལས་འབྲས་བུ་འདོད་ཆགས་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་རིགས་འདྲ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །མཐུན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུའམ་མཚུངས་པའི་རྒྱུ་བཞིས་མཚུངས་པས་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུར་གྲགས་པ་ནི། གཙོ་བོ་སེམས་
དང༌། འཁོར་སེམས་བྱུང་གཉིས་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚུངས་པ་དང༌། དམིགས་པའི་ཡུལ་མཚུངས་པ་དང༌། ཡུལ་དེ་རྒྱུད་མཚུངས་པ་དང༌། རྣམ་པ་འཛིན་སྟངས་གཅིག་པའམ་མཚུངས་པར་གྱུར་པ་སྟེ། དཔེར་ན་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཉེར་

ལེན་གྱི་རྒྱུ་ཀུན་གཞིའི་བག་ཆགས་སད་པའི་མཐུ་ལས་བྱུང་བའམ། རྣམ་ཤེས་རིགས་འདྲ་སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་ལས་བྱུང་བ་བཞིན་དུ། དེའི་འཁོར་དུ་གྱུར་པའི་

སེམས་བྱུང་ཚོར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཀྱང་རྒྱུ་དེ་ལས་བྱུང་བ་དང༌། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་དམིགས་རྐྱེན་གཟུགས་ལ་དམིགས་པ་ལྟར། སེམས་བྱུང་ཚོར་བ་ཡང་དེ་ལ་དམིགས་པ་དང༌། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་སྤྱོད་ཡུལ་གང་ཟག་དེའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པ་
ལྟར། སེམས་བྱུང་ཚོར་བ་ཡང་དེས་བསྡུས་པ་དང༌། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཡང་འཛིན་པའི་འཛིན་སྟངས་ཅན་ཡིན་པ་བཞིན་དུ། སེམས་བྱུང་ཚོར་བ་ཡང་གཟུགས་འཛིན་པའི་འཛིན་སྟངས་

nature. For example, in order for a desire realm [being’s] emotion of attachment to be a concordant cause, it must produce an emotion of the same state—that of the desire realm. It must not produce an emotion of the two higher realms. In this way, it would be of the same state. The emo-tions [produced] must not be of a dissimilar type, but of the same type—attachment produced as a result of attachment, for instance.
Concomitant causes are causes that are similar by virtue of sharing four common factors, or causes of concordant understanding. Both primary mind and accompanying men-tal factors have the same productive cause, the same objec-tive object, the same continuum with respect to the object, and a single or identical aspect (i.e., perceptual pattern). For example, the eye consciousness arises from its substantial cause, the stimulation of the instincts present in the funda-mental [consciousness]. According to a different explanation, it arises from the first moment of a similar type of conscious-ness. Likewise, mental factors, such as feeling, which accom-pany that [consciousness], arise from the [same] causes. The eye consciousness focuses on visual form; its objective con-dition and likewise [its correlated] mental factors, such as feeling, also focus on it. The object of experience of visual consciousness pertains to the person’s [experiential] contin-uum; the object of experience of the mental factors such as feeling similarly pertain to that continuum. Eye conscious-ness has a perceptual pattern that perceives the aspect of form; mental factors, such as feeling, also have a perceptual pattern that perceives form. Therefore, both mind and men-tal factors are concomitant in that they share four common factors.

126

ཅན་ཡིན་པས་ན། སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་གཉིས་མཚུངས་པ་རྣམ་པ་བཞིས་སྒོ་ནས་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ། །ཉོན་མོངས་པ་ལས་ཉོན་མོངས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ནི་ཀུན་འགྲོའི་རྒྱུ་སྟེ་ཁམས་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་དུ་འགྲོ་བའི་དོན་ཡིན་ལ། གང་ཟག་དེ་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཐོབ་པ་ལ་གེགས་བྱེད་པས་བར་གཅོད་རྒྱུ་ཞེས་ཀྱང་བྱ། དེའང་རྒྱུ་ཞེ་སྡང་ལས་འབྲས་བུ་འདོད་ཆགས་དང༌། ཞེ་སྡང་ལས་ང་རྒྱལ་སྐྱེ་བ་ལྟ་བུ་དང༌། འདོད་ཁམས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་འབྲས་བུས་ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་པས་རིགས་དང་ས་ལ་སོགས་པ་ནི་མ་ངེས་

པའོ། །རྣམ་སྨིན་ནི་ལུས་ཡིན་ལ་དེ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་ལ་རྣམ་སྨིན་གྱི་རྒྱུ་དང༌། ལུས་དེ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་བྱེད་པས་ཡོངས་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་ཞེས་ཀྱང་བཤད་དེ། རྒྱུ་དགེ་བ་ཟག་བཅས་དང་མི་དགེ་བ་ལས་འབྲས་བུ་ལུང་མ་བསྟན་སྐྱེ་བའོ། །དེ་ཡང་དཔེར་

ན་རྣམ་སྨིན་གྱི་རྒྱུ་མི་དགེ་བ་ལས་དེའི་འབྲས་བུ་དམྱལ་བའི་ཕུང་པོ་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་

སྟེ། དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་མྱོང་བ་ནི་མི་དགེ་བས་འཕངས་ཀྱང༌། དེའི་

ལུས་རྟེན་ཕུང་པོ་ཙམ་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལུང་མ་བསྟན་ཁོ་ན་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་

དུ་རྒྱུ་དགེ་བ་ཟག་བཅས་ཀྱིས་ལྷར་འཕངས་ཀྱང་ལྷའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་ཕུང་པོ་དགེ་བ་མ་ཡིན་ཏེ་ལུང་མ་བསྟན་ཁོ་ནའོ། །སྤྱིར་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་བསྡུ་ན་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཁོ་ནར་འདུས་པ་ཡིན་ལ། འབྲས་བུ་ལ་བྱེད་པར་བཅས་པ་ནི་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་བྱེད་རྒྱུ་
ནུས་མེད་ནི་སྐབས་འདིར་མི་བཞེད་དོ། །དེའང་

Omnipresent causes are emotions that produce emotions. [Omnipresent] indicates their functioning throughout the three realms. Since omnipresent causes interfere with beings’ attainment of liberation, they are also called obstructive causes. The type, state, and other factors [of the results of omnipresent causes] are indefinite. For instance, anger may be the cause that produces desire or pride. Also, the result of the emotions of the desire realm [may] serve as the basis for the emotions of the two higher realms.
Developing causes are the causes that produce the body, i.e., its development [or result]. They are also called appro-priating causes since their effect is to assume a physical form. [Developing causes consist of either] contaminated virtuous or non-virtuous [actions] which produce neutral results. For example, the body of a hell being is the result of non-virtuous developing causes. Although the experiences of the various sufferings of hell are impelled by non-virtue, the body, the basis [for the experiences of these sufferings], is definitely a neutral [result]. Similarly, contaminated vir-tuous actions impel [a rebirth as] a god, but the resultant body of a god is not virtuous in itself but solely a neutral phenomenon.
All these causes can be subsumed under productive causes alone. Since productive causes are causes that pro-duce results, ineffective productive causes are not asserted in this system. Asaṅga’s Synthesis of Phenomenology presents twenty distinct classifications of productive causes: causes for arising, [for example, the arising] of previously non-existant results; sustaining causes, [for example, sustaining] the body by eating food; supportive causes, like a container that holds water; causes for continuation, [for example, the

127

འབྲས་བུ་སྔར་མེད་འབྱུང་བར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་དང༌། ཟས་ཟོས་པས་ལུས་འཚོ་བར་བྱེད་པ་དང༌། ཆུ་སྣོད་ཀྱིས་རྟེན་པ་ལྟ་བུ་རྟེན་པའི་བྱེད་རྒྱུ་དང༌། སྔར་ཡོད་པའི་རིགས་ཀུན་གནས་པར་བྱེད་པ་དང༌། ན་ཚོད་གཞོན་ནུ་ལས་དར་བབས་སུ་འགྱུར་བར་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་དང༌། སྔར་ལྡན་པ་འབྲལ་བར་བྱེད་པ་དང༌། གསེར་ལས་ལྷ་

དང༌། མིའི་གཟུགས་བརྙན་བཟོ་བར་བྱེད་པ་དང༌། སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་ཅན་

ཡིན་པའི་གཏན་ཚིགས་ཅན་གྱིས་འདུས་བྱས་སུ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་དང༌། ལམ་སྒོམ་པས་འབྲས་བུ་འཐོབ་པར་བྱེད་པ་དང༌། ཡུལ་དུས་གཞན་དུ་འཕེན་པར་བྱེད་པ་དང༌། འཕྲལ་དུ་སྟོན་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་དང༌། བར་དུ་གཅོད་པར་བྱེད་པ་དང༌། དངོས་པོ་གང་ཞིག་རྒས་ཤིང་རྙིང་པར་བྱེད་པ་དང༌། སྔར་ཡོད་པ་འཇིག་པར་བྱེད་པ་དང༌། དུ་བ་ཡོད་པའི་རྟགས་ཀྱིས་མེ་ཡོད་པ་ངེས་པར་བྱེད་པ་དང༌། དུ་བ་མེད་པའི་རྟགས་ཀྱིས་མེ་ཡོད་པ་མ་ངེས་པར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། དེའི་རྣམ་པར་དབྱེ་

བ་ཉི་ཤུ་མངོན་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པར་བཤད་དོ། །གཉིས་པ་༼རྐྱེན་བཤད་པ་༽ནི། རྒྱུ་ལྔ་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་རྒྱུ་ཡི་རྐྱེན། །མཐོང་ཡུལ་དམིགས་རྐྱེན་རྟེན་ནི་བདག་པོའི་རྐྱེན། །དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་འདོད་ཚུལ་གསུམ་པ་སྟེ། །རྐྱེན་བཞི་ཚང་བས་

ཤེས་པས་ཤེས་པ་སྐྱེད། །གཉིས་སམ་གསུམ་གྱི་ཤེས་པས་བེམ་པོ་སྐྱེད།།

continuation of] previously existant types [of phenomena]; causes for transformation, for instance, the change from childhood to adolescence; separating causes, [for instance, separation] from what was previously owned; transmut-ing causes, [for instance,] transmuting gold into statues of humans and gods; causes for proving, [for instance, prov-ing] something as conditioned phenomena by reason of its having birth, abiding, and cessation; achieving causes, [for instance,] achieving the result by meditation on the path; propelling causes, [for instance,] projecting into another place and time; accomplishing causes which directly produce [their resultant] phenomena; disruptive causes; causes for the aging of any phenomena; causes for the abiding of what previously existed; causes for ascertainment, [for instance, that in a particular place] there is fire by the reason [that there is] smoke; causes for non-ascertainment, [for instance, that] there is fire by reason that there is no smoke; and other
causes.

The Conditions [2]

Causal conditions are the five causes and the funda-mental consciousness.
The objective condition is the perceived object. The dominant condition is the support.
The immediate condition is asserted in the third way. When four conditions are present, consciousness generates consciousness;
When there are two or three, consciousness produces coarse objects.

128

གོང་དུ་བཤད་པའི་ལྷན་འབྱུང༌། སྐལ་མཉམ། མཚུངས་ལྡན། ཀུན་འགྲོ། རྣམ་སྨིན་ཏེ་རྒྱུ་ལྔ་པོ་སྐབས་འདིར་རྒྱུའི་རྐྱེན་གྱི་རྣམ་གྲངས་སུ་བཞེད་དེ། རྒྱུ་ལྔ་པོ་མཐའ་
དག་རྒྱུའི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་བར་མ་ངེས་ཀྱང་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་རྒྱུའི་རྐྱེན་བྱེད་པའང་ཡོད་པས་དེར་བཞག་པ་དང༌། ཐེག་ཆེན་གྱི་སྐབས་འདིར་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་

ཤེས་པ་ཉིད་ཕྱི་ནང་གི་དངོས་པོ་ཀུན་ཉེ་བར་ལེན་པའི་རྒྱུའི་རྐྱེན་གྱི་གཙོ་བོར་འཆད་

དེ་དེའང་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་ཆ་ལ་ངོས་འཛིན་ནོ། །རྒྱུའི་རྐྱེན་གཞན་ལྔ་ནི་དོན་ལ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་པའི་རྐྱེན་ཡིན་ནོ། །མཐོང་བ་དང་དམིགས་པའི་ཡུལ་ནི་དམིགས་པའི་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ་དབང་ཤེས་རྟོག་མེད་ལྔ་པོས་རང་རང་གི་དམིགས་རྐྱེན་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་སོགས་དངོས་སུ་མཐོང་བས་ན། དེ་ཤེས་པ་དེའི་མཐོང་ཡུལ་དུ་འཇོག་པ་

ཡིན་ལ། ཤེས་པ་རྟོག་བཅས་རྣམས་ཀྱིས་ནི་དམིགས་པའི་རྟེན་དེ་ལ་གསལ་སྣང་གི་ཚུལ་ལམ། འཛིན་སྟངས་ཀྱི་གཟུང་ཆར་བྱས་པ་ཙམ་གྱིས་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་

སྣོད་ཀྱི་ནང་གི་ཆུ་མི་བོ་ཞིང་གནས་པར་བྱེད་པའི་སྣོད་ནི་རྟེན་ཡིན་པ་བཞིན་དུ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་པ་ནི་བདག་པོའི་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ་ཐུན་མོང་གི་བདག་རྐྱེན་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང༌། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དབང་ཤེས་ལྔའི་རྟེན་དབང་པོ་ལྔ་དང༌། ཕྱི་དོན་དུ་སྣང་བ་རྣམས་ལའང་དངོས་པོ་རང་རང་གི་རྟེན་དང་གནས་དང་གཞིར་གྱུར་པ་རྣམས་སོ། །མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་སུ་འདི་ལ་རྣམ་པ་དགུར་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ།

In this system, the five causes explained above—co-emergent, same outcome, concomitant, omnipresent, and developing— are considered to be categorical causal conditions. Not all the causes that fall into the five categories necessarily act as caus-al conditions. However, since causal conditions are included within all five categories, all five are considered as such. The Universalists’ system of phenomenology also explains that the main substantial causal condition for all external and internal phenomena is the fundamental consciousness, or more spe-cifically, the developed aspect of the fundamental conscious-ness. The five other causal conditions are in fact cooperative conditions [to the fundamental consciousness].
Objective conditions are objects perceived or objective objects. The five non-conceptual sense consciousnesses clearly perceive their respective objective conditions—the aspect of form, etc. These, therefore, are considered as the objects perceived by these consciousnesses. In the case of conceptual consciousness, the objective basis is merely the pattern of appearance or apprehension [of that conceptual consciousness].
Dominant conditions serve as supports for all phenomena, comparable to a container that holds water, preventing it from spilling out. The general dominant condition [for phenomena] is the fundamental consciousness, and the exclusive dominant conditions are the five sense faculties which provide the bases for the five sense consciousnesses. The dominant conditions for external appearances are the specific supports, locations, and bases of phenomena. The Synthesis of Phenomenology31 lists nine types of dominant conditions:

129

རྟེན་དང་འཕེན་པ་ལྷན་འབྱུང་ཡུལ། །སྐྱེ་གནས་འབྲས་བུ་ཉེ་བར་སྤྱོད། །འཇིག་རྟེན་པ་དང་འདས་པ་ཡི། །རྣམ་པར་དག་པར་དབང་བྱེད་པའོ།།ཞེས་སོ། །དམིགས་

རྐྱེན་དང་བདག་པོའི་རྐྱེན་གཉིས་ཀྱང་བྱེད་རྒྱུའི་ནང་དུ་འདུས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་ལ་འདོད་ཚུལ་གསུམ་ཡོད་པ་སྟེ། དང་པོ་ཆོས་མངོན་པ་བ་རྣམས་

ནི་དངོས་པོ་རང་དང་མཚུངས་པ། རྒྱུ་གཅིག་པ། འདས་མ་ཐག་པ་སྟེ་མཚན་ཉིད་གསུམ་དང་ལྡན་པར་འདོད་པ་དང༌། དངོས་པོ་གང་སྐྱེ་བའི་གེགས་མི་བྱེད་པར་གོ་འབྱེད་ཅིང་འབྲས་བུ་ལ་ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པའི་ལས་ཅན་དུ་འདོད་པ་དང༌། ཡང་ཤེས་པ་ཡུལ་ལ་ཕྱོགས་པར་བྱེད་པ་ཙམ་ཞིག་ལ་འདོད་པ་གསུམ་ལས་ལུགས་

འདིར་ཕྱི་མ་ཉིད་གཟུང་བར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་རྐྱེན་བཞི་ཚང་བས་མིག་ཤེས་སྔ་མས་

མིག་ཤེས་ཕྱི་མ་བསྐྱེད་པ་ལྟ་བུ་ཤེས་པས་ཤེས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང༌། རྐྱེན་གཉིས་སམ་གསུམ་ཚང་བས་ཤེས་པས་བེམ་སྣང་དང་བེམ་པོས་བེམ་པོ་སྐྱེད་པར་བཞེད་དེ། དེའང་ཤེས་པས་བེམ་སྣང་སྐྱེད་པ་ལ། རྐྱེན་གཉིས་ཚང་བའི་ཚུལ་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུའི་རྐྱེན་ནི་ཀུན་གཞིའི་བག་ཆགས་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་རྐྱེན་དཔེར་

ན། འདུ་བྱེད་ཀྱིས་མ་འོངས་པའི་སྐྱེ་བ་འཕངས་པ་ལྟ་བུའོ། །

Support, propellent, co-emergence, object,
Birth, location, experience of results [of actions],
Mundane purity, and transcendent purity:
All [act] as dominant conditions [for external appearances].

Both objective conditions and dominant conditions are in-cluded among productive causes.
The immediately preceding condition is asserted in three different ways. Teachers of the [Treasury of] Phenomenology maintain that the immediate condition has three character-istics: it is similar to its resultant phenomenon; it shares the same cause; and it immediately precedes [its result]. [Some] assert that the immediate condition provides the opportunity for any phenomenon to arise by not hindering it and serves as an aid to its [production]. [Others] assert that the immedi-ate condition merely directs consciousness towards the object. The [Universalists’] system of phenomenology accepts the last of these three assertions.
When all four conditions [the causal condition, objective condition, dominant condition, and immediate condition] are present, consciousness generates [the subsequent] conscious-ness: the former eye consciousness produces the latter one, for example. When two or three of these conditions are present, consciousness produces the appearance of coarse objects, and coarse objects produce coarse objects. To explain, in order for consciousness to produce the appearance of coarse objects, two conditions are necessary: the causal conditions (i.e., instincts within the fundamental consciousness) and the co-emergent condition. An example of this is formative actions impelling [a being] to take rebirth. In order for coarse objects to pro-

130

བེམ་པོས་བེམ་པོ་བསྐྱེད་པ་ལ་རྐྱེན་གཉིས་ཚང་ཞིང༌། དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་རིགས་འདྲ་སྔ་མར་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནི་དེ་ཡང་ཚང་བས་རྐྱེན་གསུམ་ལས་སྐྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །གསུམ་པ་༼འབྲས་བུ་བཤད་པ་༽ནི། རྒྱུ་མེད་འགོག་པ་བྲལ་བའི་འབྲས་བུ་སྟེ། །ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱིས་བསྡུས་པ་བདག་པོའི་འབྲས། །སེམས་ཅན་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པ་རྣམ་སྨིན་འབྲས། །བྱེད་རྒྱུའི་བྱེད་འབྲས་སྐལ་མཉམ་རྒྱུ་མཐུན་ནོ། །སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མེད་པའི་འགོག་པ་ནི་བྲལ་བའི་འབྲས་བུ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེའང་སོ་སོར་བརྟག་པའི་

འགོག་པ་ནི། བྲལ་འབྲས་དངོས་ཡིན་ལ། དེའང་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཆོས་ཡིན་པས་སོ། །གནས་ལུགས་དོན་དམ་པའི་འགོག་བདེན་ནི་བྲལ་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་ལ། འབྲས་བུ་བཏགས་པ་བ་ཡིན་ཏེ། དོན་དམ་དབྱིངས་དེ་ཉིད་ལ་འབྲས་བུ་བཏགས་པ་བར་

འཇོག་པའི་ཤེས་བྱེད་ཀྱང༌། དབྱིངས་དེ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་དང་རྣམ་དབྱེར་མེད་པའི་

ཕྱིར། ངོ་བོ་ཉིད་སྐུ་ལ་འབྲས་བུའི་ཐ་སྙད་འཇུག་པའི་དབང་དུ་མཛད་པའོ། །འབྲས་བུ་དངོས་མ་ཡིན་ཏེ། འདུས་མ་བྱས་ལ་རྒྱུ་འབྲས་དངོས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མི་འཐད་པས་སོ། །ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱིས་བསྡུས་པ་ནི་བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། རེ་ཞིག་མ་དཔྱད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། ཕྱི་དོན་ཁས་ལེན་པའི་གནས་སྐབས་སུ་ནི་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང་ཉེར་སྤྱོད་ཕྱི་རོལ་གྱི་གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་
བདག་འབྲས་ཡིན་ཅིང་ཅུང་ཟད་དཔྱད་པའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ།

duce coarse objects, two conditions are necessary. However, according to those who assert that the immediate condition is a previous similar type [of phenomenon], the immediate con-dition should also be present. In this case, three conditions are necessary [for coarse objects to produce coarse objects].

Results [3]

Freedom results are cessations without causes.
Owned results pertain to external phenomena.
Developed results pertain to the continuums of beings. Caused results [arise from] creating causes; results concordant with causes [arise] from same outcome [causes].

Freedom results are cessations that have not been produced by causes. Analytical cessations are actual freedom results since they are superficial phenomena.
The truth of cessation that is the ultimate nature [of phe-nomena] is freedom itself and is a nominal [freedom] result. The ultimate sphere of reality is considered to be a nomi-nal result because the intrinsic dimension of awakening, itself inseparable from the sphere of reality, is referred to as a result. In fact, the ultimate sphere of reality is not a true result because unconditioned phenomena cannot logically be described in terms of actual causes and results.

Owned results pertain to external objects. A non-analytic viewpoint accepts the existence of external objects: from that perspective, the environment and external form, sound, taste, smell, and touch are owned results. From a slightly analyti-cal standpoint, the existence of external phenomena is not

131

ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཁས་མི་ལེན་ནའང་གནས་སུ་སྣང་བའི་རྣམ་རིག་དང༌། དོན་དུ་སྣང་བའི་རྣམ་རིག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་བདག་པོའི་འབྲས་བུར་འཇོག་གོ། །སེམས་ཅན་

གྱི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པ་ནི་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། ལུས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གཏོགས་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ལྔ་དང༌། དེར་སྣང་བའི་རྣམ་རིག་ལ་སོགས་པ་

རྣམས་སོ། །བྱེད་འབྲས་ནི། རྒྱུ་བྱེད་རྒྱུའི་སྒོ་ནས་བྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་དོ། །སྐལ་མཉམ་གྱི་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་ནི་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུའོ། །དེ་རྣམས་ཀྱང་གཙོ་ཆེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བཤད་པ་ཡིན་གྱི། མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ནི་

མ་ཡིན་ནོ། །སྤྱིར་དངོས་པོ་རྣམས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱུ་ཐམས་ཅད་ནི། ངེས་པར་གཉིས་སུ་འདུ་བ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་རྒྱུ་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་
པ་འཁོར་བའི་བག་ཆགས་ཀུན་ལྡན་དང༌། རྣམ་པར་བྱང་བའི་རྒྱུ་ཟག་པ་མེད་པའི་ས་བོན་གཉིས་སུ་འདུ་བའི་ཕྱིར། དེའང་དང་པོ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱུ་ཀུན་
གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་འཁོར་བའི་ས་བོན་བག་ཆགས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་པ་དེས།

ཁམས་གསུམ་འཁོར་བའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་བྱེད་པ་ཡིན་
ལ། གཉིས་པ་ཟག་པ་མེད་པའི་ས་བོན་ནི་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་སྟེང་དུ་བཞག་པ་ཡིན་ཅིང༌། འདི་ལ་ཡང་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་སུ། ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ས་བོན་ནོ་ཞེས་བཤད་ལ་དེའི་ངོ་བོ་ནི་སྦྱིན་པ་དང༌། ཚུལ་ཁྲིམས་སོགས་དགེ་བའི་ལས་ལམ་
དཀྱུས་མའི་བག་ཆགས་བཞག་པ་ཙམ་མ་ཡིན་གྱི།

accepted. However, from that perspective, the aspect of con-sciousness appearing as places and the aspect of consciousness appearing as objects, etc., are considered as owned results. Developed results pertain to the [experiential] continuums of sentient beings. Examples include the five appropriated aggregates integral to the body [when the existence of exter-nal objects is accepted] and the aspect of consciousness mani-festing [as the five aggregates, when the existence of external objects is not accepted].
Caused results include all phenomena that arise from pro-ductive causes. Results concordant with their causes include all phenomena that arise from causes of the same outcome. The main [causes, conditions, and results] have been explained above—this does not, however, constitute a defini-tive presentation of this subject.
Generally speaking, any cause that produces a phenom-enon must fall into one of two categories of causes: defiled cause (i.e., the fundamental consciousness which possesses the instincts for cyclic life) or pure cause (the uncontaminated potential). The first—the defiled cause, the fundamental con-sciousness with all the types of instincts that are potentials for cyclic life—serves as the cause of everything that is defiled in the three realms of cyclic life.
The pure cause is the uncontaminated potential imprinted upon the fundamental consciousness. This cause, in Asaṅga’s Synthesis of Phenomenology,

32 is called “the potential that arises
from learning” which indicates that the nature of the [uncon-taminated potential] is not merely a propensity developed by ordinary virtue (such as generosity and ethics) imprinted [on the fundamental consciousness]. Rather, its nature is an acquired propensity [that leads] one to comprehend the quali-

132

སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐོང་བའི་བག་ཆགས་ཀུན་གཞི་ལ་བཞག་པ་ཉིད་ཡིན་པས། འདིར་ཡང་གཙོ་བོར་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐུགས་ཆོས་ཀྱི་

སྐུའི་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལེགས་པར་གསུངས་པའི་གསུང་རབ་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དེ་ཐོས་

ཤིང༌། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་གསང་བ་ཟབ་མོའི་

རྣམ་པ་གོ་ཞིང་ཤེས་པར་གྱུར་པའི་ས་བོན་ཀུན་གཞི་ལ་བཞག་པ་དེ། ཕྱིས་གང་ཟག་དེ་རྣམ་གྲོལ་ཐོབ་པར་འགྱུར་བའི་རྒྱུར་གྱུར་པས་ན། ཟག་པ་མེད་པའི་ས་བོན་ཅེས་བྱ་སྟེ་ཟག་མེད་ཀྱི་ས་བོན་འདི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཡོད་པ་ནི་མ་ངེས་

སོ། །ཡང་ན་སྐྱེས་ཐོབ་ཀྱི་རྒྱུ་དང༌། སྦྱོར་བྱུང་གི་རྒྱུ་ཞེས་གཉིས་སུ་འདུ་བ་ཡིན་ཏེ།
དང་པོ་ནི། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་སྨིན་གྱི་ཆ་རྣམས་དང༌། གཉིས་པ་ནི། ས་བོན་གྱི་ཆ་སྟེ། དེ་ཡང་དཔེར་ན། སྐྱེ་བ་སྔ་མར་ཐོས་པ་བྱས་པའི་ས་བོན་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་
མཐུ་ལས། ཚེ་འདིར་རང་སྟོབས་ཀྱི་ཤེས་རབ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ལ་ནི་སྐྱེས་ཐོབ་ཀྱི་
ཤེས་རབ་དང༌། ཚེ་འདིར་ཐོས་པ་མང་དུ་བྱས་ཏེ་དེའི་ས་བོན་ཡོངས་སུ་བཞག་ཅིང་

གོམས་པ་ལས་ཤེས་རབ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་སྐྱེས་པ་ལ། སྦྱོར་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་
ཅེས་འཇོག་པ་བཞིན་ཏེ་དེ་དག་ནི་ཞར་ལས་འཕྲོས་པའོ། །གཉིས་པ་ཐུན་མོང་མ་

ཡིན་པའི་ལུགས་བཤད་པ་ལའང་གཉིས།ངེས་དོན་སྤྱི་དང༌། བྱེ་བྲག་འོད་གསལ་རྫོགས་པ་ཆེན་པོའི་ལུགས་སོ། །

ties of the Buddha’s body, speech, and mind. In this system, the excellent teachings [of the Buddha] are the concordant cause for the reality dimension of awakening—the Buddha’s mind. Therefore, the main [uncontaminated potential] is the propensity acquired from the study of these teachings and the consequent understanding of the profound secret aspects of Buddha’s body, speech, and mind. This potential imprinted on the fundamental consciousness eventually becomes the cause for an individual’s attainment of freedom. Because it leads to freedom, this potential is said to be uncontaminated. Not every sentient being necessarily possesses this uncontaminated potential.
The uncontaminated potential is also explained as either the cause present from birth or the cause that arises from edu-cation. The first is a developed aspect of the fundamental [con-sciousness] and the second is the causal aspect. For example, due to the development of the potential from learning in pre-vious [lives], in this life one is born naturally endowed with superlative wisdom—wisdom present from birth. A great deal of learning in this life develops the [uncontaminated] poten-tial; cultivation of this potential leads to superlative wisdom— wisdom arising from education.
These [explanations concerning contaminated and uncon-taminated causes] supplement the discussion on results.

The Exceptional Systems [2]

This section has two [parts]: (1) the ultimate view [concern-ing the origin of cyclic life] and (2) the origin of cyclic life according to the tradition of Radiant Great Perfection.

133

དང་པོ་༼ངེས་དོན་སྤྱི་༽ལ་གསུམ། རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་འཁྲུལ་ཚུལ། དེ་ཉིད་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་དང་སྦྱར་བ། བག་ཆགས་གསུམ་གྱིས་འཁོར་ཚུལ་

ཞར་བྱུང་དང་བཅས་པའོ། །དང་པོ་༼རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་འཁྲུལ་ཚུལ་༽ལ་གཉིས། སྤྱིར་བསྟན་པ་དང༌། བྱེ་བྲག་ཕྱེ་ནས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་༼སྤྱིར་བསྟན་པ་༽ནི།དོན་དམ་འཁོར་བ་ལས་བཅས་མ་གྲུབ་ཀྱང༌། །ཀུན་རྫོབ་རྒྱུ་རྐྱེན་
རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང༌། །ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་འཁོར་ལོ་བར་མེད་བསྐོར།

།དེ་ལ་ཐེག་པ་ཐུན་མོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་བཞེད་པའི་འདུས་བྱས་ཀྱི་ཆོས་འགྲུབ་བྱེད་

རྒྱུ་རྐྱེན་རགས་པ་ཙམ་བསྟན་ཟིན་ནས། ད་ནི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ངེས་དོན་གྱི་ཚུལ་ལས་བརྩམས་ཏེ་འཆད་པར་བྱ་བ་ནི། འཕགས་ཞབས་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སེམས་འགྲེལ་ལས། ཇི་ལྟར་བུ་རམ་མངར་བ་དང༌། །མེ་ཡི་རང་བཞིན་ཚ་བ་སྟེ། །

The Ultimate View [Concerning the Origin of Cyclic Life] [1]

This section has three [parts]: (1) how the twelve links of interdependent origination deceive sentient beings, (2) the twelve links in relation to the eight consciousnesses, and (3) how cyclic life manifests from three instincts.

How the Twelve Links of Interdependent Origination Deceive Sentient Beings [1]

This section has two parts: (1) a general presentation and (2) a detailed explanation.

General Presentation [1]

Although cyclic life and actions do not exist ultimately, Interdependent origination occurs superficially due to causes and conditions.

Thus, the wheel of twelve links continually turns.

A general overview of the causes and conditions that produce conditioned phenomena as asserted by the common spiritual ways has been presented above. The ultimate view of the ex-ceptional [systems concerning the creation of cyclic life] is presented here.
The Disclosure of the Awakening Mind33 by the exalted [Nāgārjuna] says:

I maintain that just as sugar cane is sweet
And the nature of fire is heat,

134

དེ་བཞིན་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །རང་བཞིན་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་འདོད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། གནས་ལུགས་དོན་དམ་པར་འཁོར་བ་དང་ལས་དང་ལས་ཀྱི་

འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་བདེན་པར་མ་གྲུབ་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ཁོ་ན་ཡིན་ཀྱང༌། སྣང་

ཚུལ་ཀུན་རྫོབ་ཙམ་དུ་རྒྱུ་རྐྱེན་ཚོགས་པ་ལས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བར་མེད་དུ་བསྐོར་ནས་སྲིད་པའི་ལམ་དུ་ཡང་ནས་

ཡང་དུ་འཁོར་བ་སྟེ། འཕགས་ཞབས་ཀྱིས། མ་རིག་ནས་བཟུང་རྒ་ཤིའི་བར།

།རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་ཀྱི། །བརྟེན་ནས་འབྱུང་བའི་བྱ་བ་ནི། ཁོ་བོས་

རྨི་ལམ་སྒྱུ་འདྲར་འདོད། །ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་འཁོར་ལོ་འདི། །སྲིད་པའི་ལམ་

དུ་འཁོར་བ་སྟེ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་༼བྱེ་བྲག་ཕྱེ་ནས་བཤད་པ་༽ནི།
འཁོར་བའི་རྩ་བ་བདག་ཏུ་ཞེན་པ་སྟེ། །ཉོན་མོངས་པ་ལས་ལས་དང་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང༌། །དེ་ལས་དེ་འབྱུང་གཉིད་ལ་སོགས་བཞིན་སྣང༌། །དེའང་རྣམ་འགྲེལ་ལས། བདག་ཡོད་ན་ནི་གཞན་དུ་ཤེས། །བདག་གཞན་ཆ་ལས་འཛིན་དང་སྡང༌།
།

The nature of all phenomena
Is emptiness.

Cyclic life, evolutionary actions, and their results do not ultimately exist. [Their nature] is just emptiness, lacking true status. Nevertheless, [cyclic life, etc.,] have a superficial mode of appearance: various causes and conditions perpetuate the motion of the wheel of the twelve links of interdependent origination which turns around and around on the path of existence. As the Exalted One’s [Disclosure of the Awakening Mind34] says:

I assert that the process that unfolds
From ignorance to old age and death—
The twelve links of interdependent origination—
Is similar to an illusion or to a dream.
This wheel of twelve links
Turns on the path of existence.

Detailed Explanation [2]

Adherence to a self is the root of cyclic life.
Emotions produce actions and suffering.
These lead to [the cycle of suffering] which manifests like [dreams during] sleep.

Dharmakīrti’s Treatise on Valid Cognition35 states:

When “I” exists, “other” is known.
Self and other produce grasping and aversion.

135

འདི་དག་དང་ཡོངས་འབྲེལ་བ་ལས། །ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བར་འགྱུར། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར་འཁོར་བ་དང་དེར་འཁོར་བར་འགྱུར་བའི་རྩ་བ་ནི་ང་དང་ང་ཡིར་
འཛིན་པའི་བདག་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་ངའོ་སྙམ་པ་འདི་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་ཆགས་སོགས་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་

འབྱུང་ཞིང༌། དེ་ལས་རྣམ་པར་སྨིན་པའི་ལས་འདུ་བྱེད། དེ་ལས་སྲིད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་ཞིང༌། དེ་ལས་ཀྱང་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་འདུ་བྱེད་པས་སྡུག་བསྔལ་གྱི་འཁོར་ལོ་དེ་ཉིད་ཡང་དང་ཡང་དུ་འབྱུང་སྟེ། དཔེར་ན་གཉིད་

ཀྱིས་བསླད་པའི་རྨི་ལམ་མམ་རབ་རིབ་ཅན་ངོར་སྐྲ་ཤད་ལ་སོགས་པ་བཞིན་མེད་
བཞིན་དུ་སྣང་བ་བདེན་བདེན་འདྲ་བ་འདི་ནི་བརྟགས་ན་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱི་ཆོ་འཕྲུལ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། འཕགས་ཞབས་ཀྱིས། མདོར་ན་སྟོང་པའི་ཆོས་ལས་ནི། །སྟོང་པའི་

ཆོས་རྣམས་འབྱུང་བ་ཡིན། །བྱེད་པོ་ལས་དང་འབྲས་མྱོང་བ། །ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ནི་རྒྱལ་བས་བསྟན། །ཅེས་དང༌། ཀུན་རྫོབ་ཉོན་མོངས་ལས་ཀྱིས་བསྐྱེད། །ལས་ནི་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། །སེམས་ནི་བག་ཆགས་དག་གིས་བསགས། །བག་ཆགས་བྲལ་བ་བདེ་བ་སྟེ། །

All faults arise
In relation to these.

The root of cyclic life and of an individual’s course of expe-rience throughout it is the conception of “I.” This “I” is the conceived object of the instinctive self-habit that apprehends “I” and “property.” Self-habit and property-habit are the bases for all defiled views and emotions, such as desire. These gen-erate formative actions that result [in rebirth]. These in turn lead to all the suffering of existence. Furthermore, the forma-tions of actions and emotions cause the cycle of suffering to recur continually.
The cycle of suffering seems to be very real. However, if one examines it closely, one can see that it is only the magical display of emptiness. It appears although it is without reality, like the dream images seen when one is asleep [or] the hairs [seen] by a person with cataracts, etc. The Exalted One’s [Dis-closure of the Awakening Mind36] says:

Empty phenomena produce empty phenomena.
Agent, action, and experienced result
Are superficial [reality].
This, in brief, is what the Victorious One taught.

Further37:

Emotions and evolutionary actions create superficial reality;
Actions are instigated by the mind.
Mind is the sum of all instincts;
Freedom from instinctual patterns is happiness.

136

བདེ་བའི་སེམས་ནི་ཞི་བ་ཉིད། །སེམས་ཞི་བས་ནི་རྨོངས་མི་འགྱུར། །མ་རྨོངས་པས་ནི་དེ་ཉིད་རིག །དེ་ཉིད་རིག་པའང་ཐར་པ་ཐོབ། །ཅེས་གསུངས་སོ། །སྤྱིར་
འཁོར་ལོ་དང་པོ་ལས་འཁོར་བའི་རྩ་བ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་དང་སྡུག་ཀུན་གྱི་རྒྱུ་སྲེད་
པར་ཡང་གསུངས་ཤིང༌། བར་པར་གཟུང་འཛིན་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་མཚན་

འཛིན་གྱི་སྤྲོས་པ་དང༌། ཐ་མར་ཀུན་གཞི་ཉིད་འཁོར་བའི་རྩ་བར་གསུངས་ལ།

སྔགས་བླ་མེད་ཕ་རྒྱུད་ལས། སྟོང་བཞི་འབྱུང་བཞི་ཚོགས་པ་འགྲོ་བ་སྐྱེད་པའི་རྩ་བ་དང༌། མ་རྒྱུད་དུ་འཇིག་རྟེན་པའི་ལྷན་སྐྱེས་སམ་མི་ཤིགས་པའི་ཐིག་ལེ་ལས་
འཁོར་བ་འབྱུང་བར་བཞེད་ཅིང་དེ་དག་གི་དོན་ཞིབ་པར་རིམ་གྱིས་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་དང་སྦྱར་བ་ནི། སྟོང་གསལ་མ་འགག་སེམས་ཉིད་ཐོག་མེད་ནི། །རང་གིས་རང་ངོ་མ་རིག་འདུ་བྱེད་ཡིད། །གཡོས་པས་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སྣང་རྣམ་པར་ཤེས། །བླང་དོར་ཚོར་བ་མཚན་འཛིན་འདུ་ཤེས་
ཏེ། །

A happy mind is quietude itself;
A quiet mind is not obscured.
The unobscured [mind] knows reality;
To know reality is to attain freedom.

In his first cycle of teachings, the Buddha taught that the root of cyclic life is self-habit, and that the cause of suffering and its origin is attachment. In the middle cycle, he taught that the root of cyclic life is the fabrication of grasping identifiable characteristics (i.e., habitual adherence to subject and object). In the last cycle, he taught that the root of cyclic life is funda-mental consciousness itself.
The father tantras of the highest Secret Mantra [teach that] the bases for the origin of existence are the sets of the four emptinesses and the four elements. The mother tantras assert that cyclic life arises from the indestructible vital essence or mundane innate [bliss].

The Twelve Links in Relation to the Eight Consciousnesses [2]

The beginningless nature of mind is empty, clear, [and] unobstructed,
But its nature is not recognized.
[The fundamental consciousness,] stirred by mental creations, produces dualistic appearances [and] the consciousnesses.
Feeling develops from acceptance and rejection; discernment, from objectification-habit.

137

སེམས་བྱུང་འདུ་བྱེད་ཞེན་པས་གཟུགས་ཕུང་གྲུབ། །སྲེད་ལེན་མཚམས་སྦྱར་སྲིད་
པའི་འཁོར་ལོར་འཁོར། །འདི་ལ་སྤྲོས་ན་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བས་རྟོགས་པར་འདོད་ན་
ཟབ་མོ་ནང་དོན་གྱི་འགྲེལ་པ་ཟབ་དོན་སྣང་བྱེད་དང༌། སྙིང་པོ་བསྟན་པའི་འགྲེལ་

པ་རང་བྱུང་དགོངས་གསལ་སོགས་སུ་གསལ་བར་བཤད་ཡོད་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱ་ཞིང་འདིར་ཚིག་དོན་ཙམ་ནི། ཆོས་མངོན་པའི་མདོ་ལས། ཐོག་མ་མེད་དུས་ཅན་གྱི་དབྱིངས། །ཆོས་རྣམས་ཀུན་གྱི་གནས་ཡིན་ཏེ། །འདི་ཡོད་པས་ནི་འཁོར་

བ་དང༌། །མྱ་ངན་འདས་པའང་ཐོབ་པ་ཡིན། །ཞེས་འབྱུང་བ་ལྟར། ངོ་བོ་སྤྲོས་པ་དང་བྲལ་བས་སྟོང་པ། རང་བཞིན་མ་བསྒྲིབས་པར་གསལ་བ། རྣམ་པ་གང་དུའང་འགག་པ་མེད་པར་འཆར་བ། རང་བཞིན་གྱིས་དག་པའི་སེམས་ཉིད་ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ཅན་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་དེ་བཞིན་ཉིད་རང་གི་ངོ་བོ་ཅིར་ཡང་མ་གྲུབ་

པའི་གཤིས་སྐྱེ་མེད་ལ་བདག་དང༌། གདངས་འགག་པ་མེད་པ་ལ་གཞན་དུ་རྟོག་པས། ཡུལ་ཡུལ་ཅན་ལྟར་སྣང་བའི་འགག་པ་མེད་པའི་རྩལ་གྱིས་ངོ་བོ་མ་རིག་སྟེ། སེམས་ཡུལ་ལ་འདུ་བྱེད་པའི་ཡིད་ཀྱིས་ཀུན་གཞི་ཆུ་དང་རླབས་ལྟར་གཡོས་ཤིང་

བསྐྱོད་པས། གཟུང་བྱའི་དོན་དང་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་པ་གཉིས་

[Discernment leads to] mental formations which are mental factors; habitual adherence creates form.
With attachment and grasping as a link, the wheel of existence turns.

This subject is a vast one if treated in detail. To further one’s understanding of it, one should study the clear explanations given in such [texts] as the commentary on [Karmapa Rang-jung Dorjé’s] Profound Inner Meaning [called] the Elucidation of the Profound Meaning and the commentary on the Showing of the Essence called the Elucidation of the Philosophy of Rang-jung Dorjé. What follows is simply a commentary on the words of the root verses written above.
The Phenomenology Scripture38 states:

The sphere [of reality] without commencement
Is the source of all phenomena.
Because the sphere of reality exists,
Cyclic life and perfect peace exist.

The nature [of mind], being free of fabrications, is empty. Its character is unobscured clarity; its expression is unobstruct-edly manifest. This intrinsically pure nature of mind, existing from time without beginning, is the sphere of reality. It is transcendent reality without intrinsic objectivity.
The nature of mind is not recognized: Its unborn nature is conceived as self; its unimpeded radiance is conceived as other. Thus, the unobstructed creativity [of mind] appears as subject and object. Mental formations with regard to objects and mind agitate the fundamental consciousness like waves on water. The objective object and subjective consciousness,

138

ཐ་དད་པ་མེད་བཞིན་དུ་གཉིས་སུ་སྣང་བས་བདག་གཞན་དུ་བཟུང༌། དེ་ལས་ཡུལ་

ལ་དོན་དུ་བཟུང་བའི་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དྲུག་པོ་བྱུང་སྟེ་བག་ཆགས་ཀྱི་སྣང་བ་བརྟས་པ་ལས་འཁྲུལ་སྣང་རགས་པ་གྲུབ། རྣམ་ཤེས་དེ་ལ་ཡུལ་ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་བར་མར་སྣང་བའི་དབང་གིས་དེ་གསུམ་ལ་བླང་དོར་དང་བཏང་སྙོམས་སུ་རྟོག་པར་བྱེད་

པས་ཚོར་བའི་ཕུང་པོ་སྐྱེ། ཡུལ་དེ་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པ་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་གི་བྱེད་པས་འདུ་ཤེས་དང༌། ཡུལ་ལ་སྤུ་རིས་སོ་སོར་ཕྱེས་ནས་སྣང་བ་སྣ་ཚོགས་ལ་མངོན་པར་

འདུ་བྱས་པས་སེམས་བྱུང་གི་ཚོགས་རྣམས་གྲུབ་པའི་འདུ་བྱེད། དེས་བག་ཆགས་བརྟན་པར་བྱས་ནས་གཟུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་མཚན་མ་ལ་སོགས་པ་ལ་མངོན་པར་

ཞེན་པས་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་གྲུབ་བོ། །འདི་ནི་སྐྱེ་བའི་རིམ་པ་སྟེ་རྒྱུ་འབྲས་དོན་གྱི་གོ་རིམ་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། མཛོད་ལས། རིམ་ནི་རགས་དང་ཀུན་ཉོན་མོངས། །ཞེས་རགས་ཕྲ་དང་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པའི་རིམ་པས་གཟུགས་དང་པོར་གསུངས་པ་དང་འགལ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་ཡུལ་ལ་ཆགས་ཤིང་སྲེད་པ་དང༌། ཆགས་ཡུལ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ལེན་པ་དག་གིས་

although not different, manifest as two and are apprehended as other and self.
[This dualistic apprehension] produces [the aggregate of consciousness], comprised of the six consciousnesses which apprehend objects as external. The increased manifestations of instincts create coarse deceptive appearances. These appear to the consciousnesses as pleasant, unpleasant, or neutral [objects], and as a consequence are regarded with acceptance, rejection, or indifference. In this way, the aggregate of feeling develops. The aggregate of discernment is produced by the vary-ing degrees of the objectification-habit with respect to objects perceived. Discrimination of the individual features of objects causes mental formations to occur with respect to them. These lead to the [aggregate] of formations constituted by the vari-ous mental factors. These mental formations stabilize instincts, which in turn produce habitual adherence to the nature of form, its characteristics, etc. The aggregate of form develops from this adherence.

The [five aggregates] have been presented here in their causal order. The Treasury of Phenomenology presents the [aggregates] in order of defilement or coarseness, beginning with [the coarsest,] the aggregate of form, and concluding with the most subtle. The Treasury39 states:

The order is [presented] in terms of coarseness or defilement.

Although their orders differ, the two presentations are not contradictory. [Once the five aggregates have formed,] desire and craving for an object, together with grasping to obtain the desired object, serve as the links that empower the formative

139

མཚམས་སྦྱར་བས་སྲིད་པ་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལས་མཐུ་ཅན་དུ་གྱུར་ནས་ཡང་སྲིད་ཕྱི་མའི་སྐྱེ་བ་ལ་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བ་སོགས་འཁོར་བར་འཁྲུལ་པའི་འཁོར་ལོ་བར་

མེད་དུ་འཁོར་བ་ནི་རང་ངོ་མ་ཤེས་པས་བྱས་པ་སྟེ། ཇི་ལྟར་སྒྱུ་མ་ལ་སྒྱུ་མ་དང༌།
རྨི་ལམ་ལ་རྨི་ལམ་དུ་མ་ཤེས་པས་འཁྲུལ་པ་བཞིན་ནོ། །རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དོན་རྒྱས་པར་ནི་ཕྱི་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་རོ། །གསུམ་པ་བག་ཆགས་གསུམ་གྱིས་འཁོར་ཚུལ་ཞར་བྱུང་བཅས་བསྟན་པ་ནི། མདོར་ན་ཀུན་གཞིར་བག་ཆགས་

གསུམ་བཞག་པས། །འཁྲུལ་སྣང་རྣམ་གསུམ་བྱུང་སྟེ་ཡུལ་དོན་ལུས། །གོང་དུ་སྨོས་པ་དེ་དག་གི་དོན་མདོར་བསྡུ་ན། ཀུན་གཞིའི་སྟེང་དུ་སེམས་ཀྱི་བག་ཆགས་
མི་འདྲ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་བཞག་པས་འཁྲུལ་སྣང་མི་འདྲ་བ་རྣམ་པ་གསུམ་བྱུང་སྟེ། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་དང༌། དེ་དག་འཛིན་པའི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ཏེ་དོན་དང༌། རང་གི་ལུས་སུ་མེད་བཞིན་སྣང་བའི་བག་ཆགས་པས་མེ་ལོང་ལ་རྡུལ་ཆགས་པ་ལྟར་སེམས་ཀྱི་འོད་གསལ་བསྒྲིབས་ཏེ་འཁོར་བར་འཁྱམས་པ་སྟེ། མདོ་

སྡེ་རྒྱན་ལས། རྣམ་གསུམ་རྣམ་གསུམ་སྣང་བ་ཅན། །ཞེས་གསུངས་པའི་དོན་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་དྲི་མེད་འོད་ཟེར་གྱིས་གསལ་བར་མཛད་པ་ལྟར་རོ། །

actions to create existence. Consequently, one takes birth in a new life, [eventually experiencing aging and death]. In this way, the wheel of deception turns perpetually throughout cy-clic life.
The wheel [of the twelve links] is set in motion because one’s own nature is not recognized, just like the deception that occurs when a magical illusion is not recognized as a magical illusion or when a dream is not recognized as a dream.

How Cyclic Life Manifests from Three Instincts [3]

In summation, three instincts imprinted on the fundamental consciousness

Cause three deceptive appearances—object, subject, and body.

To summarize what has been said above, three different men-tal instincts imprinted on the fundamental [consciousness] cause three different deceptive appearances: objects such as form; subjects, or consciousnesses that apprehend [objects]; and one’s own body. These three appear but have no reality. Thus, like dust on a mirror, instincts obscure the mind’s radi-ant awareness, and [beings] wander throughout cyclic life. Maitreya’s Scripture Ornament40 states:

The three appear in three [aspects].

The meaning of this quotation is elucidated in the works of Drimé Özer (Longchenpa), Samantabhadra in person.

140

སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གཟུགས་སོགས་ཡུལ་ལྔ་དང༌། །རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་དགེ་དང་སྡིག་པའི་ལས། །འགྲོ་དྲུག་གཟུགས་དང་དེ་ཡི་བྱ་བྱེད་ལས། །དེ་ལས་གཟུང་འཛིན་དེ་ལས་ཉོན་མོངས་སྐྱེ།།དེ་ལས་ཐོག་མཐའ་མེད་པའི་འཁོར་བ་གྲུབ།

།དེའང་སྤྲོས་ཏེ་བཤད་ན། ཡུལ་གྱི་བག་ཆགས་ཀྱི་མཐུ་ལས། ཕྱི་རོལ་སྣོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་དང༌། དེ་ལ་བརྟེན་པའི་གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་སྟེ་ཡུལ་ལྔ་པོ་ཕྱི་ནང་གང་ནའང་མེད་ཀྱང་ཕྱི་རོལ་ན་ཡོད་པ་ལྟར་སྣང་བ་སེམས་ལ་ཤར་ནས་དེ་དག་ལ་

དོན་དུ་མངོན་པར་ཞེན་ནས་དགག་སྒྲུབ་ཏུ་འཛིན་པའི་ཡུལ་བྱེད་དོ། །ཞེན་ཡུལ་ལ་འདི་ནི་གཟུགས་སོ་ཞེས་ཕྱི་རོལ་དུ་རྟོག་པ་ནི་གཟུང་རྟོག་གོ །ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཉོན་ཡིད་ཚོགས་དྲུག་དང་བཅས་པ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོགས་བརྒྱད་དོ། །དེས་ཀུན་ནས་བསླངས་ཏེ་བསོད་ནམས་ཆ་མཐུན་གྱི་དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བ་སྡིག་པའི་ལས་བསགས་པས་སེམས་ལ་བག་ཆགས་གསེར་དང་གཡའ་བཞིན་དུ་གནས་པ་
ནི་དོན་གྱི་བག་ཆགས་ཀྱི་མཐུ་བརྟས་པ་སྟེ་ཚོགས་བརྒྱད་པོས་རང་རང་གི་ཡུལ་རྟོག་བཅས་དང་རྟོག་མེད་ཀྱིས་འཛིན་པས་ན་འཛིན་རྟོག་གོ། །ལུས་ཀྱི་བག་ཆགས་ཀྱི་

མཐུ་ལས། གཟུང་འཛིན་དེ་དག་སྐྱེ་བའི་རྟེན་འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག་སོ་སོའི་གཟུགས་

དང་

The environmental world, the five objects such as form, The eight consciousnesses, and virtuous and negative actions [develop from objective instincts].
[Adherence to] the forms of the six [types of] beings,
and the object, agent, and action
Generate object and subject, which in turn produce emotions.
[Emotions] create cyclic life without beginning or end.

The outer world and the five [types] of objects that find support in it—form, sound, smell, taste and touch—do not exist anywhere, externally or internally. Nonetheless, due to object-oriented instincts, objects appear to the mind as if they were externally existent. One adheres to them as [exter-nal] objects, and thus they become objects to be rejected or accepted. The constructive thought that the conceived object is external, expressed as “this is form,” is the objective con-structive thought.
The group of eight consciousnesses consists of the funda-mental consciousness, defiled mind, and the six conscious-nesses. Actions are instigated by these [eight] consciousnesses; these include virtuous (meritorious) and non-virtuous (neg-ative) ones. Instincts based on these actions remain in the mind just as ore and gold are found together. As the power of these subjective instincts increases, the eight consciousnesses apprehend their respective objects both conceptually and non-conceptually. This is the process of subjective constructive thought.
Because of body-oriented instincts, the six types of beings— the matrices for the arising of subject and object—adhere intensely to [their] individual forms and [their functions in

141

དེའི་བྱ་བྱེད་ལས་དང་བཅས་པ་ཐ་ན་རྨི་ལམ་དུའང་བདག་གི་ལུས་ཞེས་མངོན་པར་

ཞེན་ཏེ་བདེ་སྡུག་ལ་སྤྱོད་པ་སྟེ་བག་ཆགས་རྣམ་པ་གསུམ་གྱི་མཐུ་བརྟས་པ་ལས་གཟུང་འཛིན་གྱི་འཁྲུལ་སྣང་ཤར། དེ་ལ་སྤང་བླང་བྱས་པས་ཉོན་མོངས་པའི་སྟོབས་

སྐྱེ། དེ་ཡིས་ལས་བསགས་པས་ཐོག་མ་དང་ཐ་མ་མེད་པའི་འཁོར་བ་ལུ་གུ་རྒྱུད་

འདི་གྲུབ་སྟེ། ཐོག་མ་མེད་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་ཚེ་རབས་སྔ་མ་བསྐྱེད། དེའི་

རྒྱུན་གོམས་པས་ད་ལྟ། ད་ལྟའི་ཉིན་པར་གྱིས་རྨི་ལམ་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུན་གོམས་པས་ཚེ་རབས་ཕྱི་མའི་ཡུལ་དང་དོན་དང་ལུས་ཀྱི་བག་ཆགས་འཆར་བར་འགྱུར་རོ། །ཞར་བྱུང་འཁོར་བ་ལྡོག་ཚུལ་བཤད་པ་ནི། རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་ལྡོག་རྒྱུ་རྐྱེན་ཕུག་
རྡིབ་ན། །འཁྲུལ་ཟད་ཐར་པ་མཆོག་ལ་རབ་ཏུ་སྦྱོར། །འདི་ལྟར་འཁོར་བའི་སྡུག་
བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཙོ་བོ་རྒ་ཤི་གང་ལས་བྱུང་བརྟགས་ན་སྐྱེ་བ་ལས་བྱུང༌། དེ་ལེན་པ་དང་དེ་སྲེད་པ་ལས་བྱུང་བ་སོགས་རིམ་གྱིས་བརྟགས་པས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་
བ་

terms of] object, agent, and action. Even while dreaming, they adhere to their bodies [as real]. Consequently, they experi-ence pleasure and pain, and the strength of the three types of instincts increases, causing deceptive subjective and objec-tive appearances to manifest. Rejection or acceptance of those [deceptive appearances] increases the power of obscuring emotions, leading to the accumulation of evolutionary actions. In this way, the beginningless and endless chain of cyclic life continuously recreates itself.
Instincts [created] from time without beginning produced our succession of past lives. Habituation to the stream of past lives has led us into the present life. Habituation to the expe-riences of this present life, such as dreams influenced by the [events] of the day, forms instincts [that will manifest as] objects, subjects, and bodies of future lives.

Supplementary Explanation: The Ending of Cyclic Life [4]

When the course of interdependent origination is
reversed or its causes and conditions collapse from the inner core,
Deceptive [appearances] are exhausted and supreme liberation is attained.

What causes aging and death, the main suffering of cyclic life? Examination reveals that aging and death arise from birth, which in turn arises from grasping, which is produced by at-tachment, and so on through the other links [of interdepen-dent origination]. Analyzing this step by step, it can be un-derstood that unawareness lies at the root of all these links.

142

མ་རིག་པ་ཡིན་པར་ཤེས་ནས་དེ་སྤོང་བའི་གཉེན་པོ་ལ་བསླབས་པས་རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་ལྡོག་ཏུ་འགག་པའམ། འཁོར་བར་འཁྱམས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ།
རྐྱེན་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་མ་རིག་པ་དག་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་གཤིས་ལ་

མི་གནས་པར་རྟོགས་ནས་འཁྲུལ་གཞིའི་ཕུག་རྡིབ་ན། འཁྲུལ་སྣང་གི་ཆོས་ཇི་སྙེད་པ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ངང་དུ་ཟད་ནས་ཐར་པ་བདེ་བ་དམ་པའི་མཆོག་ལ་རབ་ཏུ་སྦྱོར་བར་

འགྱུར་རོ། །གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་འོད་གསལ་རྫོགས་པ་ཆེན་པོའི་ལུགས་ལྟར་བཤད་པ་ལ་གཉིས། མཚམས་སྦྱར་བ་དང༌། དོན་དངོས་སོ། །དང་པོ་༼མཚམས་སྦྱར་བ་༽ནི།ཁྱད་པར་ཐེག་རྩེ་ཤིན་ཏུ་རྣལ་འབྱོར་ལུགས། །འཁྲུལ་གྲོལ་རྒྱུ་རྐྱེན་ཐུན་
མོང་ཐེག་པའི་བཤད་ཚུལ་ཀུན་ལས་ཁྱད་པར་དུ་གྱུར་པ། ཐེག་དགུའི་རྩེ་མོ་ཨ་ཏི་ཡོ་ག་སྟེ་ཤིན་ཏུ་རྣལ་འབྱོར་གྱི་ལུགས་ཉིད་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ།

Applying the remedy that eliminates unawareness leads to cessation [liberation], by reversing the order of interdepen-dent origination.
[Alternatively,] analytical discernment can be used to real-ize that the cause for wandering throughout cyclic life, i.e., self-habit, and its condition, instinctive unawareness, have no intrinsic reality. With this realization, the basis of decep-tion collapses from its inner core. Deceptive appearances are exhausted within the sphere of reality, and liberation, supreme happiness, is attained.

[Chapter V
The Primordial Purity of the Universe]

The Origin of Cyclic Life According to the Tradition of Radiant Great Perfection [2]

This section has two parts: (1) the context, and (2) the main discussion.

Context [1]

The superior system of the Supreme Yoga is the culmination of all spiritual ways.

The causes and conditions that produce deception [within cyclic life] and those that effect liberation from it will now be explained according to a system that surpasses the inter-pretations of common spiritual traditions. This brief presen-tation from the perspective of the Supreme Yoga, the culmi-nation of the nine spiritual ways,1 will lay the foundation

Chapter heading
not present in the
Tibetan outline, but
declared in the
printed edition.

143

འཆད་འགྱུར་ལུགས་འདིའི་ལམ་དང་འབྲས་བུའི་གནད་དོན་འདི་ལས་ལོངས་

དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་༼དོན་དངོས་༽ལ་བཞི། གཞི་དངོས་པོ་གཤིས་
ཀྱི་གནས་ལུགས། དེ་ལས་སེམས་ཅན་གྱི་འཁྲུལ་ཚུལ། འཁྲུལ་དུས་གཞི་ཡིས་ཁྱབ་ཚུལ། ཞར་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གནས་ཡུལ་འཁྲུལ་པ་ལྡོག་ཚུལ་དང་བཅས་པའོ། །དང་པོ་༼གཞི་དངོས་པོ་གཤིས་ཀྱི་གནས་ལུགས་༽ལ་གསུམ། ཤེས་བྱ་ཕྱོགས་འཛིན་གྱི་གཞི་དྲུག་སྐྱོན་ཅན་དུ་བསྟན། གནས་ལུགས་ཀ་དག་གི་གཞི་སྐྱོན་མེད་དུ་བཤད། དེ་ལས་གཞི་སྣང་གི་ཤར་ལུགས་བརྒྱད་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་༼ཤེས་

བྱ་ཕྱོགས་འཛིན་གྱི་གཞི་དྲུག་སྐྱོན་ཅན་དུ་བསྟན་པ་༽ནི།ཡེ་ཐོག་གཞི་ཡི་གནས་ལུགས་སྐྱོན་ཅན་དྲུག །རྟོགས་ཏེ་སངས་རྒྱས་མ་བྱུང༌། མ་རྟོགས་ཏེ་སེམས་ཅན་མ་བྱུང་བའི་སྔོན་རོལ་ན་ཡེ་ཐོག་དང་པོའི་གཞིའི་གནས་ལུགས་ཇི་ལྟར་ན། རྫོགས་ཆེན་པའི་ལུགས་ཀྱིས་འདོད་ལུགས་སྐྱོན་ཅན་དྲུག་གྲུབ་པའི་མཐའ་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ།

[for understanding] the key points of the path and the result of this system.2

Main Discussion [2]

This section has four parts: (1) the fundamental nature of the ground of being, (2) how beings fail to recognize it, (3) the ever‑presence of the ground of being [even] in the deceived state, and (4) a supplementary [explanation] of the abode of pristine wisdom and the ending of the deception [of appre-hended] objects.

The Fundamental Nature of the Ground of Being [1]

This section has three parts: (1) proof that the six grounds of being, as believed from partial perspectives, are mistaken, (2) proof that the fundamental nature of the ground is primordial purity, and (3) the eight ways the ground of being manifests.

Proof that Six Grounds of Being, as Believed from Partial Perspectives, are Mistaken [1]

Six [claims] concerning the fundamental nature of the original ground are mistaken.

What is the fundamental nature of the original, primordial ground of being, before buddhas appear by realizing it and be-fore sentient beings appear by not realizing it? To answer this, the tradition of Great Perfection states that six claims concern-ing the ground based on the perspectives of persons who ad-here to philosophical tenets are mistaken: the claim that [the

144

དེའང་གཞི་ལྷུན་གྲུབ་ཏུ་འདོད་པ་དང༌། མ་ངེས་པར་འདོད་པ་དང༌། ངེས་པ་དོན་དུ་འདོད་པ་དང༌། ཅིར་ཡང་བསྒྱུར་དུ་བཏུབ་པར་འདོད་པ་དང༌། གང་དུའང་
ཁས་བླང་དུ་རུང་བར་འདོད་པ་དང༌། རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཁྲ་བོར་འདོད་པ་སྟེ། དེ་

ལྟར་རྣམ་པ་དྲུག་པོ་ལ་ནི་ཕྱོགས་ལྷུང་སྐྱོན་ཅན་གྱི་གཞིར་གསུངས་ཏེ། དེའི་རྒྱུ་
མཚན་ལྷུན་གྲུབ་ཏུ་འདོད་པ་དེ་ལ་ནི། སྐྱོན་ཡོན་གཉིས་ཀ་ཡེ་ནས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཅན་ཡིན་ན། ཀ་དག་དང་འགལ་ཞིང་ལམ་ཉམས་སུ་བླང་དུ་མི་རུང་ལ།

བླངས་ཀྱང་གྲོལ་མི་རུང་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པར་འགྱུར་བ་དང༌། ངེས་མེད་དུ་འདོད་པ་དེ་ལ་ནི། གཞི་ངེས་པ་མེད་པར་བློས་གང་བཏགས་པ་དེར་འགྱུར་ན། གྲོལ་ཚར་
ནས་ཀྱང་འཁྲུལ་པ་འབྱུང་བར་ཐལ་བའི་སྐྱོན་དང༌། ངེས་པ་ཅན་དུ་འདོད་པ་དེ་ལྟར་

ན། བསྒྱུར་དུ་མི་བཏུབ་པས་མ་རིག་པའི་དྲི་མ་དག་པར་ཡང་མི་འགྱུར་བའི་སྐྱོན་
དང༌། ཅིར་ཡང་བསྒྱུར་དུ་བཏུབ་པར་འདོད་པ་ན། རྟག་མི་ཐུབ་པའི་ཕྱིར་གྲོལ་བའི་

འབྲས་བུ་ཡང་སླར་རྒྱུ་རུ་ལྡོག་པའི་སྐྱོན་དང༌། གང་དུ་ཡང་ཁས་ལེན་བཏུབ་པར་འདོད་པ་ན། དངོས་པོ་ལ་ཐུག་པ་མེད་ཕྱིར་གཞི་ཡང་ཐུག་མེད་དུ་འགྱུར་ལ། རྟག་
ཆད་དུའང་ཁས་ལེན་དགོས་པར་འགྱུར་བའི་སྐྱོན་དང༌།

ground] is (1) spontaneous; or (2) indeterminate; or (3) deter-minate; or (4) transmutable into anything; or (5) can be defined in any possible way; or (6) that it is manifold and multifaceted. These six impressions of the ground are erroneous in that they are partial descriptions of the ground. The reasons for their erroneousness is as follows:
(1) The claim that [the ground of being] is spontaneous is mistaken because if both faults and qualities existed pri-mordially in the ground, their presence would contradict pri-mordial purity. Furthermore, such a ground would constitute an unsuitable basis for the practice of a path [to freedom], and even if practice were undertaken, freedom would be an unsuitable goal.
(2) The claim that [the ground] is indeterminate is mistaken because if the ground were indeterminate, it would become whatever it is intellectually designated to be, leading to the illogical conclusion that deception might be experienced even after freedom has been attained.
(3) The assertion that [the ground] is determinate is mis-taken because [if this were the case], the ground would be unchangeable, which implies that the stains of unawareness could never be purified.
(4) The assertion that [the ground] can change into any-thing whatsoever is mistaken because the ground would not be permanent; the result (freedom) could therefore turn again into a cause [of cyclic life].
(5) The assertion that [the ground] can be defined in any possible way is mistaken because if phenomena are infinite, the ground would also be infinite. [If this were the case,] one would have to assert the ground to be either permanent or terminated.

145

སྣ་ཚོགས་སུ་འདོད་པ་དེ་ཡང་དག་པ་རྣམ་གྲོལ་གྱི་གཞིར་མི་རུང་སྟེ། རྟོག་ཚོགས་དུ་མ་ཅན་དེ་ཉིད་ཀ་དག་གི་གཞི་རུ་མི་རུང་བའི་སྐྱོན་གནས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་གཞི་

དྲུག་པོ་དེ་དག་ནི་ཕྱོགས་འཛིན་ཡ་བྲལ་སྐྱོན་ཅན་དུ་འགྱུར་ཕྱིར་འདི་སྐབས་ཀྱི་གཞི་

རུ་མི་བཞེད་ཅིང༌། དེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གནས་ལུགས་ཕྱོགས་རེ་ལས་མ་རྟོགས་པའི་

ཕྱིར་རོ། །གཉིས་པ་༼གནས་ལུགས་ཀ་དག་གི་གཞི་སྐྱོན་མེད་དུ་བཤད་པ་༽ལ་གཉིས།ཀ་དག་གི་ངོ་བོ་ངོས་བཟུང༌། དེའི་རང་བཞིན་ཞིབ་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་

པོ་༼ཀ་དག་གི་ངོ་བོ་ངོས་བཟུང་བ་༽ནི། སྐྱོན་མེད་ཀ་དག་གྲོལ་འཁྲུལ་སྤྱི་ཡི་གཞི། །རྟོག་པས་ཐ་དད་དུ་བརྟགས་པའི་བློ་སྐྱོན་ལས་གྲོལ་བ། སྐྱོན་མེད་ཀ་དག་གི་གཞི་ལམ་རྗེས་སུ་འཛིན་པའི་གང་ཟག་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི་ཡེ་ཐོག་གཞིའི་ཀ་དག་ཅེས་བྱ་བ་སྟེ། དེའང་སྨྲ་བསམ་བརྗོད་འདས་ཆེན་པོ་ཡོད་མེད་ཀྱི་མཐའ་ལས་འདས་པ་སྟེ།

(6) The assertion that [the ground] is manifold is mistaken because such a ground would be unsuitable as the basis for authentic freedom, since a ground related to many thought constructs cannot be a primordially pure ground.
These six impressions, each in its own way, are erroneous in that they give one-sided views of the ground. Thus, they do not3 provide adequate descriptions of the “ground of being,” permitting only a partial comprehension of the fundamental nature of the ground.

Proof that the Fundamental Nature of the Ground of Being is Primordial Purity [2]

This section has two parts: (1) identification of the primordi-ally pure nature [of the ground]; and (2) a precise explanation of the primordially pure character [of the ground].

Identification of the Primordially Pure Nature [of the Ground] [1]

The correct [view is that the ground is] primordial purity, the common basis of both deception and freedom.

The primordial purity of the original ground is the domain of a practitioner of the path [of Great Perfection] who is free from the erroneous biases of conceiving [the ground] in vari-ous artificial ways and who has the correct [understanding] of the ground as primordial purity.
[The primordial purity of the ground] wholly transcends words, concepts, and formulations, and surpasses the limita-tions of existing or not existing.

146

ངོ་བོ་ཀ་ནས་དག་པས་ཡོད་པ་རྟག་པའི་མཐའ་དང་བྲལ་ཏེ་དངོས་པོ་དང་མཚན་

མའི་ཆོས་སུ་མ་གྲུབ། རང་བཞིན་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པས་མེད་པ་ཆད་པའི་མཐའ་ལས་འདས་ཏེ། འོད་གསལ་སྟོང་པའི་ཆོས་ཉིད་རྣམ་དགརང་བཞིན་གདོད་མའི་སངས་

རྒྱས། ཆོས་སྐུ་འགྱུར་མེད་ཀྱི་དགོངས་པ། འཁོར་འདས་གང་དུའང་མ་གྲུབ་

ལ་ཡེ་སྟོང་རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་ཆེན་པོ་ཡེ་ཐོག་ཉིད་ནས་ནམ་མཁའ་ལྟར་གནས་སོ། །ཀ་ནས་དག་ན་སེམས་ཅན་འཁོར་བར་འཁྲུལ་པ་མི་རིགས་སོ་ཞེ་ན། ཡེ་ནས་

གྲོལ་ཟིན་པས་དྲི་མ་བསྐྱར་ནས་མཚན་ཉིད་པ་སྦྱང་དུ་མེད་ཅིང་འཁྲུལ་པ་དང་གྲོལ་བ་རང་མཚན་པ་མེད་དེ་རྨི་ལམ་གྱི་གྲོལ་འཁྲུལ་ལྟར་རིག་པའི་རོལ་པ་ཙམ་དུ་སྣང་

དུས་ཉིད་ནས་གྲུབ་མ་མྱོང་བས་ཀ་དག་ཡིན་པ་ལ་སྐྱོན་མེད་ཅིང༌། ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་ན་འབྲས་བུ་གྲུབ་ཟིན་པས་སེམས་ཅན་རྣམས་འབད་མེད་དུ་གྲོལ་བར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། ལྷུན་གྲུབ་ཡིན་པས་ཡེ་ནས་དབྱིངས་ཀྱི་སྐུ་དང་ཡེ་ཤེས་རང་བཞིན་རྣམ་དག་ཏུ་རྫོགས་ཀྱང་གཉིད་སད་པ་ལྟར་གློ་བུར་དྲི་བྲལ་གྱི་ཆ་ལས་ཡེ་ཐོག་དེར་མངོན་དུ་

གྱུར་པའི་ཆར་ཡོད་པས་སྐྱོན་མེད་དོ། །དེའི་ངང་ལས་གཞི་སྣང་དུ་ཤར་དུས་གྲོལ་

འཁྲུལ་གཉིས་ཀའི་གཞི་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་སྤྱི་གཞི་ཟེར་ལ།

The nature of the ground is primordially pure. Thus, the ground transcends the limitations of permanence or existence: it cannot be reduced to substantial or objectifiable characteristics. The character of the ground is spontaneous, and therefore the ground surpasses the limitation of non-existence or annihilation. It is radiant intrinsic awareness, the pure reality of emptiness itself, natural and primordial enlightenment, the immutable wisdom of the reality dimension of awakening. Existing neither as cyclic life nor perfect peace, it remains primordially empty. It is great self‑existing wisdom, primordially present like space. As [the nature of the ground] is primordial purity, isn’t it illogical for sentient beings to be deceived into cyclic life? Since beings are intrinsically free, no real stains remain to be purified and no innate deception or freedom can be identified. However, beings are deceived into cyclic life because [freedom and deception], like the freedom and deception [experienced in a] dream, manifest as the simple play of intrinsic aware-ness, non‑existent from the first moment they are experienced and therefore primordially pure.
If the character [of the ground] is spontaneous, wouldn’t liv-ing beings be effortlessly liberated since the goal [i.e., enlight-enment] is innate? Because [the ground] is spontaneous, the dimensions of awakening and the pristine wisdoms of the sphere [of reality] are complete in their pure nature from the very beginning. Nevertheless, an actualization [of the dimen-sions of awakening and of pristine wisdoms] in the primordial [ground] occurs [when beings], in a manner comparable to waking from sleep, become free from incidental stains. When the [ground of being] arises as manifestation within its own nature, the ground serves as the basis for both freedom and deception and is therefore called the common ground.

147

གྲོལ་གཞི་བྱེད་པས་གྲོལ་བའི་གཞི་དང༌། སེམས་ཅན་གྱི་འཁྲུལ་གཞི་བྱེད་པས་འཁྲུལ་གཞི་ཞེས་གཞི་སྣང་གི་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་གྲོལ་འཁྲུལ་གྱི་ཆ་དབྱེ་ན་གསུམ་དུ་གནས་པའོ། །འདིར་ཀ་ཞེས་པ་ནི་གཞིའམ་རྩ་བའི་སྒྲ་སྟེ། གདོད་མ་དང་ཐོག་
མ་དང་ཡེ་ནས་སོགས་དང་དོན་གཅིག་གོ །གཉིས་པ་༼དེའི་རང་བཞིན་ཞིབ་ཏུ་

བཤད་པ་༽ནི།ཡེ་ཤེས་གཉིས་སམ་གསུམ་ལྡན་ཉིད་དུ་བཞུགས། །ཀ་དག་དེའི་

རང་བཞིན་ནི་ཡེ་ཤེས་གཉིས་སམ་གསུམ་ལྡན་ཉིད་དུ་བཞུགས་ཏེ། དེའི་དང་པོ་

ལྟར་ན། རིག་པ་དངོས་པོ་མེད་པས་རིག་སྟོང་དབྱེར་མེད་ལ་ལྟོས་ནས་ངོ་བོ་ཀ་དག་

གི་ཡེ་ཤེས་བསམ་ངོ་དང་བྲལ་བ་དང༌། རང་བཞིན་ལྷུན་གྲུབ་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་གཏིང་གསལ་ཡེ་གདངས་སུ་གནས་ཏེ། ཀློང་དྲུག་པ་ལས། ངོ་བོ་ཉིད་ནི་ཀ་དག་ལ། །རང་བཞིན་དུ་ནི་ལྷུན་གྲུབ་བོ། །ཞེས་སོ། །ངོ་བོའི་ལྡོག་པ་ན་ཡོད་མེད་ཀྱི་མཐའ་
ལས་འདས་ལ།

Because it serves as the basis for freedom, it is called the ground of freedom. Because it also serves as the basis for the decep-tion of sentient beings, it is called the ground for deception. The ground’s manifestation is of a single nature, but when distinguished in terms of [serving as the basis for] freedom, deception, [or both,] it is threefold.
Here, the word primordial (in “primordial purity”) means “basic” or “fundamental” and is synonymous with “original,” “from the beginning,” “from the primordium,” and so on.

Precise Explanation of the Primordially Pure Character of the Ground [2]

Two or three pristine wisdoms are inherent to the character [of the ground of being].

Two or three pristine wisdoms are inherent to the primordi-ally pure character [of the ground of being].
Two exist in this way: Intrinsic awareness is devoid of sub-stantiality and therefore indivisible from emptiness. Based on this indivisibility, the character comprises two pristine wis-doms: the pristine wisdom of the primordially pure nature, which is free of mentation, and the pristine wisdom of the spontaneous character, which is the original radiance glowing deep within. The Sixth Expanse4 states:

The nature [of the ground] is primordial purity;
Its character is spontaneous accomplishment.

The nature aspect [of the ground] transcends the limitations of existing and not existing. The character aspect [of the ground]

148

རང་བཞིན་གྱི་ལྡོག་པ་ན་འཆར་གཞིའི་ཆ་ཙམ་དུ་གནས་ཏེ། དེ་གཉིས་རང་ངོ་དབྱེར་

མེད་མཐའ་གྲོལ་རྫོགས་པ་ཆེན་པོར་བཞུགས་པ་ནི་རིག་པ་རང་གྲོལ་ལས། མཐའ་བཞིའི་དྲི་མ་རང་སངས་ཉིད། །ཅེས་སོ། །ཡེ་ཤེས་གསུམ་ལྡན་དུ་བཞུགས་པ་ནི། རྡོ་རྗེ་སེམས་དཔའ་སྙིང་གི་མེ་ལོང་ལས། གཞིའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་རང་བཞིན་

ཐུགས་རྗེ་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་གྱིས་ཤིག ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆོས་སྐུ་གདོད་ནས་དག་པའི་ངོ་བོ་སྐུར་བཞུགས་པས་སྐུ་གསུམ་འདུ་འབྲལ་མེད་པའི་འཆར་གཞིར་གནས་ཀྱང་མཚན་མ་རིས་ཅན་གྱི་ཞལ་ཕྱག་ཏུ་གྲུབ་པ་ནི་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ། །རང་བཞིན་གསལ་བ་འོད་ལྔར་བཞུགས་པས་གདངས་གསུམ་ཡེ་ནས་རང་གསལ་ཀྱང་ཁ་དོག་རིས་བཅས་སུ་སོ་སོར་གྲུབ་པ་ནི་མེད་དོ། །ཐུགས་རྗེ་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་
སུ་བཞུགས་པས་མཁྱེན་པའི་ཆ་མ་འགགས་པར་སོ་སོར་གསལ་ཀྱང་བྱ་བ་དང་བྱེད་

པའི་རྣམ་པ་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་དུ་སྣང་བ་ནི་མེད་དོ། །ཡེ་ཤེས་དེ་དག་ཀ་དག་ཡེ་གཞི་ལ་འཆར་གཞིའི་ཆ་ཙམ་དུ་ཡོད་ལ་རགས་པ་ནི་མེད་པས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་དུས་ན་

consists of the creative potential of the ground. The intrinsic indivisibility of these two is Great Perfection, free of limita-tions. The Intrinsically Free Awareness5 states:

[Great Perfection] is freedom from the stains of the four limits.

Three pristine wisdoms are inherent [to the ground of primor-dial purity], as stated in Vajrasattva, Mirror of the Heart6:

Know that the ground has three attributes:
Nature, character, and energy.

The reality dimension of awakening exists as the dimension of the originally pure nature and is therefore the basis for the arising of the three dimensions of awakening which are always inherently present in it. The reality dimension of awakening does not, however, have any diversified and objectifiable at-tributes, such as face and hands.
The character [of the ground] is clear [pristine wisdom], present as five lights. The three effulgences7 (of these lights) are of original innate clarity; however, they do not exist as separate entities with particular colors.
The energy [of the ground] is present as intrinsic aware-ness of pristine wisdom: its quality of knowing manifests in various ways, clearly and unobstructedly, without a dualistic experience involving an observer and an observed object. These pristine wisdoms (nature, character, and energy) are inherent to the primordially pure original ground of being simply as the creative potential of this ground, but they are not manifest. It is therefore consistent [to say] that two pris-

149

ཡེ་ཤེས་དེ་གཉིས་འབྱུང་བར་འཐད་པ་སྟེ། སྡུད་པ་ལས། ཡེ་ཤེས་མེད་ན་ཡོན་ཏན་འཕེལ་མེད་བྱང་ཆུབ་མེད། །རྒྱ་མཚོ་འདྲ་བའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །དེ་ལ་རིག་པ་གཞི་གནས་ནང་དབྱིངས་སུ་ཡོད་དུས་ཐོག་མཐའ་གཉིས་ཀྱི་ཚེ་གཏིང་གསལ་ལས་སྐུ་འོད་དངོས་སུ་མེད་ལ། དེ་ནས་འཕགས་དུས་རང་འོད་ཀྱི་གདངས་དང་བཅས་པའོ། །སྙིང་ནང་དུ་གནས་དུས་གནས་སྐབས་ཀྱི་གཞི་གནས་སུ་བརྗོད་ཀྱང་དབྱིངས་ནས་འཁོར་བར་འཕགས་ཏེ་གྲོལ་སར་མ་

ཕྱིན་པས་ད་དུང་གཞི་སྣང་དུ་འདོད་དེ། འདི་ལ་ལྟོས་ནས་རྨ་བྱའི་སྒོ་ང་ལྟར་རང་གདངས་འོད་ལྔའི་ཀློང་ན་རིག་པ་མ་སྨིན་པ་རྨ་བྱའི་ཕྲུ་གུ་ལྟར་གནས་ཤིང་ལམ་སྣང་སྣང་བ་བཞི་ཡི་དུས་སུ་བར་སྣང་ལ་འཇའ་ཚོན་ལྟར་གསལ་བ། གདོས་བཅས་དག་དུས་མཐར་སྐྱོལ་བས་རིག་པ་ཉིད་སྐུར་སྨིན་པའི་ཚེ་སྒོ་ང་ནས་དོན་ཏེ་གནས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེས་ན་དབྱིངས་ཀྱི་གཞི་དང་གནས་སྐབས་ཀྱི་གཞི་གཉིས་འོད་ཀྱི་ཁང་པ་དངོས་ལ་མི་འདུག་པ་དང་འདུག་པའི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཅིང༌། དེ་ལྟར་ན་ངོ་བོ་སྟོང་
གསལ་དབྱེར་མེད། རང་བཞིན་གསལ་སྟོང་དབྱེར་མེད།

tine wisdoms (that of the primordially pure nature and the spontaneous character) unfold at the time of enlightenment. The Condensed Transcendent Wisdom Scripture8 states:

Without pristine wisdom, there would be no qualities to develop, no awakening,
And the oceans of the buddhas’ virtues would not arise.

When intrinsic awareness dwells in the ground of being (i.e., is present as the inner sphere of reality), it is present at the beginning and the end9 as an inner glow which is not manifest as dimensions of awakening and lights. When intrinsic aware-ness arises from the ground, it then manifests its intrinsic ef-fulgent luminosity.
Intrinsic awareness dwelling in the heart is called intrinsic awareness dwelling in the temporary ground. However, in that case, intrinsic awareness has already arisen from the sphere of reality as cyclic life and has not yet reached the place of free-dom; therefore, it is still considered to be the manifestation of the ground. To explain, immature intrinsic awareness10 dwells, like an unhatched peacock, in the expanse of the self‑radiant five lights, which is like the peacock’s egg. When the manifes-tations of the path—the four visions—occur, intrinsic aware-ness arises like a rainbow in space. Once the material [body] is purified, intrinsic awareness is perfected and develops into the dimensions of awakening, like [the peacock] emerging from its egg. Consequently, the ground of the sphere of reality and the temporary ground differ in that the former does not have a visible luminous halo and the latter does.
[In summary,] the nature [of the ground] is the indivisibil-ity of emptiness and clarity; its character is the indivisibility

150

ཐུགས་རྗེ་རིག་སྟོང་དབྱེར་མེད་དུ་བཞུགས་ཏེ། དེའང་ངོ་བོ་ཀ་ནས་དག་པའི་ཡེ་ཤེས་

ནམ་མཁའ་རྣམ་པར་དག་པ་ལྟ་བུར་བཞུགས། རང་བཞིན་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་དྭངས་པ་ལྟ་བུར་བཞུགས། ཐུགས་རྗེ་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པའི་ཡེ་ཤེས་ནོར་བུ་

དྲི་མ་མེད་པ་ལྟ་བུར་བཞུགས་སོ། །གསུམ་པ་༼དེ་ལས་གཞི་སྣང་གི་ཤར་ལུགས་བརྒྱད་བསྟན་པ་༽ནི། དེ་ལས་གཞི་སྣང་ལྷུན་གྲུབ་སྒོ་བརྒྱད་ཤར། །དེ་ལྟར་ན་དབྱིངས་ཀ་དག་གི་ཡེ་གཞི་གཞོན་ནུ་བུམ་པ་སྐུའི་རྒྱ་རལ་ཏེ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རླུང་གཡོས་པ་ལས། རིག་པ་གཞི་ནས་འཕགས་པའི་རང་སྣང་ལྷུན་གྲུབ་ཀྱི་སྒོ་བརྒྱད་ཤར་དུས་སྟེང་དུ་ཀ་དག་ཆོས་སྐུའི་སྣང་བ་ནམ་མཁའ་སྤྲིན་མེད་ལྟ་བུ། ཐད་ཀར་ལོངས་སྐུ་འོད་གསལ་གྱི་ཞིང་སྣང་ནམ་མཁའི་དབྱིངས་ཁྱབ་པ། དེའི་རྩལ་ལས་འོག་ན་གཞི་

སྣང་ཆེན་པོ་དང༌། དེའི་རྩལ་ལས་འོག་ན་ལོངས་སྐུའི་སྣང་བ་དང་ཕྱོགས་མཚམས་
ན་རང་བཞིན་སྤྲུལ་སྐུའི་ཞིང་སྣང་དང༌། མར་འོག་ན་འཁོར་བའི་སྒོ་ལས་འགྲོ་དྲུག་

རང་སྣང་གི་ཞིང་ཁམས་ཚད་མེད་པ་སྟེ། དེ་ཐམས་ཅད་ལྷུན་གྲུབ་སྒོ་བརྒྱད་ཀྱི་སྣང་
བ་ལས་རང་ཤར་བས་འཁོར་འདས་ཀྱི་སྣང་བ་ཆེན་པོ་དུས་གཅིག་ལ་ཤར་བ་ཞེས་བྱ་
སྟེ།

of clarity and emptiness; and its energy is the indivisibility of intrinsic awareness and emptiness. To use examples of its pres-ence in us, the nature, a primordially pure pristine wisdom, is present like a clear sky; the character, a spontaneous pristine wisdom, is like a limpid ocean; and the energy, an all-perva-sive pristine wisdom, is like an immaculate jewel.

The Eight Ways the Ground of Being Manifests [3]

The spontaneity of the ground manifests as eight gates.

The original ground of the primordially pure (inner) sphere of reality [is called] the youthful vase‑body. When its seal breaks, the energy-wind of pristine wisdom is set in motion. The movement of the energy-wind of wisdom causes intrinsic awareness to emerge from the ground of being. This intrinsic awareness itself manifests as the eight gates of being’s spon-taneity. At that time, the manifestation of the primordially pure dimension of reality appears above, like a cloudless sky. The manifestation of the enjoyment dimension realms of clear light which pervades the expanse of space appears directly in front. From the creativity of intrinsic awareness, the great manifestation of the ground appears below. From the creativ-ity of intrinsic awareness, the manifestation of the enjoyment dimension of awakening appears further below; and [around it] the realms of the natural manifest dimension of awakening appear in the cardinal and intermediate directions. Still fur-ther below, the countless realms that are personal perceptions of the six types of beings appear through the gate of cyclic life. Everything arises naturally from the display of the eight gates of being’s spontaneity and is therefore called the great

151

ནང་གསལ་ལས་ཕྱི་གསལ་དུ་ཤར་དུས་ངོ་བོའི་སྣང་བ་གོ་མ་འགགས་པར་རང་

གསལ། རང་བཞིན་གྱི་སྣང་བ་འོད་ལྔར་ཡེ་གདངས། ཐུགས་རྗེའི་སྣང་བ་སྤྲིན་
མེད་པའི་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུས་གོ་ཕྱེ་བའི་ཆ་ལས་རང་སྣང་བའོ། །ཤར་ལུགས་ཀྱི་

སྒོ་བརྒྱད། བཀྲ་ཤིས་མཛེས་ལྡན་ཆེན་པོའི་རྒྱུད་ལས། ཐུགས་རྗེ་ལྟར་འཆར་བའི་གོ་མ་འགགས་པ། འོད་ལྟར་འཆར་བའི་སྣང་བ་མ་འགགས་པ། ཡེ་ཤེས་ལྟར་

འཆར་བའི་ལོངས་སྤྱོད་མ་འགགས་པ། སྐུ་ལྟར་འཆར་བའི་ངོ་བོ་མ་འགགས་པ། གཉིས་མེད་ལྟར་འཆར་བའི་ལྟ་བ་མ་འགགས་པ། མཐའ་གྲོལ་ལྟར་འཆར་བའི་ཐབས་མ་འགགས་པ། དག་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་འཇུག་སྒོ་མཐར་ཕྱིན་པ། མ་དག་པའི་ཐུགས་རྗེ་མ་འགགས་པ། འདོད་ཡོན་གྱི་ནོར་བུ་རིན་ཆེན་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་པ་ལྟར་

རོ། །དེའང་ངོ་བོའི་རྩལ་ལས་ལོངས་སྐུའི་སྣང་བ་དང༌། ཡོན་ཏན་གྱི་རྩལ་ལས་
རང་བཞིན་སྤྲུལ་སྐུའི་ཞིང་སྣང་དང༌། ཐུགས་རྗེའི་རྩལ་ལས་འཁོར་བའི་སྒོ་རང་སྣང་

དུ་རྨི་ལམ་ལྟར་ཤར་བ་སྟེ།

simultaneous display of cyclic life and perfect peace. When inner clarity manifests as outer clarity [the display of cyclic life and perfect peace], the unceasing space of [this display’s] nature is innate clarity; the manifestation of its character is the five lights, the primordial radiance; and the manifestation of its energy is the natural quality of openness, like a cloudless sky. The eight gates of manifestation are as explained in the Tantra of Great Beauty and Auspiciousness11:

Unceasing space is [the gate through which the ground of being] manifests as energy.
Unceasing appearance is [the ground] manifesting as lights.
Unceasing enjoyment is [the ground] manifesting as pristine wisdom.12
Unceasing nature is [the ground] manifesting as dimensions of awakening.
Unceasing view is [the ground] manifesting as non‑duality. Unceasing method is [the ground] manifesting as freedom from limitations.
The purity of pristine wisdom is the gate to perfection. Unceasing energy is [the gate] to impure [cyclic life]. These [eight] are precious wish‑fulfilling jewels.13

To elaborate, [the realms] of the enjoyment dimension of awakening appear from the creative dynamics of the nature [of the ground]. The natural realms of the manifest dimen-sion of awakening appear from the creative dynamics of ca-pabilities [that are the character of the ground]. The gate of cyclic life appears as a dream-like personal perception from the creativity of energy. Although the manifestations of the

152

གཞི་སྣང་དེའི་རང་ངོ་ལ་སྣང་ཚུལ་དེ་ལྟར་སྣང་ཡང་འཁྲུལ་མ་འཁྲུལ་གང་དུའང་མ་

གྲུབ་ཅིང༌། གཞི་སྣང་ལ་ལྷུན་གྲུབ་ཀྱི་སྒོ་ཡོད་པས་དག་པའི་ཞིང་དང་མ་དག་པའི་འཁྲུལ་སྣང་མཐོང་བའི་གནད་ཀྱང་འདི་ལ་ཐུག་པའོ། །འདི་ཉིད་གྲོལ་གཞི་ཡིན་ལ་ཀ་དག་ནི་གྲོལ་ས་ཡིན་པས་ཁྱད་པར་ཕྱེད་པ་གལ་ཆེ་ཞིང༌། དེའང་གཞི་སྣང་ཉིད་རང་ངོ་ཤེས་ན་གྲོལ་རྐྱེན་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་གྲོལ་གཞི་དང༌། མ་ཤེས་ན་འཁྲུལ་རྐྱེན་བྱེད་པའི་ཆ་ནས་འཁྲུལ་གཞིར་བཏགས་པ་ནི། དུང་དཀར་པོ་ལ་སེར་པོར་འཁྲུལ་

རྐྱེན་བྱས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། འཁྲུལ་པ་དངོས་མ་ཡིན་ཡང་རྐྱེན་བྱས་དུས་བཏགས་པའོ། །ཀུན་ཏུ་བཟང་པོའི་གྲོལ་ལུགས་ནི། གཞི་སྣང་ཤར་བའི་སྐད་ཅིག་ལ་གཞན་དུ་མ་བཟུང་བར་རང་སྣང་དུ་ངོ་ཤེས་པས་འགྱུ་བ་རང་ཐོག་ཏུ་ཆོད་དེ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ་རང་སྣང་དུ་ཤར་བ་རང་ངོ་ཤེས་པས་རྟོགས་པ་སྐྱེས་ཏེ་བྱེ་བྲག་ཕྱེད། གཉིས་པ་ལ་འཁྲུལ་པ་སངས་ཤིང་ཡེ་ཤེས་རྒྱས་པས་གཞི་འབྲས་བུར་སྨིན་ཏེ་ངོ་བོ་ཡེ་སངས་རྒྱས་པ་ལ་རྟོགས་པས་ཡང་སངས་རྒྱས་པ་ཞེས་བྱ། རང་སྣང་ཀ་དག་ཏུ་ཐིམ་ནས་གཞི་ཐོག་ཏུ་ཀུན་གྱི་

ground unfold in these ways, deception and freedom from deception have no reality with respect to the nature of the ground’s manifestations. The gates of the ground’s spontane-ity are inherent to the manifestation of the ground: this is the factor that permits the perception of pure realms and impure deceptive appearances.
[The ground’s manifestation] is the basis for freedom, while primordial purity is the place of freedom: this is a key distinction. In other words, if the nature of the manifestation of the ground is recognized, the manifestation serves as the condition for freedom, and is therefore considered the basis of freedom. If it is not recognized, the manifestation serves as the condition for deception and is therefore considered the basis of deception. For instance, a white conch shell can serve as a condition for the mistaken [cognition of it] as a yellow [conch shell]. [The ground’s manifestation] is not actually deception, but it is regarded as such14 when it serves as the condition for deception.
Liberation as the [primordial buddha] occurs in the follow-ing way: The instant the ground’s manifestations arise, one does not apprehend them as something else but rather rec-ognizes them as one’s own inner radiance. Consequently, the movement [of constructive thoughts] ceases in itself: at the first instant [of movement], the recognition that the manifestations are inner radiance causes realization to dawn. This realization defines the difference [between liberation and deception]. Immediately thereafter, deception is dispelled and pristine wisdom unfolds. At this point, the ground fully develops into the result [i.e., awakening]. This is re-enlightenment, the real-ization of primordial enlightenment within one’s own nature. When self-manifestations dissolve into primordial purity, the

153

སྔོན་རོལ་དུ་སངས་རྒྱས་པའི་སྟོན་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཞེས་བྱའོ། །གཉིས་པ་དེ་ལས་སེམས་ཅན་གྱི་འཁྲུལ་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་གཉིས། འཁྲུལ་པའི་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན། ལུས་འགྲུབ་ཚུལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དབྱེ་བའོ། །དང་པོ་༼འཁྲུལ་པའི་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན་པ་༽ནི། རྒྱུ་གསུམ་རྐྱེན་བཞིས་ཡིད་དྲུག་གཡོས་པ་ལས། །འཆར་གཞིའི་རང་ངོ་མ་ཤེས་ལྔ་ཚན་གྱི། །ཆོས་རྣམས་གཟུང་འཛིན་རྟེན་འབྲེལ་ཚུལ་གྱིས་འཁོར།

།འཁྲུལ་པ་ཇི་ལྟར་བྱུང་ན། རྒྱུ་མ་རིག་པ་གསུམ་དང་རྐྱེན་བཞི་དམིགས་པ་མ་དག་པའི་ཆ་ལས་སྣང་བ་ལ་ཤེས་པ་གཟུང་འཛིན་དུ་འཁྲུལ་དུས་ཡིད་དྲུག་འཛིན་པ་མ་འགགས་པར་གཡོས་པ་ལས་ཉོན་མོངས་པ་དྲུག་བག་ལ་ཉལ་གྱི་ཆར་ཤར་བས་རིག་པ་བཅིངས་ཏེ་ཡུལ་དྲུག་གི་སྣང་བ་ལ་འཁྲུལ་པ་ནི། འཆར་གཞི་སྣང་བ་རང་ངོ་མ་ཤེས་པའི་དབང་གིས་ཏེ།

result is awakening within the ground of being itself before anything else manifests [from the ground]. [The personifica-tion of] this awakening is the enlightened guide known as Ever-Perfect.

How Beings Fail to Recognize the Ground of Being [2]

This section has two parts: (1) a general presentation of the arising of deception, and (2) a detailed account of the forma-tion of the body.

General Presentation of the Arising of Deception [1]

Three causes and four conditions [produce deception]: when the six cognitions arise,
The nature of the ground’s manifestations is not realized; factors in groups of five [arise]
Based on subject and object. Through the course of
the twelve links of interdependent origination, [the wheel] turns.

How does deception arise? [To give a brief overview,] due to the cause (the three unawarenesses) and the four con-ditions (the impure objective referent), consciousness mis-takes the appearances [of the ground] through [dualistic] apprehensions of subject and object. When this occurs, the uninhibited functioning of the six [types of] grasping cogni-tion causes the six emotions15 to appear as dormant instincts which constrain intrinsic awareness. At this point, one be-comes deceived with respect to the appearances of the six objects16 by not recognizing that such appearances are of the

154

རིམ་གྱིས་བག་ཆགས་མཐུ་བརྟས་པས་ཕུང་པོ་དང་དབང་ཡུལ་སོགས་ལྔ་ཚན་གྱི་

ཆོས་རྣམས་གཟུང་འཛིན་གྱི་ཆ་ལས་བྱུང་ཞིང་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ལུགས་འབྱུང་ཚུལ་གྱིས་འཁོར་བའི་འཁོར་ལོ་རྨི་ལམ་ལྟར་འཁོར་བའོ། །དེའང་ཞིབ་མོར་བཤད་

ན། གཞི་ལས་གཞི་སྣང་ཤར་དུས་ཐུགས་རྗེའི་རྩལ་ཤེས་པ་གསལ་རིག་ཡུལ་

དཔྱོད་ནུས་སུ་རང་ཤར་བ་དེ་རང་ངོ་མ་ཤེས་པ་ལ་ལྟོས་ནས་མ་རིག་པ་གསུམ་དང་

མཚུངས་ལྡན་དུ་ཤར་ཏེ། རྒྱུ་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་མ་རིག་པ་ཤེས་པར་སྐྱེས་པ་དེ་ཉིད་དུ་མ་ཤེས་པ་དང༌། ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་མ་རིག་པ་རང་ངོ་མ་ཤེས་པ་དེ་དང་ཤེས་པ་དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་དང༌། ཀུན་བརྟགས་པའི་མ་རིག་པ་རང་སྣང་ལ་གཞན་དུ་དཔྱོད་པའི་ཆ་དང་གསུམ་མོ། །གཞི་སྣང་དེ་རང་ལས་བྱུང་བར་མ་ཤེས་པས་རྒྱུའི་རྐྱེན། དེ་ཉིད་ཡུལ་དུ་ཤར་བས་དམིགས་པའི་རྐྱེན། བདག་དང་བདག་
གིར་བཟུང་བས་བདག་པོའི་རྐྱེན། དེ་གསུམ་དུས་མཚུངས་པས་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་བཞིར་འཁྲུལ་པ་སྟེ། མདོར་ན་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་མ་རིག་པ། རྐྱེན་ཤེས་པ་ལ་ཡུལ་
སྣང་བའོ། །

nature [of intrinsic awareness of pristine wisdom], i.e., the basis for their manifestation.

As instincts intensify, various factors, such as the aggre-gates, sense objects, and so forth (each in groups of five), arise through [the dualistic apprehensions of] subject and object. The twelve links of interdependent origination unfold in their sequence and propel the turning of the dream-like cycle of lives.
To explain in detail, when [appearances] manifest from the ground, the creative dynamic of energy manifests naturally as cognition, which is the clarity and intrinsic awareness capable of analyzing objects. Through non-recognition of the nature [of appearances], three aspects of unawareness manifest in conjunction with appearances. The unawareness identical in nature [with intrinsic awareness],17 the cause [for deception], is a failure to recognize that cognition is itself [intrinsic aware-ness]. Co‑emergent unawareness is the simultaneous arising of cognition and a failure to recognize its actual nature. Concep-tual unawareness is the apprehension of self-manifestations as something “other.”
Further, four conditions contribute to deception: the causal condition is non‑recognition of the manifestation of the ground as having arisen from itself; the objective condi-tion is the manifestation [of the ground] as [outer] objects; the dominant condition is the apprehending of [objects] as “I” or “property”; and the immediate condition is the con-comitance of these three conditions.
In summation, unawareness is the cause of deception, and the appearance of objects to cognition is the contributing condition.

155

མ་རིག་པ་ལ་ངོ་བོའི་ཆ་ལས་རྨོངས་པ་དྲུག་ཏུ་བྱུང་སྟེ། རང་ཤར་ལས། རྩ་བ་སེམས་ཀྱི་མ་རིག་པ་དང༌། འཁྲུལ་པ་ཡུལ་གྱི་མ་རིག་པ་དང༌། འཁྲུལ་གཞི་གཞིའི་མ་རིག་པ་དང༌། འཛིན་པ་རྟོག་པའི་མ་རིག་པ་དང༌། བཅོས་པ་ལམ་གྱི་མ་རིག་པ་དང༌། མ་ཤེས་པ་རྨོངས་པའི་མ་རིག་པ་དང༌། དེ་ལྟར་མ་རིག་པ་རྣམ་པ་དྲུག་བྱུང་སྟེ་རང་གི་སྣང་བ་མི་མཐོང་ངོ༌། །ཞེས་སོ། །དེ་ལས་འཛིན་པའི་ཡིད་དྲུག་གཡོས་པ་ནི། ཡིད་འགྱུ་བ་དང་བཅས་པ་དང༌། ཤེས་པས་རང་རིག་པ་དང༌། ཡུལ་འཛིན་པ་དང༌། ཡུལ་ངེས་པར་འཛིན་པ་དང༌། ཡུལ་ལ་ཡེངས་པ་དང༌། ཉོན་མོངས་པ་རགས་པ་སྟེ། ནང་དུ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་ནི་དྲུག་གི་ཆའི་རྨོངས་པའོ། །དེས་ན་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཚུལ་གྱིས་འཁྲུལ་ཞིང་འཁོར་ཏེ། ཕྱི་རུ་ལོ་དང་ཟླ་བའི་ཆ་བཅུ་གཉིས། ནང་དུ་ཉོན་མོངས་པ་བཅུ་གཉིས་རྣམས་ཚོགས་པས་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་སུ་སྲིད་པར་བྱས་པ་ནི་རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་སུ་འཇུག་པ་བཅུ་གཉིས་མ་དག་པ་ལས་འབྱུང་བས་ཏེ།

Six obscurations are produced from the nature aspect of unawarenesses. The [Tantra of] Self‑Manifestation [of Aware-ness]18 states:

Unawareness that is mind, as the root of cyclic life; Unawareness that becomes absorbed in the objective field that leads to deception;
Unawareness-within-its-own-ground that is the basis of deception;
Unawareness of constructive thought that is the grasping subject;
Unawareness pursuing a path that is its own artificial creation;
Unawareness of deludedness that is non-recognition; Owing to these six forms of unawareness, the [nature of the] self-manifestation is not seen.19

Unawareness causes the arising of six grasping cognitions: (1) mind and its movements; (2) consciousness knowing itself;
(3) apprehension of objects; (4) ascertainment of objects; (5) distraction by objects; and (6) coarse emotions. All these are forms of intense grasping, and together they constitute the six obscurations.
These factors of deception propel beings through the course of the twelve links of interdependent origination. The interconnection between a twelve-year [cycle] and the twelve months [of a year] externally, and the twelve emotions inter-nally, make possible the twelve experiential media.20 Thus, the successive twelve links of interdependent origination evolve from the impure [factor of unawareness] in the fol-lowing way.

156

གཞི་ལས་གཞི་སྣང་དུ་ཤར་དུས་རིག་པའི་རྩལ་ལས་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་བྱུང་སྟེ་རང་ངོ་མ་ཤེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་པས་མ་རིག་པའོ། །དེ་ལས་འཁྲུལ་པས་འདུ་བྱེད་དོ། །དེ་ལས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ལ་དཔྱོད་པས་རྣམ་པར་ཤེས་པའོ། །དེ་ལས་འདི་ནི་ཡུལ་ལོ། །སྣང་བའོ། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་མིང་དུ་འབྱེད་
པའོ། །དེ་ལས་མིང་ཅན་དོན་གྱི་རང་བཞིན་གཟུགས་སུ་འཛིན་པས་སྲིད་
པའི་འཁྲུལ་པ་དང་པོ་མིངི་དང་གཟུགས་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་
པ་དྲུག་ལ་ཤེས་པ་སྐྱེ་ཞིང་མཆེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ཏུ་བྱུང་ངོ༌། །དེ་ལས་ཡུལ་འཛིན་པའི་རེག་པའོ། །དེ་ལས་ཆགས་སྡང་བར་མའི་ཆའི་ཚོར་བའོ། །དེ་ལས་ཡུལ་ལ་ཞེན་པའི་སྲེད་པའོ། །དེ་ལས་ཕྱིས་ཀྱི་ལེན་པ་པོ་དང་དེ་ལྟར་ཡུལ་དང་དུ་ལེན་པའི་ལེན་པའོ། །དེ་ལས་འཁྲུལ་པ་དུ་མར་སྣང་བ་དང་བྱེད་པ་མྱོང་བའི་ཆ་ཅི་འབྱུང་མ་ངེས་པ་བསྐྱེད་པས་སྲིད་པའོ། །དེ་ལས་གཟུགས་མེད་གཟུགས་དང་འདོད་པར་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་བའོ། །དེ་ལས་རྒས་པ་དང་ན་བ་དང་ཤི་བའི་བར་དུ་འབྱུང་སྟེ་ཡང་དང་ཡང་དུ་དེ་ལྟར་འཁོར་བས་འཁོར་བའི་རྒྱུ་རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་སུ་འཇུག་པ་བཅུ་གཉིས་གཞི་སྣང་ལས་དང་པོར་མཆེད་པའོ། །དེ་ལས་སྲིད་པ་སོ་སོར་འཁྲུལ་དུས་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱང་ཞར་ལས་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། ཆོས་ཉིད་ནུབ་ནས་རང་མ་རིག་པ་ལས་ཕྱི་མའི་འདུ་བྱེད་དང༌།

When manifestations of the ground of being arise, the cre-ativity of intrinsic awareness produces cognition which is co-emergent with non‑recognition [of its own nature as the ground’s manifestation]: this is “unawareness.” The ensuing deceptions or “formative actions” lead to exploration of the object’s basic appearance, which is “consciousness.” Con-sciousness instigates the differentiations of objects by desig-nations such as “this is an object,” “this is an appearance,” and so on. The nature of the object of designation is apprehended as “form.” This constitutes the primary deception of existence: “name and form.” Name and form give rise to the six senses, allowing cognitions to arise and develop in relation to the six types of objects. This leads to apprehension of objects, which is “contact” [between object, senses, and conscious-ness]. Contact leads to the experiences of attraction, aversion, or indifference, which is “feeling.” This evolves into attach-ment to objects, which is “craving.” Subsequently “grasping” arises, involving the grasper with the related act of grasping an object. The unfolding of unpredictable experiences related to various deceptive appearances is “becoming.” As a result, one is born in the formless, form, or desire realms, which is “birth.” The cycle continues through old age and sickness until death [i.e., the links of “aging” and “death”]. This progression repeats itself again and again. This is how the sequence of the twelve links of interdependent origination that causes cyclic life first arises from the manifestation of the ground.
[From one life to another,] one wanders through the vari-ous existences of cyclic life, following the successive links of interdependent origination. When the [manifestation of] real-ity21 has passed [and before the intermediate state of existence arises], unawareness of the nature of [intrinsic awareness]

157

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཆས་ལུས་འཚོལ་བ་དང༌། མངལ་དུ་ཚུད་དེ་མེརེ་མེར་པོ་ལ་སོགས་པ་ནས་མིང་དང་གཟུགས་སུ་གྲུབ་པ་དང༌། དེའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་

དང༌། རྐྱེན་འདུས་པས་རེག་པ་དང༌། བདེ་སྡུག་གི་ཚོར་བ་དང༌། མྱོང་བ་ལ་སྲེད་པ་དང༌། ཡུལ་དང་ལས་ཀྱི་ལེན་པ་དང༌། ཡང་སྲིད་པའི་ཉེ་བར་ལེན་པ་དང༌། མངལ་ནས་སྐྱེ་བ་དང༌། དར་ལ་བབ་པའི་ཚོགས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བའི་བརྒྱུད་པ་ནི་རྒས་པ་དང་མཐར་འཆི་བ་སྟེ་འབྲེལ་ཆགས་སུ་འབྱུང་བའོ། །དེ་ལྟར་འཁོར་བའི་ཚེ་གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་ཡུལ་ལྔ་ནི་འོད་ལྔ་རང་སྣང་དུ་མ་ཤེས་པར་གཟུང་བའི་ཆ་ལས་བྱུང་ཞིང༌། ཉོན་མོངས་པ་ལྔ་

ནི་ཡེ་ཤེས་ལྔ་རང་ངོ་མ་ཤེས་པའི་ཆ་ལས་བྱུང༌། སྣ་ཚོགས་སྡུད་པའི་ལུས་སེམས་ལ་སོགས་པ་ལྔ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རང་གདངས་མ་དག་པ་ལས་བྱུང༌། ཀུན་ནས་འཚོལ་བའི་ཡིད་ལ་སོགས་པ་ལྔ་ནི་རླུང་ལྔ་རྣམ་པར་མ་དག་པ་ལས་བྱུང༌། བསམ་པ་དྲན་པས་འཛིན་པའི་བདག་ཏུ་རྟོག་པ་དང༌། ཡུལ་དུ་མ་ལ་བདག་ཏུ་རྟོག་པ་དང༌། འགྱུ་བ་ཐ་དད་པ་ལ་བདག་ཏུ་རྟོག་པ་དང༌། ཤེས་པའི་རྣམ་པ་ཙམ་ལ་བདག་ཏུ་རྟོག་པ་དང༌། ཆོས་རྣམ་པར་སེམས་པ་དང་བཅས་པ་ལ་བདག་ཏུ་རྟོག་པ་དང་ལྔ་ནི་འགྱུ་བ་རང་ཐོག་ཏུ་མ་ཆོད་པ་ལས་བྱུང་བའོ། །དེ་ལྟར་མ་དག་པ་འཁོར་བའི་ཆོས་རྣམས་རིག་པའི་ངང་ལས་བྱུང་ངང་ལ་གནས་ངང་ལ་རོལ་པ་ཙམ་ལས་གཞན་དུ་གཡོས་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པ་ནི་

generates formative actions for the next life. Consciousness seeks an embodied existence; after it enters a womb, name and form are developed through the phases of fetal development. The six senses develop, and the convergence of contributing factors [i.e., object, sense, and consciousness] creates contact. Then the feeling of pleasure or pain [is experienced], leading to craving for the experience [of feeling]. Grasping related to objects and the act of grasping are followed by intense grasp-ing, [i.e., the entrance into a new life], which is “becoming.” One is born from the womb and gradually experiences the transformations from youth to old age and finally death. All these links arise in dependence upon one another.
During the experience of cyclic life, the five objects (such as form) arise as a result of not recognizing the five lights as a self-manifestion and of apprehending these lights as [outer] objects. The five emotions arise because the nature of the five pristine wisdoms is not recognized. The five [aggregates] (such as body, mind, etc.), which are composite collections, arise from impurity [i.e., non‑recognition] of the natural radiance of the reality [of the ground]. The five [mental phenomena] (such as the ever-searching mental cognition) arise from impu-rity [non‑recognition] of the five energy‑winds. The five con-ceptions of self (thought and memory conceived as the self; a multiplicity of objects conceived as the self; various currents of thoughts conceived as the self; the basic aspect of conscious-ness conceived as the self; and phenomena and discrimination of phenomena conceived as the self) arise because the move-ments [of constructive thoughts] do not cease in themselves. In summation, the impure phenomena of cyclic life arise within ongoing intrinsic awareness, abide within intrinsic awareness, and are simply the play of intrinsic awareness. They

158

རྨི་ལམ་གཉིད་ཀྱི་ངང་ལས་མ་གཡོས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དོན་ལ་སྟོང་གཟུགས་མེད་པ་གསལ་སྣང་གི་ཆོ་འཕྲུལ་ཙམ་དུ་བསྟན་པ་ནི་འཁོར་བའི་རྣམ་

གཞག་དག་ཏུ་གསུངས་སོ། །གཉིས་པ་༼ལུས་འགྲུབ་ཚུལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་དབྱེ་བ་༽ལ་བཞི། ཁམས་གསུམ་གྱི་ལུས་འགྲུབ་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན། མངལ་སྐྱེས་ཀྱི་རྟེན་བྱེ་བྲག་ཏུ་དབྱེ། ཀུན་རྫོབ་དོན་དམ་གྱི་འབྲེལ་པ་དགོད། ཁྱབ་

བྱེད་འབྱུང་བའི་ཚང་ཚུལ་སྨོས་པའོ། །དང་པོ་༼ཁམས་གསུམ་གྱི་ལུས་འགྲུབ་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན་པ་༽ནི། འཁྲུལ་གཞི་གསུམ་ལས་ཡུལ་དང་ལུས་སེམས་བྱུང༌། །ཁམས་གསུམ་ཡིད་སྣང་གདོས་བཅས་ལུས་སུ་གྲུབ། །གཞི་ལས་རང་སྣང་དུ་ཤར་བ་རང་ངོ་མ་ཤེས་པ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་མ་རིག་པས་རྒྱུ་བྱས། རང་ལ་སྣང་ཡང་གཞན་དུ་བཟུང་བ་ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པའི་མ་རིག་པས་རྐྱེན་བྱས། རང་སྣང་འོད་གསལ་གྱི་སྣང་བས་འཁྲུལ་གཞི་བྱས་ཏེ། དེའང་ཆ་གསུམ་ལས།

have never existed outside intrinsic awareness, just as dreams never occur except in sleep. The various descriptions of cyclic life teach that [phenomena] are in fact empty forms, simply the magical play of vivid appearances that do not exist in reality.

The Formation of the Body [2]

This section has four parts: (1) a general presentation of the formation of the body in each of three realms; (2) the devel-opment of the body in the womb; (3) the relationship between superficial and ultimate [elements]; (4) and a statement con-cerning the presence of pervasive elements.

The Formation of the Body in Each of the Three Realms [1]

Object, body, and mind arise from the three bases of deception.
Mental, radiant, and material bodies develop in the three realms.

The cause of deception is co‑emergent unawareness, the fail-ure to recognize that what arises from the ground of being is the self‑manifestation [of intrinsic awareness] itself. The condition contributing [to deception] is unawareness of the imaginaries, apprehending as “other” [the appearances] that are [intrinsic awareness] manifesting to itself. The basis for deception is the manifestation of clear light, [which is also a] self‑manifestation. In other words, three forms of deception— in relation to objects, body, and mind—arise due to [this cause, condition, and basis]. Since the nature [of the ground]

159

ངོ་བོ་སྟོང་པས་གོ་ཕྱེ་བ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཡུལ་གྱི་འཁྲུལ་གཞི། རང་བཞིན་འོད་ལྔ་སྣང་བའི་ཡུལ་ཕྱི་རོལ་སྣོད་དང་གདོས་བཅས་ལུས་ཀྱི་འཁྲུལ་གཞི། ཐུགས་རྗེའི་གདངས་རྩལ་རིག་པ་སེམས་ཀྱི་འཁྲུལ་གཞིར་གྱུར་ཏེ་ཁམས་གསུམ་དུ་འཁྲུལ་པའི་ཐོག་མར་གཟུགས་མེད་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡིད་ཀྱི་ལུས་
ཅན་མིང་གཞིའི་ཕུང་པོ་ལ་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་བརྟེན་པ། དེ་ནས་གཟུགས་ཁམས་པ་འོད་ལྔ་སྣང་བའི་ལུས་ཅན་ལ་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་བརྟེན་པ། འདོད་ཁམས་པ་གདོས་བཅས་ཤ་ཁྲག་ལུས་ལ་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་བརྟེན་པ་རྣམས་སུ་གྲུབ་བོ། །གཉིས་པ་༼མངལ་སྐྱེས་ཀྱི་རྟེན་བྱེ་བྲག་ཏུ་དབྱེ་བ་༽ནི།མངལ་སྐྱེས་འབྱུང་བ་ཟུག་བྱེར་སྙོམས་པ་ལས། །རྩ་ཡིག་རླུང་ཐིག་ཀུན་རྫོབ་དོན་དམ་སྨིན། །དེ་ལས་རྡོ་རྗེའི་ལུས་མངལ་སྐྱེས་རྣམས་ནི་རྒྱུ་ཉོན་མོངས་པས་བསྐྱེད་པའི་འབྱུང་བ་ས་ཆུ་མེ་རླུང་བཞི་པོ་ཟུག་པ་དང༌། བྱེར་བ་དང༌། སྙོམས་པ་གསུམ་གྱིས་སྡུད་པ་དང༌། བཤིགས་པ་དང༌།

is empty, it provides space, and thus reality becomes the basis for objective deception. The character of the ground—[clar-ity, manifesting as] the five lights—becomes the basis for de-ception with respect to the objective manifestations of the material body and external environment. Intrinsic awareness, creativity, and effulgence of energy are the bases for decep-tion with respect to the mind.
The initial stage of deception within the three realms is the development of beings in the formless realm. Their mental bodies of contemplation, constituted of the four aggregates that are mere names,22 serve as support for their mental con-tinuums. Next appear beings of the form realm, for whom bod-ies of the radiant five lights serve as support for their mental continuums. Finally, beings of the desire realm appear, for whom material bodies of flesh and blood serve as support for their mental continuums.

The Development of the Body in the Womb [2]

Womb‑birth: from the penetrating, scattering, and equalizing [properties of the] elements,
The channels, syllables, energy‑winds, and vital essences [form], and both the superficial and ultimate elements develop.

For a being taking birth in a womb, the development of the adamantine body occurs as follows. The emotions cause the production of the elements of earth, water, fire, and wind. These elements perform the function of developing the body: through their three functions of penetrating, scattering, and equalizing, these four elements gather, distribute, and mix.

160

བསྲེ་ཞིང་སྨིན་པའི་ལས་བྱས་ཏེ་ཐོག་མར་མེར་མེར་པོའི་དུས་སུ་ཕྱོགས་བཞིར་འབྱུང་བཞིའི་རྩ་ཕྲ་མོ་ས་བོན་གྱི་ཡི་གེ་བཞི་དང་བཅས་པ། དེ་ནས་ནུར་ནུར་པོའི་དུས་ལ་སོགས་པར་ལྟེ་བའི་རྩ་མདུད་ལ་སྒྲོན་མའི་སྤྱ ན་དང་འབྱུང་བའི་སྤྱན་གྱི་མིག་ཆུང་གཉིས། སྙིང་གའི་རྩ་བཞིར་ཤ་ཁྲག་དྲོད་
དབུགས་ཀྱི་དྭངས་མ་ཆགས་ཤིང་ཚོགས་བརྒྱད་ཀྱི་རྟེན་གསལ་བར་

བྱས། རིམ་པས་འཁོར་ལོ་བཞི་སྤྱན་གཉིས་གཉིས་དང་བཅས་པ། དབང་པོ་ལྔའི་རྟེན་གྱི་རྩ་གཙོ་མོ་གསུམ་ལ་མ་དག་པའི་དུས་སུ་སྒོ་གསུམ་དང་

དུག་གསུམ། དག་པའི་དུས་སྐུ་གསུམ་གྱི་རྟེན་བྱེད་པའི་ཡི་གེ་འབྲུ་གསུམ། འཁོར་ལོ་ལྔ་ལ་དཔའ་བོ་འབྲུ་ལྔ། དེ་ལས་གྱེས་པའི་རྩ་ཕྲན་བཞི་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་རྩ་གཉིས། རྩ་བ་ཡན་ལག་ལས་བྱེད་པའི་རླུང་ལྔ་ཕྲག་གསུམ་ལ་སོགས་པ་ལས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བསྡུས་པའི་རླུང༌། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ཐིག་ལེ་གཡས། དོན་དམ་གྱི་ཐིག་ལེ་གཡོན། རང་བཞིན་གྱི་ཐིག་ལེ་དབུས་ཀྱི་ཆར་གནས་ཏེ་ལུས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་གྱི་འབྱུང་བ་བཞིའི་སྨིན་སོས་ཆགས་ཤིང་གྲུབ་པའོ། །གསུམ་པ་༼ཀུན་རྫོབ་དོན་དམ་
གྱི་འབྲེལ་པ་དགོད་པ་༽ནི།སྔ་མ་ལ་བརྟེན་ཕུང་སོགས་མཆེད་པ་དང༌། །

Initially, during the first week of embryonic develop-ment, the subtle channels of the four elements along with four seed‑syllables form in the four directions. Subsequently, in the second and following weeks, the two pairs of small eyes—the physical eyes and the “eyes of the lamp”—form at the navel channel knot. The finest essences of flesh, blood, heat, and breath form in the four heart channels and reveal the sense-bases of the eight consciousnesses. The four chan-nel wheels form gradually, each one having two eyes. On the three main channels which support the five sense faculties rest three seed‑syllables which serve as supports for the three doors [body, speech, and mind] and the three poisons in the impure state, and as supports for the three dimensions of awakening in the pure state. On the five channel wheels rest the five seed syllables23 of the heroes.24 Four hundred and sev-enty‑two subtle channels branch out from these [five channel wheels]. Then the main and secondary energy‑winds, such as the three sets (outer, inner, and secret) of five energy‑winds, form. [These energy-winds] are either the energy-winds of pristine wisdom or energy‑winds of evolutionary actions. The superficial vital essence rests within the right channel; the ultimate vital essence rests within the left; and the natural vital essence rests within the central channel. Thus, the com-plete body forms through the developing process of the four ultimate and four superficial elements.

The Relationship Between Superficial and Ultimate Elements [3]

Through dependence on the former, the aggregates and
so forth develop.

161

ཕྱི་མས་སྒྲོན་བཞིའི་རྒྱུ་བྱས་སྣང་བཞི་མཐོང༌། །སྔ་མ་ཞེས་པ་རྟེན་ཀུན་རྫོབ་འབྱུང་བ་བཞི་ལ་བརྟེན་ནས་ཕུང་པོ་ལྔ་དང༌། སོགས་ཁོངས་ནས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་དུ་གྱུར་པས་དེ་དག་མཆེད་པ་དང་བསྐྱེད་པའི་ཚུལ་ཡང་ཤ་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོར་མཆེད། ཁྲག་ལ་བརྟེན་ནས་འདུ་ཤེས། དྲོད་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་ཤེས། དབུགས་ནང་དུ་རྔུབ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་འདུ་བྱེད། རླུང་ཕྱིར་འགྲོ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོར་བའི་ཕུང་པོར་མཆེད་དོ། །ཡང་ཤ་ལ་བརྟེན་ནས་རྩ་བསྐྱེད། རྩས་རླུང་བསྐྱེད། རླུང་གིས་ལས་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རླུང་གཉིས་ཀ་བསྐྱེད། ལས་རླུང་གིས་འཁོར་བ་སྡུད། ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་འདས་པ་སྡུད་དོ། །ཡང་ཁྲག་ལ་བརྟེན་ནས་ཆུ་སེར་བསྐྱེད། དེས་ཐིག་ལེ་བསྐྱེད། ཐིག་ལེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་སྨིན་སོ་དབང་པོ་ལྔ་འབྱུང༌། དབང་པོའི་རྒྱུ་ཉོན་མོངས་པ་ལྔ། འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟའི་རྟོག་ཚོགས་འདུས་པ་ལས་འཁོར་འདས་ཀྱི་རྒྱུར་འབྱུང་བའོ། །དེ་དག་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་འབྱུང་བཞིའི་འཕེལ་བརྩིས་པའོ། །ཕྱི་མ་ཞེས་པ་དེ་ལ་བརྟེན་པ་དོན་དམ་པའི་འབྱུང་བཞིས་སྒྲོན་མ་བཞིའི་རྒྱུ་བྱས་ཤིང༌། དེ་ལས་སྣང་བཞིའི་ཡེ་
ཤེས་འཆར་ཞིང་མཐོང་བ་སྟེ། དེའང་ཁ་དོག་དཀར་པོ་

The latter serve as the cause of the four lamps which reveal the four visions.

[In the root verses above,] “former” refers to the four superfi-cial elements which serve as the support for the development of the five aggregates. “And so forth” refers to pristine wisdom, since the elements act as the support for pristine wisdom. The development and formation of the aggregates is explained in the following way: The aggregate of form develops on the ba-sis of flesh; discernment develops on the basis of blood; con-sciousness develops on the basis of heat; mental formations develop on the basis of inhalation; and feeling develops on the basis of exhalation.
Flesh is the basis from which the channels are produced. The channels are the basis from which energy‑winds are pro-duced. Energy-winds produce the energy-winds of both evo-lutionary actions and pristine wisdom. The energy‑winds of evolutionary actions permeate cyclic life while [the energy-winds of] pristine wisdom permeate perfect peace. Furthermore, blood leads to the production of lymph, which in turn produces the vital essences, which produce the five sense faculties, which themselves are the products of superfi-cial elements. The causes of the five sense faculties are the five emotions, while myriad past, present, and future constructive thoughts cause both cyclic life and perfect peace. This com-pletes the account of the development of the four superficial elements.
“The latter” refers to the four ultimate elements. These are based on the superficial elements and serve as the cause of the four lamps,25 through which the pristine wisdoms of the four visions26 manifest and are perceived. When the color white

162

རབ་ཏུ་མཆེད་པ་ལས་རྒྱང་ཞགས་ཆུའི་སྒྲོན་མའི་རྒྱུ་བྱས། ཆུའི་རླུང་གི་རྩ་ལས་བྱུང༌། དམར་པོ་རབ་ཏུ་དམར་བ་ལས་ཐིག་ལེ་སྟོང་པའི་སྒྲོན་མའི་རྒྱུ་བྱས། མེའི་རྩ་ལས་བྱུང༌། སེར་བ་རབ་ཏུ་སེར་བ་ལས་དབྱིངས་རྣམ་པར་

དག་པའི་སྒྲོན་མའི་རྒྱུ་བྱས། སའི་རྩ་ལས་བྱུང༌། ཁ་དོག་རབ་ཏུ་ལྗང་བ་ལས་ཤེས་རབ་རང་བྱུང་གི་སྒྲོན་མའི་རྒྱུ་བྱས། ལམ་རླུང་གི་རྩ་ནས་འབྱུང་ངོ༌། །དེ་ཡང་ཤེས་རབ་རང་བྱུང་གིས་རིག་པ་བསྐྱེད། རྒྱང་ཞགས་ཀྱིས་འོད་བསྐྱེད། ཐིག་ལེས་སྐུ་བསྐྱེད། དབྱིངས་ཀྱིས་ཡེ་ཤེས་བསྐྱེད་དོ། །རྒྱང་
ཞགས་ཆུའི་སྒྲོན་མས་ནི་ཆོས་ཉིད་མངོན་སུམ་གྱི་སྣང་བ་མཐོང་ལ། ཐིག་ལེ་སྟོང་པའི་སྒྲོན་མས་ཉམས་གོང་འཕེལ་གྱི་སྣང་བ་མཐོང༌། དབྱིངིས་རྣམ་

པར་དག་པའི་སྒྲོན་མས་རིག་པ་ཚད་ཕེབས་ཀྱི་སྣང་བ་མཐོང༌། ཤེས་རབ་རང་བྱུང་གི་སྒྲོན་མས་ཆོས་ཉིད་ཟད་པའི་སྣང་བ་མཐོང་བའི་རྟེན་བྱེད་དོ། །དེའང་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་རྩ་དང་ཐིག་ལེ། ལས་ཀྱི་རླུང་རྣམས་ཀྱིས་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་འབྱུང་བཞིའི་དར་གུད་སྐྱེད་པར་བྱེད་ལ། དོན་དམ་གྱི་རྩ་ཐིག ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རླུང་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུ་ཡེ་ཤེས། རྐྱེན་འོད་དང་ཁ་དོག བྱེད་ལས་སྐུ་དང་ཡེ་ཤེས་སུ་སྨིན་པའི་ལས་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

reaches full intensity, it serves as the cause for the “water-lamp of the far‑sighted [eyes],” which arises from the water energy‑wind channel. When red reaches full intensity, it serves as the cause for the “lamp of emptiness which is the sphere,” which arises from the fire channel. When yellow reaches full intensity, it serves as the cause for the “lamp of the pure sphere [of intrinsic awareness],” which arises from the earth channel. When green reaches full intensity, it serves as the cause for the “lamp of self‑existing wisdom,” which arises from the path of the wind channel.
[The lamp of] self‑existing wisdom produces intrinsic awareness. The [water-lamp of the] far‑sighted [eyes] gener-ates light; the [lamp of emptiness which is the] sphere pro-duces the dimensions of awakening; [the lamp of the pure] sphere [of intrinsic awareness] produces pristine wisdoms. The water-lamp of the far‑sighted [eyes] leads to the [vision of the] direct perception of reality. The lamp of emptiness which is the sphere leads to the vision of increasing contemplative expe-rience. The lamp of the pure sphere [of intrinsic awareness] leads to the vision of reaching the limit of intrinsic awareness. The lamp of self‑existing wisdom leads to the vision of the ces-sation [of phenomenal] reality.
The superficial channels, vital essence, and energy‑winds of evolutionary actions result in evolutionary actions, in emo-tions, and in the increase and decrease of the four elements. The ultimate channels, vital essences, and the energy-winds of pristine wisdom cause the development of pristine wisdom (the cause), of the lights and colors (the conditions), and of the dimensions of awakening and pristine wisdoms (the result).

163

བཞི་པ་༼ཁྱབ་བྱེད་འབྱུང་བའི་ཚང་ཚུལ་སྨོས་པ་༽ནི། འབྱུང་བ་ཉེར་ལྔས་ཡེ་ཤེས་གདངས་རྩལ་བྱེད། །དེ་དག་ལ་ཁྱབ་བྱེད་འབྱུང་བ་ལྔ་ཕྲག་ལྔ་སྟེ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་རང་གི་ལུས་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཚང་བས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གདངས་དང་རྩལ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་པ་སྟེ། རང་ཤར་ལས། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་ལྔ་ནི་རང་གི་ལུས་ལ་ཚང་ངོ༌། །དེ་ཡང་རླུང་རྣམ་པ་ལྔས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གདངས་བྱེད་དོ། །མེ་རྣམ་པ་ལྔས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རྩལ་བྱེད་དོ། །ས་རྣམ་པ་ལྔས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ངོ་བོ་བྱེད་དོ། །ཆུ་རྣམ་པ་ལྔས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་བྱེད་དོ། །ནམ་མཁའ་རྣམ་པ་ལྔས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གནས་བྱེད་དོ། །ཞེས་སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་ས་ལྔའི་གནས་ཚུལ་ནི། ཀུ ན་ཏུ་སྣང་བའི་ས་རིག་པ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས། མི་འགྱུར་བ་རྡོ་རྗེའི་ས་སྒྲོན་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས། ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ས་ཐིག་ལེ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས། སྣང་བ་སྟོན་པ་ཀུན་ཏུ་མཐའ་ཡས་པའི་ས་དབྱིངས་

ཡེ་ཤེས་གཉིས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས། སྒྲུབ་པ་མཐར་ཕྱིན་པའི་ས་ཤེས་རབ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་གནས་སོ། །ཆུ་ལྔ་ལས། འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཆུ་རྩ་ཐམས་ཅད་ལ་གནས། ཞིབ་གསལ་དག་གི་ཆུ་རུས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་གནས། ཡོན་ཏན་རྒྱས་པའི་ཆུ་ཁྲག་ཐམས་ཅད་ལ་གནས། ཆགས་པ་མེད་པའི་ཆུ་ཆུ་སེར་ཐམས་ཅད་ལ་གནས། འཛིན་མེད་རྫོགས་པའི་ཆུ་མིག་གི་ནང་ན་གནས་སོ། །

The Presence of Pervasive Elements [4]

Twenty‑five elements generate the effulgence and creativity of pristine wisdom.

The twenty‑five elements that pervade the body (five sets of five) are all naturally complete in the body and generate the effulgence and creativity of pristine wisdom, etc. As the Self‑Manifestation [of Awareness27] states:

Five major elements are all present in one’s body:
Five kinds of energy‑winds create the radiance of pristine wisdom.

Five kinds of fire generate the creativity of pristine wisdom. Five kinds of earth create the nature of pristine wisdom. Five kinds of water create the object of pristine wisdom. Five kinds of space provide the abode of pristine wisdom.

This tantra provides an extensive explanation of these points. The five earths are present [within the body] in this way: Ever‑illuminating earth co-exists with intrinsic awareness; immutable and impenetrable earth co-exists with the lamps; precious earth, the source of everything, co-exists with the spheres; ever‑limitless earth which displays appearances co-exists with both the sphere of reality and pristine wisdom. The earth of ultimate accomplishment co-exists with wisdom. The five waters are present in this way: changeless water is present in all channels; the water of clear, pure tranquillity is present in every bone; water that increases qualities is pre-sent in the blood; water of non‑attachment is present in the lymph; and water of perfect non‑apprehension is present within the eyes.

164

མེ་ལྔ་ལས། ཕྱི་ནང་ཀུན་ཏུ་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་མེ་གློ་བ་ན་གནས། ཕྱི་ནང་ཀུན་གསལ་གྱི་མེ་མིག་གཉིས་དང་ཡན་ལག་ལ་གནས། ཕྱི་ནང་ཀུན་ཏུ་མཉམ་པའི་མེ་ཤ་པགས་བར་ན་གནས། ཕྱི་ནང་གི་བྱ་བ་རྟོག་པའི་མེ་རྐང་མཐིལ་

གཉིས་ན་གནས། ཕྱི་ནང་གི་བྱ་བ་སྒྲུབ་པའི་མེ་ལག་མཐིལ་གཉིས་ན་གནས་སོ། །རླུང་ལྔ་ལས། སྲོག་འཛིན་པའི་རླུང་སྲོག་རྩ་ན་གནས། བཀྲག་དང་གཟི་མདངས་སྐྱེད་པའི་རླུང་སྨིན་ཕྲག་ན་གནས། མེ་དང་མཉམ་དུ་གནས་པའི་རླུང་ཕོ་བ་ན་གནས། ཀུན་ཏུ་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་རླུང་ལུས་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པར་གནས། སྙིང་རྗེ་མེད་པ་བསྐལ་པ་ལས་ཀྱི་རླུང་སྙིང་དང་སྙིང་ཤུན་

གྱི་བར་ན་གནས་སོ། །ནམ་མཁའ་ལྔ་ལས། ཀུན་ལ་ཁྱབ་པའི་ནམ་མཁའ་རིག་པ་དངོས་དང་དབྱེར་མེད་དུ་གནས། ཡུལ་མེད་གསལ་དྭངས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་འོད་ལྔ་དང་དབྱེརེ་མེད་དུ་གནས། མ་འདྲེས་དག་པའི་ནམ་མཁའ་དབྱིངས་རྣམ་པར་དག་པ་དང་དབྱེར་མེད་དུ་གནས། དོན་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ནམ་མཁའ་རྟགས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཐིག་ལེ་སྟོང་པ་དང་དབྱེར་མེད་དུ་གནས། དག་པའི་ཞིང་དུ་སྒྲོལ་བྱེད་ཀྱི་ནམ་མཁའ་སྐུ་དང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཐམས་ཅད་དང་དབྱེར་མེད་དུ་གནས་སོ། །དེ་ལས་རླུང་ལྔ་ལ་ལྔ་ཚན་དུ་དབྱེ་བའི་བྱེད་ལས་དང་གནས་ཚུལ་རྒྱས་པར་གསུངས་ཀྱང་འདིར་མ་སྤྲོས་སོ། །

The five fires are present in this way: the fire that pervades everything, internally and externally, is present in the lungs; the fire that illuminates everything, internally and externally, is present in the two eyes and the limbs; the fire that is uni-form throughout everything is present between the skin and flesh; the fire that conceives of external and internal activities is present in the soles of the two feet; and fire that accom-plishes external and internal activities is present in the palms of the two hands.

The five energy-winds are present in this way: life‑sustain-ing energy-wind is present in the life channel; the energy-wind that produces luster and radiance is present between the eyebrows; the energy-wind that co-exists with fire is present in the abdomen; the energy-wind that pervades everything is present throughout the entire body; and the compassionless energy-wind of the evolutionary action of the eon is present between the heart and the heart membrane.

The five spaces are present in this way: all‑pervading space is present, inseparable from actual intrinsic awareness; objectless, clear and pure space is present, inseparable from the five lights; unmixed pure space is present, inseparable from the pure sphere of reality; space that is symbolic of ulti-mate [reality, mind itself], is present, inseparable from pris-tine wisdom [expressed] as signs—the empty spheres; and liberative space of the pure realms is present, inseparable from all the manifestations of dimensions of awakening and pristine wisdoms.
Although comprehensive teachings exist concerning the location and function of the five energy-winds when each of them is divided into five, these are not included here.

165

Ever‑Presence of the Ground in the Deceived State [3]

Buddha-nature pervades all sentient beings.
Its mode of appearance and mode of manifestation are
taught in six sets of five.

How is buddha-nature (the ground) pervasively present in the continuum of every sentient being in the state of deception? The Vajrasattva, Mirror of the Heart Tantra28 says:

Buddha-nature is present in all sentient beings throughout the universe, just as oil pervades sesame seeds.

The Cluster of Jewels [Tantra]29 states:

Oil is always naturally present
In mustard and sesame seeds.
Likewise, buddha-nature
And its respective luminosity manifest
In every sentient being who takes physical form.

Beyond the Limits of Sound Root Tantra30 says:

The pristine wisdom of intrinsic awareness is present in the body
Like oil is present in the sesame seed.
The luster and radiance of the body
Are pervaded by the moisture of pristine wisdom.

The Self‑Manifestation [of Awareness] Tantra31 says:

གསུམ་པ་འཁྲུལ་དུས་གཞི་ཡིས་ཁྱབ་ཚུལ་ནི། སེམས་ཅན་ཁམས་ཀུན་སངས་རྒྱས་སྙིང་པོས་ཁྱབ། །སྣང་ལུགས་འཆར་ལུགས་ལྔ་ཕྲག་དྲུག་
གིས་མཚོན། །འདི་ལྟར་འཁྲུལ་པར་སྣང་བའི་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ལ་གཞི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྙིང་པོས་ཇི་ལྟར་ཁྱབ་ཅིང་གནས་ཤེ་ན། རྡོ་རྗེ་
སེམས་དཔའ་སྙིང་གི་མེ་ལོང་གི་རྒྱུད་ལས། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྙིང་པོ་ཏིལ་འབྲུ་ལ་
མར་གྱིས་ཁྱབ་པ་བཞིན་དུ་གནས་སོ། །ཞེས་པ་དང༌། ནོར་བུ་ཕྲ་བཀོད་

ལས། ཏིལ་འབྲུའམ་ནི་ཡུངས་འབྲུ་ལ། །མར་ཉིད་ཡེ་ནས་ལྷུན་གྲུབ་བཞིན། །སེམས་ཅན་ལུས་ལྟར་སྣང་བ་ལ། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ས་བོན་ནི། །མཐུན་པའི་འོད་དང་བཅས་པར་སྣང༌།ཞེས་པ་དང༌། ཐལ་འགྱུར་ལས། རང་རིག་ཡེ་ཤེས་ལུས་ལ་གནས། །ཏིལ་འབྲུ་ལ་ནི་མར་བཞིན་ནོ། །ལུས་ཀྱི་བཀྲག་དང་གཟི་མདངས་ནི། །ཡེ་ཤེས་རླན་གྱིས་ཁྱབ་པར་བྱེད། །ཅེས་པ་དང༌། རང་ཤར་ལས།

166

Authentic buddha-mind is present
In the continuum of every sentient being
As dimensions of awakening and pristine wisdoms.

These and other similar references accord with the discourses

and tantras of the common [systems] that teach the definitive truth.

On this subject, Longchen Rabjam, [who is] Ever-Perfect [incarnate], using logical reasoning and scriptural references, refutes the viewpoints that buddha-nature [does not] possess the powers [of a buddha] and major and minor marks and signs [of awakening], and [refutes the viewpoints] that the scriptures that expound buddha-nature require interpretation. Longchenpa gave [three] reasons why one should appre-ciate [the teaching on buddha-nature]: (1) If buddha-nature is not revealed by a spiritual friend, it cannot be recognized. Because it is discovered through reliance on an authentic mas-ter, one should appreciate [the teaching on buddha-nature].
(2) [Buddha-nature] is a difficult topic to understand, even for the bodhisattvas dwelling on the stages of awakening, not to mention egocentric people. Because it is an impenetrable secret known by enlightened beings only, one should appreci-ate [the teaching on the buddha-nature]. (3) Because one will clearly perceive buddha-nature if revealed by a qualified mas-ter, and because buddha-nature manifests naturally in the inter-val [between lives], one should appreciate [the teachings on buddha-nature]. Longchengpa taught this profound and secret subject [of buddha-nature] comprehensively. One should study his outstanding works in order to fully understand it.
This [completes] the general explanation on the ever‑pres-ence of the ground of being.

ཡང་དག་སངས་རྒྱས་དགོངས་པ་ནི། །སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་རང་རྒྱུད་ལ། །སྐུ་དང་ཡེ་ཤེས་ཚུལ་དུ་གནས། །ཞེས་སོགས་ཐུན་མོང་མདོ་རྒྱུད་ངེས་དོན་དུ་གྱུར་པ་རྣམས་དང་མཐུན་པར་གསུངས་སོ། །འདི་ལ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཀློང་ཆེན་རབ་འབྱམས་ཀྱིས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྙིང་པོ་སྟོབོས་དང་མཚན་
དཔེ་སོགས་ཀྱི་ཆོས་ཅན་དུ་ཡོད་པ་དང༌། སྙིང་པོ་བསྟན་པའི་མདོ་རྣམས་
དྲང་དོན་དུ་སྨྲ་བ་ལས་ལུང་དང་རིགས་པས་རྩོད་པ་སྤོང་བ། ཡང་དག་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱིས་མ་བསྟན་ན་མཐོང་དུ་མི་རུང་བའི་དོན་བླ་མ་དམ་པ་ལས་རྙེད་པས་ཀྱང་སྤྲོ་བར་རིགས་པ། ས་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཀྱང་རྟོགས་དཀའ་བའི་གནས་སུ་འགྱུར་ན་ཚུ་རོལ་མཐོང་བས་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ཞེས་སངས་རྒྱས་ཁོ་ནའི་གསང་བ་རྡོ་རྗེའི་གནས་ཡིན་པས་ཀྱང་སྤྲོ་དགའ་སྐྱེད་པ། ཡང་དག་པའི་བླ་མས་བསྟན་ན་དངོས་སུ་མཐོང་ལ་རང་བཞིན་དུ་བར་དོར་རང་སྣང་མངོན་དུ་འཆར་བས་ཀྱང་སྤྲོ་དགའ་སྐྱེད་པར་རིགས་པ་སོགས་ཀྱིས་གསང་བ་ཟབ་མོའི་གནས་རྒྱ་ཆེར་གདམས་པར་མཛད་པ་ནི་དེ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་རབ་ལས་རྟོགས་པར་བྱ་སྟེ། དེ་དག་ནི་ཁྱབ་ཚུལ་སྤྱིར་བསྟན་པའོ། །

167

The special features [of the ground of being] will now be explained in detail. The modes of manifestation and appear-ance of the ground are taught in six sets of five: Primordially present in the pristine wisdom of the buddha-nature are five dimensions of awakening, five energy-winds of pristine wisdom awarenesses, five lights, five qualities of the [buddha] families, five pristine wisdom energy‑winds, and five qualities of nature, character, and energy. Their primordial presence is indicated by impure manifestations: five emotions, five aggregates, five elements, five senses, five sense objects, and five natural quali-ties of the three doors. The Garland of Pearls32 states:

Five bodies, five pristine wisdoms,
Five luminosities and their five colors,
Five qualities, five energy-winds of pristine wisdom,
Five natures, five characters,
And five energies present in the [buddha-] nature
Pervade all [beings].

To elaborate on this, the pristine wisdoms of intrinsic aware-ness present from the beginning as the five dimensions of awakening now manifest as the five aggregates.33 The nature of intrinsic awareness and the sphere of reality manifesting as a spontaneous form is Buddha Illuminator (Vairocana). The unchanging [nature of intrinsic awareness] is Buddha Imper-turbable (Akṣobhya). The treasury of precious qualities [of in-trinsic awareness] is Buddha Source of Jewels (Ratnasaṃhava). The boundless light [of intrinsic awareness] is Buddha Mea-sureless Light (Amitābha). Being primordial enlightenment, [the nature of intrinsic awareness] is Buddha Unfailing Ac-complishment (Amoghasiddhi).

དེའི་ཁྱབ་ཆོས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་ན། སྣང་ལུགས་དང་འཆར་ལུགས་ལྔ་ཕྲག་དྲུག་གིས་མཚོན་པར་གསུངས་ཏེ། དེའང་སྙིང་པོའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་ལ་

སྐུ་ལྔ་དང༌། ཡེ་ཤེས་ལྔ་དང༌། འོད་ལྔ་དང༌། རིགས་ཀྱི་ཆོས་ལྔ་དང༌། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རླུང་ལྔ་དང༌། ངོ་བོ་རང་བཞིན་ཐུགས་རྗེའི་ཆོས་ལྔ་ཡེ་ནས་གནས་པའི་རྟགས་སུ་མ་དག་པའི་སྣང་བ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་ལྔ་དང༌། ཕུང་པོ་ལྔ་དང༌། འབྱུང་བ་ལྔ་དང༌། དབང་པོ་ལྔ་དང༌། འདོད་ཡོན་ལྔ་དང༌། སྒོ་གསུམ་རང་བཞིན་གྱི་ཆོས་ལྔར་གནས་ཏེ། མུ་ཏིག་ཕྲེང་བ་ལས། དེ་ལྟར་སྙིང་པོ་དེ་

ཉིད་ལ། །སྐུ་ལྔ་ཡེ་ཤེས་ལྔ་དང་ནི། །འོད་ལྔ་ཁ་དོག་རྣམ་པ་ལྔ། །ཆོས་ལྔ་ཡེ་ཤེས་རླུང་ལྔ་ཉིད། །ངོ་བོ་ལྔ་དང་རང་བཞིན་ལྔ། །ཐུགས་རྗེ་ལྔ་ཡིས་ཀུན་ལ་ཁྱབ། །ཅེས་སོ། །དེའང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་སྐུ་ལྔར་ཡེ་ནས་གནས་པས་ད་ལྟ་ཕུང་པོ་ལྔར་ཤར་བ་སྟེ། རིག་པའི་ངོ་བོ་དང་དབྱིངས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པའི་
རྣམ་པར་སྣང་བས་རྣམ་པར་སྣང་མཛད། དེ་ཉིད་འཕོ་འགྱུར་མེད་པས་མི་བསྐྱོད་པ་དང༌། ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེའི་ཚོགས་ཀྱི་གཏེར་དུ་གྱུར་པས་རིན་ཆེན་འབྱུང་ལྡན་དང༌། འོད་ཟེར་ཚད་མེད་པས་འོད་དཔག་མེད་དང༌། ཡེ་ནས་སངས་རྒྱས་སུ་གྲུབ་པས་དོན་ཡོད་གྲུབ་པའི་སྐུ་རྣམས་སུ་གནས་སོ།
།

168

Likewise, the five pristine wisdoms are present from the beginning and now arise as the five emotions.34 The dimen-sions of awakening, realms, and other phenomena naturally manifesting in the state of intrinsic awareness is mirror-like pristine wisdom. The equality of everything within intrinsic awareness is the pristine wisdom of equality. The distinct manifestations of the [dimensions of awakening and realms] is pristine wisdom of discernment. The [dimensions of awak-ening and the realms] being spontaneously present from the beginning is the pristine wisdom of accomplishing aims. That all are of a single flavor within reality is the pristine wisdom of the sphere of reality.
From the five lights arise five elements.35 Intrinsic aware-ness being stainless is [present as] white light; intrinsic aware-ness being complete in all qualities is [present as] yellow light; intrinsic awareness being the union [of all qualities] is [pres-ent as] red light; intrinsic awareness being complete in every-thing without effort is [present as] green light; and intrinsic awareness being unchangeable is [present as] blue light. These [lights] in their pure aspect are the five consorts.
Five buddha families appear as the five sense faculties (which indicate their presence).36 Pristine wisdom is incon-ceivably realized within the nature of the sphere of transcen-dent reality, and thus becomes indivisible from the sphere of reality. The inseparability of these two is the transcen-dent family. [Intrinsic awareness] being unchanging is the adamantine family. Its completeness in qualities is the jewel family. Its being unstained by evolutionary actions and emo-tions is the lotus family. Its being complete in the enlight-ened activity or magical play of intrinsic awareness is the action family.

དེ་བཞིན་དུ་ཡེ་ཤེས་ལྔ་གདོད་ནས་གནས་པས་ད་ལྟ་ཉོན་མོངས་པ་ལྔ་རུ་

ཤར་བ་སྟེ། རིག་པའི་ངང་དུ་སྐུ་དང་ཞིང་ཁམས་ལ་སོགས་པ་རང་གསལ་བས་མེ་ལོང་ཡེ་ཤེས་སོ། །དེ་ཐམས་ཅད་རིག་པར་མཉམ་པས་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སོ། །མ་འདྲེས་པར་སྣང་བས་སོར་རྟོག་ཡེ་ཤེས་སོ། །ཡེ་ནས་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པས་བྱ་གྲུབ་ཡེ་ཤེས་སོ། །དེ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཉིད་དུ་རོ་གཅིག་པས་ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་སོ། །འོད་ལྔ་ལས་འབྱུང་བ་ལྔར་བྱུང་
སྟེ། རིག་པ་ལ་དྲི་མ་མེད་པས་འོད་དཀར་པོའོ། །ཡོན་ཏན་རྫོགས་པས་སེར་པོའོ། །རིག་པར་འདུས་པས་དམར་པོའོ། །མ་བཙལ་རྫོགས་པས་ལྗང་གུའོ། །འགྱུར་བ་མེད་པས་མཐིང་ཁ་སྟེ། དེ་དག་ཀྱང་ཡུམ་ལྔའི་དག་པའོ། །རིགས་
ལྔ་ཡོད་པས་མཚོན་བྱེད་དབང་པོ་ལྔར་ཤར་བ་སྟེ། དབྱིངས་དེ་བཞིན་ཉིད་
ཀྱི་ངོ་བོར་ཡེ་ཤེས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པར་གཤེགས་པ་སྟེ་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་དང༌། མི་འགྱུར་བས་རྡོ་རྗེ་དང༌། ཡོན་ཏན་རྫོགས་པས་རིན་པོ་ཆེ་དང༌། ལས་དང་ཉོན་མོངས་པས་མ་གོས་པས་པདྨ་དང༌། རིག་པའི་ལས་སམ་ཆོ་འཕྲུལ་དུ་རྫོགས་པས་ལས་ཀྱི་རིགས་སོ། །

ཆུང་ལྡ་ཡོད་པས་ཡུལ་ཉེ་བར་སྤྱོད་པ་འདོད་ཡོན་ལྔར་སྤྱོད་བ་སྟེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དྲོད་ཞེས་པས་མེ་མཉམ་གྱི་ཆུང་ངོ། །འཁོར་འདས་ཀྱི་འཆར་གཞིར་བྱེད་པས་སྲོག་འཛིན་གྱི་ཆུང་ངོ། །སྣང་བ་དུ་མར་འབྱེད་པས་དྭངས་སྦྱིགས་འབྱེད་པའི་ཆུང་ངོ། །འཁོར་འདས་གང་ལའང་ཁྱབ་པས་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཆུང་ངོ། །རིག་དུས་འཁོར་བ་སྐུ་ཟོལ་བའི་གཞི་བྱེད་པས་སྣོང་རྟེ་མེད་པ་ལས་ཀྱི་ཆུང་ངོ། །འདི་དག་འགྲུབ་བའི་ཆུང་མ་ཡིན་ཀྱི། ས་ཆ་ལ་བཏགས་པས་རིག་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆུང་ངོ། །ཚོས་ལྡའམ་ཤེས་རབ་ལྔ་ཡོད་པས་སྒོ་གསུམ་དང་བཞིན་ཀྱི་ཚོས་ལྔ་ཚན་རྣམས་སུ་འཆར་ཏེ། འཁོར་འདས་ཀྱི་འཆར་གཞི་སོ་སོར་བྱེད་པས་འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་བོ། །རིག་པའི་ངང་དུ་གཅིག་པས་སྤྲུད་པའི་ཤེས་རབ་བམ། ཡང་ན་འཁོར་འདས་གཉིས་ཀའི་སྲོག་གཅོད་པས་སྒྲོལ་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་བོ། །རིག་པ་ལས་གཞན་མེད་པས་རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་ཞེས་བྱ་སྟེ།

Five energy-winds are related to the five sense objects. [Intrinsic awareness] reaching the warmth of pristine wisdom is the energy-wind that co-exists with fire. [Intrinsic awareness] serving as the basis for the arising of cyclic life [when its nature is not understood] and for perfect peace [when its nature is understood] is the life-sustaining energy-wind. [Intrinsic awareness] distinguishing various appearances is the energy-wind that separates the refined essence from the unrefined. [Intrinsic awareness] pervading everything, from cyclic life to perfect peace, is the pervasive energy-wind. At the time of actualizing intrinsic awareness, [intrinsic awareness] causing cyclic life to become the basis for freedom in the state of perfect peace is the energy-wind of evolutionary action devoid of compassion. These winds are not those related to the movements [of intrinsic awareness], but are designated [as energy-winds] with respect to the aspect [of intrinsic awareness] and are therefore winds of the intrinsic awareness of pristine wisdom.

Five qualities or five insights [are primordially present] and manifest as the groups of five natural qualities of the three gates. [Intrinsic awareness] discriminating the basis of the arising of cyclic life from the basis of the arising of perfect peace is “discriminating insight.” [Intrinsic awareness] being one in ongoing awareness is “comprehensive insight.” [Intrinsic awareness] not departing from intrinsic awareness is “pervading insight.” [Intrinsic awareness’] presence at the time of actualizing intrinsic awareness is “presiding insight.” As an alternative [to the latter], [intrinsic awareness that] cuts the life of both cyclic life and perfect peace is the “liberative insight.” Since these insights are none other than intrinsic awareness, they are called self-existing

170

pristine wisdom, because they are not forms of analytical discernment, but pertain instead to intrinsic awareness of pristine wisdom.
If these [six sets of elements] were not present in intrinsic awareness itself, which is the ground of being, they would not be present in the directly observable body and mind. If they were not present in these [body and mind], they would not be present as external objects appearing to the mind. If they were not present in intrinsic awareness, they would be like the reflection in a mirror of the face of a bar-ren woman’s son: his face cannot appear because the son has no face, and he has no face because he does not exist. What manifests as a phenomenon arises due to its presence in the body and mind, which [in turn] arises from being present in intrinsic awareness. This is comparable to Devadatta’s hav-ing a head, therefore having a face which can appear in a mirror. Concerning this, the Majestic Creative Energy of the Universe37 states:

How things appear is my38 being;
How things arise is my reality;
There is no phenomenon that is not me
In the whole universe.

From the Cluster of Jewels Tantra39:

All manifestations appear
Just like a face in a mirror.

འདི་དག་རྟོག་དཔྱོད་ཀྱི་ཤེས་རབ་མ་ཡིན་གྱི་རིག་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པའོ། །དེ་དག་ཀྱང་གཞི་རིག་པ་ཉིད་ལ་མ་ཚང་ན་ཉེར་ལེན་ལུས་སེམས་ལ་མི་ཚང༌། དེ་ལ་མ་ཚང་ན་སེམས་ལ་སྣང་བའི་ཕྱི་ཡུལ་ལ་མི་ཚང་སྟེ། མོ་གཤམ་ལ་བུ་མེད་པས་བཞིན་མེད་ལ། བཞིན་མེད་པས་མེ་ལོང་དུ་མི་སྣང་བ་བཞིན་ནོ། །སྣང་བ་ལ་སྣང་བ་ལུས་སེམས་ལ་ཚང་བ་ལས་བྱུང་ལ་དེ་རིག་པ་ལ་ཚང་བས་བྱུང་སྟེ། ལྷས་བྱིན་ལ་མགོ་ཡོད་པས་བཞིན་ཡོད་ལ་དེ་ཡོད་པས་མེ་ལོང་ནང་དུ་གཟུགས་བརྙན་འཆར་བ་བཞིན་ནོ། །དེ་དག་ཀྱང་ཀུན་བྱེད་ལས། ཇི་ལྟར་སྣང་བ་ང་ཡི་ངོ་བོ་ཉིད། །ཇི་ལྟར་ཤར་བ་ང་ཡི་ངོ་བོ་ཡིན། །ང་ལས་མ་གཏོགས་པ་ཡི་ཆོས་རྣམས་ནི། །སྣང་ཞིང་སྲིད་པས་

བསྡུས་པ་འདི་ན་མེད། །ཅེས་པ་དང༌། ནོར་བུ་ཕྲ་བཀོད་ལས། དཔེར་ན་བཞིན་དང་མེ་ལོང་བཞིན། །གང་སྣང་དེ་ལ་དེ་ལྟར་སྣང༌། །ཞེས་སོ། །

171

Supplementary Explanation of the Abode of Pristine Wisdom and the Ending of the Deception of
[Apprehended] Objects [4]

Intrinsic awareness is present in the center of the heart,
based on the three palaces.
The excellent vital essences abide in the four entrances of clear light.
The two eyes are the doors for the manifestation of external clarity;
[Depending on] objects and fulfilling crucial means, deception is ceased,
And one effortlessly attains the original place of freedom.

Buddha-mind (i.e., intrinsic awareness of pristine wisdom) is present mingling with the deceptive manifestation of the ma-terial body. The blessing of this presence—the pristine wis-dom manifestation—arises in the following way: its actual dwelling place is the center of the glorious knot (Śrīvatsa) in the heart jewel; its effulgences are present in the blazing pal-ace of the conch‑shell (Bhenza), in the palace of the eyes that see, and in the palace of the channels that cause movement. Beyond the Limits of Sound Tantra40 states:

In the palace of the jewel of the heart
Is a composite jewel of eight facets, the entrances;
Five pristine wisdoms and five dimensions of awakening, Five energy‑winds and five channels of consciousness: Everything has a fivefold character.

Further:

བཞི་པ་ཞར་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གནས་ཡུལ་འཁྲུལ་པ་ལྡོག་ཚུལ་དང་བཅས་བཤད་པ་ནི། རིག་པ་སྙིང་དབུས་གཞལ་ཡས་གསུམ་ལ་བརྟེན། །འོད་
གསལ་སྒོ་བཞིར་ཐིག་ལེ་བཟང་པོ་ལས། །ཕྱིར་གསལ་འཆར་བའི་སྒོ་ནི་མིག་གཉིས་ཏེ། །ཡུལ་དང་གནད་བལྟེམས་འཁྲུལ་པ་རུ་ལྡོག་ནས། །གདོད་མའི་གྲོལ་སར་འབད་མེད་སྙོགས་པའོ། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྙིང་པོའམ་རིག་པ་

ཡེ་ཤེས་དེ་ཉིད་འཁྲུལ་སྣང་གདོས་བཅས་ཀྱི་ལུས་དང་འབྲེལ་བར་གནས་པའི་བྱིན་རླབས་ཀྱིས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་འཆར་བའི་ཚུལ་ཡང༌། བཞུགས་གནས་དངོས་ནི་སྙིང་རིན་པོ་ཆེ་དཔལ་གྱི་བེའུའི་དབུས་སུ་གནས་ལ། དེའི་
གདངས་ནི་དུང་ཁང་བྷཉྫ་འབར་བའི་གཞལ་ཡས་དང༌། ལྟ་བྱེད་མིག་གི་གཞལ་ཡས་དང༌། འགྱུ་བྱེད་རྩའི་གཞལ་ཡས་ན་གནས་ཏེ། ཐལ་འགྱུར་ལས། ཙིཏྟ་རིན་ཆེན་གཞལ་ཡས་སུ། །རིན་ཆེན་འདུས་པ་ཟུར་བརྒྱད་སྒོ།

།ཡེ་ཤེས་ལྔ་དང་སྐུ་ལྔ་སྟེ། །རླུང་དང་ཤེས་པའི་རྩ་ལའང་ལྔ། །ཐམས་ཅད་ལྔ་ལྔའི་རང་བཞིན་ནོ། །ཞེས་པ་དང༌།

172

Inside the head, heart, and channels,
The reality of unfabricated purity is present.

Beyond the Limits of Sound Tantra and other scriptures explain this subject in detail.
The nature of intrinsic awareness is present as dimensions
of awakening, like a statue in a vase. The character of intrinsic awareness is present as light, like a flame inside a vase. The energy of intrinsic awareness is present as light, like the rays of the sun. Four entrances which become four channels branch out from the clear light of the heart. The great golden crystal (kati) channel serves as the basis for the arising of the clear light vision. The white silk thread channel serves as the basis for apprehending external objects. The finely coiled channel serves as the basis for the self‑arising [of intrinsic awareness]. The crystal tubular channel serves as the basis for the self‑man-ifestation [of intrinsic awareness]. The emptiness channel of intrinsic freedom, which inserts itself into the heaven gate at the crown of the head, serves as the basis for the dimensions of the chains [of light].41
Together, these five inner channels are the luminosities of the five pristine wisdoms. Since they naturally serve as bases, they reveal and increase the four lamps. The spheres of clear light move through the four channels of light, and based on that, clear light is cultivated: in the excellent fundamental sphere of the great golden crystal channel, the embodiment of the three aspects (nature, character, and energy) is present and supported by the heart. In the excellent path vital sphere of the white silk thread channel, the four lamps, [principally] the water-lamp, is present in the right [side of the body]. In the peak sphere of excellence of the finely coiled channel,

སྤྱི་དང་ཙིཏྟ་རྩ་ནང་ན། །མ་བཅོས་དག་པའི་ཆོས་ཉིད་གནས། །ཞེས་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་སོ། །དེའང་ངོ་བོ་སྐུར་གནས་པ་བུམ་པའི་སྐུ་ལྟ་བུ། རང་བཞིན་འོད་དུ་གནས་པ་བུམ་ནང་གི་མར་མེ་ལྟ་བུ། ཐུགས་རྗེ་འོད་ཟེར་དུ་གནས་པ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལྟ་བུའོ། །སྙིང་གའི་འོད་གསལ་ལས་སྒོ་བཞིར་
གྱེས་པས་རྩ་བཞི་སྟེ། ཀ་ཏི་གསེར་གྱི་རྩ་ཆེན་ནས་འོད་གསལ་གྱི་སྣང་བ་འབྱུང་བའི་རྟེན་བྱེད། དར་དཀར་སྣལ་མ་ནས་ཕྱི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་རྟེན་བྱེད། ཕྲ་ལ་འཁྲིལ་ནས་རང་འཆར་བའི་རྟེན་བྱེད། ཤེལ་སྦུག་ཅན་ནས་རང་སྣང་བའི་རྟེན་བྱེད་དོ། །སྟོང་པ་རང་གྲོལ་ནི་ཚངས་བུག་ལ་ཟུག་པ་སྟེ་ལུ་གུ་རྒྱུད་སྐུའི་རྟེན་བྱེད་པ་དང་བསྡོམས་ན་ནང་རྩ་ལྔ་སྟེ་ཡེ་ཤེས་ལྔའི་འོད་ཡིན་ལ། རང་བཞིན་དུ་གཞིར་བྱེད་པས་སྒྲོན་མ་བཞིའི་འཕེལ་སྟོན། འོད་ཀྱི་རྩ་བཞི་ནས་འོད་གསལ་དག་པའི་ཐིག་ལེ་རྒྱུ་བས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འོད་གསལ་བསྒོམ་པ་སྟེ། དེའང་ཀ་ཏི་གསེར་གྱི་རྩ་ཆེན་ན་གཞིའི་ཐིག་ལེ་བཟང་པོ་ངོ་བོ་རང་བཞིན་ཐུགས་རྗེ་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་སྙིང་ག་ལ་བརྟེན་ནས་
གནས་སོ། །དར་དཀར་སྣལ་མ་ན་ལམ་གྱི་ཐིག་ལེ་བཟང་པོ་སྒྲོན་མ་བཞི་དང་བཅས་པ་ཆུའི་སྒྲོན་མ་སྟེ་གཡས་ནའོ། །ཕྲ་ལ་འཁྲིལ་ན་བཟང་པོའི་རྩེ་མོའི་ཐིག་ལེ་

ཉམས་གོང་འཕེལ་གྱི་སྣང་བ་སྣ་ཚོགས་པ་གཡོན་ནའོ། །ཤེལ་སྦུག་ཅན་ན་ཚད་ཕེབས་ཀྱི་སྣང་བའི་རྟེན་ནང་གསལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་འཆར་གཞིར་གནས་སོ། །སྟོང་པ་རང་གྲོལ་ན་རྡོ་རྗེ་ལུ་གུ་རྒྱུད་ཀྱི་སྐུ་གནས་པའོ། །ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཕྱིར་གསལ་དུ་འཆར་བའི་སྒོ་ནི་མིག་གཉིས་ཡིན་ལ། དེའང་མིག་གཡས་ནས་རྒྱང་ཞགས་སྒྲོན་མ་དང་ཤེས་རབ་རང་བྱུང་གི་སྒྲོན་མ་གཉིས་ཏེ་ཇི་སྙེད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐབས་སྣང་བའི་རང་བཞིན་དུ་འཆར་ལ། མིག་གཡོན་ནས་ཐིག་ལེ་སྟོང་པའི་སྒྲོན་མ་དང་དབྱིངས་རྣམ་དག་གི་སྒྲོན་མ་གཉིས་ཇི་ལྟ་བ་མཁྱེན་པའི་
ཡེ་ཤེས་ཤེས་རབ་སྟོང་པའི་རང་བཞིན་དུ་འཆར་ཞིང༌། དེའི་དབུས་ཚངས་པའི་བུ་ག་ནས་རིག་པ་རྟོག་མེད་ཀྱི་སྐུ་ལུ་གུ་རྒྱུད་ཐིག་ལེ་བརྩེགས་མར་སྣང་བའོ། །རྒྱུ་མཚན་དེ་ལྟ་བས་ཕྱི་ནང་གི་ཡུལ་གྱི་འབེན་ལ་བརྟེན། འདུག་སྟངས་གཟིགས་སྟངས་རླུང་གི་གནད་རྣམས་བལྟེམས་ཏེ་འོད་གསལ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ལམ་དུ་བྱས་པས་འཁྲུལ་པའི་སྣང་བ་རུ་ལྡོག་སྟེ། ཀ་དག་གདོད་མའི་གྲོལ་ས་རིན་པོ་ཆེ་གསང་བའི་སྦུབས་སུ་འབད་མེད་དུ་སྙོགས་ཤིང་གྲོལ་བར་འགྱུར་

བ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རང་བབས་ལས་བྱུང་བའོ། །འཁོར་བ་འགྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་རྐྱེན་བསྟན་པ་སྐབས་བཞི་པའི་འགྲེལ་པའོ། །ཐེག་པའི་སྒོ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་གསུང་རབ་རིན་པོ་ཆེའི་མཛོད་བསླབ་པ་གསུམ་ལེགས་པར་སྟོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ་ཅེས་བྱ་བ་ལས་གདུལ་ཞིང་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་རིམ་པར་ཕྱེ་བ་སྟེ་གནས་དང་པོའི་འགྲེལ་པ་གྲུབ་བོ།། །།

the various visions of increasing contemplative experience are present in the left side. In the crystal tubular channel, the basis for the vision of reaching the limit [of awareness] is present as the basis for manifestation of inner clarity. In the empty intrinsic-freedom channel, the dimensions of the inde-structible chains of light are present.
The doors through which the visions of pristine wisdom pervade outwardly are the two eyes. In other words, from the right eye, both the lamp of the far‑sighted [eyes] and the lamp of self‑existing pristine wisdom manifest as the character of the visions; this is the pristine wisdom‑means that understands the phenomenal [view]. From the left eye, both the lamp of emptiness which is the sphere and the lamp of the pure sphere [of awareness] manifest as the character of emptiness; this is the insight of pristine wisdom that understands the noume-nal [view]. In the center [of the body], from the crown of the head aperture, the chains [of light] dimension of non-conceptual intrinsic awareness manifests as spheres [of light arranged] in tiers.
Based on what has been explained above, one trains in the crucial body postures,42 ways of gazing,43 and breathing techniques in relation to the targets of external and inter-nal objects.44 Practicing the yoga of luminous [absorption] as one’s path, the deceptive appearances are ended [in the ground of being]. One effortlessly arrives at the secret jewel cave, the original place of freedom, primordial purity, and one is thereby liberated: this freedom arises from the natural [state] of reality.

Notes

Notes: Chapter I

Cosmology of the Universal Way

1 Unawareness (*avidyā, ma rig pa*): in this context, ignorance of the fundamental nature of things, i.e., emptiness. Generally, two types of unawareness are explained—unawareness with respect to immanent reality, i.e., emptiness (*de kho na nyid la rmongs pa'i ma rig pa*) (the root of cyclic life), and unawareness of the causal relatedness of evolutionary actions and their results (*las 'bras la rmongs pa'i ma rig pa*).

2 Sphere of reality (*dharmadhātu, chos kyi dbyings*): the fundamental nature of all phenomena, i.e., emptiness.

3 The three realms (*tridhātu, khams gsum*) of cyclic life: the desire realm, the form realm, and the formless or immaterial realm.

4 The four great miracles (*cho 'phrul chen po bzhi*): the blessings, empowerment, activity, and meditative concentration of the Buddha.

5 Joyful one (*sugata, bde bar gshegs pa*): lit. "one who has attained bliss," an epithet of the buddhas.

6 Transcendent one (*tathāgata, de bzhin gshegs pa*): lit. "thus gone" or "thus come" ("thus" denoting the state of awareness of reality), an epithet of the buddhas.

7 *Flower Ornament Scripture* (*FOS*): Dg.K. Phal chen, vol. Ka, f. 92a1-5 (Toh. 44). See also Cleary's translation, *The Flower Ornament Scripture: The Avataṃsaka Sūtra* (Boulder and London: Shambhala, 1984), vol. I, pp.174 and 185.

8 Unsurpassed (Akaniṣṭha, 'Og min): According to the master Ānanda-garbha, this realm is called Unsurpassed because the enjoyment dimension of the Buddha Vairocana abides there as the king of the "unsurpassed deities," i.e., the bodhisattvas on the tenth stage of awakening.

Scholars hold three different views concerning the nature of the realm Unsurpassed: (1) that it is the highest of the pure heavens, (2) that it is included within the pure heavens, but above the ordinary Unsurpassed, and the abode of only tenth-stage bodhisattvas, (3) that it is a realm not included within the pure heavens. Kongtrul

states that Unsurpassed is not to be considered as any particular place, but transcends all world-systems.

9 The famous *Prayer for Excellence*, otherwise known as *The Vows of Samantabhadra*, is found at the end of the *Entering the Realm of Reality* (*Gaṇḍavyūha*) section of the *Flower Ornament Scripture* (*Avataṃsaka Sūtra*). It was spoken by Samantabhadra to the bodhisattva Sudhana. For centuries, it has served as a source of great inspiration to followers of the Universal Way. Dg.K. Phal chen, vol. A, f. 360a7 (Toh. 44) (cf. Cleary tr. vol. III, p.391, lines 1-4).

10 *FOS*: Dg.K. vol. Ka, f. 93a3-5 (cf. Cleary tr. vol. I, p.187, l.9).

11 *FOS*: Dg.K. vol. Ka, f. 94a6-b1 (cf. Cleary tr. vol. I, pp.248-249).

12 Delightful (Abhirati, mNgon dga'): the buddha realm of the buddha Imperturbable (Akṣobhya), situated in the eastern direction.

13 Blissful (Sukhāvatī, bDe ba can): the buddha realm of the buddha Measureless Light (Amitābha), situated in the West.

14 Thumb-size (Aṇguṣṭha, mThe bo can): here beings live only ten years and are in height no taller than a thumb. They are presided over by the buddha Delight in Stars (Jyotīrāma) whose height is one cubit and seven fingers.

15 *FOS*: Dg.K. vol. Ka, f. 144a6 (cf. Cleary tr. vol. I, p.249).

16 *FOS*: Dg.K. vol. Ka, f. 143b3 (cf. Cleary tr. vol. I, p.247).

17 *FOS*: Dg.K. vol. Ka, f. 144b1 (cf. Cleary tr. vol. I, p.250, l.1).

18 *FOS*: Dg.K. vol. Ka, f. 144b6 (cf. Cleary tr. vol. I, p.250, verse 8).

19 *FOS*: Dg.K. vol. Ka, f. 144b6 (cf. Cleary tr. vol. I, p.251 verse 1).

20 *FOS*: Dg.K. vol. Ka, ff. 144b6-145a1 (cf. Cleary tr. vol. I, p.251, verse 1).

21 *FOS*: Dg.K. vol. Ka, f. 145a1-2 (cf. Cleary tr. vol. I, p.251, verse 5).

22 Third-order thousand world-system (*trisāhasra-mahā-sāhasra-loka-dhātu, stong gsum gyi stong chen po*). A description of its magnitude is presented in the following section, "The Flower-Filled World."

23 Literally, "The Realm Whose Foundation and Center Are Adorned with Flowers" (*Kusumatalagarbhālaṃkārakṣetra, gZhi dang snying po me tog gis brgyan pa*).

24 The four continents, Mount Meru, the outer rim, and the configuration of wind are all features described in detail in the next chapter.

25 Teachers of phenomenology (*abhidharmika, chos mngon pa ba*): scholars of the Abhidharmakośa (*Treasury of Phenomenology*) of Vasubandhu.

26 Powerful ones (*maheśvara, dbang phyug chen po*): the bodhisattvas who dwell on the tenth stage of awakening.

27 Dg.K. Shes phyin, vol. Nga, f. 103b3-4 (Toh. 3796).

28 From *The Treatise on the Transcendent Wisdom Pith Instructions, Commentary on the Ornament of Realization (Abhisamayālaṃkārakārikā-prajñā-pāramito-padeśa-śāstraṭīkā-prasphuṭapadā, Shes rab phar phyin man ngag gi bstan bcos*

mngon rtogs rgyan gyi 'grel pa). Dg. T. Shes phyin, vol. Nga, ff. 1-110 (Toh. 3796).

Notes: Chapter II
Our Universe according to the Individual and Universal Ways

1 The age of formation (*vivartakalpa, chags pa'i bskal pa*); the age of abiding (*vivartāsthayikalpa, gnas pa'i bskal pa*); the age of destruction (*saṃvartakalpa, 'jig pa'i bskal pa*); the age of vacuity (*saṃvartasthāyikalpa, stong pa'i bskal pa*).

2 Solitary sage, (*pratyekabuddha, rang sangs rgyas*): a saint of the Individual Way who attains liberation without relying on a teacher in that lifetime.

3 Purifying realms: the spiritual influence that a bodhisattva has over a whole "realm of beings" when he or she is cultivating the ten perfections.

4 Ten directions (*daśadiga, phyogs bcu*): the four cardinal and the four intermediate directions, the zenith, and the nadir.

5 Pure domains (*brahmakāyika, tshangs ris*): the five highest heavens within the fourth level of meditative concentration of the formless realm.

6 Lit. "disc" (*maṇḍala, dkyil 'khor*).

7 League (*yojana, dpag tshad*). The *yojana* is an ancient Indian measure of distance. The length of the *yojana* differs in the systems of the Wheel of Time Tantra and *The Treasury of Phenomenology*. In both cases we have translated *yojana* as "league." In the system of phenomenology, a *yojana* is 16,000 cubits; in the Wheel of Time system it is 32,000 cubits. Taking eighteen inches as the equivalent of a cubit—the unit of length based on the length of the forearm from the elbow to the tip of the middle finger—a *yojana* in the Wheel of Time would be nine miles, or 14.8 km, and a *yojana* in the phenomenology system would be 4.5 miles, or 7.4 km.

8 *Nāga* (*klu*): creatures classified as animals or demi-gods that live beneath the surface of the earth and in water. They generally exist in the form of snakes, but some can assume human form. They are believed to be the guardians of treasures hidden under the earth. When provoked they can cause various maladies.

9 Siṃhala (Sing ga la) (Sri Lanka), Suvarṇadvīpa (gSer gling) (*Sumatra) , Tāmradvīpa (Zangs gling) (*Java), Tokarling (Tho dkar gling) (*Tukhara), Kamboja (Kam po dzi) (Cambodia). The *Brāhmaṇa Vyāsa Scripture*, however, enumerates the following sixteen states (Mahājanapadas): Aṅga, Magadha, Kośala (Yul dge ba can), Kāśī (Varanasi), Vṛji, Malla, Pundra, Sreg pa, Kama, Avantī (Srung byed), Kuru, Pañcāla (lNga len), Matsya (Bad sa), Śūrasena (dPal sde), Yavana, and Kamboja, which were regions within ancient India. (The asterisk indicates unattested identification). For a discussion of these sixteen, see *Constitution of the Buddhist Sangha* by Kanai Lal Hazra (Delhi: B.R. Publishing, 1988), p.1.

10 Bodhgaya, in the modern-day Indian state of Bihar.

11 Snowy Mountain Range (Himavān, Gangs chen).

12 Fragrant Mountain Range (Gandhamādana, Ri bo sPos ngad ldan pa).

13 Cool (Anavatapta, Ma dros pa): presumably Lake Manasarovar, located near the sacred mountain of Kailash in southern Tibet.

14 Wheel-monarch (*cakravartin, 'khor los sgyur ba'i rgyal po*).

15 Ganges, Indus, Oxus, and Tarim, respectively.

16 The *jambu* tree is presumed by some to be the rose-apple tree (*Eugenia jambolana*). However, legend says that only one *jambu* tree exists, which is not visible to ordinary persons but only to enlightened beings.

17 Cannibal demons (*rākṣasa, srin po*), lit. "to be guarded against": generally considered as ogre-like evil creatures. According to some, they may also be benevolent semi-divine beings.

18 Starving spirits (*preta, yi dwags*).

19 Desire realm (*kāmadhātu, 'dod khams*): the worlds of hell beings, animals, starving spirits, humans, demi-gods, and desire gods, where beings experience coarse emotions and are preoccupied with sensual pleasures.

20 Śakra (brGya-byin) also known as Indra (dBang-po), an important god in the Hindu pantheon. In the Buddhist scriptures he is the chief of the gods as well as a protector of the Buddhist Doctrine.

21 *Great Mindfulness Scripture* (*GMS*): Dg.K. mDo sde, vol. Ra, f. 109b4-110a1 (Toh. 287).

22 Armoniga (or Armonig) (*pāṇḍū kambala śila tala, a mo ni ka [ar mo nig], lta bu'i rdo leb*): a flat stone resembling a white blanket.

23 The four insignia of the Buddhist teaching, i.e., the four tenets that characterize the Buddhist philosophy (*catvāri dṛṣtinamittamudrā, lta ba bkar btags kyi phyag rgya bzhi*): all conditioned phenomena are impermanent (*sarvasaṃskārānityatā, 'du byas thams cad mi rtag pa*); defiled phenomena are suffering (*sarvasāsravaduḥkhatā, zag bcas thams cas sdug bsngal ba*); phenomena are empty and selfless (*sarvadharmaśunyāsvāmika, chos thams cad stong zhing bdag med pa*); and nirvāṇa is peace (*nirvāṇaśānta, mya ngan las ' das pa zhi ba*).

24 The Sanskrit word *yakṣa* seems to be derived from *yakṣ* which means "to be quick, speed on"; the Tibetan word, however, is *gnod sbyin*, "bringer of harm." *Yakṣas* are semi-divine beings, generally considered to be benevolent; however, they are occasionally classed among malignant spirits. According to *The Treasury of Phenomenology*, the secretive (*guyhaka*) yakṣas who dwell on the top of Mount Meru prevent the playful gods and goddesses from falling off the side of the mountain.

25 Miraculous mode of birth (*upapādukaja, brdzus skyes*): an instantaneous mode of birth through which gods and hell beings are born. Miraculous birth, birth from a womb, from an egg, and from moisture and heat constitute the four modes of birth (*catvāri-yonidvāra, skye sgo bzhi*).

26 Invincible (Ajita, Ma-pham-pa): another name for Maitreya, the next Buddha to appear in the sequence of the one thousand buddhas of the Fortunate Age.

27 Form Realm (*rūpadhātu, gzugs khams*): a divine state of existence where physical suffering and mental unrest are

absent and where gods dwell in contemplation without experiencing the arising of emotions.

28 Brahmā (Tshangs-pa): the creator of the universe in Hinduism; in Buddhism, rather than being a single god, Brahmā refers to a type of god who has obtained an elevated status in the universe. Thus, for Buddhists, Brahmās are as numerous as the universes that exist.

29 Evolutionary action is generally divided into three types: virtuous, non-virtuous, and unwavering (*aniñjanakarma, mi g.yo ba'i las*). Unwavering evolutionary action is called "unwavering" because the cause, unmoving contemplation, leads to a developed result only within the same level of existence.

30 Exalted ones (*ārya, 'phags pa*): those who have perceived the truth. This includes individuals on levels of realization from the path of seeing to final enlightenment.

31 The pure stages (*viśuddhibhūmi, dag pa'i sa*): the eighth, ninth, and tenth stages of awakening. They are called pure because the bodhisattvas who have reached those stages have completely purified pride.

32 "Saintly" denotes the attainment of arhatship (*arhat*, lit. "worthy of veneration"), most frequently translated into Tibetan as *dgra bcom pa*, "one who has defeated the enemy" (of the four demons—the emotions, the psycho-physical constituents, death, and the sensual pleasures). Here, the term refers specifically to proclaimers who have attained this level. The *arhat* has become free of attachment, aggression, and other mental impurities and has reached the "healthiest" state; it is therefore appropriate to call him or her a saintly one (from the Latin *sanus*, meaning "clean," "pure," or "healthy").

33 Rhinoceros-like solitary sages (*khaḍgaviṣāṇakalpa-pratyekabuddha, bse ru lta bu'i rang rgyal*): Like the unicorn rhinoceros that lives alone in the forest apart from the company of other animals of its kind, the solitary sages attain their own awakening in solitude without relying on a teacher and in a world where there are no buddhas.

34 Non-Buddhists (*tīrthika, mu stegs pa*), lit. "forders to the end": a term used, often pejoratively, by Buddhists to refer to adherents of Indian philosophical systems or religions, mainly to the Sāṃkhyas (Enumerators), Brāhamaṇas (Followers of Brahmā), Vedāntins (Adherents to the Finality of the Vedas), Mīmāṃsakas (Analyzers), Jainas (Followers of the Jinas), Śaivas (Followers of Śiva) and Lokāyata or "materialists," etc., who do not take the Triple Jewels as their refuge and do not accept the four insignia of the Buddhist philosophy.

35 Fundamental consciousness (*ālayavijñāna, kun gzhi rnam shes*): a type of consciousness asserted mainly in the Idealist trend in Buddhist philosophy as the repository of predispositions and the source of the phenomenal world.

36 Absorption or meditative absorption, lit."arising and development" (*āyatana, skye mched*).

37 *FOS*: Dg.K. vol. Kha, f. 303a1.

38 The earlier translations (*snga 'gyur*): the translations of Sanskrit Buddhist texts into Tibetan done prior to the translator Rinchen Zangpo (958-1055), during the first period of propagation of Buddhism in Tibet and mainly during the

reign of the Tibetan King Trisong De'utsen (Khri-srong-lde'u-btsan).

39 Reading *kham gyi zas for khams kyi zas*. Coarse food: food with taste, odor, and tangibility that needs to be swallowed.

40 *Reunion of Father and Son Scripture*: Dg.K. dKon brtsegs, vol. Nga, f. 61b6 (Toh.60).

41 *Marvellous Life of the Buddha Scripture*: Dg.K. mDo sde, vol. Kha, f. 88a2-3 (Toh.95).

42 The intermediate state: the period between death and the next life.

43 The five evil acts that bring immediate results (*pañcānantarya, mtshams med lnga*), lit. "without limit" (*mtshams med*): murder of one's father, one's mother, an arhat; creation of discord within the community of ordained persons; and intentionally causing a buddha to bleed. They are called "immediately ripening" because the person who has committed such acts is reborn in hell as soon as he or she dies without going through the intermediate existence between death and rebirth.

44 Intermediate age (*antarakalpa, bar bskal*): the individual ages, eighty of which make up the four long ages, which compose a cosmic age.

45 One "ear-shot" (*krośa, rgyang grags*): two thousand cubits.

46 Evolutionary action (*karma, las*): physical, verbal, and mental actions and the cumulative force of these actions which remains in the individual and later evolves to determine future experience.

47 Long decline (*apakarṣa, ya thog ring mo*).

48 Long rise (*utkarṣa, ma thog ring mo*).

49 Inspired (Roca, Mos-pa): the last of the one thousand buddhas of the Fortunate Age.

50 *GMS*: Dg.K. vol. Ra, f.6b3-5.

51 Seat of enlightenment (*vajrāsana, rdo rje'i gdan*): also referred to as the heart of enlightenment (*bodhimaṇḍa, rdo rje snying po*), the place where the Buddha attained enlightenment.

52 Natural laws of existence (*srid pa'i chos nyid*): refers to the laws of nature, for example that water flows downward, that fire burns, etc., or the inconceivable natures, or the actual natures of things.

53 Śāli rice (*śāli*): possibly *Oryza saliva*, a kind of wild rice.

54 The five degenerations (*paṇcakaṣāyā, snyigs ma lnga*): degeneration in terms of lifespan (*āyukaṣāya, tshe'i snyigs ma*), views (*dṛṣṭikaṣāya, lta ba'i snyigs ma*), emotions (*kleśakaṣāya, nyon mongs pa'i snyigs ma*), beings (*sattvakaṣāya, sems can gyi snyigs ma*), and time (*kalpakaṣāya, dus kyi snyigs ma*).

55 The four eras: the era of completeness (*kṛtayuga, rdzogs ldan gyi bskal pa*); the era of three-quarters (*tretāyuga, gsum ldan*); the era of two-quarters (*dvāpara-yuga, gnyis ldan*); the era of conflict (*kaliyuga, rtsod ldan*).

56 The four classes (*catvārivarṇā, rigs bzhi*): royalty (*kṣatriya, rgyal rigs*), brahmins (*brāhmaṇa, bram ze'i rigs*), merchants (*vaiśya, rje'u rigs*), and the menial class (*śūdra, dmangs rigs*).

57 Rājagṛha (rGyal po'i khab): a ancient city in Bihar which was an important center of Buddhism. The King Bimbisāra reigned there at the time of the Buddha and became his patron. It was here that the Buddha converted Śāriputra

and Maudgalyāyana, his two chief disciples, and gave sermons.

58 Suckle Me (*Māndhāta, Nga las nu*): the name he received at birth because the queens, anxious to nurse him, all said: "Suckle me."

59 Golden wheel-monarch (*suvarṇa-cakravartirāja*), silver wheel-monarch (*rūpya-cakravartirāja*); copper wheel-monarch (*tāmra-cakravartirāja*); iron wheel-monarch (*ayaś-cakravartirāja*).

60 The thirty-two characteristic marks and eighty minor signs of a great being (*mahāpuruṣa-lakṣaṇānuvyañjana, skye bu chen po'i mtshan dpe*), such as the crown protuberance, a golden skin complexion, etc.

61 *GMS*: Dg.K. vol. Ya, ff. 102a4-104a1.

62 *Discussion on the Scripture of Transcendent Wisdom in Eight Thousand Lines*: Dg.K. Shes phyin, vol. Cha, f. 110b3 (Toh. 3791).

63 Dg.K. mDo sde, vol. Za, f. 43a4 (Toh. 247).

64 Ounce (*pala, srang*): originally an ancient Indian unit of weight equalling roughly forty grams, subsequently used in Tibet.

65 "Isolation" refers to the state of meditative concentration. For a detailed discussion, see Asaṅga's *Proclaimer's Levels (Śrāvakabhūmi)*, Dg.T. Sems tsam, vol. Dzi, ff. 168a-169b (Toh. 4036).

66 Dg.K. mDo sde, vol. Ya, ff. 5b3-7a2 (Toh. 268).

67 Blissful (Sukhāvatī, bDe ba can): the pure land of Buddha Amitābha.

68 Vulture's Peak (Gṛdhrakūṭa, Bya rgod phung po'i ri): the highest hill surrounding Rājagṛha. A place Buddha favored for his sermons belonging to the second turning of the Wheel of Dharma, which expound the lack of intrinsic existence of all phenomena.

Notes: Chapter III

Space and Time in the Tantra of the Wheel of Time

1 *The Tantra of the Wheel of Time* (*Kālacakra-tantra, Dus kyi 'khor lo'i rgyud*). According to Butön Rinpoche, the Kālacakra Tantra was taught by the Buddha at Śrī Dhānyakaṭaka (Amaravati, Guntur District, in Andhra Pradesh, South India) in the year of his enlightenment to Sucandra, the King of Śambhala. Another version says that the Buddha taught this tantra in the year of his passing away into perfect peace at the age of eighty. It became widespread in India around the 966 C.E. and was introduced into Tibet in 1026.

Kālacakra means "Wheel of Time." "Time" refers to immutable bliss, and "wheel" to the special emptiness that this tantra teaches, the emptiness of material particles. Thus, *Kālacakra* means "union of immutable bliss and emptiness."

This multi-level teaching comprising descriptions of the universe, human body, and elaborated tantric techniques is linked to the mythical land of Śambhala where this tantra flourished.

2 The original tantra of Kālacakra (said to be in 12,000 verses) was never translated into Tibetan, with the exception of a part entitled *The Rite of Initiation* (*dBang mdor bstan*) (Dg.K. rGyud 'bum, vol. Ka, ff. 14a-21a [Toh. 361]). However, some of its passages are quoted in related texts extant in the Tibetan language. What is referred to today as the Kālacakra Tantra is a condensed form (*laghutantra, bsdus rgyud*) known as the *Great King of Tantras Issued from the Sacred Primordial Buddha, The Glorious Wheel of Time* (*Paramādi-buddhod-dhṛta-śrīkālacakra-nāma-tantrarāja, mChog gi dang po'i sangs rgyas las phyung ba rgyud kyi rgyal po dpal dus kyi 'khor lo*) (Dg.K. rGyud 'bum, vol. Ka, ff. 22a-128 [Toh. 362]) in five chapters and one thousand and forty-seven verses. This was composed by Mañjuśrīyaśas ('Jam-dpal Grags-pa), the eighth king of Śambhala, and the first to be called "one who bears the lineage" (*kulika, rigs ldan*). It is said that Mañjuśrīyaśas was prophesied in the original tantra as the one who would write a condensed form of this tantra.

3 Adamantine body, "vajra body" (*vajra-kāya, rdo rje lus*): the human body and particularly the internal channels and wheels of channels with energies and vital essences.

4 Maṇḍala (circle, *dkyil 'khor*) here refers to the mystic palace and its setting where the Buddha Wheel of Time resides as the central figure surrounded by a number of deities.

5 Wheel of Time (Kālacakra, Dus-kyi-'khor-lo) here refers to the deity Kālacakra, the central figure of the Wheel of Time Tantra.

6 The four branches of familiarization and accomplishment: four stages of meditation practice in the Vajrayāna: familiarization (*āsevita, bsnyen pa*), close familiarization (*upāsevita, nye bar bsnyen pa*), accomplishment (*pratipatti, sgrub pa*), and great accomplishment (*mahāpratipatti, sgrub pa chen po*).

7 The four indestructible states (*vajra*) of body, speech, mind, and pristine wisdom.

8 The four states: ordinary waking consciousness, deep sleep, dream, and sexual union.

9 Kuśa grass (*Poa cynosuroides*): a sacred grass used at certain rites of initiation and other religious ceremonies.

10 Centaur, literally "man or what?" (*kiṃnara, mi'am ci*), here refers to a place; however, its name presumably comes from its inhabitants, mythical beings with a horse head and human body (or vice versa). They became celebrated as celestial musicians, along with the *gandharvas*.

11 The mountain is presumably called by this name because of the presence of the mandara tree or coral tree (*Erythrina indica*), which has scarlet flowers.

12 Vessel (*droṇa, bre*): a wooden vessel or bucket used as a measure of weight in ancient India. This mountain range apparently resembles the shape of this vessel.

13 Three attributes or qualities (*guṇa, yon tan*): motility (*rajas, rdul*), darkness (*tamas, mun pa*), and lightness (*sattva, snying stobs*). A concept prevalent in and borrowed from the ancient Sāṃkya philosophy according to which these qualities are the three constituents of *prakṛti* (universal or primal substance) and evolve into all the various categories of existence. *The Wheel of Time Tantra* correlates these with

the three poisons—attachment, ignorance, and hatred—as well as other elements.

14 Magadhā refers here to a city; however, Magadhā was once an ancient kingdom and is now a district within the north-central Indian state of Bihar. Many of the major events of early Buddhist history, including the enlightenment of Buddha at the "seat of awakening" (rDo rje gdan), now called Bodhgaya, took place within this kingdom.

15 Adamantine contemplation (*vajropamasamādhi, rdo rje lta bu'i ting nge 'dzin*): the final contemplation of a bodhisattva dwelling on the tenth level at the end of which the full awakening of a buddha is attained.

16 Vaiśālī (Yangs pa can): the ancient capital of the Licchavi republic. On the ancient location, 70 km from Patna, now lies the modern town of Basarh, Mazaffarpur District in Tirhut, Bihar, India. At one time the city was an important Buddhist center; one hundred years after Buddha's death the Second Council took place there.

17 Srāvastī (mNyan yod): the ancient city founded by King Śrāvasta in the second quarter of the first millenium B.C.E. It later became the capital of the northwestern kingdom of Kosala, ruled by King Prasenajit, one of Buddha's patrons. Anāthapiṇḍika, a wealthy merchant of this town, built a residence for Buddha known as the Jetavana, which became a favorite dwelling of the Buddha. In this place, the Enlightened One spent twenty-three rainy season retreats and he delivered a number of discourses on the Universal Way. Near the ancient site is present-day Sāheṭh-Māheṭh, on the borders of the Gonda and Bahraich districts of Uttar Pradesh, fifty-eight miles north of Ayodhyā.

18 'Khor mo 'jig: unidentified.

19 Sāketa (gNas bcas): also called Ayodhā; in ancient times the capital of the kingdom of Kosala.

20 Campāka was once the capital of Aṅga, a region covering a vast area of the delta of the Ganges including parts of modern-day West Bengal and Bangladesh. Identified as the modern Bhagalpur.

21 Mighty Lord of the World (Lokeśvara, 'Jig-rten dBang-phyug): Another name for Loving Eyes (Avalokiteśvara), the bodhisattva symbolizing compassion, and the patron deity of Tibet.

22 Khotan (Kaṃsadeśa, Li yul): An ancient city-state in Central Asia, lying beyond the Karakorum Range. Once an important center of Buddhist learning, it was part of the early centuries C.E. Kushāna empire that extended from the northern plains of India up to the oases of the Takla Makan desert. The city has been buried for centuries under the sand near the village known as Yotkan. See David Snellgrove's *Indo-Tibetan Buddhism* (Boston: Shambhala, 1987).

23 Vaiśravaṇa (rNam-thos-sras): the God of Wealth.

24 Stūpa (*caitya, mchod rten*): a dome-like Buddhist monument crowned with sun and moon on concentric rings, sometimes enshrining relics of a saint, but often of symbolic value.

25 Chieftain (*kulika, rigs ldan*): the general name for the kings of Śambhala. The name means "one who bears the lineage." The first to receive this name was the eighth king of Śambhala, Mañjuśrīyaśas ('Jam-dpal grags-pa), after he

was empowered by the deities of the adamantine (*vajra*) family. *The Wheel of Time Tantra* mentions twenty-five chieftains; the twenty-first, Aniruddha (*Ma 'gags pa*), who is reigning at present, ascended the throne in 1927.

26 Kālapa: "composed of aspects." In the context of the Wheel of Time, "aspect" refers to pristine wisdom.

27 The celestial sphere (*go la*) is a word that Tibetan translators left in Sanskrit. The word is derived from the combination of the first syllable of *guru*, meaning heavy, and the first syllable of *loghama*, meaning light. "Heavy" denotes its ability to support the heavens; "light," its ability to move.

28 Dg.K. rGyud 'bum, vol. Na (Toh. 543).

29 Capricorn, lit. "sea monster" (*makara, chu srin*): A mythical creature, probably an idealized synthesis of different sea creatures that Indian sailors or fisherman met on their journeys. In depictions the lower part of its body is that of a dolphin and its head has a long snout and horns. Here, we have taken the liberty of translating *chu srin as* "Capricorn" because the symbol of Capricorn is a creature whose lower body resembles that of a dolphin.

30 Astrological language for the following enumeration: sky of six empty spheres indicates six zeros; *nāga*, the number eight; and eyes, two: reading backwards, this gives twenty-eight million.

31 The planets move faster than the constellations, giving the impression that they are positioned above the stars.

32 The house where the influence of the sun is greatest.

33 The house where the influence of the moon is greatest.

34 Long Tail of Smoke (Ketu, mJug ring), Eclipser (Rāhu, sGra gcan), Fire of Time (Kālāgni, Dus me). In Indian mythology, Rāhu is a demon who is believed to cause eclipses by seizing the sun and moon. He is said to have a dragon's tail. Legend says that when the gods had churned the ocean for the nectar of immortality, he disguised himself as one of them and drank a portion. The sun and moon revealed the fraud to Viṣṇu, who cut off Eclipser's head, which thereupon became fixed in the stellar sphere. Having become immortal through drinking the nectar, [he] has ever since wreaked vengeance on the sun and moon by occasionally swallowing them.

Sakuntala Devi writes: "Rāhu and Ketu play an important role in the Indian Astrology. However, it must be mentioned here that Rāhu and Ketu are not exactly planets, though for the purpose of prediction, in view of their obvious effects on human affairs, are considered as such in Indian Astrology. They are in fact the Ascending and Descending nodes of the moon, the places where the moon in its orbit cuts the celestial equator. The nodes are called the tail and the head of the dragon." (*Astrology For You* [Delhi: Oriental Paperback, 1983]).

35 *Ghaṭikā (chu tshod)*.

36 Movement (*'pho ba*): a cycle of breaths. A great movement of breath (*'pho chen*) is made of five cycles of small breath movements (*'pho chung*), each constituted by 360 breaths, to a total of 1,800 breaths.

37 Lunar day (*tshe zhag*), solar day (*nyin zhag*), and house day (*khyim zhag*).

38 Dg.T. mNgon pa, vol. Ku, f. 155b2-3 (Toh. 4090). The three seasons have four months each.

39 Dg.K. rGyud 'bum, vol. Ka, f. 64b7 (Toh. 370).

40 This is because the sun is regular in its movement.

41 *Tantra of the Wheel of Time*, Dg.K. rGyud 'bum, vol. Ka, f. 39b2 (Toh. 362).

42 Wheel-holder (*cakrin, 'khor lo can*).

43 The division [of the Buddha's teachings] concerned with ethics (*vinaya, 'dul ba*).

44 There are four defeating acts (*pham pa*) for a full-fledged monk. The first is the breaking of the vow of celibacy; the second, the vow prohibiting stealing; the third, the vow prohibiting murder; and the fourth, the vow prohibiting false claim to spiritual attainments.

45 *Commentary to Large, Medium, and Small Transcendent Wisdom Scriptures*, Dg.K. Shes phyin, vol. Pha, f. 208a2 (Toh. 3808): "The duration of the sacred doctrine of the Transcendent One is 5,000 years" (*de bzhin gshegs pa'i dam pa'i chos gnas pa'i dus ni lo lnga stong ngo*).

46 *The Concise Tantra* (*bsDus pa'i rgyud*): *The Great King of Tantras Issued from the Sacred Primordial Buddha, The Glorious Wheel of Time*. Dg.K. rGyud 'bum, vol. Ka, f. 38a6 (Toh. 362). The full sentence quoted reads, "Outer time is definitely classified just as the Protector of the World [taught]."

47 Hidden Omnipresent One (Khyab-'jug sbas-pa) was the seventh chieftain of Śambhala.

48 Forceful Wheel-Holder (Raudracakrin, Drag-po 'khor-lo-can) is the twenty-fifth chieftain of Śambhala and the last specifically mentioned in *The Tantra of the Wheel of Time*. He will ascend the throne in the year 2327.

49 Barbarians (*mleccha, kla klo*). The term *mleccha* was originally used to refer to uncultured people who did not speak Sanskrit, i.e., non-Aryans.

In this work, "barbarian" denotes those who practice cruel rites as a form of religion and deny the existence of the Three Jewels. "Barbarian" comprises a variety of religious systems found in different parts of the world whose spiritual practices do not lead to fortunate rebirths.

50 The four traditional divisions of the ancient Indian army: infantry, cavalry, charioteers, and elephant-mounted soldiers.

51 *Tantra of the Wheel of Time*, Dg.K. rGyud 'bum, vol. Ka, f. 31b4-6 (Toh. 362).

52 This citation indicates the time measure of the four eras in terms of human years. The first four lines respectively indicate 1,628,000, 1,296,000, 864,000, and 432,000 years. For a detailed discussion, see the *Stainless Commentary to the Kālacakra Tantra*, Dg.K. rGyud 'bum, vol. Tha, f. 238a3-6 (Toh. 1347).

53 In Tibetan language, the seven days of the week are named after the sun, and moon, and the five planets, as in the Western system.

54 Ketsé seed (*rājikā, Sinapis ramosa*): about one-third the size of a mustard seed.

1 Īśvara (*dBang phyug*): a general name for God in Hinduism.

2 The Secretists (Guhyakas): adherents to the finality of the Vedas (*rig bye mtha' gsang ba pa*). An ancient Indian school of philosophy.

3 Self (*ātman, bdag*): in this context, presumably identical with Brahmā, who is asserted by some Hindu schools to be the creator.

4 Principal (*pradhāna, gtso bo*): equivalent to the primordial substance (*prakṛti, rang bzhin*) asserted by the Sāṃkhyas (Enumerators) to be the cause of environments and animate beings. The Sāṃkhya is an ancient Indian philosophical school whose followers assert that all phenomena are included within twenty-five categories. They adhere to the view of permanence and follow the doctrine of the sage Kapila. The school has a theistic and non-theistic branch. The theistic Sāṃkhya assert that the world and inhabitants are produced through mutual dependence by Īśvara, the Lord, and the primordial substance.

5 Nihilists (*ucchedavādin, chad par smra ba*). In this context, the Indian school of the Cārvākas (Hedonists) is implied. The Cārvākas are followers of the god Bṛhaspati and of Juktopchenpa ('Jug stobs can pa), a student of the sage Lokacakṣu. They believe only in what can be perceived directly and deny moral laws.

6 The five sense consciousnesses and mental consciousness.

7 Text unidentified.

8 Candrakīrti (Zla-ba Grags-pa) was born in Samanta, south India, in the sixth century. Studying under Bhāvaviveka and Buddhapālita's disciple Kamalabuddhi, he mastered the knowledge of all Buddhist teachings. Later, he moved to Nālandā Monastery in central India and became the abbot and master of all scholars there. He was the real inheritor of Nāgārjuna's Centrist philosophy and had a visionary relation to Mañjuśrī. He had the power to move freely through walls and the eloquence to defeat numberless opponent philosophers. He is famous as the composer of *Lucid Exposition* and *Luminous Lamp*, which are compared to the sun and moon in illuminating the sūtras and the tantras respectively. Legend says that he returned to the South where he extensively propagated the Buddha's doctrine and then remained in seclusion practicing the Secret Mantra.

9 Dg.T. dBu ma, vol. Ha, f. 208b2 (Toh. 3861).

10 The dawning of the inner light (*āloka, snang ba*), the increase of the inner light (*ālokābhāsa, mched pa*), and the inner light approaching fullness (*upalabdha, nyer thob*). In this context, the inner lights occur in the reverse order of their natural sequence at the time of death.

11 The eye consciousness of a yogi refers to the sense perception of an exalted one.

12 Dg.K. rGyud 'bum, vol. Ka, nang le, f. 40b2-3 (Toh. 362).

13 Lord of Humanity refers to King Dawa Zangpo (Sucandra, Zla-ba bZang-po) to whom *The Wheel of Time Tantra* was taught by the Buddha.

14 The first “tastes” means six times; the second “taste” means taste eaten up, i.e., time passing.

15 *Kalala, nur nur po.*

16 *Arbuda, mer mer po.*

17 *Nya’i gnas skabs.*

18 *Rus sbal gyi gnas skabs.*

19 *Phag pa’i gnas skabs.*

20 *GKT*: f.22a3.

21 Radiant awareness of total emptiness (*thams cad stong pa ’od gsal*): the macrocosm light corresponding in the microcosm to the radiant awareness that naturally appears at the culmination of the death process of an individual; if radiant awareness is recognized, whatever binds the individual to existence is dissipated in the radiant awareness of emptiness.

22 [Light] approaching fullness (*upalabdha, nyer thob*): the macrocosm light corresponding in the microcosm to the experience of black light immediately preceding the radiant awareness of death.

23 Increase [of light] (*ālokābhāsa, mched pa*): the macrocosm light corresponding in the microcosm to the red light experienced during the death process when a part of instinctive constructive thoughts dissolves.

24 Dawning of inner light (*āloka, snang ba*): the macrocosm light corresponding in the microcosm to the white light, the first of the four experienced in the process of death when the sense perceptions have subsided and instinctive constructive thoughts start to dissolve. As this refers to a process of creation, the order of the lights is reversed.

25 Individualists’ system of phenomenology (*mngon par ’og ma’i lugs*): *Abhidharmakośa [The Treasury of Phenomenology]* of Vasubandhu.

26 Universalists’ system of phenomenology (*mngon par gong ma’i lugs*): *Abhidharmasamuccaya [The Synthesis of Phenomenology]* of Asaṅga.

27 *TOP*: Dg.T. mNgon pa, vol. Khu, f. 5b6 (Toh. 4089).

28 The path of seeing (*darśanamārga, mthong lam*): one of the five paths of inner realization—the path of accumulation, path of preparation, path of seeing, path of meditation, and path of no-more-learning, i.e., liberation. The path of seeing is attained when the individual achieves the initial non-conceptual insight into the ultimate nature, i.e., emptiness of all phenomena, and thus sees the truth. The common relinquishments of the path of seeing (*thun mong gi mthong spang bya*) refers to constructed disturbing emotions and gross cognitive obscurations.

29 Four types of exalted ones (*catvāri-ārya, ’phags pa bzhi*): four types of individuals who have perceived the truth—the exalted proclaimer, exalted solitary sage, exalted bodhisattva, and exalted buddha.

30 The alternative (second) name of the causes given in this section correspond to the terms used in Vasubandhu’s *Treasury of Phenomenology*, the former being the terms used in Asaṅga’s *Synthesis of Phenomenology*.

31 *Synthesis of Phenomenology* (abbreviated hereafter as *Syn.*): Dg.T. Sems tsam, vol. Ri, ff. 68a1-2 (Toh. 4049) (fragmented citation).

32 Although Kongtrul mentions the *Synthesis of Phenomenology* at this point, it is in another work, the *Compendium of the Universal Way* (*Mahāyānasaṃgraha, Theg chen bsdus pa*), that Asaṅga discusses this subject at length.

33 *Disclosure of the Awakening Mind* (abbreviated hereafter as *DAM*): Dg.T. rGyud 'bum, vol. Ngi, ff. 38-42 (Toh. 1800).

34 *DAM*: f. 40b3-4.

35 Dg.T. Tshad ma, vol. Ce, f. 116a1-2 (Toh. 4210).

36 *DAM*: f. 40b5-6.

37 *DAM*: f. 41a1-2.

38 Original text no longer exists but is quoted in Dg.T. Theg bsdus, f. 3a7 (Toh. 4048).

39 *TOP*: f. 2b6.

40 Dg.T. Sems tsam, vol. Phi, f. 14b6 (Toh. 4020).

Notes: Chapter V

The Primordial Purity of the Universe

1 See Kongtrul's Introduction, n. 4.

2 The key points of the path and result of the Supreme Yoga are explained in latter sections of *The Infinite Ocean of Knowledge*.

3 For a detailed explanation of the various assertions concerning the nature of the ground, see Kenpo Yönten Gyatso's commentary on Jigmé Lingpa's *Yonten Dzö* (*Yon tan rin po che'i mdzod*) (*YTD*), vol. Hung, ff. 530-538 (vol. 40 of the *rNying ma bka' ma rgyas pa*).

4 *Kun tu bzang po klong drug*: one of the Seventeen Tantras of the Pith Instruction Section (*man ngag sde*) of the Great Perfection (*rDzogs chen rgyud bcu bdun*) in the collection of *The Hundred Thousand Tantras of the Ancient Tradition* (*rNying ma rgyud 'bum*) (*NG*), vol. Tha, f.324b7.

5 *NG* vol. Tha, f. 181a7.

6 *NG* vol. Tha, f. 288b3-4.

7 Three radiances (*gdangs gsum*) reflect the nature, character, and energy of the ground of being.

8 *Condensed Transcendent Wisdom Scripture (Ārya-prajñāpāramitā-sañcayagāthā, 'Phags pa shes rab kyi pha rol tu phyin pa sdud pa tshigs su bcad pa)* found in *Collection of Scriptures and Dhāraṇī (gZungs bsdus/mDo sngags gsung rab rgya mtsho'i snying po sdud pa)* (two volumes; Dharamsala, 1976), vol. sMad cha, f.8a5.

9 In the system of the Great Perfection, the beginning and end refers to the time when the nature of reality manifests spontaneously during the final stage of the death process. That stage is the end in relation to the manifestations of the previous life and the beginning with respect to the manifestations of the future life.

10 Immature intrinsic awareness (*ma smin pa'i rig pa*): the intrinsic awareness that has arisen from the ground but exists like a seed; it is uncertain whether it will serve for freedom or for deception.

11 *NG* vol. Tha, f. 336b7-337a1.

12 It is as the radiance of this awareness that the pure realms of the enjoyment dimension of awakening appear. For a detailed explanation of the Eight Gates of Being's Spontaneity, see *YTD*, ff. 551-552.

13 These eight are distinguished as six ways of manifesting and two gates—one to awakening, one to deception.

14 The ground manifestation is compared to camphor, which acts as a remedy for the "hot" illnesses and a poison for the "cold" illnesses.

15 Six emotions: unawareness (*avidyā, ma rig pa*), desire (*rāga,'dod chags*), hatred (*pratigha, khong khro*), ignorance (*moha, gti mug*), pride (*māna, nga rgyal*), and jealousy (*īrṣyā, phrag dog*).

16 Six objects (of the mental consciousness): form (*rūpa, gzugs*), sound (*śabda, sgra*), smell (*gandha, dri*), taste (*rasa, ro*), texture (*sparśa, reg bya*), and phenomena (dharma, chos).

17 This is explained in other commentaries (*mDzod bdun* and *YTD*) as follows: When the manifestation of the ground arises, not to recognize it to be a display of one's own intrinsic awareness and to apprehend it as "something else" is unawareness. This unawareness is not present in the primordial ground and is therefore nothing more than a non-existent, transitory veil. This veil, which triggers deception, is simply an effulgence of intrinsic awareness which obscures intrinsic awareness itself, like the clouds which are formed by the heat of the sun and obscure the sun that created them. Because unawareness proceeds from intrinsic awareness and in its actual nature is not different from intrinsic awareness, one speaks of "unawareness which is of an identical nature [with intrinsic awareness]" (*bdag nyid gcig pa'i ma rig pa*).

18 *SMA*: NG vol. Tha, ff. 100b3-4 and 101a3.

19 For a detailed explanation of these verses, see *YTD*, f. 575.

20 Twelve experiential media (*dvādaśāytanāni, skye mched bcu gnyis*): the six objects and the corresponding six sense organs.

21 The manifestation of reality: the final stage in the death process at which the radiant awareness manifests.

22 Reading *ming gzhi as ming bzhi*. This refers to the four aggregates that are "mere names" (that is, without coarse form): the aggregates of feeling, discernment, mental formations, and consciousness. These are the only aggregates that beings of the formless realm possess.

23 The four syllables: *kham, sum, ram, yam*.

24 Heroes (*ḍaka, dpa' bo*).

25 See *NST*, p.338.

26 See *NST*, p.339.

27 *SMA*: f. 29a7-29b1.

28 *NG* vol. Tha, f. 271b6-7.

29 *NG* vol. Ta, f. 242b2.

30 *NG* vol. Tha, f. 230b4-5.

31 *NG* vol. Tha, f. 49a1-2.

32 *NG* vol. Ta, f. 275b6-7.

33 The aggregate of form manifests as Vairocana; the aggregate of feeling manifests as Ratnasaṃbhava; the aggregate of discernment manifests as Amitābha; the aggregate of

mental formations manifests as Amoghasiddhi; and the aggregate of consciousness manifests as Akṣobya.

34 Ignorance manifests as the pristine wisdom of the sphere of reality (*dharma-dhātujñāna, chos dbyings ye shes*); hatred manifests as mirror-like pristine wisdom (*ādarśajñāna, me long lta bu'i ye shes*); pride manifests as the pristine wisdom of equality (*samatājñāna, mnyam nyid ye shes*); attachment manifests as the pristine wisdom of discernment (*pratyavekṣājñāna, so sor rtogs ye shes*); and jealousy manifests as the pristine wisdom of accomplishing aims (*kṛtyānuṣṭhānajñāna, bya sgrub ye shes*).

35 The element of space manifests as blue light; water manifests as white light; earth manifests as yellow light; fire manifests as red light, and air manifests as green light. In their purified aspects, the elements become the five consorts of the dhyani buddhas. Earth manifests as Locanā (sPyan-ma), water as Māmakī, fire as Pāṇḍarā (Gos-dkar-mo), air as Tārā (sGrol-ma), and space as Dhātvīśvarī (dByings-kyi-dbang-phyug-ma).

36 The eye sense manifests as the adamantine (*vajra, rdo rje*) family; the ear sense manifests as the action (*karma, las*) family; the nose sense manifests as the lotus (*padma*) family; the tongue sense manifests as the jewel (*ratna, rin chen*) family, and the body sense manifests as the transcendent (*tathāgata, de bzhin gshegs pa*) family.

37 *Majestic Creative Energy of the Universe* (*Kun byed rgyal po*): the main tantra of the Mind Section (*sems sde*) of the Great Perfection (in *NG* vol. Ka, f.11a3-5).

38 The "I" speaking in the *Majestic Creative Energy of the Universe* is awareness or Ever-Perfect (Samantabhadra).

39 *NG* vol. Ta, f. 242a3.

40 *NG* vol. Tha, ff. 230b7-231a1.

41 Indestructible chains of light (*rdo rje lu gu rgyud*): awareness as expanse of reality manifesting in the form of spheres of light.

42 Refers to three postures (*'dug stang gsum*): the watchful and dignified posture of a lion, the bent-forward posture of a resting elephant, and the crouching posture of a sage, related respectively to the reality, enjoyment and manifest dimensions of awakening.

43 Refers to three gazes (*lta stang gsum*): gazing upward, gazing sideways, and gazing downward, related respectively to the reality, enjoyment, and manifest dimensions of awakening.

44 This alludes to the practices in the Direct Leap (*thod rgal*) practice of Great Perfection. See *NST*, p. 338.